Dzisiaj 28 stron

Wydanie główne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp Akc Drukarnia Polska w Poznaniu św Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 499 P

Poznań, niedziela dnia 29 października 1933

Rok XXVIII

Poznań, 28 października.

Krzyż i gwiazda

Gwiazda żydowska, adoptowana przez bezbożnictwo bolszewickie, jest dzisiaj symbolem walki przeciw krzyżowi, walki nie wykluczającej ze swoich środków ani tortur ani śmierci męczeńskiej. Jeszcze kilkanaście lat temu traktowano w nauce religji kwestję męczeństwa za wiarę raczej teoretycznie z łagodzącym dodatkiem, że obecnie niemal brak będzie do niego sposobności.

Dzisiaj stała się abstrakcja zupełnie wyraźną rzeczywistością i to nie w odległych krajach pogańskich, ale więcej jeszcze w zbuntowanych przeciw Panu swojemu dominjach Chrystusowych. Starczy wskazać na Meksyk, Rosję i Hiszpanję. Wzniośli recytatorzy hymnów o wolności ducha, przeklinacze „ponurej inkwizycji", „płonących stosów" itp okropności, zabrali się żwawo do zardzewiałych aparatów torturowych, nie gardząc ani kagańcem, nakładanym wolności ducha, ani kagańcem nietyle krzewicieli oświaty, ile podpalaczy kościołów, klasztorów, chociażby one nawet były najcudniejszemi pomnikami sztuki i kultury.

Sielanka w Polsce też się ma ku końcowi. Warto tej prawdzie odważnie spojrzeć w oczy, nie, iżby się przerażać, ale ku trzeźwej ocenie sytuacji.

Ruchliwi jeszcze przed kilku laty agenci bolszewizmu i komunizmu, żerujący na rzekomym kapitaliźmie, którego brak — w zdrowem rozumieniu — nie od dzisiaj się w Polsce datuje, porzucili narazie metody jawnego podżegania do białych i czarnych strajków, do rewolucji i samosądów. Prawie cały naród zapoznał się z głodem ery „kapitalistycznej" i nie bardzo są ciekawi do sławionej sytości przewrotu, o której dzisiaj coraz fantastyczniejsze wieści lecą przez kordony. Nie ustała jednak robota podziemna, uderzająca za pomocą ryzykownego łamańca logicznego w religję, przedstawianą w karykaturalnej roli nieprzyjaciela zbiedzonych mas. Czas obecny tak dziwnie pomieszał wszystko w głowach, że jedną i to nieraz twardą ręką chwyta się komunistów, a drugą wprost czy pośrednio wspomaga się ruchy młodzieży, wcale jawnie propagujące swój ideowy bolszewizm.

Robota sekciarstwa, z początku zakonspirowana, a teraz coraz śmielej się ujawniająca, ostatecznie chyba jest znana. Mniej może uświadamia sobie społeczeństwo, że typowe bezbożnictwo coraz zuchwalej wysuwa swoje sztandary. Żerując na biedzie ludzkiej i młodzieńczej prostocie ducha, gromadzi się tajnie i jawnie wcale pokaźne zastępy i prawi się im kazania nienawiści przeciw Chrystusowi i Jego Kościołowi.

Nawet tak zwani „mężowie wiedzy" załatwiają przy tej sposobności swoje porachunki z Bogiem, sięgające jeszcze niższych klas gimnazjalnych. Nieraz w słowach, nie dających się powtórzyć, branych żywcem z przestarzałego już podobno na zachodzie, arsenału wolterjańskiego, napada się na duchowieństwo, Kościół i proklamuje się detronizację i „bezrobocie" Boga samego. Od tego do łatwopalnego łuczywa i benzyny już mały krok tylko.

Nie należy naiwnie sądzić, że dzieje się to gdzieś w odległej Małej Azji! Owszem i patrjarchalny w opinji kraju Poznań ma swoje, pęczniejące, jaczejki bezbożnictwa.

Jaką w tem wszystkiem odgrywa rolę „czarna ręka" masonerji niech stwierdzą i ujawnią ci, których to jest zadaniem i obowiązkiem.

Destruktywna robota wiecznego tułacza między narodami jest dawno znana i odkryta. Dzieli i nastawia przeciw sobie poszczególne warstwy narodu, rozwala pojęcia prawne i poczucie odpowiedzialności swoją nieuchwytną teorją o giętkiej na wszystkie strony i lotnej względności. Nawet najcyniczniejsza zbrodnia jest tam czem innem w świetle prawa, a czem innem w oczach tego, któremu była potrzebna.

Może jednak najgroźniejsze niebezpieczeństwo grozi religji ze strony pojęć prawnopaństwowych, coraz silniej w Europie się uwydatniających. Państwo, jako bóstwo zazdrosne i nieznoszące innych bogów obok siebie, zarysowywało się równie wyraźnie faraonom, jak cezarom rzymskim, Henrykowi IV, otoczonemu gronem wiernopoddańczych hierarchów kościelnych, jak Ludwikowi XIV, oddającemu kardynałowi ster państwa. Rząd bowiem nad duszami — chociażby zniepra wionemu — dziwny urok ma dla wielkich tego świata.

Nie oparł mu się Napoleon wielki, gdy ofiarowywał papieżowi stolicę w Paryżu oraz wszystkie wartości i blaski ziemskie, byle sam mógł być wszechwładnym protektorem imperjum Chrystusowego.

Jakie pokusy, ponęty i groźby zbliżają się dzisiaj do Kościoła, nie jest dla ludzi myślących żadną tajemnicą. Po raz niewiadomo który ponawia się kuszenie Chrystusa: dam ci wiele, bardzo wiele, dam ci wszystko, ale uczyń mi pokłon. Stań się mojem narzędziem! Oddaj mi rząd nad duszami.

Niewątpliwie dodaje orszak wspaniałych władyków duchowych otoczeniu władców tego świata wiele blasku, optycznego uroku i powagi. Z pięknym gestem, rzucone złotemi ustami, górnolotne słowa oddają — rzecz jasna — wielkie usługi, robiąc wrażenie na słuchaczach, nie umiejących w prostocie swojej rozróżnić orzeczeń jurysdykcyjnych od sentymentalnych wylewów panegirycznych.

Tak się działo w średniowieczu, tak i dzisiaj dziać się może, z tą różnicą, że wielmoże ówcześni wywodzili swoje pochodzenie i swoją władzę z Bożej łaski i brali ją często z rąk Kościoła, wśród czcigodnych sakramentaljów i namaszczeń, gdy współcześni nawet z ludu ani narodu nie chcą jej czerpać, uważając wyłącznie swoje nadczłowiecze, genjalne Ja za jej źródło i cel.

Ongi i ninie łączą się z tem zawody. Złocona narazie klatka przemienia się rychło w loch, zimny i ciemny, ze szkodą dla chwały Bożej i miljonów dusz nieśmiertelnych.

Mimo, że tak wygląda w krótkim szkicu sylweta czasów, niema powodu do przygnębienia. Nie czas naturalnie na drzemkę wygodną.

Pius XI przypomniał wszystkim, duchownym i świeckim, obowiązek odpowiedzialności za losy Królestwa Bożego. Akcję Katolicką wyniósł do rzędu najpilniejszych zagadnień swego pontyfikatu. Akcja Katolicka: to raca wewnętrzna nad sobą, to udział w życiu łaski przez Sakramenta św. i modlitwę, to katolicki program życia prywatnego i publicznego, to gorejąca pochodnia apostolstwa i ofiary!

Czasy dzisiejsze domagają się więcej niż kiedykolwiek zaparcia się siebie i czynu z wiary.

Sprawiedliwość społeczna nie może być tylko pięknem słowem. Już znowu bowiem podnosi głowę chęć wyzyskiwania słabych z powodu bezrobocia i nadmiernej podaży rąk do pracy.

Jeżeli kiedy, to dzisiaj czas na miłosierdzie, wnikające w duchowe i materjalne potrzeby bliźniego.

Nasuwa się niepokojące pytanie, jaki jest i jaki powinien być stosunek do pokolenia młodego, — spadkobierców doby.

Pokłada się w niej wiele nadziei, nakłada się na nią duże obowiązki, czy jednak rozumieją wszyscy, że generacji następców nie wolno odmawiać rzeczywistego, szczerego, stałego poparcia?

„Bóg Panem i celem naszym" woła rozgłośnie X. Dzień Katolicki.

Hasło to targa sumieniami, każe im czynić porachunki, czy tak jest rzeczywiście. Daje nakazy wyraźne!

Szereguje wierzących i pragnących wierzyć w armji Chrystusowej. Szuka i woła zbłąkanych. — Światłem krzyża przenika ciemne manowce, aby znaleźli drogę do Boga i Chrystusa — Pasterza!

X. JÓZEF PRĄDZYŃSKI.

Anglja protestuje przeciw hitlerowskim metodom

Sprawa aresztowanego dziennikarza brytyjskiego, Pantera nabiera coraz większego rozgłosu — Energiczne wystąpienie min. Simona

Londyn. (PAT.) W związku z aresztowaniem w Monachjum korespondenta „Daily Telegraph" Pantera, którego władze niemieckie trzymały 3 dni w więzieniu bez podania powodów aresztowania, nie dopuszczając do niego nawet konsula angielskiego. Auswärtiges Amt dziś dopiero odpowiedział na protest ambasady angielskiej, podając jako powód aresztowania, że Panterowi zarzuca się szpiegostwo. Rząd niemiecki zawiadomił równocześnie, że przeciw Panterowi wytoczone zostało w Sądzie Rzeszy w Lipsku oskarżenie o zdradę tajemnic wojskowych. Łącznie z Panterem oskarżony jest o współudział również dziennikarz niemiecki Ackermann.

Zdrada tajemnicy, jakiej dopuścić się miał Panter, polegać ma według dzienników angielskich na opisaniu pochodów szturmowych oddziałów przed Hitlerem w Kelheim w Bawarji i na podkreśleniu wojskowej organizacji tej manifestacji.

W związku z sprawą Pantera angielski min. spraw zagr. Simon zawezwał wczoraj do siebie ambasadora niemieckiego i w bardzo stanowczej formie zwrócił jego uwagę na niedopuszczalność metod, jakie władze niemieckie zastosowały przy aresztowaniu Pantera. Simon miał oświadczyć, że rząd angielski nie dopuści do skazania w Niemczech obywatela i dziennikarza brytyjskiego, o ile przestępczy charakter jego akcji nie będzie całkowicie i bezstronnie dowiedziony, zaznaczając równocześne, że rząd brytyjski domagać się musi dla Pantera całkowitej i nieograniczonej opieki prawnej.

Sprawa Pantera, zwłaszcza wobec powyższego demarche Simona, zaczyna nabierać rozgłosu.

Londyn. (PAT.) Cała prasa alarmuje dziś angielską opinję publiczną w sprawie uwięzionego w Niemczech korespondenta „Daly Telegrafu" Pantera, oskarżonego z art. 92 k. k., podkreślając, że artykuł ten uległ znacznemu obostrzeniu w specjalnej poprawce, wprowadzonej po pożarze gmachu Reichstagu i że Panterowi grozi kara śmierci lub dożywotnie więzienie.

Dzienniki, wspominając o wczorajszej rozmowie min Simona z ambasadorem von Höschem, domagają się od rządu stanowczego wystąpienia.

Zwołanie sesji Sejmu i Senatu

Warszawa. (Tel. wł.) Dziś w południe do marszałka Sejmu przybył naczelnik wydziału prawnego prezydjum rady ministrów Paczoski, który wręczył marszałkowi Sejmu, a następnie marszałkowi Senatu zarządzenie Prezydenta o zwołaniu zwyczajnej sesji budżetowej na dzień 31 października rb.

Prawdopodobnie pierwsze posiedzenie Sejmu odbędzie się 3 listopada. Będzie na niem przemawiał premier Jędrzejewicz, który wygłosi exposé. Mówią, że odbędzie się również dyskusja nad exposé i będzie ona przeprowadzona w ciągu jednego dnia. (w)

Walki na Kubie trwają

Londyn. (Tel. wł.) Donoszą z Hawanny, że na prowincji doszło do starć i demonstracyj antyamerykańskich. W jednym z młynów na znak protestu przeciw postępowaniu Stanów Zjedn. przerwano pracę i obsadziwszy młyn, usiłowano wywołać w okolicy ruch powstańczy.

Przybyła policja i wojsko przywróciło wkrótce spokój. Nie obyło się jednak bez walki, w której po stronie demonstrantów padło 10 robotników, 25 jest rannych. Kilkadziesiąt dalszych osób aresztowano. Pozostałych osadzono w obozie koncentracyjnym.

Przesilenie rządowe we Francji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Paryż, w październiku.

Po rządach Herriota i Paul Boncoura, trzeci z rzędu gabinet p. Daladier, opierający się na większości lewicowej, został obalony przez wojujący marksizm z p. Blumem na czele, który wystąpił ostentacyjnie przeciwko dwóm kapitalnym postulatom narodowym, a mianowicie finansowemu uzdrowieniu Francji i przeciw obronie narodowej. Na tych zasadniczych dla egzystencji kraju punktach załamała się koalicja radykalizmu i socjalizmu, rozrywając kadry kartelu.

Dokonało się to w atmosferze wyjątkowo dramatycznej. Opinja publiczna, zaniepokojona genewskiemi poczynaniami ministra spraw zagranicznych, manifestowała jawnie swe niezadowolenie. Wzrosło ono jeszcze bardziej na wiadomość o projektach finansowych rządu; pod pretekstem utrzymania równowagi budżetowej nakładano nowe ciężary na obywateli. Oni też w dniu, w którym rozgrywały się losy rządu p. Daladier, zorganizowali masową manifestację podatników, z którą zsolidaryzowały się w pierwszej linji szoferzy wszystkich taksówek: projekt bowiem rządowy przewidywał także podwyższenie ceny benzyny, a co zatem idzie zwyżkę cen przejazdów, na którą oczywiście publiczność odpowiedziałaby jeszcze większem bojkotowaniem samochodowej komunikacji.

Od 3-ej godz. Paryż przedstawiał szczególny widok: na przestrzeni od dworca Inwalidów, wzdłuż Quai d'Orsay oraz izby, ruch był najzupełniej wstrzymany. Sławny most Zgody, prowadzący do Pałacu Burbońskiego, podobnie jak zresztą wszystkie inne okoliczne ulice, zostały poprostu zabarykadowane przez oddziały policji pieszej i konnej i przez gwardję republikańską. Nie pomogły żadne listy polecające, ani karty wstępu; nawet posłowie wysiadali ze swoich limuzyn i pieszo przechodziły do izby.

Podczas, gdy wzburzona ulica wrzała podobnie, jak ongiś za panowania p. Herriota, który musiał bocznemi drzwiami opuszczać Pałac Burboński w 1926 r., tak i obecnie ostatnia noc rządów p. Daladier odbyła się pod znakiem ogólnego niezadowolenia, które jednak nie było skierowane przeciwko ministrowi wojny, ale przeciwko socjalistom, pod których naporem upadł rząd radykalny. Od pierwszych bowiem dni obrad izby, właściwa dyskusja nie odbywała się na sali, ale w łonie klubu partji socjalistycznej oraz Generalnego Zrzeszenia Pracy. Wyrazem tych knowań były afisze, porozlepiane na murach Paryża, pochodzące od skonfederowanego kartelu urzędników, nazywających p. Daladier, swego najwyższego szefa, „jakobinem", pozostającym na służbie kapitalistów.

To też w kuluarach izby nie pytano się, jak postępuje dyskusja przed aeropagiem izby, ale co myślą, co uczynią socjaliści wobec sławnego artykułu 37-go ustawy budżetowej, mającego okroić z jednej strony pensje urzędnicze, a z drugiej ustanowić podatek dla tych, którzy od 1930 r. posiadają jeden i ten sam dochód. Francuscy rewolucjoniści do ostatniej chwili łudzili swych sprzymierzeńców radykałów. Wieczorem przed upadkiem gabinetu, kiedy pozycje były ostatecznie zajęte, rozeszła się pogłoska, że gabinet p. Daladier utrzyma się dzięki nadzwyczajnej transakcji. Projektowano mianowicie podjąć 1.500 miljonów z kasy amortyzacyjnej, celem utrzymania równowagi budżetowej. P. Franciszek Milan, prezes powyższej kasy, oświadczył nam jednak, że nigdy na to nie pozwoli i natychmiast podałby się do dymisji.

Napięcie wzrastało z godziny na godzinę; agonja rządu stała się nieuniknioną. Wreszcie w ostatecznym, decydującym pojedynku zmierzył się energiczny patrjota Daladier z kazuistycznym rewolucjonistą Blumem. Jeżeli ten pojedynek uśmiercił rząd, to jednak równocześnie rozbił jedność partji socjalistycznej; 90 bowiem posłów opowiedziało się z p. Blumem przeciw gabinetowi, a 29 „neosocjalistów" z p. Renaudelem, opowiedziało się za nim. Jest to bezpośredni rezultat ostatniego głosowania w izbie, wzmocniony jeszcze bardziej zerwaniem kartelu.

A teraz każdy sobie oczywiście postawi pytanie: dlaczego właściwie przywódca francuskich socjalistów pragnął upadku radykalnego rządu — najbardziej lewicowego od czasów wojny, którego minister spraw zagranicznych wyszedł z obozu socjalistycznego? Żyd Blum stawia sobie dwa zadania do spełnienia: rozbrojenia nietylko sił zbrojnych, ale i finansów! Wówczas to dopiero na gruzach znienawidzonego kapitalizmu międzynarodówka mogłaby utworzyć dyktaturę marksizmu. Dlatego ostatnia ofensywa p. Bluma wymierzona została przeciwko frankowi, a zatem przeciwko p. Daladier, który oświadczył się przeciwko inflacji i przeciwko dewaluacji waluty francuskiej. W tym też duchu prowadzona była cała kampanja tutejszych sił międzynarodowych i masonerji na rzecz z jednej strony upaństwowienia fabryk broni, a z drugiej opanowania kapitału prywatnego.

Ofensywa ta narazie została złamana, wykazując dobitnie, na jakie zgubne manowce może zaprowadzić większość, kierowana przez rewolucjonistów. Uzdrowienie finansów narodowych nie da się pogodzić z postulatami marksistowskiemi. Kto widział ostatnio p. Bluma bladego, przemawiającego zdławionym głosem ze swojej ławy w izbie, ten sobie lepiej jeszcze uprzytomnił, ile zimnej, skoncentrowanej zawiści jest w tym Żydzie, pracującym nad osłabieniem sił narodowych Francji.

Na jakiej większości będzie opierał się p. Sarraut? Ze 130 posłów socjalistów, zaledwie 29 stanęło przy boku radykałów. Jeżeli przy nowej kombinacji potrafią oni przyciągnąć maximum głosów różnych ugrupowań, nawet zbliżonych do lewicy demokratycznej, to nie będą mieli większości: ostatnie bowiem posiedzenie w izbie uświęciło jej rozbicie. W tych warunkach panuje przekonanie, że zostaną uczynione usiłowania stworzenia rządu przejściowego, po którym nastąpi najprawdopodobniej gabinet „koncentracyjny", gdyż, jak oświadczył sam p. Tardieu, umiarkowane grupy parlamentarne stają się arbitrami sytuacji. Jest rzeczą jasną, że, gdyby i ta ostatnia formacja zawiodła, to pozostaje jeszcze możliwość utworzenia rządu unji narodowej. Wiadomo jednak, że zarówno p. Tardieu, jak i szereg innych doń zbliżonych parlamentarzystów uważają, iż w dzisiejszych wyjątkowo trudnych warunkach, koncepcja taka nie może dać oczekiwanego wyniku. Dlatego też w szerokich kołach narodowych domagają się rozwiązania izb i reformy konstytucji, któraby odpowiadała współczesnym potrzebom i zagadnieniom.

I. BRIARES

ng 6 129

W kraju i w świecie

Polityka polska Hitlera

Niemałe niewątpliwie wrażenie wywarły u nas oświadczenia kanclerza Hitlera w ostatniej jego wielkiej mowie w berlińskim Sportpalast 24-go bm, odnoszące się do Polski. Nastrojone one były, przynajmniej w swem brzmieniu, bardzo pojednawczo. Ganiąc bowiem traktat wersalski, mówił kanclerz Hitler:

„Podobnie, jak gospodarczo postępowano niedorzecznie, tak i politycznie postępowano równie niedorzecznie. Tylko jeden przykład: pomiędzy Polską i Niemcami tworzy się korytarz Można było wówczas znaleźć inne rozwiązanie. Istnieją w Europie Niemcy, istnieją w Europie Polacy. Oba narody będą musiały przyzwyczaić się do współżycia obok siebie i ze sobą, do wzajemnego znoszenia się Ani Polacy nie mogą wykreślić narodu niemieckiego z mapy Europy, ani też my nie jesteśmy tak nierozsądni, aby chcieć wykreślić Polaków. Wiemy, że obce narody istnieją i że muszą ze sobą współżyć. Dlaczegoż więc rzuca się w ich życie jabłko niezgody? Wszystkiego mogły były mocarstwa wówczas dokonać. Dlaczegoż więc musiały tak właśnie postąpić? Można było, oczywiście, znaleźć z łatwością inną drogę, aby być sprawiedliwym dla obu krajów, ale tego przecież nie chciano. Pokój wersalski ma tylko jedną myśl, w jaki sposób możnaby sztucznie utrzymać pokój na przyszłość".

Trzeba tu coś przypomnieć. A mianowicie, że to nie po raz pierwszy kanclerz Hitler mówi zupełnie to samo, oraz zupełnie w tym samym związku. Także pamiętna jego mowa 17-go maja rb., która miała rozproszyć obawy o wojowniczo-odwetowe zamysły Trzeciej Rzeszy, poświęcona była w całości wykazywaniu, że przyczyną wszystkich nieszczęść jest traktat wersalski, a na tem tle ujawniły się podobne do obecnych, jak dwie krople wody, oświadczenia o Polsce. Mówił bowiem kanclerz Hitler:

„Francuzi, Polacy itd. są naszemi sąsiedniemi narodami a wiemy też, że żaden możliwy do pomyślenia bieg dziejów nie mógłby tego zmienić... Dobrze rozważone załatwienie zagadnień europejskich, w czasie układów pokojowych, mogło było znaleźć bez trudności rozwiązanie na wschodzie, które uwzględniłoby zarówno zrozumiałe roszczenia Polski jak przyrodzone prawa Niemiec.. Naród niemiecki pozostanie, zupełnie tak samo jak naród francuski, oraz czego nas nauczył rozwój dziejowy, także naród polski..."

Pogląd kanclerza Hitlera na stosunki między Niemcami i Polską wchodzi zatem w całokształt jego poglądu na stanowisko Niemiec w świecie powojennym i układa się tak:

1. Traktat wersalski jest nieszczęściem świata dzisiejszego.

2. Załatwienie w tym traktacie granicy wschodniej między Niemcami i Polską przez stworzenie t. zw. korytarza, tj. zwrócenie Polsce polskiego Pomorza, oddzielającego Prusy Wschodnie od reszty Rzeszy, jest jaskrawym przykładem niedorzeczności.

3. Łatwo byłoby znaleźć inne załatwienie dla obu stron korzystne.

Taki jest pogląd. Ale to nie jest tylko pogląd. Bo wiążą się z tem wyraźne zapowiedzi pewnych w tym kierunku posunięć.

Usunięciu się Niemiec z konferencji rozbrojeniowej i wystąpieniu z Ligi Narodów towarzyszy hasło usunięcia traktatu wersalskiego jako podstawy stosunków powojennych, gdyż ubliża on czci Niemiec, co kanclerz Hitler powtarza we wszystkich swych wystąpieniach od 14-go bm.

Jednocześnie zaś, zgodnie z dawniejszemi oświadczeniami kanclerza Hitlera w rozmowie z posłem Wysockim 2-go maja br., które wyrażały życzenie rozważania spraw między oboma państwami bez namiętności, zjawia się oświadczenie kanclerza w rozmowie z przedstawicielem londyńskiego „Daily Mail", ogłoszonej 19-go października br. już wprost dotyczące Pomorza":

„Niema wogóle rozumnego człowieka, któryby rozwiązanie przez t. zw korytarz polski mógł określić jako szczególnie doskonałe dzieło konferencji pokojowej. Znaczenie tego rozwiązania mogło być tylko takie, by Niemcy i Polskę pokłócić na wieczne czasy. Nikt z nas nie myśli o tem, by z Polską zaczynać wojnę o korytarz. Pragnęlibyśmy jednak wszyscy mieć nadzieję, że oba narody, w swoim czasie (dereinst) będą dotyczące je sprawy bez namiętności omawiały i o nich rokowały. Następnie można zostawić to przyszłości, czy nie da się jeszcze znaleźć drogi, którą mogłyby kroczyć oba narody, oraz rozwiązania dla obu znośnego".

W polityce kanclerza Hitlera w stronę Polski, na tle pojednawczego nastrojenia i unikania tarć, czy wyzywających zadraśnień, których poprzednio nigdy nie szczędzono, mieści się przewidywanie rokowań, dotyczących także Pomorza.

Przewidywanie zaś takich rokowań polsko-niemieckich wchodzi znowuż w całokształt obecnej, po 14-tym października 1933, polityki Trzeciej Rzeszy. Nie chce ona już działać na gruncie Ligi Narodów i wogóle szerszych narad międzynarodowych. Zgłasza raczej gotowość rokowań, jak to się stało w stosunku do Francji i poszczególnemi państwami.

Polityka polska kanclerza Hitlera zarysowuje się zatem wcale wyraźnie. Dodatnią jej stroną jest pojednawczy nastrój, zaniechanie zaczepnych wystąpień, wskazywanie drogi pokojowej, a nie odwetu w zawierusze zbrojnej. Bardzo ujemną stroną jest mniemanie, że mogło i może istnieć możliwe dla Polski załatwienie, które nie dawałoby nam Pomorza, kraju całkowicie polskiego, a wraz z niem zupełnie własnego i wolnego dostępu do morza. Dobrą zasadą w polityce jest nie walczyć z trudnościami, jeszcze nie istniejącemi, lecz dopiero zapowiadanemi. Nie byłoby jednak dobrze, wobec takich oświadczeń kanclerza Hitlera, utrzymywać milcząco złudzenia, które doprowadzićby musiały w danej chwili do nagłych rozczarowań, a potem do tem gwałtowniejszych poróżnień.

STANISŁAW STROŃSKI.

Rozwój terytorjalny Prus

Nakładem Instytutu Bałtyckiego w Toruniu ukazała się praca prof. Zygmunta Wojciechowskiego p. t.: „Rozwój terytorjalny Prus w stosunku do ziem macierzystych Polski". Rzecz obejmująca 48 stron, zawiera między innemi szereg map poglądowych. Do ciekawego tego studjum powrócimy.

Stosunek Żydów do rządu polskiego

Jak już pokrótce donosiliśmy, na posiedzeniu Rady Partyjnej Organizacji Sjonistycznej w Polsce, kandydat na następcę po ustępującym pośle Gruenbaumie, adw. Hartglass, wygłosił przemówienie, stanowiące niewątpliwie program polityczny Żydów w Polsce na najbliższą przyszłość.

Adw. Hartglass rozpoczął od utyskiwań. Tragizm sytuacji ekonomicznej Żydów w Polsce nie zmienił się.

Należy stwierdzić jednak — mówił dalej p. Hartglass — iż rząd spełnia swe obowiązki wobec nas, zapewniając nam elementarne prawa ludzkie i wykazując poparcie oraz sympatję dla nas w swej polityce zagranicznej. Rząd zwalcza przytem energicznie wystąpienia antysemickie przeciwko Żydom.

To stanowisko rządu wobec Żydów zmieniło nastawienie psychiczne ludności żydowskiej, która widzi w rządzie obrońcę przeciwko wszelkim wystąpieniom antyżydowskim.

Mając przed sobą okropne położenie Żydów w Niemczech Hitlera, oraz niebezpieczeństwo grożące Żydom w innych krajach diaspory, Żydzi polscy usposobieni są przychylnie w stosunku do obecnego rządu w Polsce. Zdajemy sobie sprawę, iż po obecnym rządzie może przyjść rząd znacznie gorszy dla Żydów Z tego powodu zakres żądań żydowskich staje się coraz węższym.

Polsko - gdańska umowa

Warszawa. (Tel. wł.) Do Gdańska wyjechała specjalna delegacja ministerstwa opieki społecznej, aby prowadzić rokowania o polsko-gdańską umowę w sprawie ubezpieczeń socjalnych. Ma być ustalony obowiązek pomocy urzędów gdańskich bezrobotnym obywatelom polskim, zamieszkałym na terenie wolnego miasta. (w)

W Jaffie ogłoszono stan oblężenia

Podczas rozruchów zginęło 16 Arabów, a 24 jest ciężko rannych

Londyn (PAT). We wczorajszych rozruchach w Jaffie zginęło 16 Arabów a 24 jest ciężko rannych. Poza tem kilku policjantów Anglików odniosło rany. Aresztowano 40 osób.

W Jaffie obowiązuje stan oblężenia. Po godz. 6 popołudniu nikomu nie wolno ukazywać się na ulicach miasta. Obecnie w mieście panuje zupełny spokój.

Komunikat oficjalny głosi, że pierwszy strzał padł ze strony Arabów i że wojsko nie było wcale używane do tłumienia rozruchów, które policja opanowała samodzielnie.

Krwawe zaburzenia w Jerozolimie — Arabowie proklamowali strajk powszechny

Londyn. (PAT.) W związku z wypadkami w Jaffie doszło wczoraj wieczór do zaburzeń w Jerozolimie.

Tłum Arabów zaatakował komisarjat, a gdy policjantom nie udało się rozpędzić tłumu pałkami, oraz gdy jeden z posterunkowych został pchnięty sztyletem, policja zaczęła strzelać, zabijając jednego demonstranta i raniąc kilkunastu.

Do zaburzeń doszło również przy stacji kolejowej Nablus, gdzie policja zmuszona była do użycia broni palnej. Jednego demonstranta - Araba zabito. Wielu członków arabskiego komitetu wykonawczego zostało aresztowanych. Stwierdzono, że wczoraj w Jaffie Arabowie sprowadzili do miasta licznych Beduinów dla wzmocnienia swych sił.

Na dzień dzisiejszy zwołane zostało posiedzenie arabskiego komitetu wykonawczego dla omówienia sytuacji.

Paryż. (PAT.) Agencja Havasa donosi z Jerozolimy, że ludność arabska miasta ogłosiła strajk powszechny i zamknięcie wszystkich szkół na znak protestu przeciwko zwiększeniu immigracji żydowskiej.

Londyn. (PAT.) Według doniesień z Haify w związku z zamieszkami w Jaffie Arabowie odbyli wczoraj wieczór zgromadzenie w jednym z meczetów. Po ulicach Haify krążą silne patrole policyjne.

Sytuacja jest mocno naprężona. Kilku znanych polityków arabskich odniosło wczoraj rany. Liczne rodziny żydowskie, przybyłe z okolicy, chronią się w centralnych dzielnicach żydowskich.

Bunty wojskowe w Meksyku i Portugalji

Nowy Jork. (Tel. wł.) W Meksyku władze wpadły na trop rozgałęzionego spisku wojskowego, zwróconego głównie przeciw obecnemu rządowi.

Na czele spisku stali oficerowie garnizonu stolicy. Głównych przywódców aresztowano. Władze zabroniły dziennikom podawania szczegółów w tej sprawie.

W ministerstwie wojny na specjalne zapytania odmówiono bliższych wyjaśnień, nie zaprzeczając ani też nie potwierdzając prawdziwości dokonanych aresztowań. W kołach wtajemniczonych wiadomość utrzymuje się z całą uporczywością.

Paryż. (Tel. wł.) 10 pułk piechoty portugalskiej zbuntował się i odmówił posłuszeństwa. W czasie walki zabity został jeden porucznik. Po przybyciu posiłków pułk poddał się. Przywódców buntu aresztowano i osadzono w więzieniu wojskowem.

Niemieckie tarany w traktat wersalski

Wielka wystawa propagandowa zpod znaku „Drang nach Osten"

Berlin (PAT). Z inicjatywy związku niemieckiego wschodu w Berlinie otwartą zostanie wielka wystawa propagandowa na rzecz pogranicza wschodniego Rzeszy. Jeden z głównych działów wystawy, obok działu, zawierającego historję, kulturę i gospodarstwo ziem wschodnich, będzie miał za zadanie, „przedstawienie sytuacji Niemiec na wschodzie jako wyniku bezmyślnego podziału przez Wersal połaci wschodniej".

Specjalny dział poświęcony zostanie sprawie kolonizacji chłopskiej na terenach wschodnich i akcji organizacyj narodowo-socjalistycznych wśród ludności tych obszarów. W jednym z działów, zawierającym wizerunek wybitnych osób, pochodzących z ziem wschodnich, jak Kanta, Fichtego, Kopernika i Klausewitza, umieczona zostanie witryna z portretem prezydenta Hindenburga, urodzonego w Poznaniu, i kanclerza Hitlera jako syna „bawarskiej Marchji Wschodniej".

Dokumenty „pokojowych" tendencyj Rzeszy

Bojowe samoloty Junkersa, ostatni wyraz techniki

Paryż (PAT). „La Republique" omawia obszernie nowy typ samolotów, jakie wytwarzają fabryki niemieckie Heinkla i Junkersa. Samoloty te zdaniem fachowców przewyższają wszystkie dotychczasowe zdobycze techniki zagranicznej. Maksymalna ich szybkość wynosi 362 km. na godzinę. Model tego typu samolotów wyposażony jest we wszelkie urządzenia, umożliwiający lot przy znikomej widzialności, zaopatrzony jest w aparat nadawczy radjowy i t. d.

Niepowodzenie misji Papena

Paryż. (PAT.) „Le Rempart" donosi, że ostatnia podróż von Papena do Zagłębia Saary miała na oku cele polityczne, kanclerz Hitler używa bowiem von Papena do misyj w kołach polityków, czego dowodem były negocjacje Papena w Rzymie oraz fakt, że był on desygnowany również do pertraktacyj z katolikami austrjackimi, co jednak nie doszło do skutku z powodu zatargu austrjacko-niemieckiego.

Obecnie więc von Papen otrzymał misję przeciągnięcia na stronę hitleryzmu kół katolickich w Zagłębiu Saary, co miałoby tem większe znaczenie, że kler odgrywa tam dużą rolę w życiu politycznem.

Ta jego misja zakończyła się jednak fiaskiem. Na zebraniu po przemówieniu von Papena nastąpiła bardzo ostra replika ze strony jednego z księży, który oświadczył, że katolicy Zagłębia Saary nie poddadzą się ruchowi, który prześladuje w Niemczech katolicyzm.

Opieczętowanie lokali Bratniej Pomocy

Warszawa (Tel. wł.) Dziś zostały opieczętowane przez władze bezpieczeństwa lokale Bratniej Pomocy Studentów uniwersytetu warszawskiego, mieszczące się w gmachach uniwersyteckich. (w)

Oficer pod kołami pociągu

Warszawa (Tel. wł.) Na dworcu wschodnim wydarzył się wczoraj tragiczny wypadek. Gdy odchodził pociąg podmiejski do Mińska Mazowieckiego, do jednego z wagonów chciał wskoczyć lotnik oficer. Skok zawiódł i oficer wpadł pod koła wagonu, z pod których wydobyto go ciężko poszwankowanego. Odwieziono go do szpitala, gdzie zmarł.

Ofiarą tragicznego wypadku był 30-letni porucznik 6 pułku lotniczego Zygmunt Stankiewicz z Centrum Wyszkolenia Lotniczego w Dęblinie. (w)

Tragiczny finał kłótni

Paryż. (Tel. wł.) W jednej wsi niedaleko Chartres pewien rolnik francuski zastrzelił po kłótni żonę, jej obie siostry, oraz swych teściów, poczem popełnił samobójstwo.

Hitlerowski szpieg

Praga (PAT). W Libercu aresztowano szpiega niemieckiego Alfreda Schierze, który podawał się za emigranta niemieckiego. W czasie przesłuchania przyznał się do szpiegostwa i należenia do S. A.

Błog. Jan Bosco

Miasto Watykańskie. (KAP.) Przyjmując na audjencji alumnów kolegjum salezjańskiego z Frascati pod Rzymem, Ojciec św. wspomniał że w pierwszych chwilach swego kapłaństwa znał Don Bosco, który Mu okazywał wiele ojcowskiej iście przyjaźni. Dlatego też Papież jest rad nieskończenie, ż danem Mu było imię tego męża świątobliwego wywyższyć, przyczem ma nadzieję, że niebawem będzie mógł podnieść je na większe jeszcze wyżyny

W ten sposób Ojciec św. wspominając beatyfikację Don Bosco w r. 1929, zapowiedział jego kanonizację, która wedle wszelkiego prawdopodobieństwa nastąpi wiosną roku przyszłego.

Z trybunału w Hadze

Warszawa (Tel. wł.) Rząd niemiecki zawiadomił trybunał sprawiedliwości w Hadze, że wobec wystąpienia Niemiec z Ligi Narodów nie zamierza podtrzymywać skarg, przedłożonych trybunałowi do rozpatrzenia. Wśród tych skarg figuruje sprawa stosowania reformy rolnej w Polsce oraz sprawa wymiaru podatków należących od ks. Pszczyńskiego. (w)

Litwinow w Warszawie

Warszawa. (PAT.) Wczoraj o godz. 21,30 przybył do Warszawy komisarz ludowy spraw zagranicznych Z. S. S. R. Litwinow, który w towarzystwie naczelnika wydziału prasowego komisarjatu spraw zagr. Umańskiego i sekretarza kollegjum komisarjatu Diwilkowskiego udaje się do Waszyngtonu. Z dworca głównego komisarz Litwinow z towrazyszącemi mu osobami odjechał o godz. 22,50 do Berlina.

Skazanie b. starosty

Rzeszów. (PAT.) Przed sądem okr. odbyła się dziś rozprawa przeciw Józefowi Kubickiemu, em. staroście, działaczowi str. lud. oskarżonemu o to, że w marcu b. r. na kursie polit gosp. w Rzeszowie wygłaszał przemówienia w których dopuścił się przewinienia z art. 154 § 1 i art. 127 k. k. Oskarżony do winy się nie poczuwał. Po rozprawie trybunał skazał Kubickiego za znieważenie rządu na 10 miesięcy aresztu z zaliczeniem aresztu śledczego.

Ograniczenia dla drogeryj

Warszawa (Tel. wł.) Nowo opracowany przez ministerstwo opieki społecznej projekt przepisów o wyrobie i obrocie specyfików farmaceutycznych przewiduje szereg ograniczeń dla drogeryj i składów aptecznych. Specyfiki, których wydawanie odbywa się na podstawie przepisów lekarza, są zastrzeżone wyłącznie dla aptek. Drogerje będą mogły sprzedawać tylko specyfiki nielekarskie, jak środki kosmetyczne itd.

Biegły sadowy **pisma** i grafolog naukowy **H. Grudziński, Poznań Ratajczaka 14, m. 23.**
dg 1652

Przepowiednia pogody na niedzielę: W nocy mroźno, w ciągu dnia temperatura umiarkowana, zmienne słabe wiatry, tylko miejscami drobne opady.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.96 — 5.98 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.97.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 212.00 zł, gotówką 209.80 zł, za 100 guld gd. w dewizach 173.06 do 17332 zł, gotówką 172.72 zł.

Pg 5218-C. 443

POZNANSKA GIEŁDA PIENIĘZNA

Poznań, 28 10 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poż konwers 48¾% a pod koniec giełdy nawet 49.—%; pozatem poszukiwano 4% poż inwestycyjną po 101.— przy braku materjału.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K płacono za 4½% dolarowe listy zast 37.—% (przy kursie dolara 5.96) oraz za 4½% złotowe listy zast 35½—36.—%; pozatem ofiarowano 4% listy zast. konwert. po 38.50 — bez obrotu.

Z akcyj bankowych płacono za Bank Polski 78.—

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe

(Kurs w procentach nominału)

5% poż. konwersyjna 48¾—49% +
4½% dolarowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 a 5.96 37% P.

(Kurs w złotych)

4½% złotowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 35½—36 P.
4% premj. poż. inwestycyjna 101.— P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em. 78 — P.

Tendencja bez zmiany.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 28 10 1933 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: 1 żyto 727 g/l. 2. pszenica 756 g/l. 3 owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne

Żyto 330 tonn par Poznań	14,75
Żyto 15 tonn par. Poznań	14,70
Żyto 15 tonn par. Poznań	15,68½

Ceny orjentacyjne

Żyto	14,50— 14,75
Usposobienie spokojne.	
Pszenica	19,25— 19,75
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	15,75— 16,50
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 695—705 g/l	13.75— 14,00
Jęczmień 675—685 g/l	13,25— 13,50
Usposobienie spokojne.	
Owies	13,25— 13,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł work.	20,75— 21,00
Usposobienie spokojne	
Mąka pszenna 65% wł work.	31,50— 33,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	9,75— 10,25
Otręby pszenne	9.00— 9,50
Otręby pszenne (grube)	10,00— 10,50
Rzepak zimowy	39,00— 40,00
Gorczyca	37,00— 39,00
Wyka latowa	14,00— 15,00
Peluszka	13,00— 14,00
Groch Viktoria	21,00— 25,00
Groch Folgera	22.00— 25,00
Koniczyna czerwona	130,00— 15[illegible],00
Koniczyna biała	90,00— 12[illegible],00
Koniczyna żółta odłuszczona	90,00— 110,00
Ziemniaki jadalne	2,45— 2,70
Ziemniaki fabr za kilo %	13½
Makuch lniany	18,00— 19,00
Makuch rzepakowy	15,00— 15.50
Makuch słonecznikowy	18.50— 19,50
Śrut Soja	23,0 — 23,50
Mak niebieski	58,00— 62,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Transakcje na odmiennych warunkach: via 1440 tonn. pszenicy 150 tonn. jęczmienia 15 tonn. owsa 30 tonn. otrąb żytnich 15 tonn ziemniaków jadalnych 30 tonn, mąki ziemniaczanej 100 tonn.

Przepisy wyborcze do rad miejskich

(Ciąg dalszy)

Stwierdzenie wyników głosowania

Odbywa się ono zaraz po zamknięciu głosowania. Najpierw oblicza się karty Przewodniczący wyjmując je z urny, odczytuje numer listy i nazwiska kandydatów, a każdy z 2 członków komisji prowadzi po 2 listy obliczenia: jedną na karty, oddane na poszczególne listy drugą na głosy oddane na poszczególnych kandydatów.

Nieważne są karty, włożone nie do ostemplowanych kopert, innego koloru niż biały z nazwiskami z różnych list kandydatów i niewypełnione lub nieczytelne (całe karty nieczytelne, a nietylko co do poszczególnych nazwisk, bo nieczytelne nazwiska skreśla się). Nadliczbowe nazwiska skreśla się z końca. Tak samo skreśla się nazwiska „nie figurujące na żadnej z ważnie zgłoszonych list"; nie powodują one nieważności karty, natomiast powoduje nieważność karty umieszczenie nazwisk z różnych list (jak wyżej). Skreśla się też nazwiska, nie ustalające niewątpliwie osoby kandydatów. Jeśli nie podano imienia głos jest ważny, gdy niema kandydata o tem samem nazwisku na tej samej liście. Błędy w pisowni nie powodują nieważności.

Po sporządzeniu szczegółowego protokółu z 6 zestawieniami akta wyborcze przesyła się do komisji okręgowej, która sporządza protokóły i obliczenia prostuje je i może uchylić decyzje komisyj obwodowych o ważności kart lub głosów. Poczem komisja okręgowa zestawia wynik głosowania w całym okręgu i przeprowadza podział mandatów w sposób — jak wyżej opisano. Przykłady obliczeń są podane w regulaminie wyborczym.

Przykład obliczania wyniku wyborów

Okręg wyborczy nr 3 — 7 mandatów. (A zatem każdy wyborca ma po 7 głosów, na liście umieścić można najwyżej 7 × 3 = 21 nazwisk kandydatów).

Wynik głosowania na poszczególne listy:

Lista 1 — kart ważnych	300	głosów ważnych	2.100
Lista 2 — kart ważnych	500	głosów ważnych	3.300
Lista 3 — kart ważnych	1.000	głosów ważnych	6.900
Razem	1.800		12.300

Rozdział mandatów między listy:

Lista:	1	2	3
Ważnych kart głosowania:	300	500	1000
:2	150	250	500
:3	100	166⅔	333⅓
:4	75	125	250

A zatem na listę 1-szą przypada 1 mandat, na listę 2-gą — 2 mandaty, na listę 3-cią — 4 mandaty

Lista 1. Umieszczono na liście tylko 5 kandydatów. Oddano ważnych głosów na poszczególne nazwiska:

A	B	C	D	E	
800	350	900	—	50	= 2.100

Mandat 1. Wybrany: C. Zastępca radnego: A. (względna większość).

Lista 2. Umieszczono na liście tylko 7 nazwisk.

A	B	C	D	E	F	G	
500	1800	550	180	100	120	50	= 3.300
+ 150	— 150						
650	1650						

Głosów 3300 : 2 mandaty = 1650 (iloraz). Dopisuje się pierwszemu kandydatowi A nadwyżkę od kandydata B. 1800 — 1650 = 150.

Mandatów 2. Wybrani B i A (względna większość). Zastępcy radnych C i D (zkolei największa ilość głosów).

Lista 3. Umieszczono na liście nazwisk kandydatów 16.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	
980	1000	1000	980	980	980	980										razem 6.900.

(Tu każdy wyborca oddał po jednym głosie na każdego z 7 pierwszych kandydatów, różnica pochodzi tylko z 4 unieważnionych głosów.)

Mandatów 4. Wybrani na radnych B i C (największa ilość głosów) oraz A (przy równej ilości głosów jako umieszczony na pierwszem miejscu). Co do 4-go mandatu nastąpi wobec równości głosów losowanie między D. E. F i G.

Zastępcy radnych: Jeśli los padł na F, ten został 4-tym radnym. Zostaną wtedy zastępcami radnych: D, E, G i H. (Ostatni jako kolejny na liście, choć nie padł na niego ani jeden głos.)

Ogłoszeni wyniku wyborów

Następnie wszystkie akta wyborcze przesyła się komisji głównej, która (termin nieoznaczony w regulaminie) zestawia dla całego miasta, według okręgów wyborczych wyniki wyborów i ogłasza je plakatami.

Kupować bezkrytycznie? W żadnym wypadku!

Najpierw trzeba zastanowić się i poinformować a potem wybrać rzecz wypróbowana, zwłaszcza wtedy, gdy idzie o zdrowie. Żądajcie przeto w aptece Aspiriny, gdyż tylko zupełnie czysty produkt zapewnia skuteczne działanie i zupełną nieszkodliwość.

BAYER

ASPIRINA istnieje tylko jedna!

Do nabycia we wszystkich aptekach.

ng 6127

Niebezpieczeństwo wojny lotniczo-gazowej

Pierwsza wystawa komitetu wojewódzkiego L. O. P. P.

W ostatnich czasach dużo się mówi i pisze o konieczności należytego przygotowania obrony przeciwlotniczo-przeciwgazowej. Istota i wielkość niebezpieczeństwa ze strony gazów bojowych tkwi przedewszystkiem w działaniu tych gazów na szerokie rzesze ludności cywilnej. Zagadnienie stworzenia obrony przeciwgazowej dotyczyć będzie w pierwszym rzędzie obywateli. Szerzenie uświadomienia ludności, bez którego niema pracy, niema ofiarności, spełnia tu ośrodek L. O P P. — przy ul. 27 Grudnia 19, który mając na celu zapoznanie każdego mieszkańca miasta ze skutkami działania broni lotniczej chemicznej, przystąpił do realizacji cyklu wystaw w swoich oknach.

W oknie lewem widzimy grupę gazów duszących. Barwnie dobrany, i poglądowo zestawiony sprzęt pozwala zorjentować się w całości wystawy każdemu widzowi.

Gazy duszące: Na pierwszem miejscu oglądamy żółto-zielony obłoczek chloru. Widzowi, który tu i tam coś o gazach słyszał, mimowoli przychodzi na myśl 1915 r., w którym po raz pierwszy chmura chloru, wypuszczonego przez Niemców, pochłonęła tyle ofiar. Obok stoi fosgen. Ulepszony przez związek chloru z czadem przyniósł śmierć tylu ofiarom. Aż wierzyć się nie chce, że niepozorny z wyglądu, jasny płyn, w stanie gazowym jest tak gwałtowny w swem działaniu. Dowiódł zresztą tego w Hamburgu w roku 1928, wyrwawszy się z olbrzymich zbiorników w fabryce. Dalej palit ciemny, dwufosgen, z nienawiści do rodu ludzkiego, chloropikryna... Wielka rodzina gazów duszących.

Pierwsza (najwyższa) z tablic objaśniających informuje widza o sposobie działania gazów duszących na organizm Od łzawienia, kichania, kaszlu, poprzez duszność, pieczenie w gardle, osłabienie, sinicę — dochodzi się do uduszenia na śmierć lub strasznych chorób wskutek powikłań. Groza niebezpieczeństwa rośnie tem więcej, że stosowanie gazów nie przedstawia dziś żadnych trudności Miny, bomby lotnicze, pociski artyleryjskie... Ale najgroźniejsze — to chyba te „lotnicze", bo i na pierwszem miejscu objaśnione na tablicy objaśnień.

Oko widza, nieprzyzwyczajone do oglądania okropności, osuwa się mimowoli niżej, na rząd ułożonych pudełek i próbówek.

U stóp dużych flakonów z gazami rząd butelek. „Środki niszczące". Zatem każdy gaz ma jakiś środek niszczący.

Z domu „wyrzuca się" go jak niepożądanego gościa. Przez drzwi i okna. Trzeba je tylko szeroko otworzyć, aby zrobić przewiew tak, jak to wskazuje model w oknie wystawowem.

Teraz jeszcze bardziej stracił gaz na swej potędze. Można się przed nim obronić, nawet gdy działa. Groźnie patrzy swemi cellofanowemi oczyma w oczy widza, maska polska RSC, sprzęt obrony indywidualnej, jakby chciała powiedzieć: „Mnie powierzcie swe drogi oddechowe". A jeszcze bliżej widza, na dole, schron. Prace nad prototypem schronu są jeszcze w toku, ale w każdym razie możemy je już budować. Albo przynajmniej pomieszczenia uszczelnione — mniej kosztowne.

Zkolei przechodzimy do okna prawego, które jest coprawda mniej barwne, ale bogate w treść, poglądowe, dydaktyczne. — Luizyt, najlepszy z przyjaciół iperytu, tylko straszniejszy od niego Należy do grupy gazów żrąco-parzących; działanie jego nie ogranicza się do zatruwania dróg oddechowych W postaci płynu powoduje oparzenia całej powierzchni ciała. Rumień, sucha rana i gangrena skóry, zgorzelą zwana — oto trzy stadja działania tej trucizny, przed którą i obrona jest trudniejsza Wymaga ona specjalnych ubrań impregnowanych, tj. w ten sposób przygotowanych, by nie pozwalały przesiąkać truciźnie.

PULSA
RACJONALNA KOSMETYKA
ŚRODKI DO PIELĘGNOWANIA SKÓRY
OCZYSZCZAJĄCE
UDELIKATNIAJĄCE
UPIĘKSZAJĄCE
OCHRONNE, ODŻYWCZE
FR. PULS S. A. WARSZAWA

Tg 438

SOK CZOSNKU
PRZY SKLEROZIE
APTEKA MAZOWIECKA
BROSZURA BEZPŁATNIE
Warszawa, Mazowiecka 10.
Broszury i informacyj w Poznaniu udziela apteka „Pod Białym Orłem" K. Skar żyńskiego, Stary Rynek 41. Tg 433

Pg 4811-70.138

LAMPA TUNGSRAM USZLACHETNI TWE RADJO
Tg 417

FOSFATYNA FALIERA
TO PEWNY SPRZYMIERZENIEC TROSKLIWEJ MATKI
NIEODZOWNY POKARM NIEMOWLĘCIA OD 7 MIESIĄCA ŻYCIA.
WZMACNIA KONSTYTUCJĘ DZIECKA
UŁATWIA ZĄBKOWANIE I WYBITNIE WPŁYWA NA PRAWIDŁOWY ROZWÓJ KOŚCCA I MIĘŚNI.
NA ŻĄDANIE WYSYŁAMY BEZPŁATNIE BROSZURKĘ Dr CHASSAING DE BORREDON p.t. „MATKA i DZIECKO" WARSZAWA, GRZYBOWSKA 88
Tg 374

KTO POPIERA PRZEMYSŁ ZAGRANICZNY ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIM!

Dr. med. Tadeusz Frąckowiak
b. st. asystent Kliniki Neurologiczno-Psychjatrycznej Uniw. Jagiell. w Krak wie b. kierownik oddziału dla dzieci trudnych do prowadzenia i poradn. przeciwalkoholowej dg 1830 tejże kliniki
specjalista chorób nerwowych
osiedlił się
w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 20, I. ptr. Tel. 58-30
Przyjmuje od 3—6 po południu

Herbaty „MAHARADŻA" i herbaty „ORYGINALNE"
Polski Import Herbaty
Tomasz Żółtowski
Gdańsk, Hopfengasse 74.
ez 19 743

W cierpieniach hemoroidalnych

czopki hemoroidalne „Anusol Goedecke" były zawsze skuteczne. Od przeszło 30 lat lekarze na całym świecie zalecają „Anusol" i niezliczone są wypadki gdy środek ten okazał się ratunkiem dla chorych którzy już zwątpili w skuteczność leków.

Anusol przynosi natychmiast upragnioną ulgę i bardzo szybko usuwa częstokroć straszliwe cierpienia hemoroidalne. Stosowanie czopków „Anusol" jest łatwe higjeniczne, nie kosztowne i nie krępujące przy pracy Należy żądać w aptekach wyraźnie „Anusol Suppositorien Goedecke" w ciemno-czerwonem pudełku z plombą

Obecnie również w pudełkach po 6 sztuk w cenie zł. 4.—. Tg 421

Złota jesień na lazurowem wybrzeżu

(Korespondencja własna)

Cannes, w październiku.

Od czasu, gdy na riwjerze francuskiej wprowadzono sezon letni, gdy, stosując się do wymagań demokratycznych i rozmiłowania w sportach propaguje się kurację i wodną i słoneczną, jesień jest tam sezonem pożegnania, wyjazdów i zamykania bilansów. Dawniej kiedy większość hoteli i pensjonatów świeciła od kwietnia do listopada pustkami, a otwierała swe podwoje tylko na wielki i jedyny sezon zimowy, był to właśnie okres przygotowań i remontów. Stali mieszkańcy lazurowego brzegu korzystali z ciszy i spokoju przed zgiełkiem zabawy karnawału nicejskiego. Teraz, w czasach kryzysu i ograniczania podróży zimowych, zatrzymuje się skwapliwie nielicznych, zapóźnionych gości, cieszących się ostatniemi podmuchami ciepła i blaskami złotego słońca.

Wśród tłumu różnojęzycznych i często znakomitych gości, znajduje się zawsze jeden, bardziej egzotyczny i malowniczy, skupiający na sobie ogólne zainteresowanie. W roku bieżącym takim gościem jest pasza Marrakeszu, El Glaoui. Poznają go wszędzie, mimo, iż nosi tak jak wszyscy niebieską sportową koszulę, widuje się go na coctailu w Miramar, najweselszym lokalu Cannes, i w casino Palm Beach, a wspaniała limuzyna władcy Atlasu wyróżnia się nawet z pośród innych wspaniałych limuzyn na drogach lazurowego wybrzeża. Pasza, który w ojczyźnie jest władcą absolutnym i którego ojciec miał rzekomo zabić służącego przy obiedzie za niedość szybkie wykonanie rozkazu, w demokratycznej Francji zmuszony jest liczyć się ze zdaniem swego szofera, zuchowatego „malabar" z Tulonu.

Ale nawet w demokratycznej Francji znajdują się wysepki eliminujące tylko wybranych. Takiem „paradis hautain de la Côte d'Azur" („rajem na riwjerze") nazwany został hotel Eden Roc na Cap d'Antibes, gdzie największym szykiem jest pokazać się, a jeszcze większym — gdy się ma na to — mieszkać. Kluczem do tego „raju" niezawsze bywa wielka fortuna, a maîtres d'hôtel pilnie baczą, aby się nikt niepowołany z pobliskiego Juan-les-Pins nie przedostał. Życie w Eden Roc płynie horyzontalnie. Do południa leży się na plaży, a zaraz po śniadaniu — na różowych materacach rozłożonych na tarasach wokół pływalni. Po wielkim wysiłku, jakim jest pójście na coctail do baru, następuje obiad, a potem wszyscy leżą znów leniwie na poduszkach.

Juan-les-Pins ma najlepszą plażę, Nicea — najładniejszą promenadę, ale najpiękniejszą przystań jachtów na morzu Śródziemnem posiada Cannes. Na wygodnym pokładzie motorówki, zarzuconym kolorowemi poduszkami, dojechać można na wyspę Saint Honorat, Cythère lub na Sainte Marguerite, słynne miejsce wygnania „Żelaznej maski". Wśród prywatnych statków wyróżnia się „farmaceutyczny" jacht dr. Boucart, wynalazcy „Lacteolu", który zaopatrzony jest we flagę z handlowym znakiem ochronnym tego preparatu. Takiż znak wyhaftowany jest na swetrach załogi.

Śliczny jest widok lasu masztów małych „stars" o mahoniowych ramach i kosztownych okuciach, wznoszący się naprzeciw bulwaru des Croisettes. Ale przewodnik Yacht Clubu, udzielający objaśnienia turystom, rozwiewa złudzenia. Okazuje się bowiem, że wszystkie te jachty są do sprzedania, wszystkie, nawet piękna „Sister Anne", za którą ofiarowują dwa miljony, wówczas gdy właścicielka, pewna lady angielska, żąda trzy. Niektóre statki są już wynajęte, inne do wynajęcia. Zamieszkałe przez prawowitych właścicieli są jedynie te, których posiadacze doszli do wniosku, iż życie na pokładzie jest o wiele tańsze w porównaniu z kosztem utrzymania w hotelu. A następnie na wodzie nie płaci się podatków i różnego rodzaju taks, żyje się skromniej i utrzymuje mniej służby. Żegluga jest coprawda rzeczą bardzo kosztowną, ale tylko wtedy, gdy się wypływa na pełne morze. A wiele z tych jachtów nigdy go nie widziało.

M. C.

DO GOSPODARSTWA-MYDŁO!

Do włosów — Shampoo!

Zwykłe mydło nadaje się do celów gospodarstwa domowego, włosy natomiast wymagają stałej pielęgnacji. Używajcie do mycia włosów specjalnie do tego celu przeznaczonego Shampoo Elida, łagodnego i wolnego pod gwarancją od sody.

Shampoo Elida jest dostępny dla każdego: 1 paczka wystarcza na dwa razy.

SHAMPOO ELIDA

Pg 4 734.62,458

Piętnasta rocznica istnienia republiki czechosłowackiej

Wśród państw, które powstały w wyniku przeobrażeń politycznych po wojnie światowej, jedno z naczelnych miejsc zajmuje Republika Czechosłowacka, święcąca w dniu dzisiejszym piętnastą rocznicę swego istnienia.

Zawiązkiem niepodległości Czechosłowacji były wojska czeskie, utworzone na Syberji z pośród jeńców i tych żołnierzy Czechów i Słowaków z armji austrowęgierskiej, którzy dobrowolnie poddali się i przeszli na stronę Rosjan. Legjony te, sformowane przez dzisiejszego prezydenta Czechosłowacji, wypowiedziały się po stronie koalicji, co potem, w czasie konferencji pokojowej w Wersalu, stało się głównym czynnikiem uznania tymczasowego czeskiego Zgromadzenia Narodowego w Paryżu za istotne przedstawicielstwo Czechów. Powstanie jednak republiki czechosłowackiej stało się faktem zaraz po upadku monarchji austro-węgierskiej. W dniu 28 października 1918 r., po bezkrwawej rewolucji, Narodowe Zgromadzenie w Pradze proklamowało powstanie nowego państwa, obejmującego właściwe Czechy, Morawy, Śląsk czeski, Słowację i Ruś Podkarpacką, stanowiące uprzednio część monarchji austro-węgierskiej. Nowy twór państwowy otrzymał nazwę Czechosłowacji; w dniu 14 listopada 1918 r. ogłoszone zostało nowe państwo jako republika z profesorem T. G. Massarykiem pierwszym prezydentem, obranym w następstwie na dożywotnego prezydenta.

Czechosłowacja, stanowiąca jeden z najbogatszych krajów Europy dzięki naturalnym bogactwom (m. in. pokłady rudy uranowej, jedynego źródła radu w Europie i jednego z nielicznych źródeł tego promieniotwórczego pierwiastku na świecie) i bardzo silnie rozwiniętemu przemysłowi, wykazała w ciągu 15 lat swego istnienia niesłychaną sprężystość i jednolitość organizacji całego aparatu państwowego. Rezultatem tego jest bardzo poważna i silna pozycja Czechosłowacji w polityce międzynarodowej, i niesłabnący rozwój gospodarczo-kulturalny kraju. Czechosłowacja należy, między innemi, do rzędu tych nielicznych krajów, w których nie było inflacji walutowej i jedynym krajem posukcesyjnym Austro-Węgier, gdzie prawie wcale niema analfabetyzmu.

Święto narodowe Czechosłowacji wywołuje w opinji polskiej uczucia najżywsze i najserdeczniejsze dla bratniego narodu.

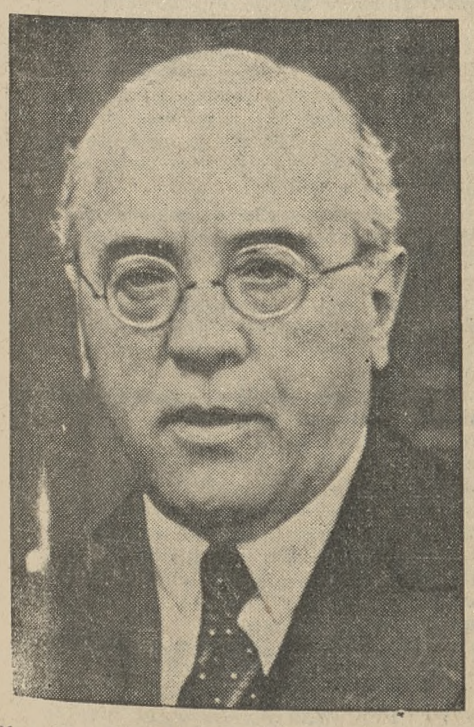

Nowy premjer francuski Sarrant, dotychczasowy minister marynarki w gabinecie Daladiera.

Przy rozmaitych niedomaganiach naturalna woda gorzka **Franciszka-Józefa** działa przyjemnie i znacznie zmniejsza te dolegliwości, często już mała ilość działa pewnie. Tg 435.

10-lecie Republiki Tureckiej

W dniu 29 bm. Turcja święci uroczyście 10-tą rocznicę przeistoczenia się z monarchji w republikę i zarazem 10-lecie prezydentury swego pierwszego prezydenta Mustafy Kemala Paszy.

Zaczątkiem doniosłych zmian w państwie tureckiem stał się akt Wielkiego Zgromadzenia Narodowego z dnia 1 listopada 1922 r., obalający sułtanat. Tegoż jeszcze miesiąca ostatni sułtan Turcji, Mohamed VI, oskarżony przez Zgromadzenie Narodowe o zdradę stanu, uciekł potajemnie z Konstantynopola na Maltę na angielskim okręcie wojennym. Od tego wypadku upłynął jednak cały rok, zanim Turcja wypowiedziała się ostatecznie za nowym ustrojem politycznym.

W ciągu dziesięciu lat istnienia Republiki Tureckiej dokonały się w niej zmiany, które w innych warunkach trwałyby stulecia. Jedną z pierwszych radykalnych zmian było obalenie w marcu 1924 r. kalifatu. Z tem tak radykalnem posunięciem wiąże się usunięcie Koranu, jako podstawy prawodawstwa tureckiego. Wprowadzony nowy kodeks został oparty na trzech wzorach: cywilny na szwajcarskim, karny na włoskim, a handlowy na niemieckim.

Niezmiernie doniosłym faktem dla kulturalnego rozwoju kraju była uchwała Narodowego Zgromadzenia z dnia 1 listopada 1928 r. o wprowadzeniu alfabetu łacińskiego zamiast dotychczasowego arabskiego. Alfabet łaciński stał się obowiązujący we wszystkich urzędach państwowych, jakoteż biurach prywatnych od dnia 1 grudnia 1928 r., a drukowanie książek o czcionkach arabskich zostało zakazane z dniem 1 stycznia następnego roku.

Wszystkie zmiany, jakie zaszły w ciągu 10 lat istnienia Republiki Tureckiej, nadające jej zupełnie nowy charakter i stawiające ją w rzędzie państw europejskich, są dziełem Kemala Paszy, który ani na chwilę nie wypuszcza władzy ze swoich rąk.

ng 6 124

Szwajcarja a Żydzi

Z. Kahan opowiada w „Momencie" o sytuacji Żydów w Szwajcarji:

„Szwajcarscy Żydzi otrzymali ostatnio naukę, która winna ich przekonać, że ich polityczna sytuacja nie jest bynajmniej pewniejsza od sytuacji żydowskiej w innych krajach..."

Ostatnie wybory świadczą o silnym wzroście niechęci do Żydów:

„W całym kraju odbyły się wybory komunalne i okazało się, że „narodowy front", t. j. partja swastyki, otrzymała sporą ilość głosów i mandatów..."

Nawet „demokraci" zbliżyli się do judofobów:

„Znamienniejszy był jednak stosunek do „narodowego frontu" ze strony starych demokratycznych partyj: doniedawna wrogo odnoszące się do „frontu" i unikające kontaktu z nim, nagle zmieniły swój stosunek — „front" stał się dla nich prawomyślnym i „odpowiednim do współpracy".

Jak wzmogła się niechęć do Żydów, świadczą stosunki w Zurychu, gdzie do wyborów szły cztery grupy: wolnomyśliciele, demokraci, socjal-demokraci i narodowcy. Prasa żydowska i demokratyczna wezwała Żydów, aby głosowali na dwie pierwsze grupy:

„Ale, ku zdziwieniu Żydów zurychskich, dowiedziano się, że wolnomyśliciele utworzyli wspólną listę z przeciwżydowskim „frontem".

Rzucono wówczas hasło, aby Żydzi głosowali na demokratów i socjal-demokratów, lecz okazało się, że demokraci zbliżyli się do „frontu" Wówczas nie pozostało Żydom nic innego, jak głosować na socjal-demokratów. Lecz to wywołało niezadowolenie u tych ostatnich, a dla Żydów również nie było to dogodne:

„Socjal - demokraci w obawie, aby ich nie napiętnowano, jako partję żydowską, jako „wojtków" żydowskiego kapitału; Żydzi na skutek lęku, by ich nie napiętnowano, jako burzycieli ładu społecznego, jako wyznawców marksizmu."

Nawet w Szwajcarji, gdzie Żydów jest znikoma liczba, nie mogą oni znaleźć ugrupowania, które chciałoby widzieć ich obok siebie.

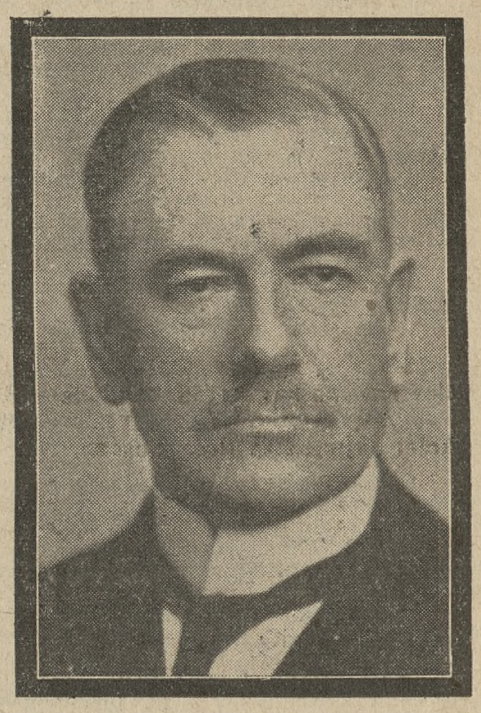

Śp. dr. Józef Paczkowski, zasłużony organizator i dyrektor Polskich Archiwów Państwowych oraz profesor Uniwersytetu Poznańskiego zmarł w Poznaniu. Zgon wybitnego uczonego okrywa żałobą zarówno nasze instytucje naukowe, jak chlubnie zapisaną w pracy obywatelskiej rodzinę Paczkowskich. Śp Józef Paczkowski był młodszym bratem zmarłego niedawno śp. Jana, oraz stryjem prof. dr. R. Paczkowskiego, prof. Uniwersytetu Poznańskiego, oraz do niedawna prezesa Rady miejskiej poznańskiej. Żałobą dotkniętej Rodzinie wyrażamy najszczersze współczucie.

Obszerne wspomnienie o działalności naukowej śp. Józefa Paczkowskiego, pióra prof. dr. Chodynickiego, zamieszczamy równocześnie w Dziale Kultury i Sztuki.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

KALENDARZYK

Sobota 28 października 1933.

Słońce: wschód 6.40 — zachód 16.32 — długość dnia 9 godzin 52 min

Księżyc: wschód 14.46 — zachód 0.38 — po I kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn. Sobota, godz 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 2 st C. Pogodnie. Wiatr południowy. Ciśnienie atmosferyczne niskie 743 mm — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 12 st. Cels., najniższa plus 2 st Cels.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego, dziś — 0.27 m

Kal. rzk: Tadeusz, Szymon, Juda — jutro Narcyz B

Kal. słow: Władybog — jutro Dalemił.

Z POZNANIA

— * **Usiłowane włamanie do „Zgody".** W nocy na 26 bm. włamali się złoczyńcy nieznani do składu spółdzielni spożywców „Zgoda" przy ul. Dąbrowskiego 47. Złodzieje wyłamali żaluzję, lecz nic nie skradli, gdyż zostali prawdopodobnie spłoszeni. (kl)

— * **Syn podejrzany o okradzenie ojca.** W mieszkaniu p. Piotra Kaźmierczaka przy ul. Piotra Wawrzyniaka 13 skradziono z szafki 800 zł. Jako podejrzanego o kradzież aresztowano 23-letniego Sylwestra Kaźmierczaka syna poszkodowanego. Aresztowany mieszka u swego ojca. Dalsze dochodzenia w tej sprawie prowadzi komisarjat 8. (kl)

— * **Napad rabunkowy na drodze.** Na szosie między Przyłubiem Krasińskiem a Solcem Kujawskim w powiecie bydgoskim napadł pewien osobnik 16-letniego cyklistę Franciszka Gertycha z Przyłubia Krasińskiego. Napastnik pod groźbą użycia rewolweru odebrał Gertychowi rower i zbiegł. W wyniku zarządzonego pościgu policyjnego aresztowano, jako podejrzanego o napad, 19-letniego Franciszka Bobrowskiego z Solca Kujawskiego, który się wypiera, jakoby był sprawcą wspomnianego napadu. Nie znaleziono też przy nim roweru. Bobrowskiego zatrzymano w areszcie. (kl)

— * **Kto jest właścicielem futra?** W komisarjacie I znajduje się futro baranie, skradzione z samochodu przy ulicy Zamkowej przez Marjana Fontowicza (Górna Wilda 22). Sprawcę kradzieży ujawniono, nie zdołano jednak jeszcze stwierdzić właściciela. (kl)

— * **Okradzenie w tramwaju.** W tramwaju linji 4 okradziono lekarkę poznańską p. dr. Szulc - Rembowską z Poznania (pl. Wolności 10). Niewyśledzony złodziej kieszonkowy skradł jej zegarek złoty wartości 130 zł. (kl)

— * **Włamanie do składu masła.** Do kantoru składu masła firmy „Korona" na Wielkich Garbarach 37 włamali się w południe niewyśledzeni złoczyńcy i zabrali kasetkę z zawartością 4 zł. pierścionek brylantowy i książeczkę czekową na Bank dla Handlu i Przemysłu. (kl)

— * **Na gorącym uczynku.** Podczas usiłowanego włamania na strych w domu przy ul. Gen. Chłapowskiego 3, zajmowany przez p. Helenę Stroińską, ujęto Leona Siwka bez stałego mieszkania. Siwkę osadzono w areszcie śledczym. (kl)

— * **Aresztowania.** Za kradzież 47 kur i 7 kaczek u p. Jana Rosnera (ul. Marsz. Focha 211) ujęto i osadzono w areszcie policyjnym jako sprawców tej kradzieży Bernarda Leśniaka (Marsz. Focha 211) i Marcina Baraniaka bez stałego zmieszkania. Skradziony drób odebrano aresztowanym. — Jako podejrzanego o kradzież torebki damskiej p. Marji Szajowskiej (ul. Niegolewskich) aresztowano 28-letniego Stanisława Gołębiowskiego (ul. Patrona Jackowskiego 25). (kl)

— * **Najechany przez cyklistę.** Na ul. Bukowskiej kolarka p. Magdalena Zając z Pobiedzisk, najechała p. Franciszka Nawrockiego z Ławicy, kalecząc go w piętę. Sprawą zajęła się policja. (kl)

— * **Ostrzeżenie.** Na terenie VI komisarjatu grasuje od kilku dni niejaki Wojciech Leśniarek, bez stałego mieszkania. Odwiedza on kupców przeważnie branży korzennej i zamawia towar, rzekomo dla restauracji p. Gołmowskiego w Domu Rzemieślniczym. Przysłany towar odbiera Leśniarek pod pewnym pozorem i ulatnia się z nim, nie uiszczając należności. Dopuścił się on w ostatnich dniach już dwóch tego rodzaju oszustw na terenie VI. komisarjatu. (kl)

— * **Fałszerstwo weksla.** Właściciel zakładu krawieckiego p. Leon Ruciński doniósł o kradzieży weksla na sumę stu złotych. Fałszerstwo ujawniono przy płatności w Banku Zachodnim. (kl)

Z POZNAŃSKIEGO

— * **GOSTYŃ** (Osobiste.) 27 bm. obchodzili pp. Stanisław i Teodozja z Karkowskich Zwierzyccy z Piasków srebrne gody małżeńskie. Jubilat brał żywy udział w życiu społecznem i pracował w różnych towarzystwach.

— * **GRODZISK.** (Złodzieje rowerów.) Przed tutejszym sądem odbyła się rozprawa przeciwko 14 oskarżonym o kradzież rowerów i paserstwo. Złodzieje grasowali na terenie powiatów nowotomyskiego, wolsztyńskiego, oraz kościańskiego. — Główny odbiorca skradzionych rowerów Jan Dudziak z Grodziska, skazany został na rok więzienia; po pół roku otrzymali: Jan Błaszczyk z Bnina, pow. Nowy Tomyśl, Andrzej Furmanek z Rostarzewa pow. Wolsztyn (oboje odsiadują obecnie karę więzienną w Poznaniu), oraz Stanisław Królik i Marjan Sternalski z Grodziska, Ignacego Firleja z Kąkolewa, pow. Nowy Tomyśl odsiadującego obecnie karę więzienia w Gnieźnie, sąd uwolnił dla braku dowodów. Po 3 miesiące więzienia otrzymali: Andrzej Nowak z Grąblewa Odbudowanie, Teofil Przybylski z Sworzyc, Józef Firlej z Kąkolewa — wszyscy z powiatu nowotomskiego.

— * **KOŹMIN.** (Godne pochwały.) Zarząd Tow. właścicieli domów i nieruchomości wykluczył z grona towarzystwa dotychczasowego członka p. Michała Jacka za wydzierżawienie żydowskiej firmie śpichlerza na handel zboża.

— (Dzień Misyjny.) Staraniem Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary odbyła się w wypełnionej po brzegi sali p. Mrozkowiaka wieczornica misyjna. Na program złożyły się treściwe przemówienie ks. dyrektora Krycha, obrazek sceniczny i śpiewy dziatwy szkoły powsz.

— (Aresztowanie.) Na zarządzenie sądu grodzkiego został gospodarz Antoni Koch z Kaniewa aresztowany i osadzony w więzieniu koźmińskiem. Koch podejrzany jest o podpalenie stodoły i stogu zboża 16 bm. w Kaniewie, o którym to pożarze jak również o zachowaniu awanturniczem pogorzelca donosiliśmy w naszem piśmie.

— * **NOWY TOMYŚL.** (Przedstawienie.) Kat. Tow. Robotników urządza w niedzielę w sali „Kresowianka" przedstawienie teatralne. Odegraną zostanie sztuka p. t. „Stare Miasto".

— (Pożary.) W ub. piątek w godzinach popołudniowych powstał pożar w zagrodzie rolnika Seidego w Grubsku, którego pastwą padł dom mieszkalny, zamieszkały przez dwie rodziny. Pogorzelec był ubezpieczony. — Wskutek porzucenia niedopałka cygara spaliła się stodoła wraz z sieczkarką gosp. Seideltowi Pawłowi w Blakach. Straty powstałe oblicza się na 1500 zł.

— (Przedsiębiorstwo żydowskie.) W ostatnich dniach otworzył jeden z tutejszych Żydów, Walter, klinikę radjową przy ul. Mickiewicza. Należy się spodziewać, że obywatelstwo wierne hasłu „Swój do swego", omijać będzie to żydowskie przedsiębiorstwo posługując się istniejącemi na miejscu polskiemi przedsiębiorstwami.

— (Święto Chrystusa - Króla.) Na program tegorocznego święta Chrystusa Króla, składa się uroczyste nabożeństwo, pochód przez miasto i uroczysta akademja w sali „Kresowianka" z referatem, śpiewami itd.

— * **OPALENICA.** (Obchód ku czci Chrystusa Króla.) Ostatnio utworzył się tu pod protektoratem ks. dziek. Chudzińskiego komitet wykonawczy Akcji Katolickiej, który urządza w niedzielę 29 bm. w dniu Chrystusa Króla, uroczysty obchód. Msza św. odprawioną zostanie o godz. 10.30, w której wezmą udział wszystkie stowarzyszenia ze sztandarami. O godz. 16 odbędzie się w sali p. Dyderskiego uroczysta akademja.

— * **ŚRODA.** (Ku czci Królowej Jadwigi.) W ub. niedzielę urządziło tutejsze Kat. Stow. Polek „Oświata" wieczornicę poświęconą Królowej Jadwidze. Na program złożyły się referat dyr. Związku p. Sicińskiej z Poznania o życiu i czynach Królowej Jadwigi, śpiew solowy p. Smułczyńskiej, deklamacje pp. Bajońskiej i Gierczyńskiej oraz śpiew chórowy Stowarzyszenia. Akompanjowały na fortepianie pp. Namysłowska i Białecka.

— * **OBORNIKI.** (Pożar.) W zagrodzie Jadwigi Jaskólowej w Polajewie, wybuchł pożar. Pastwą płomieni padł chlew murowany kryty dachówką, wartości 3500 zł. Pożar spowodował nieletni syn, który bawił się zapałkami.

— (Kradzież.) W tych dniach zakradli się złodzieje do chlewu nauczyciela p. Gąsiorowskiego w Wargowie i skradli 2 świnie, wartości 200 zł.

— * **STRZELNO.** (Poświęcenie.) W dniu 24 bm. w godzinach popołudniowych odbyło się poświęcenie nowego gmachu sądowego w b. Szkole Wydziałowej. Aktu poświęcenia nowego gmachu sądowego dokonał ks. prałat Czechowski w asyście miejscowego duchowieństwa. Urzędowanie w nowym gmachu Sądu Grodzkiego już się rozpoczęło.

— (S. K. S.) W ub. niedzielę odbyły się ostatnie zawody piłki nożnej na miejscowem boisku klubu sportowego w tym sezonie. Rozegrano mecz piłki pomiędzy S. K. S. a „Gop.anją" I. z Inowrocławia. Z okazji zakończenia sezonu piłkarskiego tutejsze S. K. S. urządza w dniu 4 listopada w salach Domu Stowarzyszeń wieczorek towarzyski.

— (Włamanie.) Ostatnio dokonano włamania do składu p. Plucińskiego przy ul. św. Ducha. Sprawa wyszła na jaw, gdyż powracający z kościoła p. Pluciński wraz z synem złodziei przychwycili.

— (Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary.) W ub. niedzielę odbyło się w salce parafjalnej zebranie Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary św. na którem interesujący referat wygłosił ks. prałat Czechowski.

— (Zmiana własności.) Nieruchomość przy Rynku nabył ostatnio od Niemca Rittera Karola który wyemigrował do Niemiec, p. Stanisław Kaczmarek.

— (Uruchomienie mączkarni.) W Bronisławiu, pow. Mogilno, uruchomioną została nowa mączkarnia. Kierownictwo objął p. dyr. Elżanowski. Bezrobotni znajdą zatrudnienie.

— * **WĄGROWIEC.** (Katastrofa motocyklowa.) Dnia 24 bm. o godz. 15.30 na szosie pomiędzy Podlesiem Kościelnem a Popowem Kościelnem pow. wągrowiecki, wpadł do rowu wskutek pęknięcie opony przedniego koła, motocykl. Jadący nim burmistrz z Mieściska p. Jan Ratajczyk, doznał nadwyrężenia kręgosłupa i żeber a kpt. Bolesław Mrówczyński z 17 p. a. p. lekkich obrażeń. Pierwszej pomocy udzielił im p. dr. Rattner z Mieściska.

— (Strzelanie.) W niedzielę 29 b. m. od godz. 14—17 odbędzie się w Nowej Strzelnicy strzelanie Bractwa Kurkowego do tarczy króla Jana Sobieskiego.

— (Zebranie.) W środę 25 bm. odbyło się zebranie Tow. Miłośników Sceny. Po załatwieniu wstępnych formalności p. Grajkowski w obszernym referacie scharakteryzował pracę Koła od początku jego istnienia t. zn. od pięciu lat. Następną sztuką, którą Towarzystwo wystawi, będzie Rostworowskiego „Antychryst". — Omawiano również sprawę stworzenia własnej świetlicy.

Za fałszowanemi paszportami do Belgji i Holandji

Aresztowanie szajki Żydów, fałszerzy paszportów, działających na terenie Gdańska, Sopot, Łodzi, Warszawy i Lublina

Z Tczewa donosi (wk): W więzieniu śledczem w Tczewie osadzona została banda fałszerzy paszportów duńskich, na której czele stał Żyd Juda Schaps Rubinstein liczący lat 26 z zawodu technik dentystyczny zamieszkały stale w Gdańsku. W fabrykacji paszportów pomagali mu Jankiel Bohtman (lat 40), z zawodu handlarz jarzyn, zamieszkały ostatnio w Gdańsku, dalej Elle Feinwaks (lat 39), krawiec z Łodzi, Zita Atjezenfischówna (lat 24), służąca z Sopotu, oraz 38-letni krawiec Elfron Zemfitter z Gdańska.

Ta dobrze zorganizowana szajka z stałą siedzibą w Gdańsku i Sopocie, za psie pieniądze odkupowała od przybyłych do Gdańska marynarzy ze statków duńskich stare paszporty. Z paszportów tych pomysłowi Żydzi wywabiali zapomocą środków chemicznych pismo, jak personalja, daty ważności paszportu itp. oraz wyjmowali mieszczącą się w paszporcie fotografję duńskiego obywatela. Po wypełnieniu wszystkich danych, wklejeniu fotografji nabywcy paszportu, oraz podrobieniu pieczęci duńskiego urzędu spraw zagranicznych, fałszerze za grube pieniądze sprzedawali innym Żydom paszporty duńskie.

Zdarzało się często na początku r. b., że Żydzi - uciekinierzy z Berlina nabywali w Gdańsku fałszywe paszporty zapomocą których udawali się do Belgji i Francji, jako obywatele duńscy.

Po długiem i uciążliwem śledztwie jeden z urzędników policji śledczej z Tczewa wykrył w Gdańsku całą aferę fałszowanych paszportów a czterech członków tej bandy aresztowano i osadzono w więzieniu przy sądzie grodzkim w Tczewie. Afera ta zakrojona była na wielką skalę, gdyż działalność fałszerzy obejmowała nietylko Gdańsk i Sopot, ale również Tczew, Warszawę, Łódź, Lublin i inne miasta polskie.

Obecnie śledztwo w tej sprawie zostało zakończone, a fałszerze oczekują rozprawy sądowej która w najbliższych dniach odbędzie się przed sądem okręgowym w Starogardzie.

KRONIKA TOWARZYSKA

Komitet Imprez Ośrodka I-szej Poznańskiej Drużyny Harc. im. Bolesława Chrobrego zaprasza WP. na „Wieczorek Taneczny" we wtorek, 31 bm. w sali Zoologu przy ul. Zwierzynieckiej w Poznaniu. Początek o godz. 20. Wstęp tylko za zaproszeniami, cena 1 zł. zg 20 247

Tow. Gimn. „Sokół" Poznań I. (sekcja atl.) urządza w niedzielę dnia 29 10 33 w sali p. Jarockiej „Wieczorek taneczny". Początek o godz. 17. Zakończenie o godz. 1. Na powyższe zapraszamy druhów i sympatyków. zg 20 276

— **„Sokół" Poznań I.** urządza skromny wieczorek taneczny dla odchodzących druhów do wojska w sobotę 28. 10. 33 o godz. 20 w sali Gospody Polskiej, Św. Marcin 41. Wstęp dla członków 1 zł, dla niecłonków 1.50 zł. zr 20 252

Z POMORZA

— * **GDYNIA.** (Szef Dyrekcji Rybołówstwa Norweskiego w Gdyni.) W środę rano przyjechał z Warszawy do Gdyni szef Dyrekcji Rybołówstwa Norweskiego p. Asserson w towarzystwie p. kmdra. Piotrowskiego z Wydziału Rybackiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu. P. Asserson zwiedził halę i chłodnię rybną oraz port rybacki, następnie złożył wizyty oficjalne Komisarzowi Rządu oraz dyrektorowi Urzędu Morskiego. W końcu zwiedził szczegółowo chłodnię portową, łuszczarnię ryżu, urządzenia przeładunkowe oraz wszystkie baseny portowe. P. Asserson wyrażał się z wielkiem uznaniem o szybkim rozwoju portu oraz jego nowoczesnych urządzeniach technicznych.

— (Nieszczęśliwy wypadek w porcie.) Dnia 25 bm. o godz. 3 w nocy przy nabrzeżu Rotterdamskiem, podczas wyładunku złomu ze statku niemieckiego „Sturzsee" spadł kawał żelaza który potłukł robotnikowi Bolesławowi Kreftowi lewą stopę.

— (Dziennikarz szwedzki w Gdyni.) — Dnia 25 bm. przyjechał do Gdyni p. redaktor Arnost Krehky korespondent „Svenska Dagbladet" ze Sztokholmu. Redaktor Krehky interesuje się specjalnie polskiemi zagadnieniami gospodarczemi i politycznemi, a zwłaszcza rozwojem Gdyni.

Z BYDGOSZCZY

— **Robotnicy ku czci Sobieskiego.** Zorganizowane przez Kat. Tow. Robotników Polskich parafji Św. Trójcy zebranie ku czci wielkiego zwycięzcy z pod Wiednia, zgromadziło kilkaset osób w sali Domu Katolickiego tej parafji przy ul. Miedza. Zagaił zebranie prezes p. Baum, a referat o królu Janie III wygłosił doskonały mówca, ks. Bronisław Müller. Poza tem program wypełniły deklamacje i produkcje członków SMP „Gwiazda".

— **Przeniesienie Wydziału Szkolnictwa.** Wobec konieczności rozszerzenia biur Wydziału Statystycznego, przeprowadzającego techniczną organizację wyborów do Rady Miejskiej, mieszczący się w tym samym budynku (róg Długiej i Jana Kazimierza) miejski Wydział Szkolny przeniesiono na czas do 1 grudnia rb. do głównego gmachu magistrackiego przy ul. Farnej. Mieści się on tam na parterze obok lokali Głównej Kasy Miejskiej.

— **O zniżkę czesnego.** Zebranie pracowników kolejowych, zwołane z inicjatywy Zw. Urzędników Kolejowych, zajmowało się znowu sprawą czesnego w miejskich szkołach średnich i zawodowych. Zebrani postanowili wysłać do prezydenta miasta delegację z żądaniem wprowadzenia obniżki opłat szkolnych.

— **Widowiska dla dzieci.** Baśń fantastyczna ze śpiewami i tańcami dla dziatwy pt. „Za siedmioma górami" wystawiona będzie w Teatrze Miejskim o godz. 4 po południu, dnia 1 listopada, czyli w dzień Wszystkich Świętych. Ceny na to widowisko wyznaczono minimalnie: od 10 groszy do 1 złotego.

— **Wymiana biletów tramwajowych** na miesiąc listopad dokonywana będzie w biurze elektrowni Miejskiej 31 października i 2 listopada od 9 — 3 i od 5 — 6 po poł.

— **Zatrucie mięsem.** W powiecie wyrzyskim we wsi Cielechówko kilka osób uległo zatruciu zepsutą szynką wędzoną. Cztery osoby udało się odratować, a jedna z zatrutych, niejaka Malkówna, po przewiezieniu do Szpitala Powiatowego zmarła w ciężkich męczarniach.

— **Ostrożnie z przygodnymi znajomymi.** W lecie rb. przybył do Bydgoszczy z Gdyni niejaki Feliks Kaczmarzyński, za zawodu fryzjer. Ponieważ do pociągu, idącego w stronę Gniezna (dokąd K. zamierzał jechać) było jeszcze kilka godzin czasu, wdał się on w rozmowę na dworcu z jakimś jegomościem, który zaproponował mu prze-

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

UMARŁ ZASŁUZONY UCZONY WIELKOPOLSKI

(Śp. Józef Paczkowski, 1861-1933)

Złożyliśmy dzisiaj do grobu pracownika wielkich zasług Śp. Józef Paczkowski, syn ziemi poznańskiej, należał do tych ludzi starszego pokolenia, którym większość życia upłynęła z konieczności wśród obcych, a zaledwie na schyłku swych dni mogli pracować na glebie rodzimej. Nie zatracił on jednak nigdy uczuć narodowych i utrzymał ścisłą łączność ze swym krajem.

Urodzony w Kawiarach, w województwie poznańskiem, kształcił się w Poznaniu w gimnazjum Marji Magdaleny, szkole, gdzie świeże jeszcze były tradycje niedawnych walk młodzieży o język polski, poczem studjował historję i prawo na uniwersytetach w Berlinie i Lipsku pod kierunkiem znakomitych historyków niemieckich jak Droysen, Koser i inni, zdobywając od nich podstawy metody badań krytycznych, lecz zachowuje samodzielny sąd o wypadkach dziejowych, zwłaszcza o stosunkach polsko-niemieckich. W rozprawie doktorskiej p. t. „Der grosse Kurfürst und Christian Ludwig von Kalkstein" wskazał na niedokładności, jakie wkradły się do dzieła tak wielkiego potentata historji, jakim był Leopold Ranke. Młodemu wówczas doktorantowi przyświecała myśl, aby wykorzenić z nauki fałszywe mniemania historyków niemieckich o Polsce. — Gruntownie uzasadniona teza śp. Paczkowskiego została przyjęta i autor otrzymał stopień doktora w roku 1889, lecz jako Polak miał zamkniętą drogę do wyższych stopni karjery naukowej. Oddaje się cichej, żmudnej służbie bibljotecznej i archiwalnej. — Przez lat dziesięć (1890-1900) jest bibljotekarzem w Bibljotece Berlińskiej, a następnie bezmała lat 20 (1900-1919) archiwistą w Archiwum Tajnem w Berlinie. Niezwykła Jego pracowitość i sumienność zyskują sobie uznanie ogólne nawet w tak nieprzychylnem środowisku dla Polaków, jakiem był Berlin. Ale równocześnie gromadzi materjały do historji polskich ziem zachodnich. Z polecenia Akademji Umiejętności w Berlinie odbywa podróże naukowe w celu zdobycia źródeł do dziejów wsi i stosunków wewnętrznych Wielkopolski i Prus Królewskich (1896-1900), a od r. 1908 do r. 1919 na uniwersytecie berlińskim wykłada historję polską i prowadzi ćwiczenia, o których do dzisiejszego dnia z wdzięcznością wspominają Jego uczniowie.

Nie zaniedbuje również śp. Paczkowski samodzielnej pracy badawczej. W polskich czasopismach naukowych (przedewszystkiem w „Ateneum" warszawskiem) zamieszcza liczne rozprawy, oświetlające z niepospolitem znawstwem stosunki niemieckie. W wydawnictwach niemieckich umieszcza artykuły o Polsce, od r. 1908 jest kierownikiem działu polskiego w „Zeitschrift für Osteuropaeische Geschichte". Po wskrzeszeniu Polski wraca do kraju i w r. 1920 zostaje mianowany dyrektorem naczelnym Archiwów Państwowych w Warszawie. Na tem stanowisku rozwija energiczną a niezmiernie pożyteczną działalność. — Śp. Paczkowski położył trwałe podstawy pod organizację naszych archiwów. Jedną z największych Jego zasług jest rewindykacja naszych akt od państw zaborczych. Jako doskonały znawca archiwów niemieckich, mógł on tak jak nikt inny, pokierować pracami nad zwrotem archiwów polskich. W licznych podróżach zwłaszcza do Berlina i Wiednia, podejmowanych niemal aż do ostatnich dni życia, odzyskuje dla Polski szereg cennych dokumentów, mających niezmierną doniosłość zarówno dla nauki jak i dla państwa.

Praca ta odrywa śp. Paczkowskiego od zajęć ściśle naukowych i utrudnia zajęcie katedry w uniwersytecie poznańskim. Ministerstwo b. dzielnicy pruskiej mianowało Go bowiem już 1 lipca 1920 r. profesorem zwyczajnym na katedrze historji Wschodu Europy na wydziale filozoficznym. Dopiero jednak w r. 1926, uzyskawszy emeryturę jako dyrektor Archiwów Państwowych, przenosi się do Poznania i wykłada w naszym uniwersytecie archiwistykę oraz dzieje polityczne państw europejskich w XIX i XX st. Zarówno na wykładach jak i na ćwiczeniach seminaryjnych stara się wzbudzić w swych słuchaczach zamiłowanie do badań nad kresami zachodniemi, z wielką troskliwością czuwa nad pracami swych uczniów i udziela im wskazówek A jeszcze w ostatnich chwilach życia, pomimo ciężkich cierpień fizycznych, powracał stale myślą do swych wychowanków i ich młodocianych wysiłków naukowych. Niestety, nie będzie Mu już danem oglądać wszystkie owoce usilnej i pełnej zapału pracy.

Odszedł od nas na zawsze uczony o rozległej wiedzy, niestrudzony a wytrwały pracownik naukowy, który zaledwie drobną część swych niewyczerpanych zasobów erudycji przelał na papier, resztę udzielając szczodrą ręką wszystkim, co się do Niego zwracali po radę czy pomoc. Zmarł na tej samej, już wolnej, ziemi, na której przed laty zgórą siedemdziesięciu przyszedł na świat, od której przez długie lata, był oderwany, lecz nigdy o niej nie zapomniał i jej przeszłości najwięcej pracy poświęcił.

Dr. K. Chodynicki.

KOWAL WŚRÓD MOŚCIPANÓW

Jestem właśnie jakoby murzyn ucerniony
musi się wiele i ogniem srodze popalony.
Wstąp jeno — obaczysz — tu do nas, jako każdy
po wszem c naszej hucie z ogniem biedzić zawżdy!

Tak przedstawia nam siebie pan Walenty Roździeński w poemacie o hutach i kuźniach, drukowanym w Krakowie w r. 1612 u Szymona Kempiniego.*) Druk jest unikatem, na który po raz pierwszy zwrócił uwagę ks. kanonik Formanowicz w zbiorowem dziele o bibljotekach wielkopolskich i pomorskich.**) Z uprzejmości kanonika Formanowicza skorzystał świetny historyk literatury, prof. dr. Roman Pollak, i dał nam piękny przedruk tego unikatu bibljoteki kapituły gnieźnieńskiej.

Unikatem jest ten poemat, opiewający w trzynastozgłoskowych wierszach, takich jak w „Panu Tadeuszu", dzieje hutnictwa w Europie, a przedewszystkiem na Śląsku i w Polsce. Temat to zgoła niespotykany w naszej dawnej literaturze, przesiąkniętej nawskroś szlachetczyzną. Mamy tu poemat na cześć ciężkiej i twardej pracy górnika i kuźnika; w tym kuźniku-poecie słusznie widzi wydawca dalekiego praszczura Gustawa Morcinka.

Autor poematu, Walenty Roździeński, jest kuźnikiem z dziada-pradziada. Przedstawiwszy dzieje hutnictwa od Tubalkaina, Wulkana i Cyklopów, przez całą Europę dochodzi do Śląska, gdzie w okolicy Lublińca stoi kuźnica jego dziadów, odziedziczona po Glawerach i Freszlach. W tym ustępie o Śląsku nabiera poemat rozmachu. Nie zapomniał nasz śląski poeta-kuźnik o żadnej hucie czy kuźni, wszystkie szczegółowo wyliczył i opisał, a już cały szereg strof poświęcił powstaniu miasta Tarnowskich Gór w r. 1525, założonego na obszarze wsi Tarnowice Stare:

Zatym książę rozkazał, aby wysiekano
on las a na tym miejscu miasto zbudowano
A stąd ludzie — zszedszy się zewsząd —
w krótkiej chwili,
robiąc kruszce niemałe miasto zbudowali,
któremu od Tarnowic zaraz dali imię
Tarnowskie Góry: to stąd, iż gruntu
a ziemie
wielką sztukę od tej wsi sobie oderwali,
kędy prawie przednią część miasta zbudowali.

Ale autor jest przedewszystkiem rozmiłowanym w swoim zawodzie fachowcem. Stąd szczegółowe opisy w poemacie wszystkich spraw związanych z kunsztem kuźniczym i hutniczym. Jest i opis różnych gatunków rud, ich wad i zalet, są wyłuszczone zasady budowania i naprawy kuźnic, kurzenia węgla, dęcia i kowania żelaza. Jak pięknie wywodzi prof. Pollak we wstępie do wydawnictwa — odsłania się przed nami kawał staropolskiego życia, ukryty dotąd w głębinach kopalni, w nadrzecznych hutach, w leśnych ostępach, gdzie węgiel drzewny wypalano; uznojone, usmolone dymem ukazują się postaci szelcyrzów, kowali, dymarzy, koszytarzy, węglelników.

Nie byłby jednak Roździeński prawdziwym górnikiem i hutnikiem, gdyby był nie ożywił swego poematu owym ruchliwym światem duchów górniczych, tak dobrze znanym z legend śląskich, ostatnio pięknie opowiedzianych gwarą śląską przez p. Łakomego, jak to czytaliśmy niedawno na łamach „Działu". I w poemacie roi się od tych górskich duchów, przedstawionych przez autora z naiwną wiarą.

Spotykamy znanego z legendy skarbnika Szarleja. Poświęcono mu w poemacie ustęp „o zginieniu kruszca bytomskiego". W okolicy Bytomia miała być dawniej wielka obfitość rudy srebrnej, tak że

. . . . . mieszczanie k ozdobie
srebrne stopnie stawiali u swych łożnic
sobie.

Było tak, gdy żyli w zgodzie z owym Szarlejem. Ale wnet „wzbrzydzili się towarzystwem jego" i zaczęli wyrządzać mu różne przykrości. Oburzony Szarlej kazał im wyjść na górę, a kopalnie zatopił.

Obok Szarleja przebywają w kopalniach i inne duchy, zwane ziemnymi skarbnikami. Ukazują się w szybach, czasem w nocy przechadzają się na górze na tych miejscach, gdzie mają się okazać kruszce, często, kołacąc kilofem po szybie, wskazują górnikom, gdzie mają kopać. W przeciwieństwie do tych dobrych, są i duchy złośliwe, nieraz o wielkich szyjach i końskich głowach, i te z szatańską złością duszą górników w szybach.

Wreszcie są jeszcze duchy kuźnicze zwane ubożami, małe jak dzieci. Ci duchowie-uboża

przychodzili więc radzi do kuźnic w soboty
w nocy, po wygaszeniu kuźniczej roboty.
A gdy się uciszyli i szli spać kuźnicy,
tedy oni kowali więc po całej nocy.
A skoro kur zaśpiewał abo świtać miało,
znikali i kowanie ono ustawało.

Tym duchom-ubożom stawiają kowale na noc w sobotę jadło koło pieca, bo one przynoszą kowalom szczęście. Ale i te uboża są również, podobnie, jak tamte, bardzo obraźliwe. Pracują boso, w koszulach.

Otóż raz pewien kowal nazwiskiem Kot, widząc bose i w koszulach uboża, kujące w jego kuźni, „z nabożeństwa jakiegoś litością wzruszony — dał im szaty w nagrodę za prace ich ony". Tem tak obraził uboża, że natychmiast opuściły kuźnię, „mówiąc: że nam pan płaci a już o nas więcej — nie stoi, już z kuźnice wychodźmy co prędzej". Wraz z ubożami opuściło kowala Kota dotychczasowe jego szczęście.

Już z tego krótkiego przedstawienia widzimy, jak różnorodną i bogatą jest treść poematu. Powinien on zainteresować zarówno lingwistę, jak historyka kultury technicznej i życia gospodarczego, a ponadto etnografa i literata. Końcowy ustęp poematu zawierający pochwałę „żywota kuźniczego" wznosi się miejscami na wyżyny prawdziwej poezji.

Kto nas przedtym nie widał, a gdy do nas
przydzie
bez dziwu — patrząc na nas — wielkiego
nie będzie
A my chodzim jakoby głównie ogorzałe
mając włosy na głowie i brodzie niecałe.

Wszystko ogień popalił! Więc też mało
dbamy
o ozdobę, gdy piwo i gorzałkę mamy.
Przecię u nas dobra myśl, nikt się nie
frasuje,
Bo Bachus troskę z głowy wnet kuflem
wybije.

— — — — — — — —

Słusznie zestawia wydawca ten poemat z początków XVII wieku z utworami Gustawa Morcinka, i nazywa ten nowo wydany unikat nieznanym, już przed trzystu zgórą laty ze Śląska do Polski „wyrąbanym chodnikiem".

Dr. Feliks Pohorecki.

Lwów.

*) Walenty Roździeński: Officina Ferraria abo Huta i warstat z kuźniami szlachetnego dzieła żelaznego. Poemat z roku 1612 z unikatu bibljoteki kapituły gnieźnieńskiej, wydał Roman Pollak. Poznań, 1933. Roln. Drukarnia i Księg. Nakł. Str. 58. 4 ryciny.

**) Stefan Wierczyński: Bibljoteki wielkopolskie i pomorskie. Poznań, 1929, str. 164.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Polskie Towarzystwo Neurologiczne, które postanowiono założyć na niedawnym Zjeździe Lekarzy i Przyrodników Polskich w Poznaniu, ukonstytuuje się wkrótce w Warszawie. Do grona założycieli został wybrany z Poznania prof. dr. Borowiecki. Towarzystwo będzie miało za zadanie zorganizować pierwszy zjazd neurologów polskich który miałby odbyć się w Warszawie za rok.

W NAUKOWYM POZNANIU.

P. Fellenius ze Sztokholmu, którego gościło ostatnio poznańskie Towarzystwo Polsko-Szwedzkie, jest sekretarzem tamtejszego Towarzystwa Szwedzko-Polskiego i w tym charakterze położył był już niemałe zasługi dla zbliżenia między Szwecją a Polską na terenie kultury. Donosiliśmy już parokrotnie o darach dla polskich bibljote knaukowych, jakie p. Fellenius spowodował, i o jego staraniach, aby studjum języka szwedzkiego i kultury narodowej w Polsce się rozszerzyło. Teraz wygłosił p. Fellenius w naszem Towarzystwie Polsko-Szwedzkiem odczyt o stosunkach między Szwecją a Polską w dobie powstania styczniowego. Wysoce intehesujące swoje wywody oparł sympatyczny gość na cennych materjałach i dokumentach, które odkrył bądź w archiwac hswego kraju, bądź w Bibljotece Narodowej w Warszawie. Odczyt, przepojony entuzjazmem dla sprawy polskiej, został przyjęty przez audytorjum z gorącem uznaniem. Z pewnością należałoby go przetłumaczyć i wydać, aby ciekawe przyczynki do nowszych naszych dziejów utrwaliły się drukiem.

Z Pol. Tow. Historycznego. Oddział wileński odbył posiedzenie z referatem dr. M. Łowmiańskiej n. t. „Hrehory Ościk i jego zdrada 1580 r."

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Plastycy obradują. Z Warszawy donoszą nam: Na zjeździe krakowskim plastyków z okazji rocznicy Wyspiańskiego utworzono t. zw. Wielką Radę, jako stałą organizację polskiej plastyki. Obecnie Rada odbyła posiedzenie w Warszawie, na którem postanowiono m. in. urządzać co roku ogólnopolskie Salony Wiosenne, a to kolejno w różnych stolicach dzielnicowych. Na Poznań ma przypaść kolej aż w r 1937. Rada, której skład tworzą przedstawiciele plastyki z całej Polski, wyraziła nadzieję, że obok Akademji Literatury będzie w przyszłości stworzona Akademja Sztuk Pięknych.

MUZYKA

Polska śpiewaczka-lekarka dr. Stanisława Zawadzka, która gości po wielkich scenach włoskich, śpiewała obecnie w Turynie, w Verdiego „Mocy przeznaczenia". Dr. Zawadzka jest warszawianką i podobnie jak dr. Wanda Roesslerówna posiada doktorat medycyny. Przed kilku laty wystąpiła raz w Poznaniu.

„Spiżowy jeździec" Puszkina został przerobiony na libretto do opery. Muzykę pisze leningradzki muzyk Popow, tekst obrabia Spasskij.

TEATR

Co grają we Lwowie? Teatr Wielki wystawił Eurypidesa „Bachantki" w przekładzie Jana Kasprowicza. W przedstawieniu uczestniczyła Siemaszkowa, reżyserował Radulski, dekoracje Pronaszki. Teatr Rozmaitości gra Morstina „Dziką pszczołę".

Pirandello o teatrze. Znakomity pisarz włoski wygłosił odczyt p. t. „Teatr dawny i nowy" w Buenos Ayres, gdzie obecnie bawi, wystawiając swe najnowsze sztuki.

Pisma nadesłane

„Ruch Słowiański". Nr. 8. Treść: M. Jakóbiec: „Nowe drogi słowianoznawstwa w Rosji Sowieckiej". — W. Hejnosz: „Ś. p. prof. Oswald Balzer jako historyk praw słowiańskich". — Recenzje. — Kronika. — Nekrologi. — Adres Red. Lwów, Nabielska 19, m. 2.

„Ruch Literacki". Nr. 7. Treść: S. Skwarczyńska: „O metodzie badania literatury stosowanej". — R Pollak: „Bandello - Sowizdrzał i anegdoty Górnickiego". — T. Kornecki: „Czego chcesz od nas Panie". — M. Piszczkowski: „Józef Weyssenhoff wobec malarstwa". — Materjały. — Recenzje. — Bibljografja. — Notatki — Kronika. — Adr. Red. Warszawa, ul. Zgoda 12.

Książki nadesłane

Dr. Franciszek Podleski: „Układy pokojowe w Brześciu Litewskim". Zelibory, 1933.

„Akta Unji Polski z Litwą. 1385—1791". Wydali Stanisław Kutrzeba i Władysław Semkowicz. Kraków, 1932. Nakł Polskiej Akademji Umiejętności i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

W następnym Dziale:

Z CZEGO I JAK ZRODZIŁ SIĘ FASZYZM?

przez

dr. Zygmunta Wojciechowskiego.

chadzkę po mieście. Zamiast do śródmieścia ów przygodny towarzysz zaprowadził nie znającego Bydgoszczy Kaczmarzyńskiego do pobliskiego lasu za cmentarzami, gdzie przyłączyło się dwóch innych osobników. Wszyscy trzej, zatkawszy Kaczmarzyńskiemu usta, ograbili go doszczętnie i zdarli z niego ubranie i bieliznę. Policja wykryła sprawców w osobach Józefa Kawczyńskiego, Bronisława Witkowskiego i Józefa Wojciechowskiego, którzy zasiedli na ławie oskarżonych przed tutejszym sądem okręgowym. Sąd po rozprawie, która udowodniła winę oskarżonych, skazał wszystkich na utratę praw obywatelskich przez 5 lat i wyznaczył Kawczyńskiemu karę 3 lat, Witkowskiemu — 2 lat i Wojciechowskiemu — 1 roku więzienia.

— **Zatruła się grzybami. 44-letnia** Matylda Beck, Orla 6, w ubiegły czwartek uległa zatruciu po zjedzeniu grzybów, zebranych przez nią samą w lasach w pobliżu Szwederowa. Chorą udało się odratować.

— **Wypadek przy pracy.** Cieśla Stanisław Janowski, lat 28, zatrudniony w firmie budowlanej Zakrzewskiego, przy przenoszeniu desek padł pod ciężarem tak nieszczęśliwie, że doznał złamania prawej nogi. Odwieziono go na kurację do Lecznicy Miejskiej.

— **Do odebrania.** W komisarjacie II P. P. są do odebrania różne części samochodowe, pochodzące z kradzieży.

— **Kradzieże.** Ignacemu Szymkowiakowiakowi, zamieszkałemu przy ul. Królowej Jadwigi, skradziono ze strychu większą ilość bielizny. — Pawłowi Reissowi, Grunwaldzka 1a, skradziono z podwórza ręczny wózek.

Cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 28. 10. 1933 r.

Warunek: handel hurt. ład. wag. dost. bież. za 100 kg w złotych:

Standardy: pszenica 748 g/l. 127,1 f. w. h., owies 479 g l. 80 f. w. h.

Ceny tranzakcyjne: żyto 115 tonn par Bydgoszcz 14.75, owies 15 tonn par. Bydgoszcz 13,75, owies 15 tonn par Bydgoszcz 13,95, makuch lniany 15 tonn par. Bydgoszcz 18 45.

Ceny orjentacyjne: jęczmień przem. 13,25—13,50.

Reszta notowań bez zmiany.

Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 662 tonn, pszenicy 227,5 tonn, jęczmienia brow. 45 tonn, przem. 60 tonn, owsa 190 tonn, mąki żytniej 65 tonn, pszennej 62 tonny, otrąb żytnich 60 tonn, pszennych 28 tonn, jęczmiennych 15 tonn, grochu Viktr. 15 tonn, Folgera 20 tonn, peluszki 37 tonn, ziemniaków jadalnych 150 tonn, płatków ziemniaczanych 30 tonn, mieszanki 30 tonn, makuchu rzepakowego 30 tonn. Ogółem 1.925 tonn.

Z ŁODZI

— **Obrabował i fałszywie oskarżył.** Bronisław Jędrzejewski winien był Ludwikowi Bytowskiemu 500 zł. Dnia 19 września rb. Bytowski zatrzymał Jędrzejewskiego na szosie Rogowskiej, a gdy Jędrzejewski odmówił zapłacenia, powalił go na ziemię zrabował 690 zł i następnie udał się do policji oskarżając Jędrzejewskiego, że ten zrabował mu 300 zł.

Sprawa wyjaśniła się, gdy w ślad zatem nadbiegł poturbowany Jędrzejewski. Wczoraj Bytowski stanął przed sądem grodzkim w Łodzi, który skazał go na 2 i pół roku więzienia.

— **Uruchomienie w wielkim przemyśle włókienniczym.** Na podstawie danych, uzyskanych w Związku Przemysłu Włókienniczego w Państwie Polskiem, stan zatrudnienia w fm. do Związku tego należących w okresie od dnia 9 do dnia 15 października rb. przedstawiał się następująco:

W wielkim przemyśle bawełnianym przez 6 dni w tygodniu pracowało 15 fabryk, przez 5 dni — 9 fabryk, przez 4 dni — 4 fabryki, przez 3 dni — 3 fabryki, nieczynne zupełnie były 2 fabryki. Ogółem więc w 32 fabrykach zatrudnionych było w tym okresie 40.500 robotników, z czego 150 robotników korzystało z urlopów. W porównaniu z okresem poprzedzającym uruchomienie w tej gałęzi przemysłowej utrzymało się na tym samym poziomie.

Również w wielkim przemyśle wełnianym stopień uruchomienia nie ulegał większym zmianom, nastąpiła tylko ta różnica, że przez 6 dni w tygodniu zamiast 10 fabryk, pracowały w tym okresie 9 fabryk, przez 5 dni — 3 fabryki, przez 4 dni — 4 fabryki, przez 3 dni — 3 fabryki, zupełnie nieczynne były 2 fabryki. Ogółem w 21 fabrykach tego przemysłu zatrudnionych było 13 500 robotników.

— **Posiedzenie w sprawie „Pierwszej".** Jak się dowiadujemy, w czwartek 2 listopada odbędzie się posiedzenie Komisji Politycki Gospodarczej Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi, w sprawie Pierwszej Wykończalni i Farbiarni na Rokiciu. Na posiedzeniu tem rozpatrywane będą w pierwszym rzędzie cenniki, jakie w firmie tej obowiązują, zainteresowane bowiem tkalnie jedwabiu domagają się wydatnego obniżenia tych cen.

— **Groźny pożar.** W Szczercowie pod Łodzią wybuchł pożar w zagrodzie Antoniego Kulińskiego. Mimo energicznego ratunku pożar rozszerzył się na dalsze 4 zagrody, które doszczętnie spłonęły.

Straty obliczono na 28.000 zł. Ustalono, że pożar powstał wskutek podpalenia i w związku z tem zarządzono energiczne dochodzenia.

Nowy proces „Przeglądu Codziennego" o dawne oszczerstwo

Przed sądem okręgowym w Poznaniu odbyła się wczoraj rozprawa z oskarżenia prywatnego b. dyrektora „Drukarni Polskiej" p. Edwarda Pawłowskiego przeciwko „Przeglądowi Codziennemu" o artykuł, umieszczony w kwietniu 1933 r., a zarzucający p. Pawłowskiemu działanie na szkodę interesom Polski w związku z plebiscytem na Warmji i Mazurach w r. 1920.

„Przegląd Codzienny" twierdził, że w drukarni, którą zarządzał p. Pawłowski, drukowano ulotki propagandowe, które miały służyć interesom niemieckim i że p. Pawłowski dopuścił się zatem zdrady interesów polskich.

Na rozprawę redaktor odpowiedzialny tego pisma, p. Przybylak, przyprowadził wydalonego pracownika drukarni, Chudziaka, który zeznał, że zawiadomił natychmiast komitet plebiscytowy o drukowaniu ulotek. Urzędnik komitetu Wieczorkiewicz spisał protokół i polecił mu śledzić, czy zestawy drukarskie jeszcze znajdują się w drukarni. Po dwóch dniach jednak Wieczorkiewicz nadesłał Chudziakowi pisemną wiadomość, że jest to impreza komitetu plebiscytowego w celu wprowadzenia w błąd Niemców na terenie plebiscytowym.

Zastępca oskarżyciela p. Pawłowskiego, mec. Paszkiewicz, wyjaśnił, iż druk tych ulotek stanowił część akcji plebiscytowej, prowadzonej przez komitet plebiscytowy polski, i ofiarował w tym kierunku jako świadków: przewodniczącego komitetu plebiscytowego ks. dyr. Ludwiczaka oraz szereg innych świadków, których sąd pod przewodnictwem s. o. Żmidzińskiego, dopuścił w komplecie.

W ten sposób sprawa ulotek, którą pewne koła partyjno - polityczne starały się oszczerczo i anonimowo wyzyskać już kilkakrotnie dla celów politycznych, została całkowicie wyjaśniona. Mimo to w sprawozdaniu z procesu „Przegląd Codzienny", ponawiając wszystkie swe dawne oszczerstwa, zataił tę część zeznań świadka, w której Chudziak mówi o wyjaśnieniu mu sprawy ze strony komitetu plebiscytowego.

Rozprawę sąd odroczył celem przesłuchania dalszych świadków.

Ujęcie uciekiniera

Policja obornicka ujęła jednego z zbiegłych z Wronek więźniów

Z Obornik donosi (ko.): 26 b. m. w godzinach popołudniowych podczas obławy wpadł w ręce policji obornickiej jeden z uciekinierów z domu karnego we Wronkach.

Jest nim Benedykt Stankiewicz, lat 37, pochodzący z Tabaryska na Wileńszczyźnie, skazany na 15 lat więzienia za rabunek, z których 11 już odsiedział.

Jak wiadomo, uciekinierzy, których jest siedmiu, rozdzielili się na grupy i w drodze dopuszczali się kradzieży. Przychwycony zakradł się przez okno do mieszkania pewnego gospodarza w okolicy Obrzycka i skradł 22 zł gotówki i parę męskich butów, do czego się przyznał.

Uciekiniera odstawiono 27 bm. do domu karnego we Wronkach.

Z Szamotuł donosi (sc): Leśniczy z Jastrowa doniósł wczoraj, że zauważył w lesie pięciu więźniów w ubraniach więziennych. Natychmiastowa obława nie dała jednak rezultatu. W interesie zaniepokojonej ludności należy przeprowadzić energiczny pościg, chociażby za pomocą wojska, gdyż bandyci starać się będą bezwzględnie dorobić się ubrań cywilnych, nie bacząc w jaki sposób.

Znowu skazanie Żydów - komunistów

Tym razem w Radomsku

Z Radomska donosi (s.): Przed sądem okręgowym w Piotrkowie na sesji wyjazdowej w Radomsku toczył się proces przeciwko czterem Żydom-komunistom, mieszkańcom Radomska, a mianowicie: Goldsztajnowi Joskowi, Moszkowi Posmanterowi, Kohnowi Abramowi i Eppsztejnowi Szlomie. Po odczytaniu aktu oskarżenia przewodniczący sądu okręgowego zapytał oskarżonych, czy przyznają się do zarzuconego im czynu. Wszyscy oświadczyli, iż są niewinni.

Akt oskarżenia zarzucał im, że w dniu 17 lutego rb., przy ul Przedbarskiej rozlepiali odezwy komunistyczne. Sąd skazał każdego z nich na 2 lata więzienia.

Jeden z oskarżonych po wyroku krzyknął na sali sądowej: „Protestujemy przeciwko więzieniom politycznym — pomóżcie nam". Za te okrzyki na wniosek prokuratora skazano go na 1 tydzień aresztu.

Za branie łapówek

skazany został b. burmistrz Nowego Tomyśla, Konieczny

Z Nowego Tomyśla donosi (tp.): W ub. czwartek przed sądem okręgowym na sesji wyjazdowej w Nowym Tomyślu toczyła się rozprawa przeciwko burmistrzowi, p. Koniecznemu Tomaszowi, zamieszk. obecnie w Inowrocławiu.

Akt oskarżenia zarzuca mu przywłaszczenie 900 zł oraz pobieranie łapówek od urzędników miejskich. W postępowaniu dowodowem burmistrz Konieczny odpierał zarzut przywłaszczenia sobie kwoty 900 zł, gdyż suma ta została wypłacona na mocy uchwały rady miejskiej z dnia 28. 2. 1928 r.

Na okoliczność pobierania łapówek zeznawali świadkowie, sekr. miejski Strzeszyński, rachmistrz miejski Łęcki i urzędnik dyrekcji lasów państw Pohl Adam Dodatkowo przesłuchano obecnego na sali wiceburmistrza, p. Wydrę, który wydał oskarżonemu pochlebną opinję.

Po przemówieniu prokuratora i obrońcy sąd skazał burm. Koniecznego na 6 miesięcy więzienia, która to kara na skutek amnestji została mu darowana.

„Drużyny pracy" na terenie całego państwa

Dziesięcioletni plan robót publicznych

Warszawa (Tel. wł.). W prezydjum Rady Ministrów toczą się od kilku tygodni narady nad zrealizowaniem „dziesięciolatki", planu robót publicznych, którego celem ma być zatrudnienie części bezrobotnych.

W związku z ewentualnem wykonaniem tego planu mają być zorganizowane na terenie całego państwa „drużyny pracy".

Dla ewentualnego zrealizowania tego planu utworzonoby specjalną instytucję, która przypuszczalnie wchłonęłaby istniejący już fundusz pracy. Urząd ten podlegałby wprost prezesowi Rady Ministrów.

Głównem szkopułem jest kwestja sifnansowania tej „dziesięciolatki". Częściowe pokrycie znalazłoby się w Funduszu Pracy.

Poza tem mówi się także o częściowem finansowaniu „dziesięciolatki" przez banki państwowe, w pierwszym rzędzie przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Oczywiście ewentualna realizacja tej „dziesięciolatki" miałaby również swoją stronę polityczną.

Przywódcy B. B. S., socjalistów z obozu rządowego, których ekspozyturą na terenie związków zawodowych jest Z. Z. Z., zabiegają już dziś o uzyskanie, jeśli nie decydującego, to przynajmniej częściowego wpływu na organizowanie „drużyn pracy". Podobno na jednem z kierowniczych stanowisk w instytucji powołanej do realizowania „dziesięciolatki" pragnęliby oni widzieć swego człowieka.

O to samo i o takie same wpływy zabiegają również posłowie ludowi z obozu rządowego, którzy chcieliby pod swoim znakiem zorganizować wiejskie „drużyny pracy".

Trzecim wreszcie kandydatem do wpływów na tym terenie jest „Strzelec", który już zresztą próbuje od pewnego czasu organizować „drużyny pracy" na własną rękę.

SŁYNNA ZE SWEJ DOBROCI
CZEKOLADA
WEDLA
jest równocześnie cenną odżywką,
gdyż łączy pożywne KAKAO
z wzmacniającym nerwy CUKREM
Pg 4 735-62.474

Z ŁÓDZKIEGO

— * **PIOTRKÓW TRYB.** (Rocznica Powstania Listopadowego.) W rocznicę Powstania Listopadowego jako w dniu święta oficera rezerwy, odbędzie się uroczysta akademja w sali im. Kilińskiego, urządzona staraniem piotrkowskiego Koła Oficerów Rezerwy.

— (Awanturniczy Katz.) Sąd okręgowy skazał Katza Leiser, z zawodu piekarza, który rzucił się na sekwestratora w czasie dokonywania zajęcia maszyny za zaległe podatki, na 7 dni aresztu.

(— Pocieszające objawy.) Jak się dowiadujemy, w ostatnich czasach dało się zauważyć ożywienie ruchu towarowego i osobowego na stacji kolejowej w Piotrkowie, co ma pozostawać w związku z większym zakupem polskiego węgla przez Szwecję i państwa skandynawskie z Górnego Śląska. Skutkiem tego zwiększyło się dość znacznie zapotrzebowanie na stojące dotąd bezczynnie wagony i parowozy.

— (Epilog zajść przed magistratem.) W ub. roku kilku prowodyrów z pod czerwonego znaku urządziło awantury i zaburzenia na terenie naszego miasta. — Epilog tych zajść rozegrał się przed tut. sądem okręg. gdzie na ławie oskarżonych zasiadł Mieczysław Borowicz, który w czasie tych zajść był najczynniejszym. Wzywał on tłum do ekscesów i stawiał czynny opór policji. Sąd skazał awanturnika na rok więzienia.

— (Sąd okręgowy w Tomaszowie.) Dnia 21, 22 i 23 listopada rb w Tomaszowie będzie na sesji wyjazdowej sąd okręgowy celem rozpatrzenia całego szeregu spraw.

— (Aresztowanie komunistów.) 30 lipca rb został zawieszony transparent komunistyczny na ul. Jeziornej w związku z antywojennym dniem komunistycznym. Dochodzenie doprowadziło do ujęcia sprawców, którymi okazali się Michlewicz Sywiche, lat 16, zam. w Tomaszowie przy ul. Wieczności 9, Hinielfarb Dawid lat 18, zam. przy ul. Piekarskiej 6; sprawcy zostali przekazani władzom sądu grodzkiego, które zarządziły bezwzględny areszt z nakazem przewiezienia ich do więzienia w Piotrkowie.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na ochronkę Dz. Jezus na terenie P. W. K.: W. A 2 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 130 zł.

Oświadczenie

Wobec ukazania się w piśmie „Czerwona Róża" artykułu wstępnego z podpisem „Wit Grot", oświadczam niniejszem, że ani z tem pismem, ani ze wspomnianym artykułem nie miałem i nie mam nic wspólnego.

Witold Grott,
prezes Młodzieży Wszechpolskiej w Poznaniu.

Tajemniczy szkielet

Z Buku donosi (bem.): W czasie planowania nowej szosy Buk—Poznań, pomiędzy Bukiem a Niepruszewem, na miedzy przy gruncie gospodarza Wencla z Otusza, natrafili robotnicy w dniu 26 b. m. na szkielet ludzki. Szkielet ten leżał 70 cm. pod ziemią, prawdopodobnie już kilkadziesiąt lat, tak, że pozostała jedynie czaszka i główniejsze kości.

Żadnych dalszych przedmiotów, któreby mogły stwierdzić tożsamość tego osobnika, nie znaleziono. Narazie brak bliższych szczegółów.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Produkcja chmielu w Wielkopolsce

Nowy Tomyśl, w październiku.

Uprawa chmielu w rejonie nowotomyskim zanika coraz bardziej. Tegoroczne zbiory wynoszą razem niespełna 150 ctn. Połowę tego sprzętu przypada na majętność posadowską (Posadowo hr. Łąckiego), resztę wyprodukowali małorolni okolicznych wiosek, zwłaszcza podmiejskiej gminy Paproć. Ceny za tegoroczny produkt wynosiły 400 do 500 zł za ctn. Większa część zbioru wykupiona została przez zagranicznych handlarzy; popyt był znaczny.

Chmiel podlega — jak żaden inny produkt rolny — ogromnym wahaniom cen. Plantator bowiem jest w zupełności zależny od warunków klimatycznych. Przymrozki, pojawiające się na wiosnę, pasorzyty, podczas wegetacji, oraz słota w czasie żniw, niweczą często nadzieje producenta. W obecnym roku uległa znaczna część obszaru zarazie, co tłumaczy mały plon ostatnich żniw. Przed dwoma laty wyprodukowano jeszcze 1 000 ctn. w rejonie nowotomyskim, a w roku 1924 około 1800 ctn. Obszar zasadzony chmielem w r. 1925 wynosił 800 mórg, a w 1911 około 4 000 mórg wobec 2 000 mórg w r. 1914. W 1925 r. płacono za ctn. nowotomyskiego chmielu 1050 zł, cenę aż nieprawdopodobnie wygórowaną, jeżeli się zważy, że w 1910 r. za towar najprzedniejszy płacono tylko 80 mk.

Jak z powyższych cyfr wynika, maleje u nas uprawa chmielu. Stan ten trwa już od mniejwięcej 20 lat. Wielcy plantatorzy (dominja) zlikwidowali uprawę chmielu już przed wojną dla braku rąk do pracy.

Rozwój uprawy chmielu w rejonie tutejszym przybrał poważne rozmiary po 1850 r., tak że przed wojną w obrębie plantacji trudniło się uprawą i handlem tego produktu około 10 000 ludzi, obrót roczny przedstawiał w dobrych latach przeszło miljon mk. „Chmiel Nowotomyski" — nazwa oficjalna dla tutejszego gatunku, nadana 1888 r. — należąc do najlepszych gatunków wogóle rozchodził się na wszystkie strony świata.

Wśród plantatorów panuje mimo chwilowych niepowodzeń pewien optymizm; czynniki miarodajne powinny dla dobra kraju poprzeć dążenia producentów chmielu w tut. rejonie. Na przykładzie wspaniałego rozwoju uprawy tytoniu na Pomorzu widzimy, co zdziałać można przy wydajnej pomocy moralnej i finansowej czynników państwowych.

Zdrój Mieszczański?

dz 1 802

Wysokość i termin płatności nadzw. daniny majątkowej w III grupie kontyngentowej

Na podstawie zarządzenia ministra skarbu z dnia 10 października 1933 r. nadzwyczajna danina majątkowa w III grupie kontyngentowej (nieruchomości miejskie oraz budynki w gminach wiejskich niezwiązane z gospodarstwem rolnem) na rok 1933 płatna jest w całości w terminie do 30 listopada 1933 r.

Ustawowe stawki daniny w III grupie kontyngentowej pozostają bez zmiany i jako ostateczne wynoszą:

a) przy rocznym przychodzie wzgl. wartości czynszowej ponad 1000 zł do 2000 zł 0.4 proc. (od sta) od rocznego przychodu wzgl. wartości czynszowej.

b) przy rocznym przychodzie wzgl. wartości czynszowej ponad 2000 zł 0.6 proc. (od sta) od rocznego przychodu wzgl. wartości czynszowej.

Nadzwyczajną daninę majątkową w III grupie kontyngentowej należy wpłacać do kasy tego urzędu skarbowego który doręczy nakaz zapłaty.

Nakazy zapłaty będą rozesłane przez urzędy do dnia 15 listopada 1933 roku przyczem o ile nakaz zapłaty doręczony będzie po dniu 15 listopada 1933 r. kwota daniny płatną jest w ciągu 14 dni.

Rolnik i jego wierzyciele

W nr 471 i 475 naszego pisma zamieściliśmy dwa interesujące artykuły dyskusyjne p. W. Laubego, przedstawiające dotychczasowe — niedostateczne, zdaniem autora — wyniki akcji ratowniczej w rolnictwie oraz postulaty przywrócenia rolnictwu zdolności do pracy rentownej przez podniesienie cen rolniczych i oddłużenie rolnictwa w stosunku, odpowiadającym spadkowi wartości realnej gospodarstw wiejskich. Te uwagi wywołały odpowiedź ze strony kół wierzycieli rolniczych (w nr. 487 K. P.). W poniższych uwagach p. Laube broni swojego stanowiska.

Odpowiadając kolejno na zarzuty, poczynione w replice w nr. 487 „Kurjera Poznańskiego", pragnę zauważyć, co następuje:

1. Fakt, że wierzyciel rolnika znalazł się w gorszej sytuacji niż którykolwiek inny wierzyciel, jest tylko dalszym dowodem na to, jak palącą jest potrzeba wyjścia z obecnego stanu, który jest podwójnie nienormalny, bo uderza w interesy nietylko rolnika, lecz także wierzyciela. Chyba, że ktoś będzie rozumował w tym sensie, iż nic nie warto podejmować, bo wkrótce z powrotem zawita okres dawnej prosperity, który z łatwością pozwoli rolnictwu wywiązać się z zobowiązań. — Ponieważ niestety nic nie uprawnia do tak skrajnego optymizmu, lecz wręcz przeciwnie, wszystko wskazuje na długotrwałość obecnej dekonjunktury, przeto trzeba zdobyć się na odwagę i raz nareszcie zdecydować się na środek, który jedynie może przynieść rozwiązanie. Autor repliki ze swej strony nie podaje, jakim on ma być, natomiast mimochodem nadmienia, że dzisiaj już dochodzi między rolnikiem a wierzycielem do dobrowolnych ugód i to dużo poniżej nominału. Zjawisko niezmiernie charakterystyczne dla naszych rozważań. Dowodzi bowiem, że samo życie wskazuje, kędy prowadzi droga do wyjścia z obecnego bezładu.

2. Hipoteki rolnicze straciły połowę swej wartości nie dlatego, że oprocentowanie spadło również o połowę, lecz dlatego, że wartość produkcyjna warsztatów, na których hipoteki są zapisane, uległa zmniejszeniu i to więcej niż o połowę. Jest rzeczą jasną, że nikt nie zapłaci za hipotekę jej nominalnej wartości, skoro dobrze wie, że nie wyciągnie nawet procentów, nie mówiąc już o spłacie kapitału. Wobec tego transakcja dochodzi do skutku dużo poniżej nominału. Ale to tylko dalszy dowód na to, iż samo życie koryguje rzeczywistość, sprowadzając ją ponownie do stanu równowagi.

Na umniejszenie wartości handlowej hipotek wpłynęło niewątpliwie także ustawodawstwo ratownicze. Ale to zjawisko jest pochodne, nie jest ono przyczyną, lecz skutkiem zachwianej równowagi.

Zresztą, któż nie stracił na oprocentowaniu? Czy może ten, kto zaniósł pieniądze do P. K. O.? Otóż znany jest dzisiaj fakt, że naskutek wzrostu wartości złota stracili wszyscy kapitaliści — za wyjątkiem jednego. Tego mianowicie, który nie lokował ani w rolnictwie, ani w banku, ani gdziekolwiekbądź, lecz trzymał swe pieniądze w szufladzie, lub poprostu w pończosze. (Poglądu tego nie podzielamy — Red.) Czyż trzeba wymowniejszego przykładu dla ilustracji „cudownego" czynu na pozbycie się danej kwestji. Ta zwyżka w porównaniu do późniejszego spadku cen nie była ani tak duża, ani tak raptowna, aby oprocentowanie nie mogło za nią podążyć. W tym też czasie wartość handlowa hipotek była taka, że wierzyciel, który nie kontentował się wyższem oprocentowaniem, mógł łatwiej wycofać kapitał i przenieść go do bardziej lukratywnego warsztatu. Jeżeli zaś tego nie uczynił, to widocznie nie widział w tem wielkiego interesu.

4. Nietyle popularne jest mówienie o kryzysie w rolnictwie, ile popularny jest temat o kryzysie wogóle. — Rolnik sam nie produkuje wszystkich środków żywności, lecz tylko ich część, a i to nie oznacza, że go to nic nie wręcz ułożonią się stosunków?

3. Twierdzenie, jakoby w okresie zwyżki ceny ziemi wierzyciele nie domagali się przewartościowania swych wierzytelności in plus nie jest niczem więcej jak grą słów, niewątpliwie oblikosztuje. Taksamo nie korzysta z bezpłatnego mieszkania, bo wiadomo, że o to, aby tak nie było aż nadto starają się władze podatkowe i inne instytucje publiczne.

5. Rzeczywiście chodzi rolnikowi o „oddłużenie", jeżeli pod tym terminem rozumieć będziemy cyfrowe umniejszenie długu według wskaźnika wartościowego z poszczególnych okresów. Jeżeli zaś chodzi o kapitalizację to sądzę, że właśnie powołanie do życia tych setek miljonów, zamrożonych w rolnictwie, może wpłynąć jak najkorzystniej na ożywienie tego procesu. Chodzi tylko o znalezienie takiego sposobu, który przy minimum ofiar dałby maximum korzyści i to nie z punktu widzenia jednej czy drugiej grupy, ale gospodarstwa narodowego jako całości. Wiemy, że 70 procent przypada w niem na rolnictwo. To też należy się zapytać czy wtedy, kiedy rolnik przestanie być płatnikiem, pozostałe 30 procent ludności zdoła udźwignąć na swych barkach ciężar przeszło dwumiljardowego budżetu?

I jeszcze jedno. Można być zwolennikiem tego czy owego projektu lub nim nie być. Kto jednak jest przeciwnego zdania na tym ciąży obowiązek wskazania innego, lepszego środka. Bo wszyscy chyba rozumiemy, że nie można w błogiem oczekiwaniu na nowy cud prosperity skazywać trzy czwarte gospodarstwa narodowego na trwałą, ciężką anemję.

W. LAUBE.

KRONIKA GOSPODARCZA

W PRZEMYSLE — POPRAWA, W ROLNICTWIE, BANKOWOSCI I HANDLU POŁOZENIE NADAL TRUDNE

Stwierdza to sprawozdanie za wrzesień Banku Gosp. Kraj.

Zaobserwowane już w sierpniu ożywienie w szeregu gałęzi wytwórczości przemysłowej przybrało we wrześniu b. r. szersze rozmiary dzięki oddziaływaniu czynników sezonowych. W związku z tem zaznaczyło się na rynku pieniężnym większe zapotrzebowanie gotówki. Równocześnie subskrypcja Pożyczki Narodowej, w której wzięły udział najszersze warstwy społeczeństwa, spowodowała pod koniec września wycofywanie lokat i wkładów z instytucyj finansowych. W tych warunkach banki we wrześniu nie zwiększyły sumy udzielonych kredytów, utrzymując odpowiednie pogotowie płatnicze. Wzrost kredytów nastąpił tylko w Banku Polskim, w którym banki prywatne w większym stopniu wykorzystały redyskonto na koniec września. Na rynku podaż dobrych weksli handlowych była nadal niewielka. Wzmożone zapotrzebowanie gotówki wywarło również wpływ na kursy papierów procentowych, które nieco osłabły przy zwiększonych zresztą obrotach. Dalszy znaczny spadek kursu dolara we wrześniu przyśpieszył likwidację zobowiązań dolarowych co również wywarło pewien wpływ na wzrost zapotrzebowania pieniężnego.

Niskie nadal ceny ziemiopłodów powstrzymywały rolników od realizacji zbiorów, wskutek czego wypłacalność rolnictwa naogół nie uległa zmianie. Eksport produktów rolnych we wrześniu znacznie się zwiększył, przedewszystkiem w odniesieniu do zbóż; w zakresie artykułów hodowlanych polepszenie wywozu zaznaczyło się mniej wyraźnie.

Dzięki ożywieniu sezonowemu, a częściowo wskutek zwiększenia eksportu, stan wytwórczości i zbytu w całym szeregu najważniejszych gałęzi przemysłowych był wyższy, niż przed rokiem. W górnictwie węglowem wydobycie wzrosło, zwłaszcza wskutek sezonowej poprawy zbytu na rynku wewnętrznym. Produkcja ropy naftowej nieznacznie się obniżyła; natomiast zbyt przetworów poważniej się zwiększył. Wyższy niż przed rokiem stan produkcji hutnictwa żelaznego opiera się głównie na eksporcie, który we wrześniu znacznie się poprawił. Także sprzedaż wyrobów hutniczych na rynku wewnętrznym za pierwsze trzy kwartały b. r. osiągnęła już rozmiary zbytu w całym roku ubiegłym. Przemysł włókienniczy, w związku z rozpoczęciem jesiennego sezonu zbytu, utrzymał wysoki stan zatrudnienia. W niektórych działach przemysłu metalowo-maszynowego wystąpiła dalsza choć nieznaczna poprawa. Stan przemysłu chemicznego nie uległ większym zmianom. Eksport drzewa został utrzymany na poprzednim wysokim poziomie, także sprzedaż materjałów drzewnych na rynku wewnętrznym była ożywiona. Cukrownie rozpoczęły przygotowania do przyszłej kampanji zwiększając zatrudnienie. Natomiast kończący się sezon w przemyśle mineralnym i browarniczym zaznaczył się pewnym spadkiem obrotów.

Okres zakupów jesiennych nie przyniósł dotąd większego ożywienia obrotów w handlu wewnętrznym. Natomiast wzrosły dość znacznie obroty handlowe z zagranicą, szczególnie po stronie wywozu, przewyższając stan obrotów z września ub. roku. Saldo czynne handlu zagranicznego dzięki temu wydatnie się zwiększyło.

Liczba bezrobotnych zmniejszyła się w dalszym ciągu, jakkolwiek spadek był znacznie słabszy, niż w miesiącach poprzednich.

Wyśmienity posiłek

smaczny, treściwy i tani, to zupa z Wągrowieckich płatków owsianych. Śniadanie z Wągrowieckich płatków owsianych pobudza energję i zapał do pracy, z powodu dużej zawartości białka i węglowodanów.

Wągrowieckie płatki owsiane, za najlepsze są uznane

Pg 5 215,6-43,58/9

PODATKI I OPŁATY

(k) **Podatek gruntowy od rozparcelowanych przestrzeni.** Ministerstwo skarbu wyjaśniło, że do zapłaty podatku gruntowego ze wszelkich rozparcelowanych przestrzeni, zarówno należących poprzednio do państwa, jak i stanowiących dawniej własność prywatną, obowiązani są nie dawni tych przestrzeni właściciele, lecz obecni faktyczni posiadacze gruntów i to bez względu na to, czy figurują już oni w księgach gruntowych jako właściciele, czy też nie.

Z KRAJU

(k) **Spadek protestów wekslowych.** We wrześniu r. b. nastąpił dalszy spadek protestów wekslowych. Według danych G. U. S., zaprotestowano we wrześniu r. b. w całej Polsce ogółem 141 tys. sztuk weksli na sumę 28.7 milj. zł wobec 149.9 tys. weksli wartości 29.2 milj. zł w sierpniu r. b., a 253.8 tys. sztuk na sumę 60.8 milj. zł we wrzeniu 1932 r. W woj. poznańskiem w miesiącu wrześniu zaprotestowano 3.400 weksli na sumę 1.800.000 zł.

(k) **Poprawa sytuacji kopalnictwa węglowego.** Sytuacja w kopalnictwie węgla Górnego Śląska wykazuje ostatnio dalsze polepszenie. We wszystkich niemal kopalniach zanotowano wzrost zamówień. Liczba dniówek, w których wydobywa się węgiel zwiększyła się. W wielu kopalniach skasowano urlopy turnusowe, przyczem przyjęto robotników przejściowo do pracy na okres zimowy.

(k) **Zmiana technicznych warunków dostaw zboża i mięsa dla wojska.** Związek Izb i Organizacyj Rolniczych mając na względzie usprawnienie obrotu wewnętrznego artykułami rolniczemi, zajął się ustaleniem właściwych norm współpracy rolnictwa z wojskowością w zakresie bezpośredniego zapotrzebowani wojska w artykuły masowego spożycia, a przedewszystkiem zboża. W konsekwencji wszczętych zabiegów uzgodniono z ministerstwem spraw wojskowych nowe techniczne normy odbioru zboża przy uwzględnieniu interesów rolnictwa. Nowe normy mają być wkrótce ogłoszone we formie instrukcji ministerstwa. Ponadto podjęto pracę nad rozwiązaniem sprawy zaopatrzenia wojska w mięso. Skomplikowane to zagadnienie znajduje się obecnie dopiero w stadjum studjowania. (l)

Z ZAGRANICY

(z) **Nowe zarządzenie dewaluacyjne w Ameryce.** Zapowiedziane przez prez. Roosevelta regulowanie ceny złota amerykańskiego weszło już w życie. Utworzona została komisja składająca się z kierownika Reconstruction Finance Corp., przewodniczącego Farm-Credit Board'u i jednego z sekretarzy stanu która ustala cenę zakupu dla złota pochodzącego z kopalń amerykańskich. Cena ta wynosiła w ub. środę 27 centów powyżej poziomu rynku światowego. W ten sposób celowo obniża się wartość w złocie dolara amerykańskiego. Równocześnie produkcja złota amerykańskiego otrzymuje pewnego rodzaju premję, co spowoduje jej wzrost i powiększy zapas złota w Ameryce.

(z) **Niemcy wypowiedziały traktat handlowy z Finlandją.** 24 b. m. rząd Rzeszy wypowiedział traktat handlowy z Finlandją, którego termin ważności upływa z dniem 31 grudnia b. r. Równocześnie poseł niemiecki w Helsingforsie wyraził rządowi fińskiemu gotowość Niemiec podjęcia nowych rokowań przed upływem ważności traktatu.

Krótkie informacje gospodarcze

— W Gdyni powstała nowa firma „J. Rummel, T. H. Burton, maklerzy i agenci okrętowi".

— Produkcja dzienna nafty na miesiące grudzień b. r. i styczeń 1934 r. została ustalona na 2.130 tys. beczek.

Wielką sensację w świecie artystycznym wywołała niewyjaśniona dotychczas kradzież obrazu z XVI w. pendzla mistrza weneckiego Lorenza Lottiego, której dokonano w dniu 1 października br. w mieszkaniu hr. Ksawerego Pusłowskiego przy ul. Andrzeja Potockiego w Krakowie. Obraz, malowany w latach 1503 — 1506 r., farbami olejnemi na desce, rozmiarów 41×31 cm, przedstawiający św. Franciszka z Asyżu ze Świętą Rodziną, oceniany jest na 50 tys. zł. Zarządzone śledztwo prowadzone z wielką energją przez policję w całej Polsce, nie doprowadziło do ujawnienia sprawców tej sensacyjnej kradzieży.

Ameryka starzeje się

W Waszyngtonie w wielkiej sali centralnego biura statystycznego znajduje się olbrzymia tarcza, na której od czasu do czasu, jak na liczniku automobilowym, wyskakują cyfry.

Tarcza ta to „zegar życia" U. S. A., który wskazuje liczbę urodzeń zgonów, małżeństw etc. na całem terytorjum wielkiej republiki. Cyfry te wyskakują i pojawiają się na białej tarczy „zegara życia" w miarę napływu do centralnego biura danych statystycznych z całego kraju.

W chwili obecnej w końcu października r. b. pod nagłówkiem „ludność U. S. A." znajduje się cyfra: 125 693 000. W r. 1932 ludność U. S. A. wynosiła w tym samym czasie 122 700 000. Przyrost za 12 miesięcy wynosi zatem 2,9 miljona ludzi, a więc prawie 3 miljony rocznego przyrostu ludności. Jeśli sprawdzimy jednak ruch ludności w czasie i przestrzeni, okaże się, iż cyfry powiększają się coraz wolniej, w coraz większych odstępach czasu. O ile nie nastąpi zmiana, to w latach 1940—1950 wskazówki cyfrowe „zegara życia" U. S. A. przestaną się poruszać, a potem co jest prawdopodobne, zaczną się obracać wstecz. Nastąpi to z chwilą, gdy ludność U. S. A. dosięgnie maksymalnej cyfry — 135 miljonów ludzi.

Zjawisko powyższe tłumaczy się przedewszystkiem zahamowaniem immigracji. Do wojny emigrowało do Stanów Zjednoczonych co rok około 900 000 ludzi, a w r. 1932 wpuściły Stany tylko 32 000 emigrantów. Poza tem przyrost naturalny ludności w U. S. A. stale się zmniejsza, co udowadnia naocznie statystyka: w r. 1880 przyrost wynosił 29,4%, w r. 1900 — 21,1%, w r. 1920 — 15,9%, w r. 1930 — 15,7%. W ciągu 50 lat przyrost zmniejszył się zatem o 50%.

W skutku obu tych oddziaływań daje się dziś zauważyć w Stanach Zjednoczonych stały, choć powolny wzrost przeciętnego wieku w masie ludności, t. j. zmniejszanie się liczby ludzi młodych, a wzrost liczby starszych. W okresie od roku 1920 do 1930 r. liczba ludzi, liczących powyżej 65 lat wzrosła o 34% w porównaniu z liczbą ich z okresu od 1910 do 1920 r. Ameryka przestała być krajem „młodym", staje się krajem starych ludzi.

Są jeszcze i inne oznaki i cechy, charakteryzujące to zjawisko. A więc w r. 1880 każda rodzina w Ameryce liczyła średnio 5 osób, dziś liczy ona 3,8 osób. Liczba przestępców, kalek, niedorozwiniętych doszła w r. 1928 do 10 miljonów. Na każde 160 osób w U. S. A. przypada jeden warjat; w samych tylko państwowych zakładach dla chorych umysłowo przebywa zgórą 500 000 osób. Obok tych cyfr, świadczących o starzeniu się ludności białej w U. S. A., warto postawić cyfry, dotyczące murzynów. Liczba murzynów w Stanach Zjednoczonych sięga obecnie 13 miljonów. Natomiast przyrost naturalny tutaj jest wyższy niż wśród białych, nie bacząc na większą śmiertelność.

Tak więc, o ile otwarcie wrót dla dopływu emigrantów ze Starego Świata nie nastąpi w bliższej przyszłości, przyrost naturalny ludności zmniejszać się będzie stale, a jednocześnie przeciętna norma wieku mieszkańców U. S. A. będzie coraz wyższa, t. j. Ameryka będzie się starzeć.

M. K.

Hitler, Mussolini i Dollfuss... w panoptikum w Londynie.

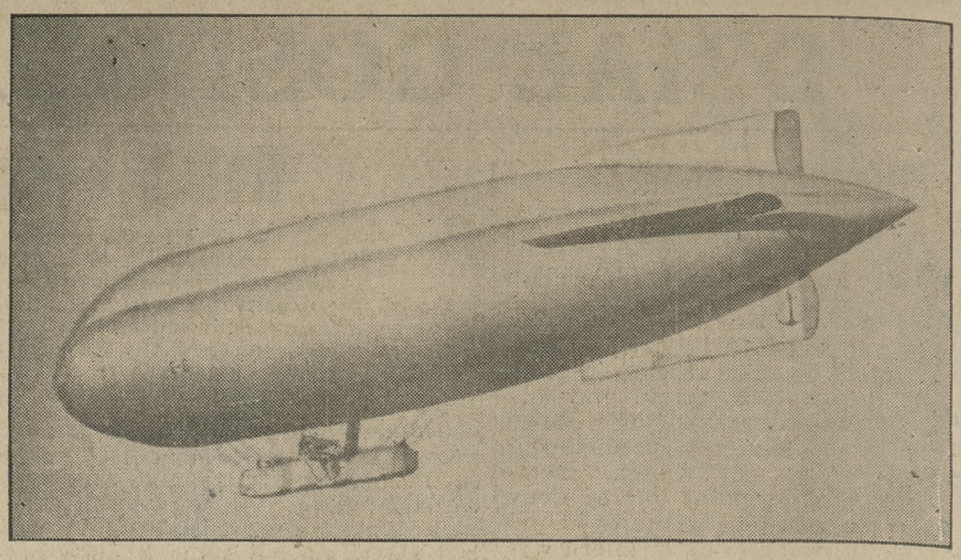

Nowy sterowiec marynarki francuskiej „Rochefort", świeżo przyjęty do służby.

Na tropie roju meteorów

Wspaniały deszcz „gwiazd spadających" z 9 bm. jest w dalszym ciągu przedmiotem zainteresowania świata astronomicznego.

Na podstawie licznych obserwacyj wyznaczyli astronomowie rosyjscy położenie tego roju względem ziemi dla okresu najbliższych dni. Wychodząc z założenia, że ziemia zetknęła się w tym wypadku z pokaźnym odłamkiem komety Giacobini Zinnera wskazują na możliwość dostrzeżenia tego roju w postaci słabej komety w diametralnie przeciwległym punkcie sfery niebieskiej, który niestety znajduje się na południowej półkuli niebieskiej, dla nas niedostępnej.

Dokładne dane liczbowe zakomunikowano niezwłocznie obserwatorjom afrykańskim i południowo-amerykańskim, gdzie obecnie wszystkie większe lunety i astrokamery fotograficzne są skierowane na wspomniany punkt nieba w pościgu za niezmiernie słabym, świetlnym tropem roju meteorów. (st)

Rośliny i zwierzęta jako chemicy

Rośliny i zwierzęta są o wiele zdolniejszymi chemikami, od ludzi. Potrafią one dokonywać takich sztuczek chemicznych, które są dla ludzi jeszcze niedoścignioną muzyką przyszłości. Jest nawet prawdopodobnem, że niektóre zagadnienia rozwiązane przez nie, pozostaną dla ludzkości wieczną tajemnicą.

Rośliny posiadają zdumiewającą sztukę ssania z powietrza bezwodnika węglowego, rozdwajania go na węglik i tlen i wytwarzania z pierwszego w połączeniu z anorganicznemi substacjami, branemi z ziemi, związków cukru, potrzebnych im do budowy swego organizmu. To przejście z anorganicznego do organicznego jest czemś wprost cudownem, czego zapewne człowiek nigdy nie będzie umiał naśladować. Bez tych zdolności rośliny ani ludzie ani zwierzęta nie mogliby istnieć. Rośliny przygotowują dla nas z substacyj anorganicznych, organiczne materjały budowlane, któremi się żywimy.

Podobnie i mikroby czyli drobnoustroje posiadają zdumiewające zdolności chemiczne. Mikroby świecące n. p. potrafią wytwarzać zimne światło. Nasze światło elektrycznie posiada jedną ogromną wadę, że zużywa tylko niewielką część prądu elektrycznego, gdy reszta energji elektrycznej zamienia się w niepożądane ciepło.

Wielkim chemikiem jest także atramentnica, która dzięki skomplikowanemu procesowi fermentacyjnemu, jaki odbywa się w jej organiźmie, potrafi wytwarzać ową ciecz czarną, którą broni się przed swemi wrogami.

Do rzędu uczonych chemików należy także pewien rodzaj ślimaka, żyjącego w Morzu Śródziemnem, który potrafi fabrykować wysoce trującą substancję witriol. Ulubionym smakołykiem dla tego ślimaka są pewne skorupiaki jak jeże morskie itp. Ślimak wydziela na ich pancerz wapienny witriol, który go rozpuszcza, udostępniając mu pożądane pożywienie. Tajemnicą jest, w jaki sposób ślimak potrafi wytwarzać ten kwas żrący i jak się to dzieje, że trucizna ta nie wywołuje ujemnych skutków w organiźmie ślimaka.

Doskonałymi chemikami są także zwierzątka koralowe i ostrygi które dobywają z wody morskiej zachodzące w niej w minimalnych ilościach metale, jak srebro, cynk i inne. Prawie wszystkie zwierzęta morskie potrafią wyrabiać wielce trujący arszenik, bez uszczerpku dla swych funkcyj organicznych. W i P.

Królowa operetki
Korabianka
Fascynujący
Tokarski
w operetce węgierskiej J. Koli, oto
rewelacja Teatru Nowości
W niedzielę, 29 bm., dwa przedstawienia o godz. 4 po poł. i o 8 wiecz.
W poniedziałek, 30 bm i w czwartek, 2. XI. br., teatr nieczynny. dg 1 925

Odnalezienie cennych dokumentów przeszłości

Jak z Teheranu donosi londyński „Times", kierownik wyprawy Instytutu Wschodniego przy uniwersytecie w Chicago, odnalazł wśród ruin starożytnego Persepolis szereg przedmiotów olbrzymiej wagi historycznej i archeologicznej. Wydobyto m. in. na światło dzienne dwie płyty marmurowe pałacu Darjusza (kwadratowej budowy 65 mtr. długości) oraz szkatułki zawierające dwie tablice złote, grubości półtora centymetra, na których są wyryte w trzech językach perskim, elamickim i babilońskim następujące słowa: „Darjusz, wielki król, król królów, król Persów, syn Istaspesa Achemenenssa. Darjusz król oświadcza: to jest moje królestwo, nad którem rozciąga się moja władza, od ziemi Saken'ow, mieszkających w pobliżu Sogdu aż do Kusj, i od rzeki Hindus aż do Spardy, którą mi podarował Auramasda, największy wśród bogów. Niechaj Auramasda opiekuje się nadal mną i moją dynastją".

Po za bezcennej wartości tablicami wyprawa amerykańska znalazła cztery sztuki złotych monet, wybitych przez Krezusa króla Lidji, i kilka monet srebrnych. Wyprawa zdeponowała swą zdobycz w państwowym banku perskim, aż do ukończenia poszukiwań, które trwać będą do wiosny 1934 roku. S. F.

Wszystko dla klienta.

Nowobogaccy kupują meble do salonu. Po długich korowodach pani M. decyduje się wreszcie:

— Podoba mi się to urządzenie w stylu Ludwika XV, tylko krzesła są za wysokie.

— Nie szkodzi, szanowna pani, możemy wybrać mniejszy numer, może Ludwik XIV? (Le Rire)

Scena z I aktu „Palestrante" cieszącego się rekordowem powodzeniem w Teatrze wielkim. Wspaniałe dekoracje pomysłu artysty malarza Szpingera.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Przed wyborami

Wielokrotnie już pisało się o konieczności spełnienia obowiązków obywatelskich przez kobiety, które posiadają równouprawnienie polityczne i zobowiązane są do brania udziału w życiu politycznem narodu stosownie do potrzeb chwili

Wielokrotnie z tego miejsca nawoływano kobiety do brania udziału w aktualnych przejawach życia socjalno-politycznego, wielokrotnie wykazywano, że nikomu, a więc i kobiecie uchylać się nie wolno od wykonania otwierających się przed nią zadań.

Wielokrotnie zwracało się uwagę, że kobieta jako pełny obywatel kraju musi poczuwać się również do pełnej odpowiedzialności za jego losy i pomyślny rozwój w przyszłości.

Każdorazowe wybory są probierzem uświadomienia obywatelskiego kobiety, jej poczucia państwowego i świadomości narodowej. To też każde wybory ubiegłe gromadziły przy urnach wyborczych ogromne rzesze kobiet oddających, z pełnem zrozumieniem swego czynu, z zapałem, głos swój tak, jak nakazywał obowiązek, urodowy. — Agitacja przedwyborcza, współpraca w komitetach, stwierdzanie list wyborczych oraz szereg innych czynności wyborczych należały zawsze do wybitnego zakresu działania kobiet, którym niejednokrotnie zawdzięczać należało pomyślny wynik wyborów. Zaznaczało się to zwłaszcza w czasie wyborów do Sejmu i Senatu. Obecnie rozpoczęła się już nowa kampanja wyborcza, tymczasem do ciał samorządowych. Nie należy sobie wyobrażać, że jest to sprawa mniej ważna i że od niej mogłyby kobiety się uchylić — nie doceniając jej doniosłości. — A przecież jest to właśnie chwila bardzo ważna i od przebiegu i wyniku wyborów zależeć będzie dobro naszych miast, a więc najbliższych nam ośrodków. Jest bowiem rzeczą słuszną, by obywatelka zamieszkująca ośrodek miejski orjentowała się w sprawach tego ośrodka, miała wpływ na kierunek jego rozwoju i mogła wraz z innymi obywatelami miasta przeciwdziałać jakiejkolwiek akcji, która zdawaćby się mogła zgubną lub szkodliwą dla miasta. Na to jednakże by kobieta wpływ wywrzeć mogła — musi czynnie interesować się sprawami miejskiemi, w pierwszym rzędzie z rozwagą i pełnem poczuciem odpowiedzialności brać udział w wyborach do ciał samorządowych. Od rad miejskich bowiem zależy program rozwojowy danego miasta, jego gospodarka, jego oblicze kulturalne i znaczenie nazewnątrz.

Wpływ kobiet na zarządy miast zaznaczył się niejednokrotnie szczególnie tam, gdzie w radach miejskich zasiadły kobiety One to, nie ograniczając się do współudziału w pracach ogółu radnych, występowały niejednokrotnie z własną inicjatywą i potrafiły dochodzić spraw i przeprowadzać projekty korzystne dla miasta, z konsekwencją i wytrwałością. Sądzić należy, że kobiety i w dalszym ciągu będą wybierane do ciał samorządowych i że podobnie jak dotąd spełniać będą chlubnie podjęte obowiązki.

To też tem więcej należy teraz nawoływać ogół kobiet, aby w zrozumieniu nakazu chwili przygotowywały się do wyborów i rozpoczęły jak najwcześniej konieczną akcję przedwyborczą, przedewszystkiem najpierw — informacyjno - propagandową. Odpowiednie, przystępne i jasne **komentowanie regulaminu wyborczego** jest obecnie zadaniem najpilniejszem Oby pamiętały o tem wszystkie organizacje żeńskie.

M.

„Kobieta pisząca" na kongresie chicagoskim

Trzy dni kongresu kobiecego w Chicago poświęcono zobrazowaniu twórczości literackiej, dziennikarskiej, naukowej i muzycznej kobiet; — zorganizowaniem tej części kongresu zajęła się ceniona w amerykańskim świecie literackim p. Gracja Thompson - Seton, przewodnicząca komitetu literackiego Rady Narodowej Kobiet U. S. A., twórczyni licznych na terenie Ameryki stowarzyszeń i klubów literackich. W kongresie wzięły udział najwybitniejsze przedstawicielki sfer literackich i artystycznych Ameryki, Włoch, Danji, Finlandji, Chin, Francji i wielu innych krajów — była nawet delegatka z Kuby.

Jak stwierdzono, liczba kobiet-autorek — i to autorek zawodowych, a nie z amatorstwa, rośnie z każdym rokiem, co pozostaje w pewnym związku z emancypacją socjalną kobiety; przytem zakres działania pióra kobiecego rozszerza się na coraz liczniejsze działy twórczości: powieść, poezja, dziennikarstwo, polemika, rozprawy naukowe, kompozycje muzyczne, scenarjusze filmowe, sztuki teatralne, opracowania audycyj radjowych itp. Na uznanie zasługuje praca kobiet w zakresie tłumaczeń; tłumaczenia dzieł zagranicznych, to jeszcze jeden środek do celu, przyświecającego ogólnej działalności społecznej kobiet: zbliżenia międzynarodowego.

Kongres zwrócił uwagę na żywy udział, jaki biorą w życiu literackiem Francuzki. Na ogólną ilość 15 nagród literackich Fémina, 7 przypadło piórom kobiecym. Judith Gautier jest członkiem Akademji Goncourtów, a zmarła A. Noailles była członkiem Akademji królewskiej w Belgji.

Francja wystawiła w Chicago 2.000 książek — dzieł kobiecych, — po wystawie ofiarowała je bibljotece Deering Library d'Evanston w pobliżu Chicago.

Dział amerykański dał na wystawie „100 najlepszych książek kobiecych" Amerykanek i bogaty dział kobiecej twórczości muzycznej. W Stan. Zjednoczonych jest 400 kompozytorek, a 30 z nich skomponowało opery i symfonje, będące obecnie na repertuarze. Chicago posiada żeńską orkiestrę symfoniczną, która też koncertowała w czasie trwania obrad kongresu.

Jeden dzień kongresu literatek poświęcony był poezji. Obrady otwarto słowami Sary Bernhardt: „Poezja jest międzynarodowa, gdyż rozumie się ją sercem".

Delegatki deklamowały utwory bądź własne, bądź wiersze poetek swego kraju w języku rodzinnym tak, że zebrane mogły ocenić tylko walory muzyczne. Przemawiały Harriet Monroe — poetka i wydawczyni revue Poetry, Louise Garnett — autorka sławnego oratorjum, Margaret Widdamer (nagroda Pulitzera), — mówiono o tygodniu poezji, zorganizowanym w Chicago, i niedawno utworzonem Stow. międzynarodowem poezji.

Poetka włoska Marja Astaldi rzuciła myśl utworzenia kobiecego Pen-clubu, lecz większość zebranych wypowiedziała się raczej za połączeniem stowarzyszeń literackich już istniejących, niż za stwarzaniem nowych. Zresztą Rady Narodowe Kobiet w poszczególnych krajach mają wszystkie sekcje prasy i literatury, a federacja i inne kluby zawodowe skupiają znaczny procent pisarek.

Polki

Polek niestety zabrakło w tej wspaniałej „rewji mózgów" kobiecych. Rozbiło się, jak zwykle, o... brak funduszów i paszporty tak, że komitet polski musiał się zadowolić wysłaniem tylko 300 eksponatów; — jedyną reprezentantką Polski była p. Zofja Zdziennicka-Bergerowa — przedstawicielka piśmiennictwa muzycznego. P. Zdziennicka zorganizowała z pomocą kolonji polskiej wieczór artystyczny, poświęcony twórczości literackiej i muzycznej Polek. Na program wieczoru złożyły się: referat o twórczości kobiet, odczytanie fragmentów z dzieł: Marji Dąbrowskiej, Marji Znatowicz - Szczepańskiej, Marji Szpyrkówny, K. Iłłakowiczówny i Z. Rabskiej. W dziale muzycznym odtworzono pieśni Myszyńskiej-Wojciechowskiej, utwory Zofji Ossendowskiej, Anny Klechniowskiej, oraz utwory na cytrze p. Zdziennickiej.

O tej udałej imprezie pisały z uznaniem liczne pisma amerykańskie, a p. Zdziennicka wyzyskała zainteresowanie publiczności, organizując „Towarzystwo krzewienia twórczości kobiet polskich".

A. ORZECHOWSKA.

Warszawa.

Stypendja dla członkiń Federacji

Kobiet z wyższem wykształceniem

Ogłoszone zostały następujące stypendja międzynarodowe dla członkiń Federacji na rok akademicki 1933-34.

1. Stypendjum amerykańskie w wysokości 1 500 dolarów na studja w dowolnej dziedzinie w kraju, w którym kandydatka nie zamieszkuje i nie kończyła studjów. Kandydatka winna przedstawić: a) kopję dyplomu uniwersyteckiego, b) świadectwo zdrowia, c) fotografję z czasów obecnych d) prace ogłoszone drukiem, e) plan badań, które zamierza wykonać w razie otrzymania stypendjum.

2. Specjalne stypendjum międzynarodowe Federacji Amerykańskiej (A. A. U. W. Fellowship crusade) w wysokości 1 500 dolarów oddane do dyspozycji Federacji Międzynarodowej. Dziedzina studjów: matematyka, fizyka, chemja, psychologja doświadczalna, oraz biologja (włączając fizjologję i patalogję). Studja prowadzone być winny w kraju, w którym kandydatka nie zamieszkuje. Kandydatce do tego stypendjum stawia się następujące warunki: a) pożądane jest aby miała nieprzekroczony 45 rok życia, b) posiadała ogłoszone drukiem samodzielne prace badawcze, z których ostatnia ukazała się w okresie ubiegłych 5 lat, c) przedstawiła (w miarę możności) 3 egzemplarze swych drukowanych prac. O ile prace te drukowane są w innym języku niż angielski, francuski, lub niemiecki, winno być dołączone streszczenie w jednym z tych języków. Podania winny być pisane na maszynie. Termin składania podań do Londynu upływa 15 lutego 1934 r.

3. Stypendjum Federacji Międzynarodowej w wysokości 250 funtów na studja naukowe zagranicą w dziedzinie językoznawstwa, literatury, prawa i ekonomji, historji (włączając archeologję), filozofji (z wyłączeniem psychologji) oraz teologji t. zw. „International Junior Fellowship in Arts". — Kandydatce do tego stypendjum stawia się wymagania następujące: nieprzekroczenie 30 lat wieku, dyplom uniwersytecki, sprawozdania z dotychczasowych prac naukowych oraz plan zamierzonych badań.

Ubiegać się o stypendjum mogą osoby, które przynajmniej przez rok prowadziły badania naukowe i mają zamiar pracować na tem polu w przyszłości.

Termin nadsyłania podań do Londynu upływa 15 lutego 1934 r.

4. Stypendjum Federacji Angielskiej do Crosby Hall w Londynie w wysokości 100 funtów na studja naukowe w dziedzinie nauk humanistycznych lub przyrodn.-matematycznych. Koniecznym warunkiem jest mieszkanie w Crosby Hall, do którego kandydatka dopłacić jeszcze musi 25 funtów za cały 9-cio miesięczny okres swych studjów.

Termin nadsyłania podań do Londynu upływa 15 lutego 1934 r.

Kandydatki składają podania do Zarządu Oddziału, który po rozpatrzeniu ich pod względem formalnym, przesyła je Zarządowi Głównemu z umotywowanym wnioskiem i opinją swoją o kandydatce.

Termin nadsyłania wniosków o stypendjum do Zarządu Głównego (S. Adamowiczowa, Chocimska 24, Warszawa) upływa dla stypendjum amerykańskiego dnia 25 października 1933 r., dla pozostałych stypendjów dnia 15 grudnia 1933 r.

(—) S. Adamowiczowa.

Przesyłając odpis pisma Głównego Zarządu Stowarzyszenia Kobiet z wyższem wykształceniem, prosimy o składanie podań do Zarządu Poznańskiego Oddziału S. K. z w. w. na ręce przewodniczącej dr. Horoszkiewiczowej, Poznań, Fredry 8a

w sprawie pozostałych stypendjów — do dnia 1. 12. 1933 r.

(—) Dr. Horoszkiewiczowa.
(—) Dr. Seipeltówna.

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

W święto Chrystusa Króla staną niezawodnie liczne szeregi Ziemianek na uroczystość Dnia Katolickiego.

Tegoroczne hasło: Rocznica zwycięstwa wiedeńskiego jako wezwanie do walki z nowoczesnem pogaństwem — znalazło niewątpliwie gorący oddźwięk w sercach tych, które stoją na straży nieskazitelnych zasad dworów swoich, a zapał ducha ewangelicznego pragną nieść w jak najszersze sfery społeczeństwa.

Dzień Katolicki jest świętem Akcji Katolickiej, a do działalności w niej obowiązuje nas rezolucja z walnego zebrania w roku 1930, powołująca nas do pracy w tych wszystkich stowarzyszeniach, które Akcję Katolicką tworzą.

Oby wysiłki nasze zaważyły mocno „w walce z przejawami nowoczesnego pogaństwa", — bądźmy „aktywnemi siłami katolickiego społeczeństwa", — publiczną ofiarą wyznawajmy szczerze, nieustępliwie, że Bóg jest Panem i celem naszym.

Ostatnie zebranie szamotulskiego Koła Ziemianek odbyło się w Buszewie u p. Marji Mielęckiej. Wprawdzie podczas obrad poruszono wiele tematów ważnych i aktualnych, ale poza zebraniem większą jeszcze korzyść wszechstronną wyniosły obecne panie z nauki poglądowej — idealnego wprost środowiska. Wzorowo i estetycznie urządzony i prowadzony dwór polski, tchnący atmosferą kulturalnej pani domu, dociągnięty jej staranną ręką w każdym szczególe. W parku widoczna umiejętność wyzyskania malowniczego położenia Nakładem pracy, celowością wysiłku, tak w domu jak w ogrodzie osiągnięty jest rezultat wyjątkowo dodatni. — a nie zbytkownym blichtrem, efektami na pokaz.

W sadzie i starannie prowadzonych oranżerjach widoczna jest celowość i strona praktyczna z estetyką związana i obmyślana. Gościnność pani domu sięga aż tutaj, — robiąc honory, udziela wskazówek, dzieli się doświadczeniem.

Kancelarja znów celowo i estetycznie do zebrania przygotowana. Długi stół kilimem przykryty, — miejsca pań oznaczone białemi kartkami a na każdej spory bukiet fjołków. Wzdłuż stołu szereg pęków róż w wysmukłych wazonach — każdy z inną odmianą, a wszystkie śliczne. Z boku stół, a na nim synteza targów ogrodniczych na pokaz Po zebraniu każda z pań zostaje temi żyjącemi próbkami obdarowana. Nikt z Buszewa z próżnemi rękami nie wyjechał, a każdy z sercem wzbogaconem.

J. K. P.

Staraniem Sekcji Ogrodniczej Tow. Ziemianek Wlkp. wydanych zostało 36 praktycznych, wypróbowanych przepisów ogrodniczych na kartkach odpowiedniego formatu do kartoteki Komplety te nabyć można w Sekretarjacie naszym, Mickiewicza 333, pokój nr. 22.

Prosimy o liczne zamówienia do Kół, gdyż szybkie rozkupienie tego nakładu praktycznych rad i przepisów, umożliwi wydanie drugiej serji przepisów kuchennych i gospodarczych, która jest już w przygotowaniu.

Udział artystek polskich w międzyn. wystawie sztuki kobiecej w Amsterdamie

Amsterdam. Dnia 16 września została otwarta w Amsterdamie Międzynarodowa Wystawa Malarstwa, Rzeźby i Ceramiki, zorganizowana przez „International Federation of Business and Professional Women". Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego jest znana rzeźbiarka włoska pani A Paoli Pogliani z Rzymu. Wystawa obejmuje wyłącznie artystyczne dzieła kobiet. Udział w niej bierze 12 państw, z pośród których sekcja polska wyróżnia się obfitym materjałem eksponatów o wysokim poziomie artystycznym. Organizacją działu polskiego zajęła się pani I Gliniecka z Warszawy W dziale grafiki polskiej wyróżniają się prace Krasnodębskiej, Konarskiej i Stankiewiczówny. Malarstwo reprezentują najlepsze siły ze Stryjeńską i Boznańską na czele. Zwracają również powszechną uwagę prace Krzyżanowskiej, Pruszkowskiej, Pii Górskiej i J. Umińskiej. W dziale rzeźby z braku miejsca wystawiono tylko „Głowę Curie Skłodowskiej" i „Głowę Chopina" dłuta Ludwiki Nitschowej.

Prasa holenderska o twórczości artystek polskich

Amsterdam. Otwarta tu Międzynarodowa Wystawa Sztuki Kobiet cieszy się wielkiem powodzeniem. Cała prasa holenderska wyraża się z uznaniem o eksponatach polskich, wyróżniając prace Boznańskiej, Stryjeńskiej, motywy dekoracyjne J. S. Pietkiewiczowej i finezję artystyczną S. K. Pruszkowskiej.

Uroczystość w „Kole Słowianek"

Warszawa. W piątek dnia 22 września, o godz. 7 min. 30 wiecz. w sali Muzeum Pedagogicznego (ul. Jezuicka 4) „Koło Słowianek" urządziło uroczystą akademję ku czci Jadwigi Łuszczewskiej-Deotymy z okazji 25-ej rocznicy śmierci poetki, piewczyni zwycięzcy pod Wiedniem.

Zapisy na członków wspierających T. C. L. przyjmują wszystkie redakcje miejscowych pism. Biura Zarządu T. C. L. znajdują się przy ul. św Marcina 37, tel. 10-50 gdzie przyjmuje się zapisy na członków.

STEFAN BALICKI.

Szary człowiek

(Nowela.)

Gdy profesorowie przekonali się na konferencji, że Hieronim Trafałkowski dostał promocję do klasy piątej. zdumieli się. Jak to się stało? Kto mu dał te trójki. pozwalające mu wślizgnąć się do piątej klasy? Okazało się. że wszyscy. Za co? Skończony dureń, jolop. niedołęga, który powinien natychmiast apuścić gimnazjum. Ale zaco? Co takiego zrobił?

— Wystarczy popatrzeć na niego i już ma się dosyć, — zauważył profesor łaciny.

* * *

Popatrzmy na Hieronima Trafałkowskiego. Przedewszystkiem okaże się, że nazwisko jest dla niego za duże. jak ubranie, sprawione na wyrost. zupełnie się nie nadaje. Jest to jakby paradny. olbrzymi szyld nad bardzo podłym składzikiem. Zresztą trudno powiedzieć. by to nazwisko nadawało się dla jakiegokolwiek małego chłopca. Zarówno Hieronim, jak Trafałkowski, przypominają zasłużonych. poważnych mężów.

Trafałkowski siedzi od pierwszej klasy w ostatniej ławce i odznacza się tem, że go prawie niema. Zauważa go się przypadkiem. A jednak, jeśli się przejrzy dzienniki. okaże się, że opuścił tylko raz naukę w drugiej gimnazjalnej. Był to dzień śmierci jego ojca Od tego dnia „uczęszcza". Inni chłopcy biegną do szkoły, idą, podskakują. Trafałkowski uczęszcza. Uczęszcza codzień uparcie i zawsze tą samą drogą. Droga to błotnista i zaniedbana. odbiegająca. jak brudny ściek. od pięknego gmachu gimnazjum, w posępną. ciemną dzielnicę biedoty. Pełno tam nawpół walących się domów. krzywych dachów i niewiadomego pochodzenia rumowisk.

O trzy kwadranse na ósmą pojawia się. a raczej wyłania się niezdarnie. jak atrament na brudnej bibule, postać Hieronima. Przesuwa się wzdłuż szarych murów, na których świecą, jak rany. golizny po odpadłym tynku i. cierpliwie drepcząc, wsiąka w gromadę uczni. zebranych przed bramą gimnazjum. Twarz Trafałkowskiego jest niewesoła. Ma jakieś swoje ukryte troski, których nie chce zwierzać nikomu. Gdy siedzi ukradkiem niejako w ławce i wysunie swą niewielką głowę. o nieciekawych rysach, przypomina struchlałego zajączka. który postanowił zaniechać ucieczki.

Koledzy tylko raz się nim zainteresowali. Było to jeszcze w pierwszej klasie, gdy Trafałkowski przyniósł ze sobą paradne drugie śniadanie. Trzy pieczone ziemniaki w chustece od nosa. Porozdzierali mu te ziemniaki na kawałki i bili się niemi. Trafałkowski był tylko nieco czerwony i potrząsał dziwacznie głową, jakby chciał ją zrzucić z karku. Zresztą wyglądał jak zwykle. Od tego dnia ani razu nie przyniósł już drugiego śniadania.

* * *

Wezwano po konferencji matkę i przedstawiono jej. że Hieronim do klasy piątej się nie nadaje. Matka jego. kobieta niska. okrągła jak walec, o bezmyślnej twarzy i ptasich oczach. słuchała przemowy dyrektora. kiwając głową. Wystroiła się specjalnie na to przyjęcie w przekonaniu. że wezwano ją, by pochwalić jej syna. Stało się inaczej. Zupełnie ogłupiała i blada zgadzała się na wszystko. Myślała tylko o tem. że niepotrzebnie wydała trzy złote na rękawiczki. by okryć swe spracowane dłonie praczki. Skoro jest tu ostatni raz. to mogła przyjść i bez nich. Słuchając dyrektora. powtarzała tylko monotonnym głosem: — ...o nsię tak uczył.

— Rozumie pani — ciągnął dyrektor — lepiej go oddać do zawodu. Poco zapychać uniwersytet ludźmi. którzy nauki nie lubią i którzy poprostu nigdy genjuszami nie będą. Musimy w tych warunkach przeprowadzić staranną selekcję. Pani sama dobrze to rozumie.

Nie rozumiała oczywiście nic. Ale wstydziła się tego więc potakiwała. dodając jeszcze raz bezsilnie i z coraz większą rezygnacją...

— ...A on się tak uczył.

* * *

Dnia pierwszego września następnego roku szkolnego o trzy kwadranse na ósmą wynurza się z pomiędzy nawpół zawalonych domów postać Hieronima Trafałkowskiego. Nie śpieszy się. wygląda jak zwykle. Idzie tym samym. drobnym krokiem. tylko oczy ma nieco szerzej otwarte a twarz zieleńsza niż dawniej Nieznacznie wsiąka na dziedzińcu w gromadę uczni Pierwszego dnia profesorowie spisują tylko nazwiska uczniów.

— Czy jest kto na „t"?... — pyta profesor łaciny.

W ostatniej ławce wyrasta drobny kształt i wygłasza:

— Trafałkowski Hieronim.

Profesor niemieje.

— A cóż to ma znaczyć? Przecież ciebie miało nie być. Skąd się tu wziąłeś?

— Przyszedłem z domu — odpowiada Hieronim bardzo spokojnie.

Profesor wylatuje z klasy. by zakomunikować dyrektorowi. że ten „bałwan" Trafałkowski nietylko. że przyszedł. „lekceważąc postanowienia konferencji". ale jeszcze „najbezczelniej w świecie" objaśnia. że przyszedł z domu.

Odbywa się wyrzucenie Hieronima, przyczem dyrektor wygłasza parę „przemawiających do rozumu" zdań.

Lecz Hieronim widocznie nie ma rozumu. bo na historji jest w klasie znowu i na pytanie „kto jest na t", podnosi się i wygłasza:

— Trafałkowski Hieronim.

Ta sama historja. ale już z wyprowadzeniem Trafałkowskiego na ulicę. Zamykają za nim bramę. Dopiero na drugi dzień rano Trafałkowski rusza znowu do gimnazjum z tem samem postanowieniem „uczęszczania".

Ponieważ tym razem miara jest przekroczona. dyrektor zarządza przywołanie matki.

— Matki niema — objaśnia Trafałkowski — pojechała do Francji za robotą.

— Jakto?

Wiadomość ta jest conajmniej dziwna. Dyrektor miesza się.

— U kogo mieszkasz? Kto cię utrzymuje?

— Tam... jeden... taki... — objaśnia Trafałkowski.

— Czemu nie poszedłeś do zawodu?

— Do jakiego zawodu? — pyta Trafałkowski.

Dyrektor nie odpowiada. Istotnie zupełnie niewiadomo, co mu odpowiedzieć.

— Idź do klasy — kończy dyrektor i odwraca się. Jest mu jakoś nieprzyjemnie.

* * *

Lata upływają. Trafałkowski Hieronim skończył studja i tu gubi się wszelki jego ślad. Wsiąka w społeczeństwo nieznacznie i ukradkiem, jak wsiąkał w gromadę uczni.

Nie przeczytacie o nim w gazecie. Nigdy nic nie ukradnie. nie pobije się z nikim. i nie dostanie odznaczenia. będzie gorliwie „uczęszczał" do śmierci.

Nie szukajcie go. Hieronim Trafałkowski nie pragnie. by go zauważono, jest dostatecznie silny.

PRAWDA NOWA

Pochylony nad sobą jak nad ciemnym listem,
Odczytuję z mozołem hieroglify Twoje.
Odgaduję Twe myśli, kosmiczny Artysto,
I czekam, kiedy spłyniesz nad serce pokojem.

Stałem wśród Twoich ogniów, pękając jak trzcina,
I blask Twój mnie oślepiał — i zmysły połamał —
A teraz wiem: Nadejdzie pokoju godzina
I wzejdzie oczom prawda inna — lecz ta sama!

Poznań. WŁADYSŁAW DERKACZ.

Teodor Prodromos

SKARGI CHUDEGO LITERATA

(Do cesarza Manuela.)

Gdym malcem był, tatulo mój powiadał jak arbiter:
„Nauka da ci kiedyś chleb, więc ucz się, chłopcze, liter!
Ot, spójrz: naprzykład tamten człek piechotą sobie dybał,
a dziś to całą gębą pan ...i jaka gruba ryba!
A tamten, kiedy uczył się, bez butów był i spodni;
dziś buty ze szpicami ma, ubiera się najmodniej!
A tamten, kiedy w szkołach był, ni razu się nie czesał,
dziś zaś utrefił pięknie włos, po dworsku się okrzesał!
Zaś inny, jako młody żak, był brudny, niestaranny, —
a dzisiaj, patrz, co kilka dni używa sobie wanny!
Więc starczych słów i dobrych rad ojcowskich słuchać trzeba:
ach, ucz się, ucz gramatyki — a będziesz miał dość chleba!"
Wkuwałem więc gramatykę... Wychudłem jako patyk,
po latach trudu ze mnie był uczony i gramatyk!...
Cóż z tego!... Wolałbym-ci mieć kęs chleba... i obuwie!
Bo dzisiaj klnę naukę mą i ze łzą w oku mówię:
„O, bodaj moje sterty ksiąg na wieki djabli wzięli!
Złorzeczę miesiącowi, dniom, godzinie i niedzieli,
w której oddano mnie do szkół, bym poznał abecadło
i wiedzę, co mi miała dać zarobek, odzież, jadło!"...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Sitarkę za sąsiadkę mam — ot tam za przepierzeniem —
i widzę, jak w jej izbie piec wciąż jarzy się płomieniem.
Widuję nieraz obiad jej: choć nie jest zbyt zamożna,
to przecie i w powszedni dzień zdejmuje mięso z rożna...
To znowu widzę władco mój. ach co ty na to rzeczesz?),
jak ona całe pęki ryb przysmaża na podwieczerz!
I ja mam chrapkę choć na kęs... Gdy proszę, precz mnie pędzą
I w żywe oczy z prośb mych drwią i obelg mi nie szczędzą,
wołając: „Hejże! pożyw się mądrością swą, tatulu!
Pożeraj wiecznie księgi swe, uczony stary mólu!
A skoro już dopiecze ci uczoność twa wyniosła,
belferski zawód w djabły rzuć i weź się do rzemiosła!"
Cóż na to powiesz, władco mój?... Ach, błagam cię o radę,
o litość. pomoc błagam cię... nadzieję w tobie kładę,
i z głębi serca będę się za ciebie modlił, panie,
byś wszystkie morza, wszystek ląd wziął pod swe panowanie!

Warszawa. Przełożył z greckiego JÓZEF BIRKENMAJER.

Teodor Prodromos, przezwany „żebrakiem" — ptochós — bizantyński poeta-wagabunda z w. XII, pierwszy, obok Michała Glykasa, literat posługujący się językiem ludowym, nowogreckim.

TYTAN
BATERJE
SĄ NIEDOŚCIGNIONE
ng 6018

NA OSTRZU JĘZYKA (27)

Skarga człowieka, który się spóźnił

Nie na pociąg i nie na randkę! Nie o kwadrans i nie o dzień!...

Skarży się człowiek, który spóźnił się o sto lat, albo tysiąc; człowiek, który wprawdzie nie jest potrzebny dzisiaj i który pewnie sto lat temu także nie byłby nikomu specjalnie potrzebny do szczęścia. Człowiek, który mimo to żałuje, że nie urodził się za owych czasów. kiedy to jeszcze we wszystkiem, in plus et in minus, panował wielki format. — Ludzie słabną z wieku na wiek. karleją — kurczą się do formatu fotografji gabinetowej czy minjatury... a istniały przecież formaty naturalnej i nadnaturalnej wielkości.

Za owych legendarnych czasów siły i dużych rozmiarów zasadniczą liczbą była dwójka: ludzie żyli parami — Adam i Ewa, Romeo i Julja czy Robert i Bertrand. to wszystko klasyczne pary, które wystarczały sobie nawzajem. Dzisiaj ludzie są tak słabi. że muszą żyć i chodzić. a nawet siedzieć czwórkami —: stąd powstał bridż.

I jakże człowiek nie ma być słabym, kiedy nie potrafi się dostatecznie pokrzepić; człowiek za mało je... Gdzie się podziały owe porcje trymalchionowskie i pantagrueliczne?! Przeczytajcie sobie rozkoszną książkę Pawła Reboux pod tytułem: „Madame se meurt! Madame est morte!" — a zobaczycie, jak olbrzymią ilość jadła wsuwał Ludwik XIV... Albo nasi przodkowie za czasów kontusza! Kaczkowski opisuje w „Murdelionie", jak to pewien szlachci zachorował i lekarz zapisał mu ostrą djetę; wówczas pacjent zeżarł całego kapłona i wypił gąsior węgrzyna — i odrazu poczuł się lepiej. — A dziś? Dzisiaj lekarze otwierają nam oczy i zamykają żołądki; odkryli (lepiej późno, niż nigdy!), że ludzkość od wieków się truje. że je (cóż za barbarzyństwo!) mięso — i to w dodatku przyprawiane solą, tą najgorszą w świecie trucizną; cukier jedynie dzięki skrzętnej reklamie zachował swoją dobrą reputację... Uczeni w piśmie i żołądku każą nam zjeść na obiad pół jabłka i trzy orzechy — do tego pić... co? Narazie nic, gdyż jeszcze nie zdołali zbadać, w jakiej formie mleko jest mniej szkodliwe: w stanie surowym, czy gotowanym... Czyż może być silny i wielki człowiek. któremu zamiast kolacji z sześciu dań każą jeść — witaminy?!

Ta karłowatość panuje wszędzie.

Na przykład — wojna! Ongiś walka była uczciwsza. przyzwoitsza. Chłopy jak dęby stanęły sobie twarzą w twarz i rąbały się. Dziś jakieś chuchro siknie z ukrycia iperytem i ztruje nas. zanim zdołamy wywęszyć, czy należy ubrać maskę C 16, czy M 257. A gdy nowoczesny dżentelmen na nowoczesnego dżentelmena spojrzy krzywo, wówczas przez tydzień cała armja poważnych, czarno ubranych fachowców od Bozie-wicza sprawia niesamowite obrządki, konferuje, lata, spisuje protokóły — aż wreszcie pozwoli obydwom dżentelmenom strzelić do siebie z biedermajerowskich pistoletów na dystans pół kilometra... Oczywiście uprzednio zdezinfekowano kule. by przeciwnik nie uległ zakażeniu krwi, gdyby go kula przypadkowo drasnęła. — Tak bowiem przepisuje dobry ton u dzisiejszych pigmejów. „Savoir-vivre" w każdym drobiazgu stracił swój rozmach. Gdy chciałeś kichnąć w towarzystwie. starałeś się, by ten nosowy wystrzał wypadł jak najgłośniej — a obecni chórem wrzasnęli: „na zdrowie!" Dziś, gdy ci coś zakręci w nosie. wychodzisz szybko z pokoju — a gdy nie zdążysz i ośmielisz się kichnąć szeptem przy ludziach. wówczas stajesz cały w pąsach i mówisz: „przepraszam" — a pani domu każe wykadzić pokój, by pozabijać bakterje!

Idziesz do teatru, a zamiast „Moliera ujrzysz Molnara, zamiast „Króla Edypa" „Królową kina"... Miejsce humoru, miejsce zdrowego dowcipu zajął żydowski „szmonces". — Dawniej śpiewaczka miała rozmiary i wagę — i była poprostu śpiewaczką; potrafiła pomieścić w płucach metr sześcienny powietrza i darła się. że aż kandelabry dzwoniły i szyby pękały w teatrze. Dzisiejsza śpiewaczka nazywa się „diseuse" i nie śpiewa, to nie wypada, lecz „parlanduje" — a największe powodzenie ma ta, która posiada „głos do baletu" — dosłownie! — bo. jak wiadomo, Ivette Guilbert i hrabina Ordonka wpierw były tancerkami. zanim przeszły na piosenki.

Właściwie to tylko dzieci są dzisiaj duże — wyrosłe; te to mają format — i jeszcze jak! — Nie mam się właściwie czem chwalić, lecz posiadam kuzynka; chciałem go kiedyś zabawić — przeczytałem sobie piętnaście tomów i tomików bajek Wujka Czesia i w ten sposób sumiennie przygotowany, zacząłem chłopcu opowiadać:

„Żyła kiedyś bardzo urodziwa królewna — była piękna jak Marlena..."

„Marlena?!" — przerwał mi mikrus. „ależ Marlena wcale nie jest piękna, posiada jedynie przestarzały dzisiaj „sex-appeal"! Piękna jest natomiast Greta Garbo, ma urodę całkiem modern i to zgięcie bioder, tak charakte-

Wiadomości z placu boju

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Warszawa, 26 października.

Któżby się był spodziewał, że o sprawy literackie będzie tyle wrzawy. A wrzawa i poruszenie jest naprawdę wielkie, śmiało można powiedzieć, że w tej chwili w Warszawie sprawy Akademji Literatury, obok zajść na uniwersytecie, są najważniejszym przedmiotem rozmów i powodem nieprawdopodobnej ilości plotek. Na froncie gazet ostatnie wiadomości z Akademji, artykuły wstępne na temat organizacji życia artystycznego przez rząd, w feljetonie teatralnym utarczki z powodu komedji Sterna p. t. „Szkoła genjuszów". Ruch, życie, awantura i osobiste animozje.

Duże wrażenie zrobiła odmowa Iłłakowiczówny wstąpienia do Akademji Autorka „Śmierci Feniksa" stwierdziła, że pogodzić zajęć służbowych z pracami w Akademji nie będzie mogła i to skłania ją do wycofania się z Akademji. Powstał więc kłopot z dokompletowaniem zespołu „nieśmiertelnych". Wprowadzono Szaniawskiego i Leśmiana. Czy jest to już ostateczna kombinacja — nie wiadomo, bo Akademja od początku niema szczęścia do ustalenia ostatecznej listy, a zmiany dokonywują się co parę dni.

Z okazji uzupełniania listy Akademików, wyłania się, oczywiście, kwestja ludzi pominiętych. Dość późno spostrzeżono, że inicjatorzy Akademji nie pomyśleli o Kazimierzu Przerwie-Tetmajerze. Zasługę wytknięcia tego kapitalnego przeoczenia ma „Kurjer Poznański", który w dziale „Kultury i Sztuki" pierwszy o niem wspomniał. Publicyści warszawscy przytaczają inne nazwiska pominięte: Świętochowskiego, Rodziewiczówny, Brücknera. Chrzanowskiego, Edwarda Porębowicza, Nowaczyńskiego, Górskiego. Wspomniano również Goetla, autor wszakże „Ludzkości" prawdopodobnie jednak wejdzie do Akademji.

Z całej listy najbardziej zaskoczył niewątpliwie wybór Wincentego Rzymowskiego, w którego osobie ma być reprezentowana publicystyka literacka. Słusznie stwierdza pewna część asy niewspółmierność kwalifikacyj Rzymowskiego w porównaniu np. ze Świętochowskim.

Duże, oczywiście, zainteresowanie w świecie literackim budzi sprawa „poborów" akademickich. Ile będą dostawali? Początkowo mówiło się, że każdy Akademik otrzymywać będzie pensję w wysokości 1 500 zł miesięcznie. Następnie doniesiono, że to będą urzędy bezinteresowne. W rzeczywistości jednak pobory będą, w zmienionej wszakże postaci. Sfery rządowe rozważają obecnie dwie koncepcje: albo wypłacać się będzie Akademikom honorarja od posiedzenia w wysokości 200 zł, z tem, że posiedzeń będzie cztery w miesiącu, albo też przyzna się im djety w tej samej wysokości, co djety poselskie. Niezależnie od tego każdy Akademik otrzyma wolny bilet kolejowy na przejazd pierwszą klasą.

Ostatnie pociągnięcia rządu na terenie kulturalnym postawiły w kłopotliwą sytuację „Wiadomości Literackie". Znalazły się one w izolacji nietylko dlatego, że cofnięto im wszystkie subwencje, ale chodzi tu również o pewne sprawy personalne. Mówi się o tem powszechnie, że w układaniu listy akademickiej pominięto demonstracyjnie ludzi tej grupy, a Tuwim, początkowo lansowany do Akademji, pozostanie ostatecznie poza nią.

Twierdzą, że rząd w tych swoich poczynaniach kieruje się antysemityzmem. Miałoby na to wskazywać odsunięcie zupełne od redakcji „Pionu" L. Pomirowskiego, który zrazu był upatrzony na drugiego „pionowego", człowieka redakcji tegoż pisma. Również pod hasłem antysemickiem dokonywano reorganizacji Filharmonji warszawskiej. Wydaje się jednak, że ten cały „antysemityzm", to tylko manewr taktyczny (cóż za niebywałe komplikacje przynosi życie!), aby Kaden mógł otrzymać jeszcze jeden urząd. Kierownikiem Filharmonji został Juljusz Kaden Bandrowski. Jest to już jego czwarty po „Gazecie Polskiej", Teatrze Polskim i Małym, Akademji, urząd. Czy trochę nie za wiele? Po Warszawie krąży złośliwe stwierdzenie, według którego te wszystkie urzędy Kadena mają bodaj tę jedną dobrą stronę, że uwolnią literaturę od dalszych tomów „Czarnych skrzydeł". Trzeba się pocieszać.

Atmosfera naładowana jest elektrycznością i raz poraz eksploduje. Można sobie wyobrazić, jaką na tle tego zaognienia eksplozją było wystawienie w teatrze Letnim komedji Anatola Sterna: „Szkoła genjuszów". Stern, ekwilibrysta intelektualny, człowiek przerzucający się z ostateczności w ostateczność, od kryminału za bluźnierstwa do żonglowania schematami dialektyki spirytualistycznej, napisał sceniczny pamflet na warszawskie stosunki dziennikarskie i literackie. Trzy czwarte prasy warszawskiej „zerżnęła" sztukę ale to w taki sposób, jakiego nie pamięta krytyka teatralna. Objektywnie biorąc — niesłusznie. Komedja jest przeciętna, niema silnej konstrukcji, jednolitej postawy moralnej, a ma semicką zaczepliwość. Ale pewnemi typami dobrze musiała scharakteryzować stosuneczki warszawskie, skoro aż tak zareagowano. W komedji znaleźli podobno swoje konterfekty: Boy, Krzywicka, red. „Wiad. Literac." Grydzewski i w. in. Konterfekty obrzydliwe.

Tak się w tej chwili przedstawia „topografja" artystycznej Warszawy. Jest zamęt, i słodkie słówka wzajemnych okadzań się. Pocichu zaś wielu patrzy, gdzieby kogo bez poznaki ugryźć. Tylko o prawdziwych, rzetelnych sprawach literackich jakoś się wcale nie mówi.

JÓZEF KISIELEWSKI.

OVOMALTINE
jedyna odżywka witaminowa
DOSTĘPNA DLA WSZYSTKICH!
reklamowa puszka
za 1,20 zł.
Ovomaltyna wzmacnia organizm i nerwy.
ng 6017

W NOTATNIKU

Jeszcze raz bagno. W warszawskim tygodniku „Niwa" czytamy m. in. Bolesnym wskaźnikiem upadku moralnego społeczeństwa jest rozpanoszenie się literatury pornograficznej. Codziennie czytamy o konfiskatach prasowych z pobudek politycznych, a gdzie są konfiskaty, któreby przyprowadziły do upamiętania zgrany zespół fabrykantów moralnej trucizny Mamy kilka czasopism, które systematycznie pracują nad zniszczeniem podstaw naszej kultury narodowej, każdy krok — to rozsadni kzarazy, to zatruta studnia, z której czerpią i dorośli i młodzieże. Ba nawet poważne placówki wydawnicze nie gardzą groszem płynącym z handlu trucizną... Człowiek, handlujący „żywym towarem" jest piętnowany, i słusznie, jako zbrodniarz, — jego jawny lub ukryty wspólnik, producent i sprzedawca pornografji — jest niejednokrotnie poważanym i szanowanym członkiem społeczeństwa. Gdzie logika? Skąd te przywileje dla tych którzy również zabijają duszę... Już czas zerwać z podwójną moralnością; już czas stanąć do zdecydowanej walki z wszystkimi bez wyjątku trucicielami bez względu na to, jakiemi drogami zmierzają do swego zbrodniczego celu."

Na intensywność naszej propagandy turystycznej zagranicą nie mamy powodu narzekać. Nie robi się dla niej dosłownie nic. Jakby Polska dla turysty zagranicznego nie przedstawiała żadnych walorów. Jakby ściąganie turystów z zagranicy nie dawało nam żadnych korzyści materjalnych, ani moralnych. Nietylko nie opracowuje się u powołanych czynników oficjalnych żadnych celowych planów zdobywczych, ale nawet nie wyzyskuje się inicjatywy prywatnej. Zwróćmy uwagę choćby tylko na ukazujące się w Poznaniu wydawnictwo **„Cudów Polski"**. Dotychczas ukazały się „Pomorze", „Śląsk", „Lwów", „Wielkopolska" i inne. Wydane są tak pięknie, zawierają oprócz tekstu monograficznego zbiór zdjęć fotograficznych tak obfity i tak pełnowartościowy że dopiero one uświadamiają nam całe rozległe doprawdy bogactwo cudów Polski. Zachwycają oczy nasze i pierś dumą napełniają. Zachwyciłyby równie silnie oczy cudzoziemców i rozbudziły w nim turystyczną ciekawość Polski. Trzebaby mu tylko taką książkę, jedną z drugą, podać, uprzystępnić. Śmiech bierze, jak niewiele do tego potrzeba: Do gotowej książki polskiej włączyć np. arkusz tekstu angielskiego lub francuskiego i rzucić kilka tysięcy tomów „Merveille de Pologne" w celach propagandy. Byłoby to wyzyskanie inicjatywy prywatnej przez czynniki oficjalne — skuteczne, korzystne i tanie. — W tych dniach wpadła mi do ręki broszurka ilustrowana będąca wynikiem znowuż inicjatywy prywatnej. Broszura wyraźnie propagandowa dla zagranicy. **„Poland"** — oto jej tytuł, warszawska agentura „Wagons-Lits-Cook" jej wydawcą. Zaprojektowana i zredagowana po angielsku przez dr. K. Saysse-Tobiczyka, ozdobiona przez T. Gronowskiego. Przynosi bardzo zwięzłe informacje o najważniejszych punktach turystycznych Polski (Gdynia, Poznań, Częstochowa, Katowice, Kraków, Zakopane, Lwów, Borysław, Białowieża, Polesie, Wilno, Warszawa), osiemdziesiąt pięć doskonałych zdjęć w rotograwjurze, w układzie artystycznym i celowym. Broszura ta objętości 32 stron większego formatu działa swym wyglądem wręcz sugestywnie i poczytać ją należy jako dużą zasługę w dziedzinie polskiej propagandy turystycznej zagranicą. Zawdzięcza się to znowuż jedynie prywatnej inicjatywie.

Po przedstawieniu „Traviaty"

(Rozmowa z Olgą Olginą)

W czwartek wystawiono w Teatrze Wielkim „Traviatę". Widziałem ją z piętnaście razy. Mimo to poszedłem po raz szesnasty. Poprostu — pragnąłem usłyszeć pozyskaną dla naszej Opery p. Olginę Olgino. I powiem odrazu, szczerze — artystka porwała mnie. Zachwyciła głosem ciepłym, pełnym ekspresji, doskonałą umiejętnością crescendowania, wysoką kulturą i ładną grą aktorską. Co tu dużo gadać — artystka miary nieprzeciętnej. Violetta w każdym celu ujmująca. Zachęca mnie to do odbycia wywiadu.

Artystka przyjmuje mnie z uśmiechem uroczym, ale i — pełnym zażenowania w chwili, gdy dowiaduje się o celu mej wizyty. Jest powściągliwa w słowach, „zeznania" muszę wręcz wydobywać. I oto rezultat półgodzinnego „znęcania się" interview'era:

— Violettę debiutowałam w Wilnie, w mieście mojem rodzinnem, i od tego czasu kreowałam ją 64 razy... Karjerę artystyczną rozpoczęłam właściwie jako pianistka. Po ukończeniu podczas wojny konserwatorjum petersburskiego, występowałam w koncertach symfonicznych, oraz z własnemi koncertami fortepianowemi. Po wydostaniu się z Bolszewji dopiero przerzuciłam się do śpiewu operowego. Zwyczajnie wstąpiłam w ślady matki, która w swoi mczasie odniosła olbrzymi sukces artystyczny kreacją Manon Lescaux Masseneta w medjolańskiej La Scala, a następnie była primadonną opery petersburskiej; od niej też przyjęłam pseudonim artystyczny. Na scenę pchnął mnie niejako głos powołania, odzywający się we mnie od najwcześniejszego dzieciństwa.

Następnie artystka odbyła szereg podróży artystycznych po Jugosławji, Austrji i krajach bałtyckich. Dalej, czynna stale od lat sześciu w Operze warszawskiej, odbyła w latach 1930—32 tournée koncertowe po Anglji i Szkocji, dając szereg koncertów, propagując niejako pieśń polską (Chopin, Karłowicz, Szymanowski, Szopski, Niewiadomski), zdobywając entuzjazm i wynosząc jak najmilsze wspomnienia o publiczności angielskiej.

— A jakże się Pani czuje w Poznaniu?

— Poznaniem jestem poprostu zachwycona! Już w roku zeszłym poznałam Poznań dorywczo, występując gościnnie w „Poławiaczach pereł", w „Rigoletto", „Balu maskowym", w „Fauście" i „Zemście Nietoperza". Obecnie mam sposobność, że tak powiem, wżyć się w Poznań. I muszę powtórzyć: Zachwycona jestem dyrekcją Opery, porządkiem wzorowym, zespołem koleżeńskim i harmonją zakulisową. Stosunki naprawdę idealne, atmosfera najżyczliwszej współpracy dla dobra instytucji. Poza pracą w Operze wolne chwile poświęcam na fotografowanie Poznania. Bo ta stolica Polski zachodniej posiada nieprzebrane źródło dla amatora-fotografa. Fotografowanie, przyznaję, to moja pasja... Obecnie przygotowuję się do „Barona cygańskiego"...

Żegnam artystkę życzeniem, by jej entuzjazm dla Poznania utrwalił się jak najgłębiej i niezmącony zachował się w skarbnicy jej wspomnień. (k)

Przy imieninach, zaręczynach, ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegramów T. C. L.

rystyczne dla zmęczenia naszej epoki..."

Nieco zbity z tropu ciągnę dalej:

— A więc królewna była piękna jak Greta i miała charakterystyczne zgięcie — a mieszkała na wysokiej szklanej górze. Nikt nie mógł wdrapać się do niej, gdyż ściany były bardzo śliskie....

— To dlaczego nie wzięli samolotu? tumany! — oświadcza kuzynek i wychodzi z pokoju.

Właściwie wypada, by literat na koniec poskarżył się nieco także na literaturę. I tutaj wielki kwart zmienił się na małą szesnastkę. Bezpowrotnie minęły czasy prawdziwych tytanów pracy. Calderon i Lope de Vega napisali każdy po kilkaset sztuk teatralnych — i to wierszem, pięknym wierszem. A Balzac — a nasz Kraszewski! Albo taki Jaroslav Vrchlicky, jeden z najpłodniejszych poetów wczorajszych. Od roku 1875 do 1911 wydał stopięćdziesiąt tomów wierszy, prozy, dramatów i tekstów operowych. Lecz nie koniec na tem: otworzył szeroko bramę z Europy do Czechosłowacji i zalał swój kraj stubarwną falą międzynarodowej poezji —: poza olbrzymim własnym dorobkiem poetyckim, dał wielką ilość świetnych przekładów, około stu pozycyj; a były to pozycje nie byle jakie: „Boska Komedja" Dantego, „Roland" Ariosta, „Dziady" Mickiewicza, „Faust" Goethego i inne... Jaki drobniutki wydawałby się przy nim na przykład nasz Lechoń! Napisał dwa cieńkie zeszyty poezyj, jeden karmazynowy, drugi srebrny i czarny — na tem paleta jego się skończyła... I pomyśleć, stary chłop, a się nie wstydzi!

Nawet dworska poezja straciła swój urok i swój format. Stary Torquato Tasso pękłby ze śmiechu na widok naszych grzeczniutkich poetów nadwornych, wydających tygodnik w czarnych żałobnych obwódkach, w którym co chwilę ktoś się boryka albo „baryka" z imionami autorów lub odkrywa niedrukowaną Amerykę... Może bardziej niż Akadetmja Literacka przydałaby się szkółka dokształcająca młodych „pionów"... Zresztą, nie kpijmy sobie z naszych świeżo-upieczonych Akademików! przyjdzie czas, że i my zasiądziemy w Akademji — i wówczas nasze żarty i kpiny skierowane zostaną przeciw nam!... Wogóle nie należy nigdy przyjaciołom, nawet tak serdecznym jak ja i Ty, Czytelniku, dawać recepty na zwalczanie i ośmieszanie bliźnich; przyjaźń może się skończyć — moja rada wróci i uderzy we mnie jak bumerang...

To zupełnie tak, jak w bridżu: pamiętaj, przyjacielu: nie ucz nigdy swego partnera, — wprawdzie teraz gra z Tobą, lecz za chwilę będzie grał przeciw tobie... i to dwa razy!

ARTUR MARJA SWINARSKI.

Korespondencja:

Wydawnictwo R. Wegnera: Dziękuję za komplet bajek Kędzierskiego; dla uzupełnienia poproszę także o jego przekłady (komplet Hamsuna).

„Słuchacz" z Leszna: W „Błękitnej godzinie"; przywiozę, gdy będę z następnym odczytem. Dziękuję za miły list.

Stasia, Poznań: Dziękuję za list; przekazałem go według życzenia.

Orczyk, Poznań: Dziękuję za feljeton; w pięćdziesięciu procentach jest dla mnie niezrozumiały.

P. Henryk Przyborowski. Czy Pan sobie przypomina, jak to Pan po jednem z przedstawień swej ponurej komedji muzycznej „P P. S." skromny i nieśmiały przystąpił do mnie i zapytał, co o niej sądzę? Odpowiedziałem Panu wówczas: „W pańskiej komedji najbardziej podoba mi się — Rota!"... Jednakże niech Pan nie traci nadziei ,niech Pan pracuje nad sobą, niec hPan dużo czyta i często chodzi do teatru ;może jeszcze z Pana będą ludzie i może Pan doczeka się tego zaszczytu, że będę z Panem polemizował. Narazie Panu więcej czasu i miejsca poświąci ćnie mogę i błagam usilnie ,by Pan mnie nie nazywał „kolegą"!

„Czytelnik Kurj. Pozn." Dziękuję za list. Jak Pan widzi, usłuchałem pańskiej rady.

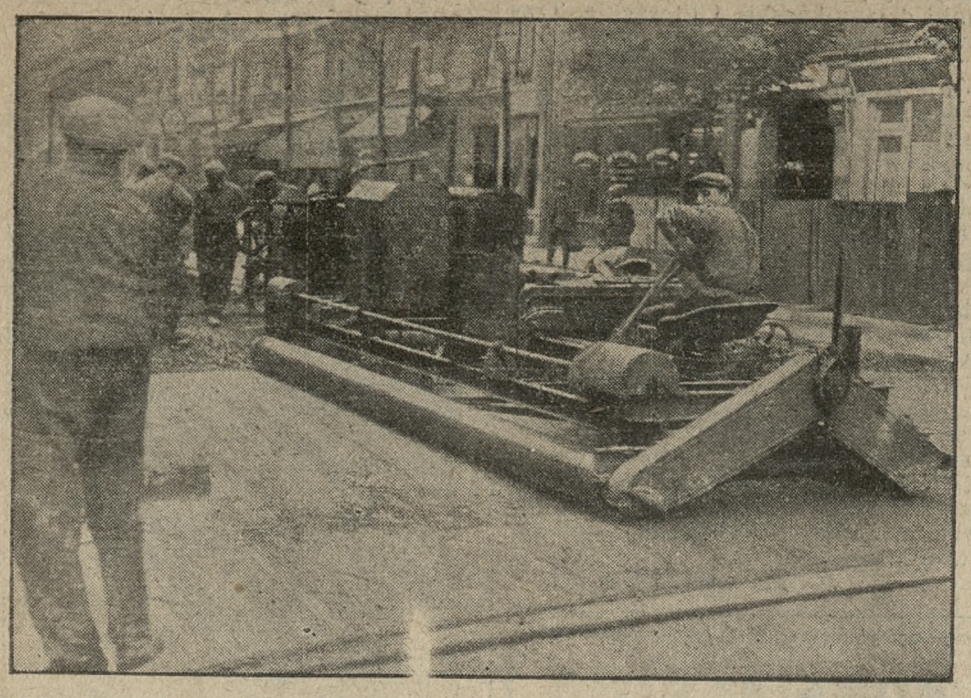

W Paryżu zastosowano obecnie nowy typ maszyny z walcem do budowy nowych ulic automobilowych. Maszyna posiada zapęd motorowy i długi walec, co umożliwia robotę niezwykle pośpieszną i dokładną.

Z naszej przyrody

Słońce i jego względy dla cór flory — Jak wyglądają badyle ziół? — Co jeszcze kwitnie? — Rzęsiste łzy drzewa — Podróżnik, słonecznik i posłonek czciciele słońca — Flirt wiesiołka z księżycem — Oset i zioła baldaszkowe żywią ptaszki podczas zimy.

Słońce jesienne okazuje latoś więcej, niż zwykle względów córom flory...

Wyhołubiło jeszcze niejedną główkę kwietnią, pławiącą się w jego promieniach. Zresztą o tej porze zioła swemi uschłemi i sczerniałemi badylami i sczerniałem liściem świecą jak szkielety nieboszczyków.

Drzewa mają już wygląd żebraków, wyciągających pod kościołem swe nagie konary: ramiona, trzęsąc się z zimna i roniąc rzęsiście i rzewnie listki, jak łzy...

Jeszcze kwitnie na wydeptanych drogach podmiejskich ziele baldaszkowe krwawnik, ale jego baldaszki białe przydeptane są stopami ludzkiemi do ziemi. Nie dojrzymy już wśród rozwichrzonej trawy ozdobnie wyciętych liści krwawnika, przypominających misterne koronki.

Kwitnie jeszcze za miastem na polach inne ziele, podróżnik, mający tę dziwną właściwość, że zawsze ku słońcu obraca swe liczka, błękitne jak blade niebo jesienne. Rozkwita on w końcu lata i jest zwiastunem bliskiej zimy, jak astry i dalje. Dlatego zapewne ma wygląd, mimo jasnej twarzyczki, melancholijny. Jest on obok ostów ostatnim prawie na polu kwiatkiem, którego łodyżkę wichry złamią, a w końcu białem śmiertelnem prześcieradłem śnieg otuli.

O podróżniku wyrażają się z pewnem uznaniem nawet rolnicy, którzy nie przynoszące im żadnego dochodu zioła nazywają pogardliwie „chwastem" lub „zielskiem".

Podróżnika nie można zaliczać do uciążliwych chwastów, a to choćby dlatego, że nie osiedla się, jak modrak, kąkol, mak ostróżka i inne „chwasty" wśród zboża, na roli uprawnej, ale szuka skromnie miejsca po drogach, po rowach, po przychaciach, aby nie rozsiewać ziarn swoich pomiędzy zbożem! Trzeba to zapisać na jego dobro.

Podróżnik ma w słoneczniku, obracającym się także wciąż za słońcem, kolegę. I słonecznik jest, tak samo jak podróżnik, czcicielem słońca.

Obecnie w jesieni zeszedł na psy; powodzi mu się licho. Wiatr utrącił mu z głowy złotą koronę z listków i zrzucił w błoto. Jego głowa ukoronowana sterczała przez całe lato dumnie na długiej szyi - łodydze i z wyniosłością spoglądała na chcące mu dorównać wzrostem zielone jeszcze konopie i zżółkły już koński ząb. Stracił na swej dumie i na wyglądzie ogromnie, a gdyby się mógł, jak ongi narcyz, przejrzeć w zwierciadle strumyka, zawołałby z pewnością: „O jerum jerum quae mutatio rerum!". Dzisiaj wróble i trznadle skaczą mu po głowie i wyłuskują ziarna z łupin.

Taki oto koniec słonecznika, pierwszego piewcy wśród kwiatów hymnu do słońca. Wyszedł, jak to mówią sportowcy, z formy.

* * *

Wymieniając podróżnika i słonecznika jako zioła w poufałym pozostające do słońca stosunku, niechże wolno będzie wymienić trzeciego jeszcze czciciela słońca. Jest nim kwitnący teraz posłonek. Ma on kwiat większy niż jaskier i jak jaskier pozłotkiem powleczony. Rośnie na łąkach. I posłonek główkę za słońcem wykręca. Można go oglądać w ogrodzie botanicznym. Niestety dziś już na wizyty zapóźno, bo ogród do wiosny zamknięty.

* * *

Jak istnieją kwiaty, uprawiające flirt ze słońcem, tak są kwiaty, czujące jakąś słabość zabobonną — do księżyca.

Mamy pospolity u nas kwiat polny, rosnący jak dziewanna na piaskach, wiesiołek. Dochodzi nieraz do wysokości metra. Kwiatki ma blado-żółte, jak bursztyn.

Wiesiołka kwiat za dnia zdaje się uprawiać drzemkę, bo rozwija liście tylko w połowie. U niego życie rozpoczyna się dopiero o zmierzchu, przy świetle księżyca. Dlatego też wiesiołek nazywa lud w Wielkopolsce księżałkiem. Wiadomo, że Orzeszkowa napisała śliczną nowelkę pod tytułem „Wesele Wiesiołka".

W ogrodzie botanicznym, zamkniętym przed kilku dniami, mieliśmy kwitnący jeszcze olbrzymi egzemplarz wiesiołka.

* * *

Jako tako w formie są jeszcze osty i zioła baldaszkowe, które jakby na to wyrastają tak wysoko, aby zimą, gdy śnieg pokryje wszerz i wzdłuż łąki i pola, sterczeć ponad śniegiem i stanowić stoły zastawne z nasionami dla naszych szczyglów, dzwońców, czyżyków i zimowych gości z północy, gilów.

Najbardziej atoli poszukiwaną przez ptaszków jadłodajnią są główki ostów, napełnione nasionkami. Nieraz całą zimę przeżywi oset głodną ptaszynę. Może osty i baldaszkowe zioła, sterczące wysoko nad powierzchnią śniegu, żywiące ptaszki, chcą nas, ludzi, nauczyć, jak zimą należy o ptaszkach pamiętać.

EREL.

Z tamtego brzegu

Cośniecoś z tamtego brzegu.... o Żydach. Temat ten staje się coraz aktualniejszy, w miarę jak zabiegi Żydów o wpływy się rozszerzają. A rozszerzają się na wszystkich frontach życia polskiego. Kulturalnie, artystycznie, gospodarczo. A więc duchowo i materjalnie. I dziw bierze, że aczkolwiek świadomość o ich roli i celach przez przodujące w narodzie umysły już począwszy od XV. wieku była budzona, tak mało stąd wypłynęło praktycznej nauki.

Piśmiennictwo polskie na przestrzeni wieków daje o nich tak plastyczny obraz, że warto tu pokrótce przypomnieć myśli co esencjonalniejsze, zwłaszcza, że powszechnie mało się o tem wie, a jeszcze mniej na codzień pamięta, jako że zagadnienie to jest obecnie podobno niepopularne i ma pachnieć... wstecznictwem. Wszystko dla samego choćby kolekcjonerstwa nie zawadzi przytoczyć tu poniektóre co ważniejsze głosy, które temu od XIV wieku nad Polską pokutującemu problemowi poświęcają uwagę, gromkie i autorytatywne rzucają przestrogi i ostrzeżenia ... dotąd prawie jak groch o ścianę.

W początku XVI wieku, w roku 1520 biskup warmiński, prokursor Krasickiego, Jan Dantyszek w poemacie łacińskim o „błędach talmudycznych" tak ich charakteryzuje:

„Naród w złościach roztargnion, naród swywolący,
Każdego sławę ruszy, kłama ustawicznie,
Nic nie życzy nikomu, surowy rozlicznie
Rozrywa cudze dobra..."

W ślad za tym biskupem podąża z pośród wybitniejszych najtrzeźwiej wokół siebie na dolę Rzpltej patrzący Wielkopolanin Sebestjan Fabjan Klonowicz:

„Żyd lichwą ciąży wielkim miastom... przewidaje wszystko: handluje wodą, handluje powietrzem, handluje pokojem, frymarczy przedajnem prawem! A wszędzie, gdzie się z handlem wciśnie, przymili się panującym, aby zarzucić sieci zwykłego sobie obłowu..." (Victoria Deorum, rozdział 14).

„Nieprawe zyski najłapczywiej garnie
I swoją lichwą ubogich ciemięży.
Wszak robak dębu nie wyniszcza razem
Lecz go na próchno przegryza pomału;
Jak rdza się pastwi nad twardem żelazem,
Mól szkodzi sukniom, a pijawka ciału,
Tak żyd - włóczęga przez sztukę bezprawi
W ciało społeczne wpije się i wroście
Nasze bogactwa pożre i przetrawi
Pochłonie wszystkie kraju posiadłoście."

(Fragment z „Roxolania" poematu łacińskiego w przekładzie Wł. Syrokomli-Ludwika Kondratowicza).

A w poemacie „Worek Judaszów" woła tenże Klonowicz:

„Jako ptasznik cietrzewie, czubate czeczotki,
Jako myśliwiec sarny, a rybołów płotki
I tak lichwiarz wypija utrapione ludzie
Jak wysysa krew ludzką pijawka na udzie.

Staszic zaś w „Przestrogach dla Polski" ostrzega:

„Żydostwo to letnia i zimowa szarańcza naszego kraju... Żydzi byli zarazą wewnątrz, zarazą ciągle polityczną ciało słabiącą i nędzniącą."

Z kart „Ksiąg Narodu i Pielgrzymstwa Polskiego" odzywa się w te słowa Mickiewicz:

„Słyszycie, iż mówią żydzi i cyganie i ludzie z duszą żydowską i cygańską. Tam ojczyzna, gdzie dobrze; a Polska powiada narodom: tam ojczyzna, gdzie źle; bo gdzie tylko w Europie jest mniej wolności i walka o nią, tam jest walka za ojczyznę i za tę walkę bić się wszyscy powinni..."

Natomiast „rabin" w poemacie J. Słowackiego „Księdzu Marku" tak określa na nieszczęściu Rzpltej swoje i rasy swej zdobycze:

„Teraz my tu gospodarze, zamieńmy izbę po panach,
Nu, jest zysk na tych dywanach.
Kto zyska — a kto też straci
Na tej to konfederacji?"

Z ostatniego zaś pokolenia, już w nowoczesności, kreśli krakowskiej ziemi syn, poety obecnego pokolenia Józef Aleksander Gałuszka taki obraz dzisiejszy:

„Na wszystkich linjach, w wagonach III klasy
jadą, wiecznie jadą,
w dnie zwykłe, w święta, w szabasy —
z pakunkami, z tobołami
czarną gromadą
brudne do ohydy
dniem, nocą
szwargocą
kiwając brodami
żydy, ży - dy, ży - dy — —
w wyświechtanych chałatach, cuchnących cebulą
w filcowych kapeluszach oślizłych od potu
w dziesięciu na ławie, jak pluskwy się kulą —
a od kół dygotu
trzęsą się im pejsy — —
z zaplutemi brodami siwe patrjarchy,
młode Icki, Aronki, Mojżesze,
plugawe szmajgelesy
kłapouche parchy
dniem, nocą
szwargocą
cmokając oślinione wargi
i jadą, wiecznie jadą
na jarmarki, na targi... itd....
na połów — na żery złotej mamony
kupczące Ahaswery ja-dą, ja-dą, ja-dą".

Na zakończenie tej w ramach feljetonu z konieczności krótkiej żydoznawczej antologji określi najtrafniej stosunek do „tamtej strony" chłopskim rozsądkiem chłop - poeta Franciszek Zyboń:

„Na nic się zdadzą na żydów krzyki,
Na nic ekscesy, wszelkie wybryki:
Dopóki Pietrek albo Brygida
Pójdą na służbę do żyda!"

ANT. CHOCIESZYŃSKI.

Licytacja 140 kamienic w Warszawie.

Towarzystwo kredytowe miejskie postanowiło wystawić na licytację 140 domów w Warszawie. Wszystkie licytacje wyznaczono na drugą połowę grudnia.

Dział grafologiczny Prof. Fuady'ego

35. „Ziuta" — poważna, inteligentna, spryna, brak uwagi, sentymentalna optymistka, lubi ruchliwe życie, ciekawa i szybko się orjentuje.

36. „Helijcs" — Szybko się orjentuje, nerwowa, brak cierpliwośc, życiowo opanowana, energja 75% meska, dobre serce i uczuciowa.

37. „Smarkula" — Wiele filozofji, niecierpliwa, wesoła, dużo temperamentu, obojętna z natury obdarzona wysoką inteligencją, lubi żarty, dużo wytrwałości i bardzo ambitna.

38. „Barbara Janina" — Silna wola, wytrwała uczuciowa zazdrosna w miłości, łatwowierna, krzywdy nie daruje.

39. „Korab" — Nerwowy brak cierpliwości, sprytny, z natury inteligentny lubi żarty wesoły materjalista i pesymista.

40. „Pani Mary" — Wysoka inteligencja, ambitna, wrażliwa, dyskretna, wesoła optymistka, nerwowa i szybko się orjentuje.

41. „Stworzenko" — Gdynia 9 10. 33. Brak cierpliwości nerwowy, sprytny, dużo pretensji, egoista, życia nie umie opanować i sceptyk.

42. „Jastrzębiec Ino" — Poważny, szybka orjentacja, uczuciowy, silna wola wytrwały, inteligentny i bardzo dobra pamięć.

43. „Dym Podstolice" — Sentymentalna, wrażliwa dobre serce, otwarta skłonna do płaczu, w miłości zazdrosna ale nie egoistka, ambitna i nie uparta.

43. „Michałka Ostrów Pozn." — Ostrożny charakter, uwaga, wielka mądrość, nerwowy, brak cierpliwości, zazdrosny, za dużo fantazji w życiu ale sprytny.

44. „Prus Ino" — Zazdrosna, krzywdy nie daruje, nerwowa, nie posiada cierpliwości, sprytna, dąży do wyrobienia w sobie inteligencji i dobre serce.

45. „Bat" — Nerwowy charakter, mało uważny, uparty, wysoki temperament, fatalista i egoista.

46. „Deka" — Silna wola, dużo wytrwałości, opanowany, ostrożny, materjalista w sprawach interesu, wspaniałomyślny, sentymentalny, poważny, energiczny i optymista.

47. „Lusia P" — opanowana obdarzona z natury wysoką inteligencją brak cierpliwości, nerwowość przeszkadza jej w życiu, mało zwraca uwagi na siebie, dobroduszna, dobre dobrym wynagradza, ale krzywdy nie daruje.

48. „Znaneta" — Zupełnie męski charakter, bardzo wielka ciekawość, nerwowy, lubi wiele zarabiać ale nie bardzo lubi pracować, mało swemi, natomiast obcemi sprawami się przejmuje, dobry patrjota wesoły, kapryśny, pewny siebie czego nie wykorzystuje, 40% uparty, 60% ambitny.

49. „Adam Pliński" — poważny, dużo inteligencji, nie ma żadnych pretensji dla siebie, dyplomata bardzo mądry, opanowany, ale w życiu prywatnem kapryśny, lubi się bawić potajemnie.

50 „Hel-ko Poznań" — szczery, logiczny, fatalista ale nie sceptyk dużo inteligencji, tylko nerwy przeszkadzają w życiu, dużo temperamentu, mało siebie natomiast więcej obcych szanuje idealista, szybko orjentujący się, wszystkiem się interesuje i bardzo dobre serce.

51. „Obiczyświat" — Brak cierpliwości, nerwowy, często zmienia zdania i poglądy, ambitny na 80% i uparty 60% bardzo zazdrosny w miłości, natomiast lekki w wydawaniu pieniędzy.

52. „J. M. 1904" — skryty, mądry, zwraca na wszystko uwagę pewny siebie, poważny, energiczny, logiczny do otoczenia szybko się przyzwyczaja, dużo i poważnie planuje ale mało jest zrozumianym

53. „T. — N. P." — Wysoka filozofja, poważna, inteligentna, z natury bardzo nerwowa, ambitna, bardzo szlachetna, ostrożna, nie we wszystkiem gustuje i bardzo solidna.

54. „F. 55." — nie daje odpowiedzi na przyszłość, tylko osobiście, charakter bardzo dobry, silna i wytrwała wola, opanowany, szlachetny, uczuciowy i pełen litości, 60% pesymista i szybko się obraża.

55. „Ula" — Charakter z załącznika. Bardzo mądry, skryty nie bardzo szczery, ostrożny, dyplomata, dużo temperamentu, materjalista i krzywdy nie daruje.

56. „Karner 101" — Brak cierpliwości oddany w interesach, szybko się orjentuje, logiczny mało ufający, wiele temperamentu, zazdrosny, lubi naturę i optymista.

Powyżej podajemy pierwszą serję odpowiedzi p. prof Foady Dalsze ogłaszać będziemy kolejno. Nadmieniamy przytem, że za każdą ekspertyzę nad stać należy złotówkę. Ze zniżki tej korzystać mogą tylko abonenci naszego pisma. Do ekspertyzy potrzebny jest podpis własnoręczny (imię i nazwisko) oraz data urodzenia. Listy wraz z należytością wysyłać prosimy albo za pośrednictwem naszego pisma, albo bezpośrednio do p. prof Foady w Poznaniu, ul. Ogrodowa 9 m. 1. Poza tem prof. Foady udziela obszerniejszych wywiadów osobiście za osobnem honorarjum

Odezwa
ks. kard. Prymasa na „Swięto Młodzieży"

(Poznań-K. A. P.). J. Em. ks kardynał August Hlond wydał odezwę treści następującej:

W roku bieżącym przypada „Święto Młodzieży" na niedzielę, 19 listopada.

Młodzież katolicka parafij naszych, szczególnie ta, która się zrzeszyła w Stowarzyszeniach Młodzieży Polskiej, odda w tym dniu publiczny hołd swemu niebieskiemu Patronowi, zamanifestuje przywiązanie do wiary świętej i wspólną wolę do naśladowania cnót, któremi św. Stanisław Kostka jej przyświeca.

W walce z nowoczesnem pogaństwem, do której staje w pierwszym szeregu młodzież Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej jako Przednia Straż Akcji Katolickiej, św. Stanisław będzie jej duchowym hetmanem, przykładem męstwa i orędownikiem błogosławieństwa w serdecznych trudach dla Wiary i Państwa

Jest mojem gorącem życzeniem, aby Wielebne Duchowieństwo ujęło w swoje ręce inicjatywie „Święta Młodzieży" i dopomogło zarządom Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej do należytego przygotowania tej uroczystości w wszystkich parafjach. Nie możemy poprzestać na pięknej manifestacji katolickiej. Nie możemy się zadowolić czynem propagandowym na rzecz organizacji, która młodzież pozaszkolną w imię religijnych i obywatelskich haseł pod swój sztandar wzywa. Obchody Święta Młodzieży powinny być spokojnym a poważnym wyrazem myśli, że niema zdrowych ideałów młodzieńczych bez Boga, że nie będzie silnej młodzieży bez religii, nie będzie krzepienia życia Narodu świeżemi siłami, jeśli w nich nie będzie działał czynnik wiary, i nie będzie się mogło Państwo oprzeć trwale na tych szeregach, które dorastając do obowiązków obywatelskich straciły świadomość swych powinności względem Stwórcy. Realizacja zaś programów młodzieńczych pełnych, bo obejmujących także wyrobienie religijne, jest możliwa tylko przy współpracy Kościoła, którego rola i w tym wypadku nie jest ani dodatkowa ani dekoracyjna lecz istotna. Laicyzacja gotuje w tej dziedzinie narodom i państwom tragiczne rozczarowanie, od których powinniśmy uchronić Polskę.

Ustalam następujący program „Święta Młodzieży":

1. Gdzie to możliwe, odprawią się dla młodzieży przed uroczystością rekolekcje lub triduum z błogosławieństwem Najśw Sakramentu, w których poza S. M P. winny brać udział także inne katolickie organizacje młodzieży i niezorganizowana młodzież parafji.

2. W sobotę, dnia 18 listopada odbędzie się wspólna spowiedź młodzieży.

3. W niedzielę, dnia 19 listopada, weźmie młodzież udział ze sztandarami w mszy św. W czasie mszy św. wygłosi się kazanie dostosowane do uroczystości. Podczas mszy św. komunja generalna. Gdzie się odprawia więcej mszy świętych, przystąpi młodzież do komunji św. generalnej podczas nabożeństwa rannego.

4. Po południu lub wieczorem odbędzie się uroczyste zebranie albo wieczornica z przemową, deklamacjami, śpiewami i t. d dla młodzieży oraz rodzin i znajomych. Dochód z zebrania wpływa do kasy poszczególnych Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej, o ile istnieją na miejscu. Jeśli niema Stowarzyszenia, dochód wpływa do kasy kancelarji prymasowskiej na cele Stowarzyszenia.

5. Podczas nabożeństwa zbierze się składkę, którą do dnia 1 grudnia b. r wysyłać należy do kasy kancelarji prymasowskiej na cele Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej.

(—) AUGUST KARD HLOND."

Poznań, d. 16 października 1933.

KINO TYLKO jeszcze dziś w sobotę i jutro w niedzielę słynnne POŻEGNANIE Z BRONIĄ APOLLO

ng 6 '67

Rozwój i znaczenie uzdrowisk w Polsce

Historycznie możnaby łatwo uzasadnić dawność zdrojownictwa w Polsce. Można też uzasadnić słynność poniektórych zdrojowisk, boć były takie w których szukali ratunku dla swego nadwątlonego zdrowia królowie nasi Władysław IV. i Jan III. Sobieski wraz z ukochaną Marysieńką. Znaczną ulgę w niedomaganiach królewskich przynosiły zdroje siarczane w Szkle i w Horyńcu, a pono i Iwonicz w one czasy też posiadał królewskich gości. Za królami dążyła magnaterja bólami zmożona. A pozatem wiele jest w kronikach i w legendach dawnych iż skuteczność zdrojów mineralnych dobrze znał lud wiejski narówni ze skutecznością ziół wielorakich

I w piśmiennictwie wcześnie poczęto się zajmować zdrojami polskiemi. Wprawdzie Długosz nie dojrzał jeszcze naturalnych kąpielisk w Polsce, jednak już w ciągu XVI w. podaja wzmianki o cieplicach i kąpieliskach w Polsce, Kromer, Oczko i Sarnicki. Wiek XVII przynosi coraz większy ruch na tem polu i jednocześnie daje się zauważyć zainteresowanie zdrojami polskiemi w piśmiennictwie obcem. Jeszcze silniej zaznacza się ruch opisowo badawczy w dziedzinie zdrojownictwa polskiego w w XVIII i już wtedy ukazują się prace o charakterze propagandowym. Te dane świadczą o tem iż zainteresowanie zdrojami polskiemi ma za sobą już dość poważną przeszłość. Eksploatacja miejscowości, które możnaby nazwać w dzisiejszem pojęciu uzdrowiskami zaczęła się również dość wcześnie. Wystarczy tu wspomnieć, iż mamy szereg uzdrowisk liczących ponad 100 lat istnienia. Mamy tu na myśli już świadomą pracę w znaczeniu dostosowania źródeł i wartości klimatycznych na usługi cierpiącej ludzkości. Powodzenie jednak uzdrowisk rozwijało się powoli. Ten sam objaw można również zaobserwować w rozwoju uzdrowisk zagranicznych.

Przedewszystkiem z uzdrowisk korzystały sfery zamożniejszej ludności i bardziej dbałe o swe zdrowie. Dalej wpływały na ten stan ogólne warunki życia. Wyjaśnia to m. in. profesor dr. L. Korczyński w sposób następujący:

„W dawnych czasach kiedy warunki życia były zgoła inne aniżeli są obecnie, a sposób życia wszystkich klas społecznych nie oddalał ludzi tak bardzo od pierwotnej przyrody nie posiadały zdrojowiska, kąpieliska, stacje klimatyczne i zwykłe latowiska powszechnego znaczenia. Wyjeżdżano do nich, ale nie zapełniano ich tak tłumnie jak się to dziać zwykło w dobie współczesnej. Wydatniej korzystała z nich ludność krajów z silniej rozwiniętym przemysłem, o wiele skromniej ludność krajów rolniczych. To też na zachodzie europejskim we Francji w Niemczech i w krajach austrjackich, w Szwajcarji i w Czechach, tworzono gdzie to tylko było możliwe, rozmaitego typu uzdrowiska i urządzano je stopniowo coraz lepiej. W Polsce mieliśmy ich stosunkowo niewiele, jakkolwiek źródeł rozmaitych wód kruszcowych (czyli mineralnych) naliczyć można wiele setek a na całym obszarze naszego kraju, zwłaszcza w okolicach górskich, posiadamy ogromnie wiele miejscowości, nadających się wyśmienicie na uzdrowiska klimatyczne i na letniska. Przed wojną starczyło to na zaspokojenie popytu. Zastęp zwiedzających te uzdrowiska chorych był jeszcze stosunkowo niewielki. Frekwencja najważniejszych uzdrowisk, rozporządzających własną statystyką nie sięgała w ostatnim roku przed wojną nawet 60 tysięcy osób. Po wojnie nastąpiła zasadnicza zmiana. Już w toku odbudowy zniszczonych, przez działania wojenne (a było ich wiele) i wśród remontu zaniedbanych skutkiem niedostatecznej konserwacji zakładów uzdrowiskowych ciągnęły do nich liczne rzesze chorych. To też uzdrowiska polskie rozbudowywały się coraz bardziej. Przybywało coraz więcej nowych, przeważnie o cechach stacyj klimatycznych i latowisk."

Statystyka cisła jest dość trudna. Prof Korczyński wylicza przeszło 400 uzdrowisk wszelkiego typu, zastrzegając jednak iż ogromna większość uwzględnionych przezeń miejscowości należy do typu letnisk. Do rzędu uzdrowisk w ściślejszem tego słowa znaczeniu można liczyć zaledwie dziesiątą część z całego długiego rejestru. Należą tu wszystkie zdrojowiska, kilka stacyj klimatycznych i kilka kąpielisk morskich coprawda powstających dopiero. Charakter użyteczności publicznej, to znaczy coś w rodzaju wyższego stopnia w hierarchji uzdrowiskowej posiada z pośród nich 25 a w tem 17 małopolskich. Niema tego jak widzimy zbyt wiele. A jednak nawet o tym skromnym zastępie nie wie nasze społeczeństwo tyle, ile wiedzieć powinno.

Jeszcze trudniej obliczyć frekwencję obecną. Urzędowa statystyka wymienia 230 tys. gości, odwiedzających uzdrowiska. Dotyczy to jednak uzdrowisk prowadzących ścisłe wykazy swych gości. Szereg letnisk nawet większych wykazów takich nie prowadzi. Na tej podstawie prof dr. L. Korczyński ocenia frekwencję ogólną na 400 tysięcy osób rocznie. Trzeba tu jednak ustalić czy chodzi o ogólną kategorję osób, która wyjeżdża z miast na kurację i wypoczynek, czy też o napływ do uzdrowisk w ścisłem znaczeniu. W ostatnich latach bowiem powstają bardzo liczne pensjonaty w dworach wiejskich i jeśli je weźmiemy pod uwagę niewątpliwie otrzymamy ponad milion osób korzystających z wypoczynku poza murami miast. Są to rzeczy odrębne. Pierwsza liczba wykaże nam stopień zrozumienia wartości wyjazdów wypoczynkowych (uwzględniając zamożność tej kategorji osób), druga, dotycząca samych uzdrowisk — stopień ich rozwoju.

Ten rozwój istnieje niewątpliwie, aczkolwiek w latach ostatnich jest zahamowany wskutek rosnącego kryzysu i zubożenia ludności. Czynnik ten wpływa znacznie na to, iż spora część klienteli, nawet wymagająca kuracji, dla oszczędności korzysta z wyjazdów jedynie wypoczynkowych do dworów wiejskich lub małych stacyj klimatycznych.

Można w każdym razie stwierdzić potężniejący w Polsce ruch wyjazdowy ogólny. Łączy się to z rozwojem zamiłowań sportowych i turystycznych, z rozszerzaniem się organizacyj skautowskich i z tworzeniem na coraz szerszą skalę dla młodzieży letnich i zimowych obozów i drużyn. Świadczy to o pocieszającem zjawisku, iż społeczeństwo nasze docenia należycie zagadnienie zachowania sił i zdrowia i dąży do zwiększenia życiowej tężyzny młodego pokolenia. Jest to zdrowy instynkt samozachowawczy. Tym ruchem należy kierować umiejętnie. Otwiera się tu pole pracy wdzięcznej dla lekarzy. Wybór miejsca, dokąd jechać należy, nie powinien być rozstrzygany lekkomyślnie, ani przypadkowo. Osoby chore, zwłaszcza z cierpieniami chronicznemi muszą być kierowane do odpowiednich uzdrowisk. Dla tysięcy osób sam wyjazd na wieś nawet w dobrych warunkach nie da efektu koniecznego. Poza tem jak wiadomo, i w wyborze uzdrowiska trzeba zachować ostrożność, są bowiem cierpienia, w których niefortunny wybór uzdrowiska i tem bardziej metody kuracji może mieć następstwa szkodliwe.

Ogólnie można ustalić z całem przekonaniem iż Polska posiada pierwszorzędne wartości w swych istniejących uzdrowiskach, a mamy poza tem wiele miejscowości, które niewątpliwie nadają się na nowe uzdrowiska. Tymczasowo pojemność uzdrowisk postawionych na stopie należytej nietylko wystarcza, lecz nawet przy znacznym wzroście gości niema obawy o nadmierne przepełnienie, tembardziej iż we wszystkich uzdrowiskach i stacjach klimatycznych stale rozwija się nadal ruch budowlany nie tak znaczny jak przed kilku laty, lecz uwzględniający dostatecznie rosnące potrzeby. Dziś procentowo uzdrowiska nasze nie mają jeszcze tej frekwencji, jaką cieszą się uzdrowiska zagraniczne, jednak rosnącego zdrowego ruchu wyjazdowego nic nie powstrzyma i dlatego można z przekonaniem twierdzić iż napływ klienteli do wszelkiego typu uzdrowisk będzie u nas wzrastał. Przy skoordynowaniu wysiłków czynników właściwych, a szczególnie sfer lekarskich uda się ująć w konieczne karby cały ruch wyjazdowy w tem znaczeniu aby zapewnić tym co wyjeżdżają jak największą sumę korzyści. Od należytej koordynacji i stopnia wysiłku zależy dalszy rozwój uzdrowisk.

Ostatni tom Encyklopedji Kościelnej

Ukazał się w druku trzydziesty trzeci a zarazem ostatni tom Encyklopedji Kościelnej, rozpoczętej przed laty sześćdziesięciu przez ks Michała Nowodworskiego późniejszego biskupa płockiego, któremu jednak śmierć nie pozwoliła na dokończenie wielkiego dzieła.

Włocławskie seminarjum duchowne na skutek zachęty ks. arcybiskupa Nowowiejskiego, następcy zmarłego biskupa-wydawcy, przystąpiło do ukończenia wydawnictwa. Grono kapłanów, złożone z wybitnych profesorów fakultetów teologicznych i seminariów duchownych, pod kierownictwem ks dr. Stefana Biskupskiego, dokonało dzieła, pragnąc tym czynem „oddać hołd ludziom, co dziełu Encyklopedji dali początek, a potem nie szczędząc olbrzymich wysiłków, prowadzili je dalej: ś. p. ks. biskupowi Nowodworskiemu, ś. p. ks Aleksandrowi Zarembie, ś. p. ks. Adamowi Peckiemu oraz dostojnemu pasterzowi diecezji płockiej ks. arcybiskupowi Antoniemu Nowowiejskiemu. (KAP.)

Nowe dzieło ks. arcybisk. Teodorowicza

Na półkach księgarskich ukazała się nakładem księgarni św. Wojciecha, praca ks. arcybiskupa Józefa Teodorowicza p. t.: „Zjawiska mistyczne i ich tłumaczenia" (Konnersreuth).

Jak sam tytuł wskazuje, książka ks arcybiskupa Teodorowicza traktuje o zagadnieniu doniosłem i ciekawem, a zarazem aktualnem ze względu na polemikę dookoła Konnersreuth. Polemika z ojcem Siwkiem T. J. dała też asumpt ks arcybiskupowi do napisania powyższej książki. Mimo, że sprawa Teresy Neumann z Konnersreuth przewija się przez całą książkę ks. arcybiskupa Teodorowicza, to jednak nie kwestja prawdziwości zjawisk stygmatycznych w Konnersreuth zajmuje szczególnie uwagę czcigodnego autora, ale głównie sprawa metod naukowych w badaniu zjawisk mistycznych. Przy tej sposobności ks arcybiskup omawia pozytywnie szereg problemów, dotyczących wizyj, ekstaz, cudów. (KAP)

Dobra okazja!

Uda się czasem, tak przy dobrej okazji kupić tanio wartościowy obraz. I w sklepach „białe tygodnie" dają doskonałą okazję do taniego zaopatrzenia się w mniej lub więcej potrzebne przedmioty.

Ale i do dobrego uczynku trzeba mieć okazję. Są dobrzy, ofiarni ludzie, którzy chcieliby pomóc biednym. Cóż, kiedy tak jakoś nie mieli okazji złożyć ani datku ani posłać odzieży do szatni „Caritasu". A tam w tej szatni odzieży brak, bardzo brak, gdy tymczasem ubodzy proszą...

Rozesłał tedy Poznański Okręg „Caritas" (Podgórna 10 a) w czasie od 15 października do 15 listopada kwestarzy, którzy proszą o datki na zakup odzieży dla najbiedniejszych lub o zadeklarowanie używanej odzieży. Kwestarze wykazać się muszą legitymacją i listą ofiar z pieczątką P. O. Caritas i Starostwa Grodzkiego.

Otóż i doskonała okazja, by pomóc ubogim!

Nawet neutralna Holandja liczy się z możliwością wojny gazowej. Na naszem zdjęciu widzimy usuwanie śladów ataku gazowego z samolotów w miesteczku Winterswijk.

MŁODY NARODOWIEC

Czem jest Legjon Młodych?

„Awangarda" w ostatnim swym numerze (10—11) zamieszcza szereg uwag na temat tej głównej organizacji młodzieży „państwowej". Uwagi te przytaczamy w całości.

„Legjon Młodych" ujrzał światło dzienne — jako organizacja akademicka — zgórą 3 lata temu, początkowo na terenie samej Warszawy Stopniowo objął organizacyjnie także inne środowiska akademickie; najpóźniej, bo dopiero w początkach r. 1932 zawiązał się w Poznaniu. Na jego powstanie wpłynął niewątpliwie fakt, że sfery, decydujące o kierunku polityki „sanacyjnej" na terenie „młodzieżowym", nie były zadowolone z obu dotychczasowych organizacyj prorządowej młodzieży akademickiej: ani z konserwatywnej „Myśli Mocarstwowej", ani ze Związku Polskiej Młodzieży Demokratycznej. Postanowiono stworzyć coś trzeciego i w tym celu nie zawahano się doprowadzić nawet do rozłamu wśród „demokratów". Secesjoniści z Młodzieży Demokratycznej, uzupełnieni grupką byłych „mocarstwowców" i nielicznemi jednostkami, chodzącemi dotychczas luzem, stali się głównym trzonem nowej organizacji.

Dwa główne zadania wyznaczono „Legjonowi Młodych": miał się on stać na terenie akademickim wyrazicielem polityki swych protektorów, a nadto miał wytworzyć siłę fizyczną, dającą się użyć do różnych wystąpień „bojowych". Z czasem dodano do tych zadań jeszcze trzecie: przeciwdziałania dalszemu rozrostowi ruchu Młodych Obozu Wielkiej Polski przez rozszerzenie działalności „L. M." na teren pozaakademicki i objęcie nią wszystkich warstw młodego pokolenia.

Najwięcej inicjatywy wykazał „Legjon Młodych" niewątpliwie w zakresie drugiego z tych zadań. Świadczą o tem takie „wyczyny", jak wybicie oka Adolfowi Nowaczyńskiemu przez jednego z przywódców „Legjonu" w Warszawie, Ryskalczyka, oraz ustawiczne awantury i burdy w różnych środowiskach akademickich. Pod koniec ubiegłego roku akademickiego bojówki „Legjonu Młodych" usiłowały tu i ówdzie, zresztą bezskutecznie, przełamać strajk młodzieży akademickiej, manifestującej na rzecz autonomji wyższych uczelni.

Znane są też wybryki uczestników niedawnego kongresu „Legjonu Młodych" w Poznaniu, których „ukoronowaniem" był dziki napad na samotnie przechodzącego studenta - narodowca p. Strzelczyka przez większą grupę członków „Legjonu". Wyłączną przyczyną napadu był fakt, że p. Strzelczyk miał w klapie marynarki „mieczyk Chrobrego". Napadniętego zbito, skopano i poraniono.

Jeżeli chodzi o zapobieżenie dalszemu rozwojowi ruchu narodowego wśród młodego pokolenia, to tu „Legjon Młodych" nie może się pochlubić żadnemi właściwie sukcesami. Wprawdzie niema już dziś prawie na obszarze całej Polski miasta czy miasteczka powiatowego, w którymby nie istniał tak zwany szumnie „obwód" (to jest koło lokalne) „Legjonu Młodych", ale wystarczy przyjrzeć się bliżej tym jednostkom organizacyjnym, by się przekonać, że są one przeważnie słabe zarówno liczebnie, jak i pod względem swego oddziaływania na miejscowe społeczeństwo.

Na zebranie konstytucyjne takiego „obwodu" przychodzi z zasady pewna ilość młodych urzędników i dygnitarze powiatowi ze starostą na czele, którzy patronują aktowi „inauguracji". Po ukonstytuowaniu się „obwodu" w szeregi jego wstępuje reszta młodszych urzędników, przyczem ideologja i poglądy, głoszone przez „Legjon", odgrywają często zupełnie podrzędną rolę w decyzji przystępujących osób: ludzie, mający posady po urzędach, boją się poprostu narażać. Nienadarmo organ młodych konserwatystów „sanacyjnych" „Bunt Młodych" nazwał niedawno członków „Legjonu Młodych" „dziwnymi posadkiewiczami" i „pensjokratami", jedno zaś z pism Młodzieży Demokratycznej określiło sekretarjaty „Legjonu Młodych" mianem — biur pośrednictwa posad...

Trudno się dziwić, że tego rodzaju atmosfera nie sprzyja przyciąganiu do „Legjonu" żywiołów bardziej wartościowych z pośród młodzieży. Trafiają się i w „Legjonie" jednostki szczerze ideowe, ale ogólny „koloryt" personalny jest właśnie taki, jak to określają wyżej zacytowane słowa „Buntu Młodych".

Widząc, że napływające na wyższe uczelnie świeże roczniki w dalszym ciągu garną się do obozu narodowego, postanowiono — wbrew głoszonym przez siebie hasłom uchronienia szkół średnich od wpływu polityki — zabrać się do agitacji także na terenie gimnazjalnym. W ten sposób powstała „Straż Przednia", jako „przedszkole" „Legjonu Młodych". Oblicze tej organizacji i możną protekcję, jaką się ona cieszy, scharakteryzowaliśmy już kilkakrotnie na łamach „Awangardy", to też ograniczamy się tu do stwierdzenia, że „współpraca" „Straży Przedniej" z „Legjonem Młodych" jest coraz ściślejsza.

Można już jednak z całą pewnością stwierdzić, że „współpraca" ta nie daje spodziewanych rezultatów. Ledwo rozpoczął się nowy rok akademicki, a już prasa „sanacyjna" pełna jest żalów i utyskiwań na wpływy „obwiepolskie", którym ulegli nowowstępujący studenci. A przecież ten „narybek" w ostatnich latach swego pobytu w szkole średniej przeszedł już przez bardzo forsowną i wielostronną działalność „wychowawczą" „Straży Przedniej"...

Cóż jednak pomoże najmożniejsza protekcja, cóż pomogą bogato wyposażone wydawnictwa i obozy letnie — skoro idea jest taka, że musi odpychać od siebie młode pokolenie. Pod tym względem warto się „Legjonowi Młodych" przypatrzeć nieco bliżej

Podstawy ideowe „Legjonu" są dziwaczną mieszaniną pierwiastków narodowych z ideologją „państwową", kultu „mocnej ręki" z masońskim par excellence liberalizmem, bezwzględności w stosunku do własnego społeczeństwa z ustępliwością, a nawet gorącą sympatją dla Żydów. W dziedzinie społeczno-gospodarczej „Legjon" pozornie występuje przeciw socjalizmowi, ale równocześnie głosi hasła wręcz komunistyczne. Słowem założenia programowe „Legjonu" możnaby określić jako — nacjonalizm „państwowo"-masońsko - kolektywistyczny, budowany wspólnym wysiłkiem Polaków i... Żydów.

To „mixtum compositum" nie jest zresztą czemś zupełnie nowem. Już od kilku lat spotykamy próby budowania podobnej „ideologji" na łamach niektórych pism „sanacyjnych" — przyczem specjalnie wynaturzone formy przybrał ten masońsko-żydowski „faszyzm" w wychodzącem we Lwowie „Słowie Polskiem", organie t. zw. „Zespołu Stu".

(Dokończenie nastąpi).

Ukazał się z druku
nr. 10 — 11 za październik - listopad 1933
MIESIĘCZNIKA NARODOWEGO

„AWANGARDA"

Zeszyt zawiera treść następującą:
Miecz. Piszczkowski: Stare — nowe.
Zdzisław Stahl: Nacjonalizm i kierunek narodowy.
Ryszard Piestrzyński: Upadek frazesu.
Obserwator: Młodzież „państwowa".
Uwagi: „Pion" i „Wiadomości".
Feliks Fikus: Gawęda
Z życia młodych narodowców.

Prenumerata roczna „Awangardy" wynosi 5 zł. półroczna 2 zł 50 gr. Najlepiej wpłacać ją na konto P. K. O. nr. 203 851. Redakcja i administracja: Poznań, św. Marcin 65.

ZWIĄZEK MŁODYCH NARODOWCÓW

Z Poznańskiego

— Zebranie ogniska Z. M. N. Września. W dniu 18. b m. o godz 8.30 odbyło się w sali p. Kuiczaka plenarne zebranie placówki wrzesińskiej Z. M N., przy udziale około 100 członków. Zebranie zagaił prezes kol Marjan Wiśniewski podając równocześnie porządek obrad. Jako punkt drugi nastąpił treściwy ideowy referat, wygłoszony przez referenta organizacyjnego przy pow zarządzie Z M N kol Feliksa Kręglewskiego. W referacie swoim prelegent gorąco nawoływał wszystkich do pracy ideowej Oto jego słowa: Jeżeli będziemy tylko Polakami, narodowcami dlatego, żeśmy się nimi urodzili, a nie będziemy pracowali i udoskonalali się w duchu katolickim i narodowym, zginiemy! Zatem do pracy i czynu koledzy! do czynu razem! niechaj życie dla nas nie będzie lodowym głazem!" Za tak treściwy referat, którego zgromadzeni wysłuchali w prawdziwem napięciu, obdarzono prelegenta niemilknącemi oklaskami Nad referatem wywiązała się ożywiona dyskusja, w której zabierali głos kol. Sierszulski, kol. Florjan Goryś i inni. Podczas komunikatów, prezes kol Wiśniewski pożegnał w imieniu całego ogniska gorącemi słowami opuszczających placówkę wrzesińską trzech kolegów, wstępujących obowiązkowo do czynnej służby wojskowej. Ci trzej koledzy a mianowicie Świątkiewicz Z., Ratajczak i Pluciński St., w odpowiedzi na pożegnanie, przyrzekli że duchem zawsze będą przy ognisku wrzesińskiem. Przyrzeczenie to przyjęto salwą oklasków. W wolnych głosach wypowiadali się szczególnie członkowie co do strzelania o P. O. S. — jak kol Fl Goryś, S. Lange, M Siudziński, J Sierszulski i wielu innych Na zakończenie z prawdziwym entuzjazmem odśpiewano hymn Młodych. O godz. 22.30 solwował zebranie prezes kol. Wiśniewski hasłem „Młodzi, czuwajcie!"

— Zebranie Z. M. N. w Strzałkowie. W środę, 18. b. m., odbyło się w sali p. Baralla plenarne zebranie o godz. 8, na które przybył prelegent z Wrześni kol. St Kubiak. Hasłem „Młodzi, czuwajcie!" zagaił zebranie prezes kol. Witosławski, poczem kol. Kubiak wygłosił treściwy referat na temat obecnych stosunków. Mówcy nie szczędzono oklasków. Po zakomunikowaniu kilku spraw organizacyjnych i wolnych głosach odśpiewano na zakończenie hymn Młodych, a o godz. 21 30 prezes zakończył zebranie hasłem „Młodzi, czuwajcie!"

— Zebranie Z. M. N. w Kaczanowie (pow. wrzesiński). Z powodu rozwiązania zebrania Z. M. N. w Kaczanowie przez policję państw., w dniu 15 b m., następne zebranie odbyło się już w dniu 20. b. m. Przybyli na nie z Wrześni prezes pow Z. M. N kol Jan Pawlak i referent organizacyjny kol. Feliks Kręglewski. Na zebraniu, które zagaił i przewodniczył mu prezes pow. kol. Pawlak, przeprowadzono kilka uchwał organizacyjnych między innemi uchwalono wybór nowego zarządu w skład którego weszli: jako prezes kol Jakubowski Wincenty, sekretarz — kol. Kubiak Stefan i skarbnik — kol. Kosmala Stanisław. Po omówieniu i udzieleniu informacyj organizacyjnych nowym członkom zarządu w Kaczanowie przez prezesa pow. kol. Pawlaka, nastąpiły wolne głosy Przemawiali kolejno ks prob Tobolski, referent organizacyjny kol F Kręglewski i inni. O godz. 21.30 solwował kol. Pawlak zebranie hasłem „Młodzi, czuwajcie!"

— Zebranie ogniska Z. M. N. w Obornikach. Dnia 19 b m., o godz. 20 30. w salce S. M. P. odbyło się zebranie ogniska Z. M. N. Zebranie zagaił prezes. kol Łukanowski, witając przybyłego prelegenta, kol. Feliksa Holasza z Poznania, gości oraz licznie zebranych koleżanki i kolegów. Następnie odczytano porządek zebrania, a sekretarz kol. Szwarkówna odczytała protokół z ostatniego zebrania, który przyjęto bez zmian. Udzielono głosu kol. Holaszowi, który w swoim referacie omówił obowiązki młodego pokolenia. Za treściwy referat obecni na sali podziękowali hucznemi oklaskami. W dyskusji zabierali głos w sprawie wyborów do rad miejskich koledzy Ulatowski i Dondajewski, w kwestji pisma „Czuwamy" koledzy Thiel i Holasz. Załatwiono kilka innych spraw dotyczących ogniska, poczem zezbranie zamknięto odśpiewaniem hymnu Młodych. Po zebraniu kol. Thiel zapisywał prenumeratorów pisma „Czuwamy". Koleżanka Marja Koszewska zaabonowała dwa numery, ofiarując jeden dla bezrobotnego członka — czyn godny naśladowania! H.

— Z Związku Młodych Narodowców w Gostyniu. W przepełnionej sali „Strzelnicy" odbyło się w niedzielę dnia 22. b m. zebranie Związku Młodych Narodowców, ogniska żeńskiego i męskiego wspólnie z Stronnictwem Narodowem. W zebraniu uczestniczyło przeszło 100 osób. Po zagajeniu przez kierownika ogniska męskiego kol. M. Śląskiego, odśpiewano z entuzjazmem hymn Młodych, poczem kol. M. Hejnowicz wygłosił bardzo rzeczowe i aktualne przemówienie na temat kwestji żydowskiej. Mówcy, który doskonale zobrazował niebezpieczeństwo zalewu żydowskiego, przerywano hucznemi oklaskami. Zebranie urozmaicono dwiema deklamacjami, które wygłosili kol Szumińska i kol L. Dabiński. Podniosły nastrój zebrania i szeroka dyskusja dowiodły jak młodzi narodowcy gostyńscy doceniają kwestję żydowską. Odśpiewaniem „Roty" zakończono zebranie.

— Z życia Z. M. N. w Mogilnie. W niedzielę, 22. b. m. z okazji przybycia do Mogilna redaktora „Głosu" kol. Wyganowskiego, urządziło ognisko Z. M. N Mogilno zbiórkę organizacyjną w lokalu p. Unichowskiego Zagaił ją sekretarz powiatowy i zastępca prezesa kol. Michalak, witając na wstępie w serdecznych słowach kol. Wyganowskiego. Po omówieniu przez kol. Michalaka celu zbiórki, przemawiał kol Wyganowski, który omówił podstawy ruchu narodowego, oraz porozdzielał pomiędzy zebranych egzemplarze „Głosu", apelując do prenumerowania tego pisma. Dalej omówił sprawę abonowania „Czuwamy", oraz na zakończenie udzielał wyczerpujących rad i wskazówek w dalszej pracy na niwie narodowej. Zbiórkę zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

— U Młodych w Łeknie (pow. wągrowiecki). W niedzielę, dnia 8. b. m odbyło się w Łeknie pod przewodnictwem prezesa ogniska, kol Piechockiego plenarne zebranie Związku Młodych Narodowców. Po zagajeniu i powitaniu członków sekretarz kol R. Piechocki odczytał protokół z ostatniego zebrania, który przyjęto bez zmian. W dalszym ciągu referent oświatowy kol Marmurowicz wygłosił obszerny referat p. t. „Zagadnienie żydowskie", który wysłuchano w największem skupieniu, nagradzając mówcę burzą oklasków. W dyskusji i wolnych głosach m in. przemawiał kol. Dębowski Pod koniec swych uwag postawił on wniosek ażeby złożyć ofiarę na pomnik Serca Jezusowego w Poznaniu. Apel kol Dębowskiego spotkał się z powszechnem uznaniem. Zgodnie z uchwałą całego zebrania wypłacono 10 zł na wspomniany cel. Po omówieniu spraw organizacyjnych zebranie zakończono hymnem Młodych i hasłem „Młodzi czuwajcie".

— Związek Młodych Narodowców we Wronkach. Dnia 28 września wieczorem odbyło się w sali p Śniegockiej we Wronkach zebranie Z. M. N., które zagaił kol. Szwerbel, witając obecnych Następnie udzielił głosu kol. posłowi Witkowskiemu, który w dłuższem referacie omówił ruch Młodych i kwestję żydowską Referatu wysłuchano z zainteresowaniem wynagradzając mówcę gromkiemi oklaskami. W dyskusji zabrał głos kol Czabajski podając szczegółowem rozważaniom konieczność zrealizowania programu obozu narodowego. W podniosłym nastroju hymnem Młodych zakończono zebranie o godzinie 23.

Z Łódzkiego

— Z Tomaszowa Mazowieckiego i okolicy. Z inicjatywy zarządu powiatowego Stronnictwa Narodowego w Koluszkach powstała placówka tegoż Stronnictwa we wsi Kaczka, tuż pod Tomaszowem Placówka ta istniejąca dopiero od lipca b r. jako Sekcja Młodych przy Stronnictwie Narodowem zdobyła sobie wśród tamtejszej młodzieży duże zaufanie czego dowodem jest bardzo znaczna ilość członków należących do niej Sekcja Młodych, a zwłaszcza jej kierownictwo poniosło dużo trudu zanim zdołano ugruntować podstawy rozwoju organizacji, mianowicie znaleźć odpowiedni lokal zjednać sobie sympatyków itd. Po pomyślnem załatwieniu tych spraw kierownictwo Sekcji Młodych pracę zwróciło w kierunku organizacyjno-wewnętrznym Obecnie urządza się odczyty i prelekcje, poświęcone sprawom narodowym.

Dnia 26 listopada 1933 r.
odbędą się
WYBORY DO RAD MIEJSKICH
W WIELKOPOLSCE I NA POMORZU
Obowiązkiem każdego młodego narodowca jest wytężyć wszystkie siły w kierunku zapewnienia zwycięstwa listom OBOZU NARODOWEGO.

Pierwszy dodatkowy dzień jesiennego sezonu wyścigów konnych

W niedzielę 29. b. m. pierwszy dodatkowy dzień jesiennego sezonu wyścigów konnych w Ławicy. Rozegranych zostanie 6 gonitw. Początek o godz. 13.30. Komunikacja pociągiem z głównego dworca o godz. 13.15 i autobusami od Mostu Teatralnego.

Poniżej podajemy wynik mianowań:

Płaska (1.100 m, nagroda 500 zł). Foryś, Baszta, Traglast, Drab II, Eh bien.

Przeszkody (3.600 m, nagroda 500 zł). Imbros, Intrygant, Soubrette, Hospodar, Zagończyk, Gloria.

Płaska (1.600 m, nagroda 500 zł). Ariela, Principessa, Branka II. Calvados, Eidolon, Laocoon, Kocur. Ebony, Dorotka.

Płoty (2 800 m. nagroda 500 zł.) Ellis. Diu Szato Dorotka, Haszysz, Delivarnce. Pech. Dziewoja. Jurgis.

Płaska (1 800 m. nagroda 400 zł.) Basia II. Dyngus. Akulina. Fathma, Aino II, Branka II, Dorotka, Harda, Caroline, Herod Baba.

Płaska (1 800 m. nagroda 600 zł.) Dziewoja. Kocur. Cherie, Gigolo, Haszysz, Bajan, Brilotta.

Gabinet kosmetyczny
Mgr.- chemji Kuntzówny
Poznań, plac Wolności 9 m. 31,
Pierwszorzędnej jakości kosmetyki

Wody do włosów

Preparaty te bardziej stosowane przez mężczyzn, niż kobiety cieszą się w handlu wielkim popytem. Ponieważ, używając jakiś kosmetyk, należy przedewszystkiem zdać sobie sprawę z tego, czy jest on szkodliwy i następnie czego należy się po nim spodziewać, postaram się krótko tę rzecz omówić i uprzystępnić całkowite zrozumienie.

Dobra woda do włosów powinna się po wtarciu na głowie pienić, wynik ten jest skutkiem odpowiedniego rozcieńczenia alkoholu.

Silniejsza piana może być osiągnięta przez dodanie do takiego roztworu sody bądź boraksu co jest szkodliwe, jak również dodatek mydła w proszku, to ostatnie powinno być zmyte, a więc mija się z celem, jako że woda do włosów przeznaczona jest do użytku codziennego. Ogólnie można powiedzieć, że odczyn alkaliczny jest niepożądany, jako wpływający ujemnie na włosy.

Prawdziwa woda do włosów jest raczej kosmetykiem czysto estetycznym, działa odświeżająco, jednocześnie lekko drażniąco na skórę głowy oraz odtłuszczająco, lecz zupełnie powierzchownie.

Z tych właśnie powodów nie należy od zwykłej dobrej wody do włosów oczekiwać działania leczniczego, sprawa natomiast się zmienia, o ile znajdują się w takiej wodzie substancje wpływające na porost i wzmocnienie włosów. Taki preparat nie może być używany stale jako kosmetyk, tylko w wypadkach specjalnych, gdy włosy wypadają, zbytnio się tłuszczą, bądź też są za suche.

Oprócz wyżej wspomnianych składników szkodliwych, mogących znajdować się w wodzie do włosów, nadmienić tu jeszcze należy glicerynę, którą, jakkolwiek jest alkoholem, nie może być do takich preparatów dodawana, ponieważ powoduje szybsze zanieczyszczanie włosów wskutek łatwego łączenia się z pyłem i kurzem z powietrza.

Przy włosach suchych stosowanie wody do włosów jest nonsensem, bo jakkolwiek płyny te zawierają minimalną ilość tłuszczu, to jednak wobec tego, że sporządzane są na alkoholu a ten jak wiadomo, tak bardzo odtłuszcza, że zamiast żądanego rezultatu otrzymuje się jeszcze większe osuszenie. W takich razach lepiej zwrócić się do używania brylantyny, którą jeśli jest sporządzona z dobrych składników, jest absolutnie nieszkodliwa, a nawet wpływa dodatnio na porost.

Zanim jednak zacznie się używać mocno reklamowane środki, czy to jako kosmetyku, czy też na wzmocnienie słabego już owłosienia najlepiej poprzednio zasięgnąć rady fachowej, czy dany preparat jest odpowiedni. Robienie natomiast eksperymentów z własnemi włosami, doprowadza tem łatwiej do ich zaniku, lepiej nie używać nic, aniżeli stosować kosmetyki nieodpowiednie, a napewno będzie mniej osób cierpiących na tę smutną, a w konsekwencji tak przykrą dolegliwość, jaką jest łysina.

Mg. I. KUNTZÓWNA.

Katalog Prasowy „Para" 1933

Opuścił prasę drukarską i pojawił się na półkach księgarskich VIII. rocznik Katalogu Prasowego „Para", jako jedyne tego rodzaju wydawnictwo w roku bieżącym. W ten sposób biuro „Par" podtrzymuje tradycję wydawania perjodycznie katalogów prasowych, zapoczątkowaną lat temu dziesięć wydaniem „Pierwszego spisu gazet i czasopism w Polsce".

„Katalogi Prasowe" spełniają dwojaką rolę. Dają bowiem systematyczne ujęcie wszystkich wydawnictw perjodycznych jakie się ukazują w państwie naszem, oraz dają spis wydawnictw perjodycznych polskich na całym świecie. Przeciętny inteligent nie ma najczęściej żadnego wyobrażenia o ilości wydawnictw periodycznych. Zna może kilka większych dzienników, jeden lub dwa ilustrowane tygodniki i na tem przeważnie kończą się jego wiadomości o prasie krajowej. Przeglądając „Katalog Prasowy Para", dowie się, że prasa krajowa jest niezmiernie liczna i może zaspokoić wszelkie wymagania.

Poza tem „Katalog Prasowy Para" oddaje nieocenione wprost usługi naszym sferom przemysłowym i kupieckim, dając wszechstronne wskazówki, dotyczące tak ważnego zagadnienia, jakiem jest reklama gazetowa.

Strona graficzna „Katalogu Prasowego Para" przedstawia się dodatnio. Układ redakcyjny niezwykle przejrzysty, a liczne skorowidze ułatwiają orjentację.

Od Udręczeń do Zdrowia
poprzez
Togal
Togal działa szybko przy:
Bólach reumatycznych. Podagrze. Bólach i rwaniu w stawach. Migrenie. Neuralgji, Grypie i przeziębieniu
Togal uśmierza bóle i przynosi ulgę, nie wywierając żadnego ubocznego, ujemnego wpływu na serce i żołądek.
Już od przeszło lat 15-tu z powodzeniem stosuje się przy tych schorzeniach tabletki Togal. Tysiące udręczonych odzyskało swe zdrowie przy pomocy Togalu. Togal wstrzymuje nagromadzanie się kwasu moczowego i dlatego w zarodku zwalcza te niedomagania.
Spróbujcie i przekonajcie się sami dziś jeszcze i zakupcie natychmiast w najbliższej aptece Togal. Należy jednak zwracać baczną uwagę na nieuszkodzone oryginalne opakowanie. Cena zł. 2.—.
ng 6042/3

TEATRY

Dziś gościnny występ Fedyczkowskiej i Wejsisa

W dzisiejszym przedstawieniu „Trubadura" wystąpi gościnnie świetna artystka Zofja Fedyczkowska oraz tenor opery warszawskiej Edward Wejsis. P. Zofja Fedyczkowska kreować będzie partję hr. Leonory, która należy do jej najlepszych ról, zaś tenor p. Edward Wejsis, wystąpi w popisowej roli Manrica. Inne partje spoczywają w rękach pp. Karpackiego, Janowskiej, Urbanowicza i Gruszczyńskiego. Przedstawieniem dyryguje kapelmistrz Stefan Barański.

Teatr Polski

Dziś o godz. 4 popoł. po cenach zniżonych świetna komedja „Stefek". — Wieczorem efektowna sztuka Melnara „Liljom".

„III piętro drzwi 17"

Dzisiaj Teatr Nowy występuje z premjerą głośnej sensacji scen europejskich „III piętro drzwi 17". Akcja tej sztuki zaczerpnięta z życia sfer towarzyskich Wiednia maluje dosadnie upadek moralny społeczeństwa powojennego i szerzącą się „epidemję" porachunków osobistych przez kulę rewolwerową. Zwłaszcza ciekawe są sceny śledztwa i badań świadków wziętych w krzyżowy ogień pytań sędziowskich: Tematy tego rodzaju zajmują dzisiejszego czytelnika w niezliczonych powieściach detektywnych. Dla tych szerokich warstw publiczności będzie sztuka Zlahy'ego atrakcją pierwszorzędną — wybredniejszy zaś widz znaleźć w nie może głębszy podkład psychologicznych osób działających. Konflikt nawskroś nowoczesny i przygotowany przyznać trzeba z maestrją pierwszorzędnego autora sensacyj sądowych.

Japoński tancerz książę

Yeichi Nimura w Teatrze Wielkim

We wtorek, 31 b. m. wieczorem o godzinie 8 odbędzie się jedyny recital taneczny niezrównanego w swoich kreacjach, księcia japońskiego Yeichi Nimury. Świetny ten książęcy tancerz znany jest naszej publiczności z ubiegłego sezonu, kiedy dał wieczór taneczny, na którym olśnił swym kunsztem tanecznym jak i przepychem bogactw barwnych egzotycznych strojów. Partnerką Nimury będzie słynna tancerka Lisan Kay, niezrównana w swych stylowych ewolucjach. Jedyny w swoim rodzaju ten występ wzbudzi wśród zwolenników wytwornego tańca, stojącego na najwyższym poziomie artystycznym, niewątpliwie olbrzymie zainteresowanie. Bilety w cenie 0,75 zł do 4,50 zł można już nabyć w firmie A. Szrejbrowski, ul. Gwarna 20, telefon 21-50.

Moda jesienna

Jednolitość kreacji i wysoko sięgająca linja wycięcia — oto zasadnicze cechy tegorocznej mody jesiennej. Tyle się o tem pisze i rozprawia, tyle wyraża obaw, a jednak nie przeszkadza to olśniewać bogactwem pomysłów w niby to skromnej kreacji. Istnieje tysiące sposobów, które sprawiają, że zamiast oczekiwanej monotonji widzimy oszałamiające wprost bogactwem efektów eksponaty w magazynach. Rozumie się, że, aby to umieć uwidocznić trzeba rzetelnego artysty. Barwa i tkanina wtedy dopiero radują nasze oczy, kiedy występują jak dobrze pomyślana i harmonijnie wykonana kompozycja. Przyzwyczailiśmy się już tak bardzo do nieoczekiwanych efektów kontrastowych, że smak nasz zmanierował się i pozbawiona kontrastów całość zdaje się nam być monotonną. Ale czy to słuszne? Czy tak jest w istocie? Weźmy angielski kostjum podróżny z miękkiej puszystej angory w zielono-bronzową kratę, podbity zieloną podszewką, dodajmy do niego bronzowy sweter ręcznie dziany z szalowym kołnierzem z zielonej lekkiej krepy wełnianej uzupełnijmy tę całość bronzowym paskiem skórzanym, takiemiż rękawiczkami, torebką i półbucikiem czyż nie otrzymamy przy filcowym zielonym kapeluszu tyrolskim harmonijnej i dalekiej od wszelkiej monotonji całości? A czy nie pieści oka kostjum z najmodniejszego obecnie ciemnoszarego sukna w kolorze surowego żelaza z szerokiemi rewersami przy bordo bluzce z matowej krepy zawiązanej pod szyję czarno-białą kokardą ciré i z bordo kołpakiem frygijskim ręcznie dzianym? A drogocenna lama czy niedość ożywi nasze suknie popołudniowe?

Co może być piękniejszego i śmielszego od tak wyszukanych kontrastów jak łączenie rzeczy błyszczących z matowemi, surowych i chłodnych z miękkiemi ciepłemi? Co można zarzucić sukni w kolorze „mûre sauvage" ażurowej na ramionach, przybranej ażurowym kołnierzykiem, która ma za całe przybranie blado fjołkową kokardę aksamitną, takiż pasek i różowy blask ciała poprzez ażur na ramionach? Czasem futrzana kamizelka z płaskiego futra ożywia monotonję, tworząc piękny kontrast ze świeżością delikatnej twarzy, ale najwyższe uznanie należy się temu, kto wprowadził modę noszenia jesienią staroświeckich białych żabotów, riusz kołnierzy i mankietów.

Ciemna suknia spacerowa której cały szyk stanowił piękny krój, dobra była na ulicę, ale każdy przyzna że to, bo dobre było do noszenia w mieście, nie nadaje się w mieszkaniu. Trochę białego koloru w którym każdemu jest do twarzy, napewno nic nie zawadzi. Céline.

PONIEDZIAŁEK 30
ANNABELLA
w FILMIE
MARJA
w KINIE „APOLLO"
ng 6 108

Nowy rozkład lotów

Według nowego rozkładu lotów, który wchodzi w życie z dniem 1 listopada rb., samoloty odlatywać będą z WaWrszawy: do Lwowa codziennie o godz. 11.45, przylot do Lwowa o 14.05; do Krakowa codziennie o 8.30, przylot do Krakowa o 10.20; do Gdańska we wtorki i soboty o 12.45, przylot o 14.55; do Katowic we wtorki, czwartki i soboty o 13, przylot o 15; do Poznania w poniedziałki, środy i piątki o 12.40, przylot o 14.50.

Z Krakowe do Katowic samoloty odlatywać będą w poniedziałki, środy i piątki o 13.10, przylot o 13.50. Z Krakowa do Brna i Wiednia (przedłużenie linji Warszawa—Kraków) w poniedziałki, środy i piątki o 10.50. Ze Lwowa do Czerniowiec i Bukaresztu (przedłużenie linji Warszawa — Lwów) amoloty odlatywać będą tylko w poniedziałki o godz. 9.15.

Wasze dzieci będą wam zawsze wdzięczne!
gdy im później przypomnicie, jak trudno było ich napędzić do codziennego czyszczenia zębów. Będą Wam napewno wdzięczne za starania, dzięki którym dziś mają zdrowe i bieluteńkie zęby i to dzięki **„Kaliklorze"** niedoścignionej paście do zębów. Dziś bowiem rozumieją, że nic tak nie konserwuje zębów i jamy ustnej, jak **„Kaliklora"**, znana od dziesiątek lat i stale ulepszana.
ng 6 125
„Kaliklora", Fabryka Chemiczna, M. Rajewski i Ska, Poznań.

Łódź bez kanalizacji

Łódź nie posiadając wodociągów, zaopatrywana jest w wodę ze studzien. Większość studzien jednak posiada wodę zaskórną która powoduje częste epidemje duru brzusznego. Z tego też powodu powstały liczne „przedsiębiorstwa" które trudnią się rozwożeniem wody po mieście. Na zdjęciu „wielki" i „mały" przedsiębiorca. (S. P.)

ŻYCIE HARCERSKIE

Z obozów harcerskich w Baligrodzie.

Komenda Chorągwi Poznańskiej Harcerzy, dbając o wyszkolenie przyszłych kierowników pracy harcerskiej, urządza rokrocznie w praktycznie i wzorowo urządzonych obozach letnich Chorągwi szereg kursów harcerskich. W ciągu szeregu lat kursy te odbywały się nad polskiem wybrzeżem morskiem. W roku 1929 wzorowo urządzone obozy kursowe przeprowadzono dla odmiany na Wołeńszczyźnie

Tegoroczna akcja kursowa Chorągwi Poznańskiej skoncentrowana została w Baligrodzie koło Sanoka w woj lwowskiem W wyborze miejsca odległego od Poznania o przeszło 700 klm. zadecydowała chęć umożliwienia młodzieży harcerskiej poznania okolic kresowych oraz nadzwyczajna taniość artykułów spożywczych i drzewa potrzebnego do wzorowego urządzenia obozów. Same obozy rozbito w niezwykle uroczej okolicy górskiej wokół otoczonej lasami. Stąd też warunki obozowania pod względem zdrowotnym pierwszorzędne

W ciągu 6 tygodni odbyły się w Baligrodzie dwa kursy zuchowe oraz kursy: techniczny, dla drużynowych, dla harcerzy nauczycieli i instruktorski z egzaminem na podharcmistrza.

Program kursów zuchowych miał nastawienie wybitnie praktyczne, umożliwiając w ten sposób uczestnikom kursów poznanie wszystkich dziedzin pracy z któremi spotyka się wódz gromady zuchowej. Całość zajęć kursowych zmierzała do tego, by absolwent kursu posiadając cały zasób materjału umiał prowadzić gromadę zuchową. Dla wykazania praktycznego podejścia w pracy zuchowej, zorganizowano z chłopców miejscowych gromadę zuchową, której wyniki pracy były bardzo interesujące. Słowem kursy zuchowe, dzięki umiejętnemu kierownictwu, były najciekawszemi kursami

Kurs techniczny, którego uczestnikami byli harcerze na poziomie wywiadowcy, przeprowadzał ćwiczenia z zakresu sprawności harcerskich, pionierski i obozownictwa. Kurs dla drużynowych natomiast przygotował drużynowych do przyszłej pracy harcerskiej

Kursy: nauczycielski i instruktorski nastawione były na wyrabianie starszych i poważniejszych kierowników pracy harcerskiej. W programach obydwóch kursów położono nacisk na zagadnienia psychologiczne wychowawcze metodyczne, oraz na pracę samych uczestników w tak zw. seminarjum kursowem.

W tegorocznych obozach kursowych otrzymało przeszkolenie harcerskie ogółem 200 harcerzy.

Mimo ustawicznych deszczów nastrój na kursach panował prawdziwie harcerski. Przyczyniła się do tego w pierwszym rzędzie doskonale redagowana gazetka obozowa, która poza wiadomościami „ze świata", czerpanych z „Kurjera Poznańskiego" — jedynego zresztą pisma regularnie dochodzącego do obozu, mimo 20 klm. odległości Baligrodu od najbliższej stacji kolejowej — zamieszczała doskonale artykuły z życia obozowego. Poza tem i wśród uczestników kursów nie brakło harcerzy, którzy w każdej okoliczności, nawet w deszczu, potrafili rozweselić życie obozowe. Do nich w pierwszym rzędzie należeli: „Uferini" pełniący obowiązki magazyniera oraz znany każdemu „Łysy Tur". Ten ostatni na ankietę komendy kursów na temat: „Czego spodziewają się kursiści na kursie", ogłoszoną na rozpoczęcie kursów odpowiedział z humorem: „Spodziewamy się na kursie cudownej pogody, z lekką domieszką deszczu. Sielankowego życia na łonie przyrody. Spokojnego, niczem nie zmąconego snu, z domieszką 4 godz. pracy. Kuracji żołądków, przy pomocy drewnianej kuchni i żelaznego gospodarza. I wreszcie, bohaterskiego postępowania komendy wobec słabych harcerzy".

Lecz prócz momentów humorystycznych były również i chwile poważne Do nich w pierwszym rzędzie należały ogniska poświęcone różnym okolicznościowym uroczystościom, na które tłumnie przybywała miejscowa ludność polska, z wielką sympatją odnosząca się do harcerzy. Należy bowiem zaznaczyć, że cały powiat leski, w którym odbywały się kursy, w większości zamieszkały jest przez Żydów i Rusinów. Nic więc dziwnego, że przyjazd tak wielkiej liczby harcerzy poznańskich, wzmocnił uczucia patrjotyczne miejscowego obywatelstwa polskiego.

Sam Baligród liczący zaledwie 1 760 mieszkańców, posiada 50% Żydów, 30% Rusinów, a zaledwie 20% Polaków. Nic więc dziwnego, że życie w bogatem niegdyś miasteczku opanowane jest prawie zupełnie przez Żydów. Interesujące dzieje Baligrodu, a przedewszystkiem ich długoletnich dziedziców Karsznickich, opisuje Kaczkowski w książce p. t. „Grób Nieczuja". Warto w kilku chociażby słowach zaznaczyć, że nazwę swą wziął Baligród od hr Balu, niegdyś bogatego dziedzica którego kosztowny zamek upadł w 1709 r. Po hr Balu objęli Baligród w swe posiadanie Karsznicey a po śmierci ostatniego z Karsznickich bogaty żyd Rosinger, o którym mówią, że gdyby żył dłużej wykupiłby cały powiat. Rosinger też na początku 18 w. sprowadził Żydów do Baligrodu, którzy odtąd poczuli się wszech władnymi panami cichej niegdyś mieściny

Stąd też harcerze poznańscy kilkoty godniowy swój pobyt w Baligrodzie wykorzystali na wszechstronnej propagandzie polskości. Zaczęło się od tego że wszystkie artykuły potrzebne nabywano wyłącznie u Polaków.

Dodać należy, że dzięki uprzejmości p. Jankowskiego, rodem ze Środy, a obecnie właściciela lasów baligrodzkich utworzono w Baligrodzie stały ośrodek kursów letnich i zimowych Chorągwi Poznańskiej Zaznaczyć należy, że mało znany Baligród jest wymarzonem miejscem również i dla kursów zimowych. (jar)

Konkurs Wierszowy

dla Czytelników „Kurjera Poznańskiego"

Z jednej z nazw niżej podanych, znanych wyrobów firmy

HENRYK ZAK w POZNANIU,

Fabryka Perfum, Kosmetyków i Mydeł Toaletowych,

należy utworzyć krótki 2-wiersz względnie 4-wiersz.

Wiersze te powinny ukazać się w treściwych, łatwo do zapamiętania określeniach, doborowej jakości niżej wymienionych, popularnych wyrobów

Nazwy:

Przemysławka, woda kolońska i mydło. **Chlorami,** pasta do zębów **Miaflor,** krem, puder, emalja do paznogci, **Hezadont,** eliksir i pasta do zębów.

Za najlepsze wiersze wyznacza firma **Henryk Żak w Poznaniu 100 nagród.** Każdy z wierszy odznaczonych ma prawo do nagrody, nawet choćby jedna osoba nadesłała więcej niż jeden wiersz Do każdego utworu należy dołączyć zewnętrzny kartonik od pasty do zębów Chlorami Wszystkie premjowane wiersze pozostają wyłączną własnością firmy Henryk Żak w Poznaniu Wiersze może zużyć firma Henryk Żak dowolnie również na cele reklamowe Które wiersze zasługują na nagrody, oznaczy **jury,** na ten cel specjalnie zwołane Wiersze wraz z kartonikiem od pasty Chlorami należy wysłać pod adresem Redakcji „Kurjera Poznańskiego", z oznaczeniem na kopercie: **Konkurs Wierszowy firmy Henryk Żak w Poznaniu.**

Za najlepsze wiersze wyznacza firma Henryk Żak 100 nagród ze znanych swoich wyrobów to jest: dg 1443

10 wytwornych kaset zawierających: wody kwiatowe, mydło, puder i **90** kartonów po 3 kawałki mydła toaletowego „ŻAKOWE".

SPORT

Pływanie

„Wielka nagroda Pragi". Wyścig pływacki na 400 m, który miał się odbyć w czerwcu, w ramach „Igrzysk Masaryka", odbędzie się ostatecznie 18 i 19 listopada. Polska nie będzie tam niestety reprezentowana, gdyż Bocheńskiego zatrzymuje w kraju służba wojskowa i zła forma, Karliczka zaś — studja.

Walne zgromadzenie P. Z. Pływackiego odbędzie się w Katowicach 21 stycznia 1934 roku.

Piłka nożna

W ostatniej chwili przypominamy o niedzielnym meczu pomiędzy „Warszawianką" a „Wartą" ligową, który odbędzie się o godz 14 na boisku Warty przy ul. Rolnej Na ostatnim meczu z „Blau-Weiss" widać było lepsze zgranie ataku „zielonych", to też spodziewać się można, że „warciarze nie zawiodą. Przedsprzedaż biletów odbywa się dziś w sekretarjacie klubu(Al. Marcinkowskiego 26) od godz. 16 do 19 oraz w niedzielę od 10 do 11 K S „Warta" komunikuje, że na niedzielnym meczu odbędzie się konkurs na trafny wynik. (kom)

„Unja" Kościan — „Sparta". Spotkanie rewanżowe rozgrywek finałowych o wejście do klasy A pomiędzy powyższemi drużynami zapowiada się nad wyraz ciekawie. obie drużyny prowadzą w tabeli rozgrywek. Zawody odbędą się o godz. 11 na boisku „Sparty". (kom.)

„Pogoń" i „Posnania". Rewanż powyższych zespołów z cyklu zawodów finałowych o wejście do klasy A. zostanie rozegrany w niedzielę o godz. 14 na boisku Sokoła przy Drodze Dębińskiej Ze względu na to, że chodzi tu o drugie miejsce, mecz zapowiada się niezwykle emocjonująco. (kom.)

Przedostatnie zawody ligi P Z. P. N.

odbędą się

w niedzielę 29 bm.

o godz. 14-tej na boisku Warty

Warszawianka - Warta

Warszawa Poznań

Przedmecz godz. 12-ta

Pięściarstwo

Amatorski mistrz świata Enekes po raz trzeci startować będzie w Poznaniu w dniu 3 listopada na zawodach „Nemzeti" i „Warta". Poprzednio Enekes stanął w ringu z Kajnarem na początku b. roku w zawodach Poznań — Budapeszt. Wówczas Kajnar zakończył walkę zwycięsko, gdyż potężnym ciosem rozciął Węgrowi brew, co spowodowało przerwanie meczu na korzyść „warciarza". Gwoździem zatem zawodów w piątek będzie rewanżowe spotkanie tych dwóch rywali. (kom.)

Ciekawy mecz. W niedzielę 5 listopada rozegrany zostanie bardzo ciekawe spotkanie dwóch czołowych zespołów naszego okręgu, „Sokoła" i „Druż. Błękitnej". Do spotkania tego oba zespoły przygotowują się bardzo sumiennie i wystąpią w ośmiu wagach od papierowej do półciężkiej (kom)

Echa spotkania „Wisła" i „Wawel" Z racji rozgrywanych mistrzostw okręgowych w Polsce a mianowicie w Krakowie o drużynowe mistrzostwo okręgu pomiędzy „Wisłą" a „Wawelem", wniosła pierwsza (jak już donosiliśmy) protest do PZB, gdyż wspomniane zawody sędziował p. Kupfer, z przynależnością do „Wawelu", co sprzeciwia się obowiązującym przepisom. PZB wobec tego unieważnił zdobyte przez „Wawel" mistrzostwo okręgu i wyznaczył nowy termin rozgrywek na 5 listopada (kom.)

Krakowskiemu OZB udzielono zezwolenia na spotkanie Kraków i Śląsk w Krakowie w dniu 10 grudnia. (kom.)

Zatwierdzono nowy termin rozgrywek o mistrzostwo Polski na dzień 2, 3 i 4 marca 1934 r. w Poznaniu, z powodu zmiany terminu rozgrywek o mistrzostwa Europy w Budapeszcie. (kom).

Różne

Konferencja informacyjna w sprawie sportu w szkole odbyło się 25 października w lokalu Związku Związków, z udziałem przedstawicieli polskich związków sportowych i zrzeszenia nauczycieli wych. fiz. — Konferencja ta rzecz prosta, wyników pozytywnych nie dała, gdyż z jednej strony organizacje sportowe nie mogą zmienić swego stanowiska i odstąpić od swych założeń, z drugiej zaś strony wychowawcy fizyczni są ściśle związani instrukcjami władz szkolnych i nic samodzielnie stanowić nie mogą.

Już 1 listopada

w kinach

COLOSSEUM i ODEON

znakomity

Douglas Fairbanks

jako

„Nowoczesny Robinson"

nr 20 268

RADJO

Poniedziałek, dnia 30 października 1933

Poznań (335 m) godz. **7.00** — **7.55** audycja poranna z Warszawy; godz. **11.30** — **11.45** transmisja z Warszawy; godz. **11.45** program na dzień bieżący; godz **11.50** wiadomości bieżące; godz. **11.57** sygnał czasu; godzina **12.05** — **13.38** transmisja z Warszawy, godz. **13.20** płyty gramofonowe; godz. **13.59** sygnał czasu; godz. **14.02** notowania giełdy pieniężnej, zbożowo - towarowej, wiadomości gosp rolnicze; godz **15.30** — **15.40** transmisja z Warszawy; godz **15.45** chwilka lotnicza i przeciwgazowa; godzina **15.55** — **17.50** transmisja z Warszawy; godz. **18.00** — **19.05** transmisja z Warszawy; godzina **19.05** rozmaitości; godz. **19.25** transmisja ze Lwowa; godz **19.40** program na dzień następny, godz **19.45** dziennik wieczorny z Warszawy; godz. **20.00** — **23.30** transmisje z Warszawy.

Warszawa (1412 m) godz **7.00** audycja poranna i muzyka z płyt; godz. **11.30** codzienny przegląd prasy polskiej; godzina **11.40** wiadomości o eksporcie polskim; godzina **11.50** wiadomości bieżące; godz **11 57** sygnał czasu; godz **12.05** koncert w wykonaniu orkiestry mandolinistów Pocztowego Przysposobienia Wojskowego, pod kier. St. Radziejewskiego; godz. **12.30** dziennik południowy; godz **12 35** wiadomości meteorologiczne; godz. **12.38** dalszy ciąg koncertu orkiestry manodolinistów; godz. **15.30** wiadomości gospodarcze; godz. **15.40** przegląd komunik.; godz. **15.45** chwilka lotnicza i przeciwgazowa; godz. **15.55** pieśni w wykonaniu A Horskiej; przy fortepianie prof. L Urstein; godz. **16.10** recital fortepianowy Wł. Burkatha; godz. **16.40** lekcja języka francuskiego L Roquigny; godzina **16.55** koncert solistów, Z. Adamska (wiolonczela) i H. Lipowska (śpiew); godzina **17.50** skrzynka pocztowa rolnicza; godzina **18.00** „Wśród Polaków w Stanach Zjednoczonych" — wygłosi dyr. St Lenartowicz; godz. **18.20** audycja z okazji święta Korpusu Ochrony Pogranicza; godz. **19.05** rozmaitości; godz. **19.25** transmisja ze Lwowa; godz. **19.40** program na dzień następny; godzina **19.45** dziennik wieczorny; godz. **20.00** „Lili" — operetka w 3 aktach L Różyckiego (ze studja); w przerwie między 1 i 2 aktem „Bułgarska armja pracy" — wygłosi p. T. Nittman (feljeton) oraz między 2 i 3 akt n wiadomości sportowe; godz. **22.40** muzyka taneczna z rest. „Gastronomja"; godz. **23.00** wiadomości meteor dla komunikacji lotniczej i komunikat policyjny; godz. **23.05** — **23.30** dalszy ciąg muzyki tanecznej z restauracji „Gastronomja".

ZDROWIA czekolada do gotowania A. PIASECKI S. A.

ng 6126

Słynne lampy radjowe

PHILIPS „MINIWATT"

znacznie potaniały

ng 5995

SPOLSZCZENIE MIAST NASZYCH TO KARDYNALNY POSTULAT POLSKIEJ RACJI STANU!

KLUCZ DO ZDROWIA

GERMATOL

D-ra DOBRZAŃSKIEGO

LECZY REUMATYZM, ISCHIAS, ARTRETYZM, NEURALGJĘ, ZAPALENIE NERWÓW i t. p.

GOI ODKAŻA RÓŻĘ, EGZEMĘ, CZYRAKI, WRZODY, RANY i t. p.

ŻĄDAĆ WSZĘDZIE

„GERMATOL" Warszawa, Jerozolimska 24

ng 5984

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

Hygieniczny, o subtelnym zapachu niewidoczny **PUDER ABARID** nie zawiera metali, nie psuje cery i nadaje jej matową białość.

Najlepszy do twarzy, przygotowany na miodzie i wyciągu z lilji białej **KREM ABARID** usuwa zmarszczki, zapobiega tworzeniu się nowych i nadaje twarzy świeży młodzieńczy wygląd.

Niezastąpione do mycia twarzy, szyi i biustu **OTRĄBKI ABARID** oczyszczają pory skóry, pobudzają transpirację, zapobiegają tworzeniu się pryszczy i plam.

Idealny do rąk, wciera się do sucha, nadaje rękom aksamitną delikatność i białość, **KREM PRAŁATÓW** zapobiega pękaniu, odmrożeniu, czerwoności rąk.

ng 5926

Warszawa **„PERFECTION"** sklep Marszałkowska 109.

W dniu 26 października 1933 r., zmarł nagle w Płutowie na Pomorzu, ś. p.

Stefan Dołęga Ossowski

Wyprowadzenie zwłok odbędzie się w niedzielę, dnia 29 października br o godz. 3.30 po południu z kostnicy na cmentarzu Świętomarcińskim przy ul. Bukowskiej.

Msza św żałobna odbędzie się w kościele św. Marcina we wtorek dnia 31 października o godz. 9 rano, o czem Krewnych, Przyjaciół i Życzliwych zawiadamiają

w głębokim smutku pogrążona

zg 20 278 **żona z synem i rodzina.**

Poznań, ul. Chełmońskiego 14.

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **Poznań 66.** Zagranicą istnieją szkoły dla linotypistów, w Polsce dotychczas takich szkół niema. Linotypista w Polsce przechodzi kompletną naukę drukarstwa i praktykuje w tym zawodzie trzy lub cztery lata, zanim zostaje zakwalifikowany do linotypu. (OK)

— **L. K.** Art. 2 ustawy o podatku od lokali z dnia 2. 8. 1926 powiada: „Podatkowi podlegają wszelkie rodzaje lokali na obszarze gmin miejskich, z wyłączeniem lokali, wymienionych w art. 3 niniejszej ustawy". Zaś w art. 3 pod punktem 2 czytamy: „Podatkowi nie podlegają budynki fabryczne, przeznaczone na cele przemysłowe, z wyłączeniem budynków mieszkalnych". Inne punkty art 3 dotyczą lokali innego rodzaju. Późniejsza nowela do ustawy nie zmieniła jej w powyższych dwu ustępach. Sądzimy, iż śpichrze zbożowe, służące do przechowywania i suszenia zboża, nie podlegają opodatkowaniu od lokali, po myśli właśnie art. 3 punkt 2, ustawy. Pozatem nie znajdujemy w całej ustawie wyraźnej odpowiedzi na postawioną kwestię. (OK)

— **J. K. Środa.** Sądzimy że warto obecnie proces wznowić, gdyż wyroki sądów niemieckich są oczywiście nieprawne; nawet nie mogły być uzasadnione ustawą wywłaszczeniową. Radzimy wystąpić o przywrócenie pierwotnej granicy i o odszkodowanie za nieprawne dzierżenie i użytkowanie. Adwokat konieczny. (OK)

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 27 bm. zgłoszono: Andrzej Ristan pół godz. Stefanja Geppertówna, bez zawodu, 38 l. Urszula Dabertówna 7 dni. Gustaw Liss, kupiec, 37 l. Michał Nowak, emerytowany robotnik miejski, 78 l. Irena Pyszczorska 10 m. 3 d. Adam Szulczyk, robotnik kolejowy 74 l.

W piątek, dnia 27 października r. b. zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, najukochańsza teściowa, siostra, bratowa i ciocia, ś. p.

Leokadja z Iwińskich Peikowa

przeżywszy lat 66. Eksportacja zwłok odbędzie się z domu żałoby w Sierakowie w niedzielę, dnia 29 października r. b. o godzinie 4 po południu do szosy Wronieckiej. Pogrzeb następnego dnia o godz. 10 z kościoła parafjalnego w Rogoźnie na cmentarz.

W imieniu boleśnie dotkniętej rodziny

Sieraków **ks. proboszcz Tadeusz Peik**

zg 2 259 Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Dnia 25 października 1933 r zmarł długoletni członek towarzystwa naszego, ś p.

Czesław Pomian-Wichrowski

Kawaler Krzyża Walecznych, Medalu Niepodległości, Krzyża Zasługi i Powstańca Broni.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 29 bm o godz. 3 po poł. z kostnicy cmentarza św. Marcina przy ul Bukowskiej. Szan Członków uprasza się o liczny udział w pogrzebie Cześć Jego pamięci!

Tow. Powstańców i Wojaków im. Fr. Ratajczaka

dg 1933 **Poznań — Śródmieście.**

Tanio **NA GROBY** Tanio

Kwiaty woskowane i wieńce

w wielkim wyborze poleca

WALCZAK — Centrala Kwiatów

Wrocławska 19 zg 20 272

W piątek, dnia 27. 10. 33, zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy i najukochańszy ojciec, mąż, brat i szwagier, ś. p

Jan Cieślawski

przeżywszy lat 53. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek dnia 30 10 o godzinie 3 po południu z domu żałoby, ul Piastowska 30 Msza św za spokój duszy ś. p. Zmarłego odprawi się we wtorek dnia 31. 10. o godz. 8.30 rano.

W ciężkim smutku pogrążona

ng 6161 **żona z dziećmi i rodziną.**

Krotoszyn, Nakło, Poznań, Warszawa, Strzałkowo.

Dnia 27 października 1933 r. zmarł po długiej, ciężkiej chorobie b. nasz dyrektor i członek Zarządu, ś. p.

Jan Cieślawski

Straciliśmy w Nim sumiennego oraz gorliwego pracownika i zachowamy stale o Nim wdzięczną pamięć.

Rada Nadzorcza, Zarząd i Pracownicy

dg 1929 **Banku Ludowego w Krotoszynie.**

Ś. † p.

z Kończalów

Prakseda Derezińska

moja najdroższa żona, nasza ukochana matka, siostra, szwagierka i bratowa, opatrzona Sakramentami św., zasnęła w Bogu po długich i bardzo ciężkich cierpieniach, dnia 27 października 1933 r., przeżywszy lat 44. Eksportacja zwłok z domu żałoby do kościoła parafjalnego w Srebrnejgórze odbędzie się we wtorek, dnia 31-go października o godzinie 9 30, poczem nabożeństwo żałobne o godzinie 10.30. Złożenie zwłok do grobowca rodzinnego w Łopiennie odbędzie się tego samego dnia o godzinie 4 po południu. O czem zawiadamiają

pogrążeni w głębokim smutku

dg 1928 **mąż z dziećmi i rodzina.**

Mokronosy, pow. Wągrowiec, dnia 28. 10. 1933 r.

Dnia 26 października 1933 r., o godz. 3 30, zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz kochany ojciec, dziadek, pradziadek i teść, ś. p.

Michał Nowak

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 29. bm. o godz. 3 z Zakładu Starców na Śródce na stary cmentarz św. Jana.

W ciężkim smutku pogrążona

zg 20 254 **rodzina.**

Za spokój duszy stryja naszego, ś. p.

Władysława Rawicz-Żelazowskiego

odbędzie się w poniedziałek, 30. bm. o godz 8.30

nabożeństwo żałobne

w kościele Serca Jezusowego na Jeżycach, na które zaprasza Przyjaciół i Znajomych ś. p. Zmarłego w imieniu rodziny

zg 20 250 **bratanica Marja Kaczmarkowa.**

Dnia 26. bm. rano o godz. 4.30 zmarł, po długiej i ciężkiej chorobie w Zakładzie SS. Elżbietanek w Poznaniu, mój ukochany mąż, nasz brat, wujek, szwagier i zięć — człowiek prawego charakteru i złotego serca, ś. p.

Władysław Ziebul

W głębokim smutku pogrążona

Pg 5222-57,221 **żona Helena z Liczbańskich i rodzina.**

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 29. bm. o godzinie 4 po południu z kostnicy szpitala Przemienienia Pańskiego na stary cmentarz tumski

W cztery miesiące po tragicznej śmierci naszego najmłodszego brata, odszedł do wieczności nasz ostatni brat i syn, ś p.

Zdzisław Malinowski

emeryt. poster. Policji Państw.

przeżywszy lat 45, opatrzony Sakramentami św., o czem donoszą w ciężkim smutku pogrążone

zg 20 275 **matka i siostry.**

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 29. bm. o godzinie 4 z domu żałoby Wielkie Garbary 53.

Najst. Zakł Pogrz. P Piasecki ul. Klasztorna 14. tel 2769.

W drugą bolesną rocznicę śmierci naszej najdroższej córeczki i siostrzyczki, ś. p.

Władysławy Stypińskiej

odbędzie się

msza św.

w poniedziałek, dnia 30. bm. o godz 8 w kościele Bożego Ciała. O czem zawiadamiają

Stanisławostwo Stypińscy.

Poznań, Górna Wilda 44. zg 20 251

Dnia 26. bm zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, nasz długoletni kierownik, współpracownik i nieodżałowany Kolega, którego zachowamy w wdzięcznej pamięci, ś. p.

Władysław Ziebul

Szefowie i personel firmy Kiciński i Kolany

zg 20 277

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 29 bm o godzinie 4 po południu z kostnicy szpitala Przemienienia Pańskiego.

Przewielebnemu Duchowieństwu, Krewnym, Przyjaciołom, Kolegom i Znajomym za oddanie ostatniej przysługi jak i liczne wieńce złożone przy trumnie mojej najukochańszej żony i mamusi, ś. p.

z Słowików

Janiny Sękowskiej

składamy na tej drodze najszczersze

Bóg zapłać!

dg 1932 **Mąż z synusiem.**

W piątek, 27 października 1933 r. o godz 2.30 po południu, zasnęła w Bogu, opatrzona św Sakramentami, nasza najukochańsza córka, siostra, szwagierka i ciocia, ś. p.

Pelagja Laubówna

w 21 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 30. bm. o godz. 2.30 z domu żałoby, ul. Marszałka Focha 39.

W ciężkim smutku pogrążeni

dg 1934 **rodzice i rodzeństwo.**

Zakład Pogrzeb. „Ceremonjal" Towarowa 25. Tel 3180

TRZYMAĆ FASON!

Nie poddawać się kryzysowi, MIEC DOBRY HUMOR, być CODZIENNIE ELEGANCKO ubranym — OTO RECEPTA, jaką możnaby zapisać w dobie obecnej KAZDEMU MĘZCZYZNIE! *TWIERDZIMY, że wesoła mina i elegancki ubiór są WARUNKIEM ZDOBYCIA POWODZENIA w ŻYCIU!!! JESLI wyznajemy takie zasady, to jako firma, posiadająca 4 specjalne magazyny garderoby męskiej, stawiamy PIERWSZORZĘDNE WYKONANIE NASZEJ KONFEKCJI MĘSKIEJ i JEJ TANIOSC, jako JEDYNY swój CEL!*

Wytrwała **PRACĄ i PRAWDĄ** w naszych ogłoszeniach **ZDOBYLIŚMY ZAUFANIE KLIJENTELI z całej POLSKI! POLECAMY: wykwintną garderobę męską GOTOWĄ i na MIARĘ. Specjalność: PALTA — ULSTRY — RAGLANY** w najnowszych deseniach z najlepszych **b ełskich materjałów.**

Wykonanie FUTER na MIARĘ pod kierownictwem wybitnych sił fachowych. Oddział ten postawiony na wysokim poziomie, nawskroś rzetelna obsługa przy **NA JNIŻSZYCH CENACH**

Składnice nasze bogato zaopatrzone w najmodniejsze i najlepsze **MATERJAŁY na POSZYCIA.** Jako spody polecamy **PIZMOWCE OPOSY i uszlachetnione baranY,** ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie duszczące włosów, na kołnierze damy **wydry naturalne — foki czarne — oposy i karakuły.**

CENY DOSTOSOWANE DO OBECNEGO KRYZYSU! Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnych sił fachowych. Za dobry krój i beznaganne wykonanie pełna gwarancja. — Kilkaset **FUTER** spacerowych i do podróży już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. **Rychły zakup gotówkowy — latowe wykonanie a zatem „TANIO".**

Szczególnej uwadze światu modnemu polecamy nasze oddziały na miarę, które stoją u szczytu doskonałości. Olbrzymie masy materjałów pierwszorzędnej jakości na składach.

EDMUND RYCHTER

Poznań, TELEFONY: 26-07 54-15 54-25 21-71

ul. Fr. Ratajczaka 2 czwarty olbrzymi magazyn
ulica Wrocławska 15
ulica Wrocławska 14 Telefon 35 — Telefon 35

Ostrów Wlkp.

Wydajemy nasze towary także na bony Towarzystwa „KREDYT". dg 1603/4

We wtorek, dnia 31 października 1933
i
w środę, dnia 22 listopada 1933
biura nasze będą

zamknięte

Bank für Handel und Gewerbe, Poznań,
Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu Sp. Akc.,
Danziger Privat-Actien-Bank, Filiale Posen, Poznań.

Tg 439

NAGRODZONY ZŁOTEMI MEDALAMI
środek izolacyjny od **wilgoci i wody**

hydrofuge „CASTOR"

zabezpiecza od przecieknia, wstrzymuje ciśnienie **wód** zaskórnych i nadaje się do izolacji rezerwoarów, murów, kanałów studzienek wodomiarowych, tarasów szczytów i fundamentów **kotłowni,** piwnic etc. ng 5933

Przedsiębiorstwo Budowlane **Maurycy KARSTENS**
w Warszawie, Koszykowa nr 7, telefon 8-27-95.
w Krakowie: Biuro „Kastor", Rynek Kleparski nr. 5, telefon 102-18;
w Wilnie: Biuro Handlowe M. Jankowski, Ś-to Jańska nr. 9;
w Katowicach: inż. Stanisław Nitsch, ul. Mateiki nr. 5;
we Lwowie: Fabryka Gipsu Józefy Franz i Synowie, ul. Listopada nr. 97.

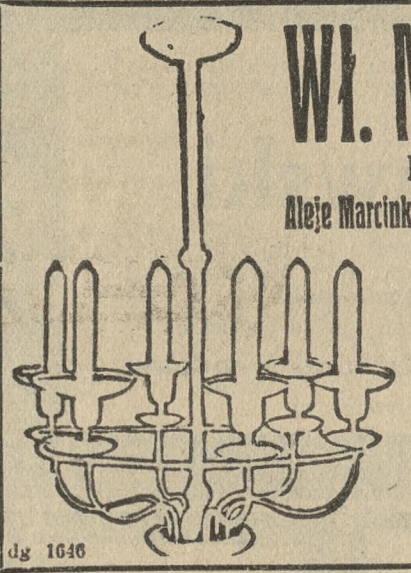

Wł. Makowski

Poznań
Aleje Marcinkowskiego 26 — Tel. 56-94

POLECA:
żyrandole
od najskromniejszych do najwytworniejszych po umiarkowanych konkurencyjnych cenach.
Olbrzymi wybór
lamp stylowych i nowoczesnych.

dg 1646

Najtaniej kupisz
Farby
Lakiery
Pokosty
Kredy
oraz
wszelkie przybory malarskie
tylko
Centr. Skład Farb i Lakierów
Piekary 1. Tel. 32-05
naprz. Drogerji.
dg 1837

WIELKIE ZBIORY DZIEŁ SZTUKI

(zbierane ze znawstwem od dwustu lat)

Antyki, sztychy, dywany, obrazy (włoskie, flamandzkie polskie i t. d.). Meble, całe antyczne pokoje, salon Ludwik XIV) porcelana stara Miśnieńska, francuska wiedeńska berlińska angielska itd z wolnej ręki **okazyjnie do nabycia w Pałacu majętności Psary, pow. Ostrów Pozn. i to w każdy wtorek i piątek.** Pg 5 164-42.124

Dojazd koleją do Śliwnik (Skalmierzyce lub Ostrów Poznański)
Telefon Psary — rozmównica lub Ostrów Pozn 64.
Bliższe informacje Poznań, telefon 71 22 lub 55-58

Serwis tylko 8,75 zł

Pg 5 253-43.134

Cegielnia Budzyń
pod Mosiną
ma do oddania
tonówkę, klinkiery, dachówkę, falcówkę, dziurawki oraz dreny i t. p.
Neneman.
zg 20 253

Okucia do okien
Okucia do drzwi
Łuczki budowlane
Okna żeluzne
Lemiesze i odkładnie
Drut do prasowania
Gwoździe i łańcuchy
Śruby i nity
Wkrętki i zatyczki
Artykuły garncarskie
Blachę cynkowa
Blachę mosiężna
poleca korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza
Poznań, Szkolna 3
Pg 5 241-43 112

„RENAISSANCE"

Cukiernia — kawiarnia — bar — kabaret
Bydgoszcz

poszukuje na całe przedsiębiorstwo wzgl. dla poszczególnych działów oddzielnie

dzielnego dzierżawcy wzgl. kierownika

którzy mogliby wykazać się dobremi wynikami w tej branży. Zgłoszenia przyjmuje Otto Pfefferkorn, Dworcowa 12. ng 6134

GENERALNE

PRZEDSTAWICIELSTWO MOTOCYKLI

odda przedstawicielstwo rejonowe tylko poważnym firmom. Oferty sub „Gwarancja" do Międzynarodowego Biura Ogłoszeń, Warszawa, Wierzbowa 11 ng 6147

OTYLI ŻYJĄ KRÓCEJ...

Ich serca, obłożone watą tłuszczu, pracują z wysiłkiem wyczerpują się i odmawiają posłuszeństwa wcześniej.

Otyłość spowodowana jest złą przemianą materji oraz zaburzeniem czynności gruczołów dokrewnych.

Tylko zioła Magistra Wolskiego „Degrosa" zawierają jod organiczny w postaci rośliny morskiej Yabanga który wprowadzony do organizmu pobudza gruczoł tarczowy do należytej pracy powodując szybkie spalanie nadmiernego tłuszczu. Są one skutecznym środkiem przeciwko otyłości i nie wymagają specjalnej djety.

ZIOŁA ze znak. ochr. „DEGROSA"

Do nabycia w aptekach, drogerjach (skład apt.) lub w wytwórni Magister Wolski, Warszawa, Złota 14. Objaśniające broszury wysyłamy bezpłatnie ng 5811

Zagraniczne przedsiębiorstwo państwowe
poszukuje wszędzie

inteligentnych zastępców

zarówno w większych miastach, jak i najmniejszych osadach, celem sprzedaży dobrze wprowadzonego artykułu monopolowego. Zgłoszenia pod „RAD" do Biura Ogłoszeń PAP., Warszawa, Marszałkowska 95. ng 6118

ZAKŁAD TAPICERSKI

pod firmą Fr. Zawiejak i Syn przy ul. Kwintowej 10 m. 1 otworzyłem i proszę o łaskawe poparcie. Odświeżam i przerabiam materace, leżanki, kanapy i tapczany. Używane sprzedaje i kupuje. zg 20 255

Dwa wagony
wyborowej kapusty
sprzeda
Maj. Manieczki
pow. Srem.
zg 20 230

DODATKOWE DNI WYŚCIGÓW KONNYCH Z TOTALIZATOREM

odbędą się w Poznaniu, na torze w Ławicy, w dniach 29 października, 1 i 5 listopada b. r.
Początek o godz. 13,30. Komunikacja: Pociągiem z głównego dworca o godz. 13,15 i autobusami od Mostu Teatralnego.

Pg 5 212-43.50

PŁASZCZ lub GARNITUR

jesienno-zimowy nie powinien być na jeden sezon, lecz na kilka lat. Takiego zakupu, który spełni ten cel dokonać można jedynie w największych magazynach **W. KONKIEWICZA** bo wszelka odzież nasza jest własnej produkcji i przewyższa zatem pod względem jakości, kroju i rzeczywiście niskich cen tandetę żydowską.

Specjalnie polecamy:

modne palta na jedwabiu, ulstry, kurtki skórzane i do polowania, jupy do gospodarstwa, spodnie spacerowe i sportowe, wykwintne ubranie w znanym dobrym kroju, **palta i ubranka dziecięce, materjały z metra** czołowych fabryk bielskich po cenach fabrycznych

Wykwintny dział miarowy - Modernizacja i poszycie futer

Prosimy obejrzeć okna wystawowe i porównać nasze ceny.

W. KONKIEWICZ

POZNAŃ, STARY RYNEK 8

oddział GNIEZNO, Rynek 2

Największy Specjalny Magazyn i Fabryka odzieży męskiej i dla chłopców.

HURT. ng 6 157 **DETAL.**

KONIEC LATA
POCZĄTEK KŁOPOTÓW!!! tak myśli każda Pani Domu.

ŚPIESZYMY Z PORADĄ:

wyroby znaku **„LUBA“** są nieodzowne

w KAŻDYM GOSPODARSTWIE

proszki do pieczywa — galaretki owocowe — smaczne budynie i t. p. są do nabycia w sklepach kolonjalnych i u pp. hurtowników.

Lubońska Fabryka Drożdży S-ka Akc. Luboń, pow. Poznań

dawniej **G. Sinner** **telefon 71-56 i 72-74**

LOKAL HANDLOWY w Gnieźnie

nadający się na każdą branżę ewtl kawiarnię w najlepszym punkcie miasta przy ul Chrobrego zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia piśmienne proszę kierować: Gniezno — skrzynka pocztowa nr. 26. zg 20 263

Farby — lakiery — pokosty

po cenach fabrycznych tylko
Wielkie Garbary 39, telefon 53-26 ng 5694

Fabryka Lakierów i Pokostów

Biel cynkowa 1 kg. 60 gr. Emalja biała 1 kg puszka 2 zł

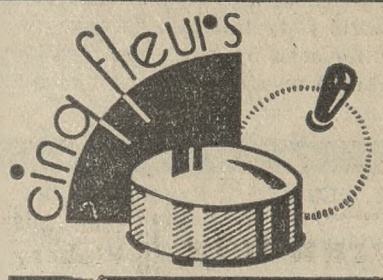

FORVIL

PUDER O SUBTELNYM TRWAŁYM ZAPACHU

Prosimy nie ulegać namowom sprzedawców, usiłujących pudry o łudząco podobnych opakowaniach i nazwach sprzedawać zamiast oryginalnego pudru 5 Fleurs Forvil Paris.

Oryginalny puder 5 Fleurs Forvil Paris posiada napis na denku ng 6040

„POUDRE FORVIL“

Polecamy wszechświatowej sławy wody toaletowe i perfumy **5 Fleurs Forvil Paris** oraz inne zapachy.

---

ng 5 095

KAFLE

białe i kolorowe w różnych deseniach po bardzo niskich cenach stale na składzie oraz **wykonuje wszelkie prace garncarskie**

P. Szymański

mistrz budowy pieców
Poznań, Strumykowa 39
przy Rynku Wildeckim.
Tel. 71-37 zg 20 271

Takie niskie ceny podczas **SPECJALNEJ SPRZEDAŻY**

Firan - Ręczników - Płócien

zachęcają do kupna **od poniedziałku, 30 października rb.**

Okno firan 3 częściowe		Kapa na łóżko kol.	od 2.90 zł
Madrasowe	od 3.40 zł	Kapa na łóżko biał wafl.	„ 4.60 „
Kongresowe	„ 3.90 „	Kapa na 2 łóżka gipiur	„ 16.50 „
Gipiurowe	„ 6 90 „	Obrus kol.	„ 1.70 „
Tiulowe	„ 9.50 „	Obrusowe adam.	„ 2 20 „
Kongres na firany	„ 0.45 „	Rolosowe 140 ctm.	„ 2 10 „
		Rolosowe 160 ctm.	„ 3.70 „
		Ręczniki wafl.	„ 0 40 „
		Ręczniki frote	„ 0.60 „
		Prześcieradełko frote	„ 1.75 „
		Batyst bielizn. kol.	„ 0.90 „
		Płótno 70 ctm.	„ 0 55 „
		Płótno 80 ctm	„ 0.65 „
		Płótno 140 ctm.	„ 1.30 „

Płótno 160 ctm.	„ 1.60 zł
Poznańskie 80 ctm.	„ 0.75 „
Chiffon	„ 0 90 „
Madapolam Pa	„ 0 90 „
Silesia 80 ctm.	„ 1.— „
Silesia 90 ctm.	„ 1.10 „
Silesia 140 ctm.	„ 2 10 „
Silesia 160 ctm.	„ 2.35 „
Nansuk 80 ctm.	„ 1 30 „
Nansuk Pa 90 ctm	„ 1.50 „
Prześcieradłowe grube	„ 1.70 „
Inlet	„ 0.90 „
Ręcznikowe	„ 0.27 „
Ręcznik. białe z brzeg	„ 0.60 „

CENY ściśle gotówkowe.

Pg 5 235/6-43.111

Na inne towary udzielam przy zakupie gotów. **10% rabatu.**

RACZYK **POZNAN Stary Rynek 94** || **Stary Rynek 92 nar. ul. Wronieckie**

CHOROBY WĄTROBY — KAMIENIE ŻOŁCIOWE, CHOROBY PRZEMIANY MATERJI

leczą zcła

CHOLEKINAZA

H NIEMOJEWSKIEGO.

OBJAWY KAMIENI ŻOŁCIOWYCH. Ból w bokach i dołku podsercowym (gdzie schodzą się żebra) Pobolewanie w wątrobie. Skłonność do obstrukcji. Język obłożony Odbijanie gazami Gorycz i niesmak w ustach. Wzdęcie burczenie w kiszkach. Bóle i zawroty głowy PODCZAS ATAKÓW w dołku i wątrobie silny ból który się rozchodzi ku stronie tylnej w pasie, krzyżu i sięga do łopatki Wzdęcie brzucha, rozsadzanie żeber parcie na kiszkę stolcowa. Niekiedy wymioty żółcią zimne poty żółtaczka.

Bliższe szczegóły kuracji w broszurze Dr. Med T NIEMOJEWSKIEGO.

DO NABYCIA w laboratorjum fizj.-chemicznem „CHOLEKINAZA“ Warszawa, ul. Nowy Świat 5 tel 9-71-96 oraz w aptekach i składach aptecznych Cena pudełka zł 2.60 Na prowincję wysyłka pocztą. Broszury bezpłatnie.

Dr. med **T. NIEMOJEWSKI** przeniósł przyjęcia chorych w Warszawie z ul Litewskiej nr 3 na ul. **Koszykowa nr 1** (róg Al. Ujazdowskiej) ng 5 417

Dr. St. Janiszewski

specjalista chorób skóry i pęcherza

przyjmuje obecnie Pg 5 237/8-43.114

Stary Rynek 41 nad Apteką „Pód Białym Orłem“.

Lekarz-dentysta

odstąpi z powodu choroby swą starą i dobrze zaprowadzoną

praktykę

w średniem mieście Wielkopolski z całkowitem urządzeniem i materjałem. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zg 20 262.

W. Dzieliński

dentysta

POZNAŃ, plac Wolności 5, tel. 53-62

przyjmuje od 9—1, 3—6. Pg 5213-43,46

Cukiernia i Kawiarnia Ogrodu Zoologicznego

tel. 62-65 — nowe wejście Gajowa 5 — tel. 62-65

poleca

GUSTOWNIE URZĄDZONE LOKALE.

Bogato zaopatrzony DZIAŁ CUKIERNICZY — Zamowienia z dostawą w dom.

RESTAURACJA: wyborowa kuchnia — starannie pielęgnowane napoje —

Dziś w sobotę **i w niedzielę specjalność:**

Zając z buraczkami — Kiszki z kotła — Flaki po warsz.

dg 1 931

Porcelanę — Szkło stołowe

Alpakę — Umywalki — Sprzęty kuchenne — Wyprawy — Prezenty

w wielkim wyborze **po cenach niebywale niskich** poleca

„Ozdoba“

św. Marcin 4

dg 1 890/1

Osiedliłam się

Zofja Łuniewska

lekarz - dentysta

godz. przyjęć 9 — 12, 3 — 6. zg 20 275

Oborniki, ul. Dworcowa 11.

Toruń

Dom przemysłowo-handlowy z własnem składem kolonjalnym, składem nabiału i mleczarnią z nowoczesnem urządzeniem, wszystko w pełnem biegu sprzedam lub zamienię na dom dochodowy w Poznaniu. Oferty do Kurjera Poznańskiego zg 20 267.

Willę

wielkopańską w Gnieźnie z ładnym ogrodem sprzedam Oferty Kurjer Poznański zg 20 240.

Z powodu licznych nieporozumień, podaję do wiadomości, że **przyjmuję jak dotąd tylko przy ul. Słowackiego 4/6, tel. 61-94**

Józef Maciejewski, dentysta

(dawniej w Dreźnie).

Zaznaczam, że z innymi dentystami o tem samem nazwisku nie mam nic wspólnego. zg 20 257

Najpewniejszą i najkorzystniejszą formą oszczędzania

jest ubezpieczenie na życie

„VESTA“ *Bank Wzajemnych Ubezpieczeń w Poznaniu*

zał. w r. 1873

zawiera ubezpieczenia na życie z badaniem i bez badania lekarskiego.

Dogodne warunki ubezpieczeń. Niskie składki. Reasekuracja w najpoważniejszych zagranicznych towarzystwach. Udział w zyskach. Od szeregu lat wypłaca „Vesta“ ubezpieczonym dywidendę (zwroty).

Fundusze i rezerwy gwarancyjne na rok 1933 przeszło zł 15 200.000,— Aktywa na dzień 31. XII. 1932 przeszło zł 20.300.000,— Wysokowartościowe własne realności w Warszawie, Poznaniu, Katowicach, Lwowie i Gdańsku. Pg 5 234

Oddziały: Bydgoszcz, Grudziądz, Katowice, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Warszawa. Reprezentacja w Gdańsku.

„Vesta“ Bank Wzajemnych Ubezpieczeń w Poznaniu łącznie z „Vestą“ T-wem Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia i Gradobicia w Poznaniu oraz Poznańsko-Warszawskiem T-wem Ubezpieczeń Ską Akc. w Poznaniu stanowi jedyny czystopolski Poznański Koncern Towarzystw Ubezpieczeń w Poznaniu który prowadzi działy ubezpieczeń: na życie, od ognia, od kradzieży, od gradu, od rozbicia szyb, od szkód wodociągowych, od odpowiedzialności prawnej, od wypadków, samochodowych, samolotowych, transportowych.

To może być tajemnicą!!!

Lecz dzisiaj wszyscy już mówią o tem, że najtaniej kupuje się odzież wszelkiego rodzaju jak

płaszcze damskie, męskie i chłopięce ubrania oraz skórki na obsady

w znanej firmie zz 20 264/5

Kiciński & Kolany

Stary Rynek 92, wejście ul. Wroniecka

(dawniej Stary Rynek 10.)

Przyjmujemy asygnaty spółdz. „Kredyt“.

A. KRAJEWSKI

POZNAN Kraszewskiego 15 II. p.

MISTRZ JUBILERSKI — PRACOWNIA JUBILERSKA

Wykonuje wszelką biżuterje w złocie, srebrze i platynie. Długoletnia praktyka zagranicą.

WYTWÓRNIA SPRĘŻYNOWYCH ZAMKÓW DO KOLCZYKÓW

zg 20 256

Już najwyższy czas, zaopatrzyć się w dobry miód sztuczny i syrop jadalny

UNAMEL

dg 1 581

Zakł. Przem. Unamel — Unisław.

DLA ADWOKATA

okazja **dzierżawy biur** po kilkudziesięcioletniej kancelarji w powiatowem mieście, bez odstępnego od gospodarza, niski czynsz, pryncypalny punkt. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zr 20 233

Bardzo korzystnie

sprzedam: 1. Masywny dom o 9 pokojach, 2 budnyki w podwórzu z wielkim owocowym i warzywnym ogrodem przy głównej ulicy przy kościele a graniczący z rzeką Notecią. Nadaje się dla pp. lekarzy i amatorów pięknego ogrodu. 2. Mały domek z chlewikiem i ogródkiem zaraz, obok położony w całości lub każdy numer pojedyńczo. Wpłaty 15 do 20 000 zł, reszta podług umowy. Zgłoszenia przyjmuje: **budowniczy STROIŃSKI, Pakość.**

zg 20 261

ng 5693

Ważne dla Poznania i okolicy!

Zaszczytnie znany w całej Polsce specjalista

M. TILLEMAN z Krakowa

wynalazca swego i prof. Dra Raskala (dyrektora szpitala św. Szczepana w Budapeszcie) nowego systemu opatentowanych bandaży, usuwających radykalnie różnego rodzaju najniebezpieczniejsze i najzastarzalsze

PRZEPUKLINY

(ruptury) u pań, panów i dzieci, nawet tam, gdzie różne systemy bandaży i operacje nie pomogły — przyjeżdża do Poznania i będzie przyjmował osobiście w **Hotelu „Britania“** ul. Św. Marcina 44, **od 9 do 15 listopada br.** włącznie, od godz. 9 do 5-tej po poł. — Setki podziękowań i uznania od ludzi o znanych nazwiskach, profesorów Uniwersytetu, lekarzy, ze sfer duchowieństwa, najwyższej arystokracji, oraz z ludu.

Zainteresowani zechcą bezzwłocznie przed odwiedzeniem mnie w Poznaniu, żądać bezpłatnych prospektów od: M. Tilleman, specj. i wynalazca opatent. band. Kraków, ul. Szlak 39. n 6140

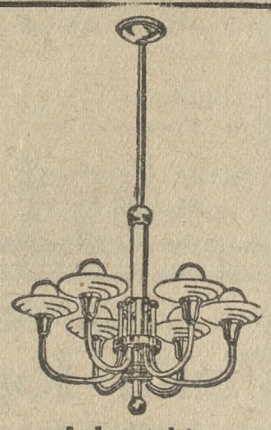

Żyrandole elektryczne

3-płom. . . . od **zł 35.—**

5-płom. . . . od **zł 45.—**

Najtańsze źródło zakupu; Wielki wybór:

„STRZAŁA“

Zakłady Elektrotechniczne

Poznań, Al. Marcinkowskiego 20.

ng 1606

---

dg 1 645

Największy wybór

Najtaniej kupisz

Tapety
Linoleum
Ceraty
Chodniki
i dywaniki

wszelkiego rodzaju u

Zb. Waligórskiego

Pocztowa 31.

Przyjmuje się asygnaty Tow. „Kredyt“.

Pg 4 893-40 6

Kafle do pieców

szmelcowe i szamotowe w różnych kolorach, kamionkowe płyty posadzkowe, oraz glazurowane płyty ścienne posiada stale na składzie

Gustaw Glaetzner,

Poznań 3

Jasna 19 Tel. 63-28—65-80

Składnica: Kraszewskiego 10.

Pg 5 242-43.119

Meble — najtaniej!

sypialnie kuchnie łóżka metalowe materace, łóżka składane — Uwaga tylko J. Stepkowski. Chwaliszewo 5. zd 81 068

Tanio

wieńce i kwiaty na groby.

P. Skrzypczak

św. Marcin 37.

zz 27 274

DZIECIĘCE

sukienki, sweterki, pończochy, trykociki

S. KACZMAREK

ul. 27 Grudnia 20.

dg 1608

Obowiązkowe odszczurzanie miasta Poznania.

Na dniu 2 listopada winni są wszyscy właściciele domów zarządcy) tak prywatnych jak rządowych, wojskowych, kolejowych etc. etc. dalej wszyscy właściciele restauracyj, kawiarni, sklepów spożywczych i składów nabyć za asygnatą w oznaczonych punktach sprzedaży:

Trutkę na szczury Ratol C w płynie

i takową wyłożyć.

Szczury niszczą rocznie 4% majątku i roznoszą choroby zakaźne, należy więc w interesie ochrony dobra i zdrowia zastosować się do nakazu.

Więc nie ewentl. kara policyjna lecz troska o swe dobro powinna zniewolić wszystkich do obrony. By odszczurzenie wypadło dodatnio oraz by mieć obraz działalności trutki, należy przy zakupie uważać by żadne namiastki, lecz Ratol C. został wydany. dg 1918

H. CEGIELSKI Spółka Akcyjna w Poznaniu

podaje do wiadomości, że w dniu 24 października 1933 r. odbyło się w obecności Dr. Stefana Piechockiego, notarjusza na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu losowanie 100 sztuk 8% obligacyj Spółki.

Losowanie przeprowadzono ściśle po myśli warunków i stosownie do planu amortyzacyjnego odnośnej pożyczki i wylosowano następujące numery:

46, 47, 53 91, 108, 127, 128 135, 142, 143, 145, 150, 160, 163, 173, 187, 204, 208, 209, 212, 219, 225, 227, 232, 233, 234, 235 252, 254, 258, 260 261, 269, 273, 276, 279, 291, 331, 384, 385, 398, 425, 435, 444, 482, 489, 503, 505, 518, 522, 534, 536, 540, 545 546, 564, 565, 566, 567, 581, 582, 584, 592, 601, 618, 621, 643, 655, 665, 667, 671, 675, 676, 678, 680, 684, 695, 709, 726, 753, 757, 759, 673, 768, 790, 796, 808, 810, 844, 864, 884, 913, 914, 918, 930, 937, 944, 951, 965, 973.

Posiadaczy powyższych obligacyj zawiadamia się niniejszem, że po myśli § 2 warunków tej pożyczki wylosowane obligacje wypłacą:

1) Kasa Główna H. Cegielski, Sp. Akc. w Poznaniu przy ulicy Górna Wilda 136/180.

2) Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu.

Wypłata nastąpi począwszy od 1 stycznia 1934 r. po myśli § 4 warunków tej pożyczki za wręczeniem obligacyj wraz z przynależnemi talonami.

Zarazem podaje się ponownie do wiadomości wykaz numerów poprzednio wylosowanych, a dotąd do wykupu nie przedłożonych obligacyj:

61, 62, 63, 64, 72, 73, 77, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 121, 818, 820, 821, 822, 66, 68, 80 83 171, 172, 69, 70, 79, 81, 82, 75, 76, 458, 754, 756, 772, 773, 819, 38, 40, 41, 59, 67, 71, 74, 139, 242, 256, 300, 434, 436, 460, 656, 681; 686, 794, 812, 813, 816, 983. ng 5662

Zarząd H. Cegielski Sp. Akc.

Wacław Fachinetti Henryk Suchowiak.

Uchwała. W sprawie postępowania upadłościowego nad majątkiem firmy J. Głowacki i Ska w Poznaniu Stary Rynek 73/4 wyznacza się termin ugodowy oraz termin do badania dodatkowo zgłoszonych wierzytelności na dzień 29 listopada 1933 godz. 10 w gmachu tutejszego Sądu pokój 29 Propozycje ugodowe są wyłożone w sekretarjacie pokój 30 do wglądu przez zainteresowanych. Poznań, dnia 23 października 1933. **Sąd Grodzki.** ng 5660

W rejestrze spółdzielni Liczba 322 wpisano dnia 25 lipca 1933 przy spółdzielni: Rolnicza Spółdzielnia Ziemniaczana z ograniczoną odpowiedzialnością Poznań, że uchwałą walnego zgromadzenia z dnia 18 lipca 1933 zmieniono statut w § 8 (wystąpienie członków z spółdzielni i wypowiedzenie udziałów) i dodano § 10a (wypłacenie udziałów. Poznań, dnia 4 października 1933. **Sąd Grodzki.** ng 5661

PŁASZCZE damskie, FUTRA zawsze najtaniej *Władysław Reichelt* Poznań Stary Rynek 63

Pg 4 843/4-39.31/2

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

1. SPRZEDAŻE

Magiel
domową, dobrze utrzymaną korzystnie sprzedam. Gwarna 15, mieszkanie 6. Pg 5 255-43.133

Męski pokój
kompletny, flamandzki styl, ciężki, pierwszorzędne wykonanie korzystnie sprzedam. Gwarna 15, mieszkanie 6. Pg 5 254-43.132

Kilka dobrych obrazów olejnych
okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 252-43.131

Szybę
wystawową (kryształ) 280×215 sprzedam. Kurczewski, Woźna 1. rg 4 080

Salonik antyczny
mały, okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 251-43.130

Gestetnera
powielacz, jak nowy, okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 250-43.121

Jadalnia dębowa ptaszkowa
rzeźbami, mało używana, solidna praca, bardzo tanio. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 5 249-43.122

Zegar
B., stojący, 5-miotkowy tanio, ul. Wroniecka 24 — 5. rg 4 075

Jadalnie
dobrze utrzymane okazyjnie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 4 058

Bufet
kredens okazyjnie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 4 059

Kilim huculski
jak nowy, ładny wzór okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 264-43.136

Biurko amerykańskie
żaluzyjne, inne meble biurowe okazyjnie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 4 056

Dywan perski Taebris
2½×3½ dobrze utrzymany okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 257-43.129

Majątek
500 pszenna, równina, drenowane, powiat Września, zabudowania, inwentarze kompletne. 125 000.—, wpłaty 40 000.—. Kwiatkowski, Gniezno, Lecha 4. zdg 81 906

Klubowy
garnitur, mokietowy, nowoczesny, okazyjnie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 4 057

Skład
dwoma wystawami, pokojem, najruchliwszym punkcie, nowem urządzeniem, towarem korzystnie sprzedam. Dzierżawa niska. Oferty „Par“ pod 57.225. Pg 5 256-57.225

Kilka jadalni dębowych wyjątkowo tanio!
Dominikańska 3. Pg 5 245-43.126

Garnitury klubowe gobelinowe
fason nowoczesny, najnowszy wzór gobeliny okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 244-43.127

Nadzwyczajna okazja! Dywan perski Buchara
3,30×1,80 dobrym stanie bardzo tanio. Dominikańska 3. Pg 5 243-43.128

Maszynę
Singera, okrągłe czółenko tanio. Szewska 11, mieszkanie 4. zdg 82 045

Pianino
rok używane. Długa 16, m. 1. zdg 82 041

Futra
karakułowe okazyjnie. Matejki 46, m. 7. zdg 81 883

Radjo
4 lampkowe anodowe sprzedam. Masztalarska 5a, mieszkanie 9. zdg 81 881

Konia
wałacha, lat 8. Chwaliszewo 18. zdg 81 866

Jadalnia
dębowa, urządzenie fryzjerskie tanio. Dom Komisowy, Słowackiego 39. zdg 81 864

Skład
bielizny, plac Wolności, towarem 2 500. Wskaże Kurjer Poznański zdg 81 980

Gospodarstwo
130 pszenno-żytnia, dom 6 pokoi, zabudowania masywne, inwentarze kompletne. 25 000.—, wpłaty 15 000.—. Kwiatkowski, Gniezno, Lecha 4. zdg 81 905

Kuchnia kompletna
nowa, bardzo tanio. Dom Kaźmierzaka 3. Pg 5 246-43.125

Skład żelaza
dobrze prosperujący z powodu stosunków rodzinnych zaraz na sprzedaż Oferty Orędownik zdg 80 342

Parcela
w Debcu pod budowę różnej wielkości wprost od gospodarza Zgłoszenia ul Dębiecka 24. zdg 80 987/8

Cegłowski Pocztowa 5

kapelusze czapki najmodniejsze fasony olbrzymi wybór sprzedaje najtaniej. dg 1 913

Skład
kolonjalny, dobrze zaprowadzony magiel zaraz z powodu choroby za 1 500 na sprzedaż. Adres Kurjer Poznański zdg 81 765

Wiatrówkę
dobrą tanio. Just. Sew Mielżyńskiego 2. zdg 81 761

Płaszcz
damski, małą figurę. Ratajczaka 15, m 3. zdg 81 747

Skład
kolonjalny, dwa pokoje, kuchnia sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 744

Jadalnia
nowa, fron. orzech kaukaski 495 zł. Stolarnia Piaskowa 8 Walkowiak zdg 81 666

Sypialnie
polerowane tanio Stolarnia Dąbrowskiego 79. zdg 81 274

Kiosk
sprzedam dobry. Adres Kurjer Poznański zdg 81 278

Płaszcz męski
zimowy Spokojna 24 a — 18 zdg 81 237

Sprzedam zabezcen
2 używane płaszcze męskie jesienny i zimowy karakułowym kołnierzem. Krasińskiego 3 m 1 3—5 godz zdg 81 234

Jednoosobowy
skromnie umeblowany żelazny piec Bukowska 39 m. 2 zdg 81 227

Maszyny do szycia
najtaniej bebenkowa 240.— gabinetowa 280. Traugutta 23 mieszkanie 8 zdg 81 222

Folwark
sześćsetmorgowy sprzedam, wydzierżawię, objęcie 10 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 79 196

Futra gotowe i na miarę spody pod męskie futra

wydry lisy i skóry wszelkiego rodzaju do naprawy futer poleca w wielkim wyborze i tanich cenach — Józef Dawid Poznań ul Nowa 11 przy Starym Rynku — Firma chrześcijańska
Pg 4827-38.87

Fortepian
250.— zł. Szamarzewskiego 20/22. mieszkanie 11. zdg 81 991

Domek
nowy bardzo ładny 5 pokoi — komoletnem urządzeniem ogród warzywno - owocowy 6 km od Poznania sprzedam tanio natychmiast. Zgłoszenia „Par" Poznań pod 43.34 Pg 5210-43.34

Szafy, biurka
stoły, krzesła biurka lustra kanapy leżanki fotele garderobianki najtaniej Dom Komisowy ul. Wroniecka 6/8. Pg 5209-43.41

Piekarnię
w pełnym biegu z 5 sklepami — sprzedam za 20 000 zł Produkcja do sprawdzenia Warszawa ul. Grójecka 11 ng 6128

Miód
prawdziwy pszczelny z lipcowego zbioru z własnej pasieki wysyła za pobraniem franko z opakowaniem 5 kg zł 14.50; 10 kg zł 27. Pasieka Braci Kulmatyckich — Horodyszcze poczta Kozłów koło Tarnopola Pg 5217-43.76

Kurtka
elegancka chłopiecą lampa gazową trzyramienna, tanio Patrona Jackowskiego 31 parter. zdg 81 262

Piece
kuchenki kaflowe przenośne tanio. Milich. Dolna Wilda 21. zdg 81 369

Parcele
Dąbrowskiego Bukowska ślicznie położone korzystnie sprzedaje „Osadopol". Rzeczypospolitej 9. zdg 81 377

Ogrodnictwo
w Żabikowie sprzedam Grzegorzewski. Poznań, Grottgera 3. zdg 81 382

Drogerję
dobrze prosperującą w śródmieściu Poznania tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 403

Ford
limuzyna nowoczesny korzystnie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 81 410

Pianino
nowoczesnej konstrukcji, śliczny dźwięk, skrzypce tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 451

Meble
obrazy żyrandole stare rozmaite przedmioty antykwaryczne — wyprzedaje Antykwarnia Marcinkowskiego 28 Pg 5 171-13.14

Dywan
ręcznej pracy 2½×3 oraz salonik tanio. Gen. Prądzyńskiego 11 m 1 zdg 81 452

Szkło kryształowe
w większej ilości sprzeda korzystnie Tow. Uzep. „Piast" Poznań, Aleje Marcinkowskiego 13. zdg 81 670

Futra
najnowsze modele, blamy, lisy oraz różne skórki kupuje się najtaniej w magazynie futer St Piotrowski. Poznań, Szkolna 9. dg 1605

Sprzedaż albo zamiana
na dom w Poznaniu wzorowego gospodarstwa pod Lesznem masywne zabudowania wszelkie narzędzia rolne duży ogród z całem inwentarzem Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 77 923

Meble najtaniej u Bakosia ul. Wenecjańska 1
Most Chwaliszewski przy Krzyżu zdg 78 824

Frendzle
taśmy pasy sznury chwasty meblowe i dekoracyjne poleca po cenach fabrycznych fabryka pasmanterji Pasamon skład fabryczny Poznań św. Marcin 18. Pg 4803-38.1

Okucia
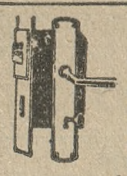
budowlane meblowe najtaniej Stanisław Wewiór — Poznań św Marcin 34 Specjalny Skład Okuć telefon 34-31
dg 1611/12

Skład
kolonjalny dobrze zaprowadzony, mieszkaniem 2 pokoje kuchnia, sprzedam, cena 2 900 Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 246/7

Magle
elektryczne, ręczne oraz domowe magle — prasownie dostarcza M. Jankowiak Fabryka Magli. Poznań-Starołęka zdg 81 484/5

Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19
Ceny najniższe. Pg 4798-33 97

Gramofony — Płyty
mechanizmy — reparacje poleca F Baloń Woźna 12 zdg 79 539

Alfa, Szkolna 10 Biżuterja — Papeterja
narożnik Jaskólczej zdg 81 150

Wyroby alabastrowe Albumy, Ramki, Berety
wielki wybór — ceny niskie. zdg 81 151

Meble najtaniej A. Baranowski
Poznań Podgórna 13. Pg 4795-23.59

Sprzedam motor
ropowy „Diesla" siły 35 koni w bardzo dobrym stanie każdego czasu do użytku. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdg 81 149

Miód
prawdziwy pszczelny bez domieszki gwarantowany z własnej, największej w Państwie pasieki 3 kg 9.50 zł; 5 kg 15 zł 10 kg 28 zł z naczyniem i opłata pocztowa wysyła za pobraniem Eugenjusz Biliński Zbaraż zdg 81 057

Dywany
firany, chodniki, plusze, brokaty, gobelin, ceraty narzuty oraz wszelkie dodatki do mebli wyściełanych poleca najtaniej Michał Pierzyński. Poznań Stary Rynek 44. dg 1921/22 23

Swetry

Bluski 3.90; pulowery 1.90; kamizelki 1.50; — sukienki 2.90; ubranka 2.90; żakiety 4.90 Wielki wybór — Najtaniej „Trykot". Stary Rynek 84 dg 1479/80

Majątek
700 mórg, budynki, inwentarze nadkompletne, cena 120 000, wpłaty 35 000. Rutkowski Grobla 29 zdg 81 092

Foksterjery
4 miesięczne, czujne ostre na szczury, 3 pieski i suczka po 15 zł. sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 142

Na groby
Lampki tuzin światełm 1.50; — świece paczka 15 gr poleca zawsze najtaniej Drogerja Nowa, — Poznań ul. Wrocławska 38 Drogerja św Marcina Św Marcin 62. tel. 51-91. hurtownie taniej. Pg 5221-43.96

Futra
blamy skóry niesłychanie tanio sprzedaje tylko skład futer Dąbrowskiego Marcina 1. zdg 77 866

Kolonjalka
na Wildzie zaprowadzona, obszerne mieszkanie tanio Oferty Kurjer Poznański zdg 81 453

Jadalnię
dębową prawie nową korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 363

Introligatorskie
materjały tekture płótna itp. poleca P Piotka Poznań, Towarowa 15. telefon 2521 zdg 81 496

Tapczan
szafa stół umywalnia. Ratajczaka 29 — 6. zdg 81 429

Cegłę
sprzeda korzystnie cegielnia w Poznaniu Cena i zwózka zniżona Oferty Kurjer Pozn zdg 81 433

Restaurację
dobrze zaprowadzoną sprzedam. Konieczny. Masztalarska 2 zdg 81 420

Tatra
polskie maszyny do szycia na spłaty aparaty do okrętki mereżki dziurek Flügierski św. Marcin 23 zdg 81 029 9

Drzewka owocowe

ozdobne róże poleca korzystnie Szkółka Drzew A. J. Jeske. Jelonek. per Złotniki. (Telefon 3) koło Poznania. Sprzedaż detaliczna. Poznań. Em Sceznieckiej i Rynek Wildecki narożnik ul. Przemysłowej. Cenniki na żądanie. Pg 4804/05-38.53/55

Futro damskie
nutria okazyjnie sprzedam. Wały Kościuszki 5 m. 4 zdg 81 438

Pianino
okazyjnie Wały Leszczyńskiego 2/9 zdg 81 440

Fortepian
tanio Za Bramką 12 b mieszkanie 8 zdg 81 448

Samochód
limuzyna 5-osobowe w doskonałym stanie mało używane z dobrych rąk wyjątkowo okazyjnie do nabycia. Wiadomość Mickiewicza 24 m 7 zdg 78 995

Pianino
używane Seiler Neymann wyremontowane na raty Fabryka fortepianów. Leszno. zdg 80 197

Maszynę
szewcka sprzedam. Zagórze Nowe m 11 zdg 79 158

Płaszcze damskie — dziewczęce poleca Jaworska
Nowa 11 I. piętro zdg 79 968

Charta
psa rasowego sprzedam. Jarochowskiego 51 zdg 80 145

Pianino
krzyżowe „Wolkenhauer" sprzedam Górna Wilda 71 — 4. zdg 80 159

Płaszcze damskie, kapelusze oraz obsady futrzane

w olbrzymim wyborze przy cenach najniższych specjalny dział minkowy poleca Szczawińska Ska Wodna 1 — Przyjmujemy asygnaty „Kredytu" Pg 4 820 30-41 91

Z powodu choroby
na sprzedaż zabudowanie 21 mórg wtem 3 morgi łąki 3 morgi pięknego stawu rybnego przy mieście i gimnazjum cena 10 000 zł — wpłaty 8 000 zł Smogulecki. Trzemeszno. Michała 1 tel. 37. dg 1781/82

800 zł
3 pokoje dębowe kuchnie dostaniesz Fabryka Mebli Śródka. zdg 81 754/5

Parcela
budowlana tramwaju w Górczynie tanio sprzedam Bosa 12 zdg 81 842

Solidna sypialnia dębowa
nowa, dobre wykonanie, bardzo tanio. Dominikańska 3. Pg 5 248-43.123

Zegar stojący
okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 5 247-43.124

Radjo
3 lampowe Poznańska 27, m 4. zdg 81 926

Szyfonierka
Adres Kurjer Poznański zdg 81 903

Spialnia
komp dąb jasny prawie nowa, tanio na sprzedaż. Oglądanie od 5—7 Grobla 4 m 9. zdg 81 988

Pianino
okazyjnie. Wodna 26 Centralny Dom Pończoch zdg 81 963

Żarówki

oszczędnościowe tanio. Żupańskiego 8. zdg 82 055

Sypialnia
jasna 200 zł. Szamarzewskiego 10. mieszkanie 2. zdg 81 893

Urządzenie
kawiarenki korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 886

Piecyk
gazowy Junkersa łazienkowy. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 710

Dom
2 pokoje kuchnia, chlew, stodoła masywne, ogród 2 morgi Nowotomyśl sprzedam. Zgłoszenia Józef Dawid Nowytomyśl. ng 6 155

Fajans — szkło garnki kamienne
po cenach niskich hurt. Nowy Rynek 3, detal. Leonard Gajowiecki. zdg 81 649

Wóz
młynarski 3 czołowy prawie jak nowy sprzedam cena w/g ugody. Zgłoszenia Łajp. Poznań Kościelna 18 zdg 81 707

Skład
urządzeniem, dwupokojowe mieszkanie, tanio! Dzierżawa niska. Wskaże Kurjer Poznański zdg 81 920

Cegłę
trwałą tanio. Suwalski. Focha 72. zdg 81 922

Nieruchomość
fabryczna nowowybudowana 994 m², nadająca się na każdy przemysł lub składnicę z przyległem trzypokojowem mieszkaniem i teren na dalszą budowę tanio sprzedam Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 770

Zakład
fryzjerski dobrze prosperujący 5 obsług tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 460

Młoda wilczyca
pięć miesięczna rasowa korzystnie do sprzedania. Piaskowa 3, m. 28. zdg 80 214

Plac
budowlany ogrodowy przy ulicy Gostyńskiej w Kościanie na sprzedaż Zgłoszenia M Zielińska Szeroka 4. zdg 80 534

Meble kuchenne
kuchni reformowe tanio. Stolarnia. Łąkowa 4a. zdg 81 469

Jesienno-zimowe płaszcze damskie dziewczęce

poleca gotowe wykonuje pierwszorzędnie miarowe najtaniej. Józef Szneider Stary Rynek 76 piętro naprzeciw odwachu Przyjmuje asygnaty „Kredytu" zdg 74 252 3

Centralny Dom Pończoch
Wodna 26. najtańsze źródło zakupu. Pończochy Bembergа 1.25; skarpetki 0.35; rękawiczki 0.50; Bluski damskie, nowość czysta wełna 4.95; Biustonosze 0.45; krawaty koszule męskie, wierzchnie 3.50; Bielizna damska, dziecięca, trykotarze; Pulowery, swetry wszelka galanterja i artykuły D. M. C. wielki wybór ceny najniższe. zdg 80 578

Rzeźnictwo
przy ruchliwej ulicy Poznania z mieszkaniem warsztatem sprzedam Oferty Kurjer Poznański rg 3 989

Skład
kolonjalny, magiel, mieszkanie. Zapewniona egzystencja. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 673

Perski dywan
Tacbris 250×350; Afszar 200×250 i 2 pomosty. Skarbowa 4, mieszkanie 8 zdg 81 615

Piec gazowy
łazienkowy, prawie nowy korzystnie meble rozmaite Gdzie wskaże Kurjer Poznański zdg 81 604

Sprzedaż — Naprawa
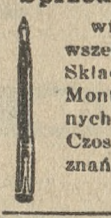
wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru — Montownia Wiecznych Piór — Józef Czosnowski — Poznań. Ratajczaka 2. dg 1673

Meble wprost z fabryki
tanio. Szczaniecki. Tama Garbarska 3 zdg 80 721

Sprzedaje
kupuje meble maszyny inne rzeczy Dom Komisowy Podgórna 2 Pg 4784-10.58

Futra
męskie okazyjnie Nowy Dom Komisowy. Woźna 16. Pg 5 201-57.204

Futra
karakułowe oraz wielki wybór skór karakułowych każdego gatunku polecam tanio w fachowem wykonaniu Łajewski. Poznań Gwarna 20 dg 1 899

Nawilżacze powietrza
do centr. ogrzewań skrzynkowe korytkowe etc. poleca hurt. detal Leonard Gajowiecki. Nowy Rynek 3. zdg 81 650

Tanio
skład cukierków spiesznie sprzedam. dzierżawa niska. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 81 648

Sypialnia
luksusowa nowa, jaworowa, ładna Focha 94, dozorcy. zdg 81 646

Magiel
ręczny używany korzystnie sprzedą M Jankowiak Fabryka Magli. Poznań Starołęka zdg 81 486

Maszynę
męską Singera sprzedam, Matejki 47 — 10 zdg 81 475

Dogę
2 letnią czystej rasy tanio sprzedam. Poznań. Poznańska 52 m. 4. zdg 81 523

Smoking
elegancki sprzedam Aleje Marcinkowskiego 15 12. zdg 81 577

Ciężarówka
2 ton. jak nowa sprzedam. Poznań. pl. Działowy 4. m. 2. zdg 81 575

Parcelę
1 500 m² lub połowę ul. Szczepana także w Puszczykówku. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 551

Parasole deszczowe

oraz wszelkie reparacje wykonuje Wytwornia Parasoli Wielka 27/29
dg 1648

Pianino
krzyżowe tanio Dom Komisowy. Podgórna 10 a. zdg 81 509

Skład
owoców i cukierków z długoletnią egzystencją z powodu wyjazdu do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 554

Skład
papieru natychmiast sprzedam. Dzierżawa zł 80.— Oferty Kurjer Poznański zdg 81 552

Drogerja
perfumerja centrum Poznania. ruchliwy punkt korzystnie. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 470

Skład
cukierków sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 465

Zakład fryzjerski
w Gnieźnie przy głównej ulicy, dobrze zaprowadzony sprzedam korzystnie Powód zamążpójście. Oferty Kurjer Poznański ng 6149

Rower
tanio sprzedam. Poznańska 27/5. zdg 81 688

Domek
zmorgą ogrodu w Starołęce, ładne położenie 15 000, hipoteki 10 000 niski procent, renta półroczna 47 zł. reszta wpłaty. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 81 684

Motocykle
Matchless oraz Raleigh po cenach wyjątkowo niskich. Dogodne warunki. Moto-Sport, dawn. Koszczyński. Wielka 12, m. 8. Pg 4821-32.17

Już czas pomyśleć o pościelach na zimę

Pierze — Puch, znane dobre gatunki najtaniej. Pierze gęsie białe 3.50 — kacze 2.00 — pióra gęsie 2.75 — kacze 1.50. — Gotowe pościele, inlety. — Olbrzymi wybór kołder na zimę na wełnie 30.00 — na puchu 65.00 — na wacie 10.50 — „Emkap" M Mielcarek. Poznań. Wrocławska 30 — Największa oczyszczalnia pierza — puchu. dg 1 279

Skrzydło
krótkie, salonowe najlepszym stanie, gotówką 1 800.—. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 679

Leżanka
30 zł. Wierzbięcice 31, pracownia. zdg 81 675

Bufet
umywalnie, lampy szafa. Młyńska 3 —8. Pg 5 230-57.217

Motocykl
Rudge 300 turówka 800 zł. Pocztowa 1. zegarmistrz. zdg 81 814

35 drzwi
Stolarnia Żurkiewicz. Wielkie Garbary 11. zdg 81 804

200 mórg
okolica Zbąszynia zamienię większe lub dom dopłacę Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 800

Cegielnia Budzyń pod Mosiną
ma do oddania cegółkę klinkiery dachówkę falcówkę dziurawki oraz dreny itp Neneman. dg 1832

Żyrandole
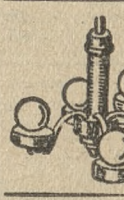
lampki nocne, wielki wybór. Idaszak i Walczak — pl św Krzyski 4. Pg 4 839-42.65

Motor
ropny 6 KM. tardzo korzystnie sprzeda Skład Maszyn. Poznań św. Marcin 13. zdg 81 799

Regały
składowe tanio Majetki 52, m. 1 zdg 81 795

Kiosk
tanio oddam Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 81 794

Kontrolny
zegar dla stróża okazyjnie sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 81 790

Rurki

do włosów od 50 gr jak wzór 3.75; lampki sprytusowe od 1.50 zł poleca najtaniej — Wenzlik. Poznań Al. Marcinkowskiego 19. dg 1405

Sprzedam
ogród Działkowy nr 180 przy Dolnej Wildzie. Drzewa krzewy altana kurnik i 20 rasowych kur. cena 800 zł. zdg 81 787

Sypialnie
kuchnie lustra, stoły najtaniej Kwiatowa 6. zdg 81 305

Futro
czarne żrebce tanio Kręta 29, mieszkanie 4. zdg 81 338

Dywan
obraz olejny zegar. Jackowskiego 11 — 5 zdg 81 355

Piec
żelazny duży i stoliki z marmurową płytą Dąbrowskiego 33 lokal zdg 81 293

Parcele
budowlane w Górczynie na sprzedaż. Górczyńska 29 m 4. zdg 81 318

Sprzedam
skład papieru i książek na prowincji Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 81 271

Dywan perski
oryginalny Mossul 2.00×1.30. — Ogrodowa 5 m. 2. zdg 81 272

Motocyklową
przyczepkę 280 sprzeda Warsztat Dąbrowskiego 4. zdg 81 833

Samochody
Fiat 501 Fiat 503 nadaje dorożkę Mathis tanio sprzeda Wojciechowski. Sławna 13 zdg 81 832

Kocioł
miedziany ca 300 l z kurkiem ca 52 kg wagi Telefon 3123. zdg 81 831

Piece
2 gazowe i 2 żelazne pat. Dominikańska 3 m. 1 zdg 81 830

7 aparatów telef.
Pozn Dom Komisowy Dominikańska 3 zdg 81 829

Drzwi frontowe
b masywne dębowe z szyb i zakratowaniem 2.40×1.70. Telefon 31-23. zdg 81 828

Gospodarstwo
116 gotówka 35 000 Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 822

Meble kuchenne
sypialnia dębowa tanio sprzeda Koniecki Piaskowa 3 wytwórnia mebli kuchennych. zdg 81 817

Gramofon
sprzedam. Piaskowa 3 m 22 zdg 81 816

Modne
nocne lampki tanio w Firmie Czerniak ul 27 Grudnia 10 w podwórzu telefon 55-11. zdg 81 858

Gramofon
półszafkowy sprzedam. Kraszewskiego 1 m. 15 zdg 81 943

Majątek
1 100 pszenna Kujawy zabudowania inwentarze kompletne 275 000 wpłaty 125 000 Kwiatkowski — Gniezno Lecha 4 zdg 81 907

Stoły
marmurowe płyty 1.75×70 renozytorium kramnice tanio Żórawia 9. zdg 81 940

Regały
stoły wagę stołową, gablotkę tanio Mylna 10 zdg 81 939

Płaszcz
zimowy damski prawie nowy na małą figurę sprzedam okazyjnie. Słowackiego 25 — 11 zdg 81 934

Restaurację
koncesja salkę mieszkanie sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 81 935

Pianino
bardzo dobre, sprzedam Mickiewicza 22 m. 11 zdg 81 784

Tanio — bardzo tanio Małą wyprawę ślubną 50 części za 25 złotych
poleca każdemu i sprzedaje wyłącznie tylko Hurtownia Porcelany Wroniecka 24 (podwórze). zdg 81 782

Dom
piętrowy z ogrodem nad rzeką, wśród miasta sprzedam tanio — Oferty A. Warszawski Rogoźno. ng 6 165

Dynamo
4 volt 90 amp Wózek dziecięcy. Źródlana 11 zdg 81 996

Skład
z urządzeniem, telefonem, nadający się na owocarnię, filję piekarską lub t. p. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 950

Pianino zagraniczne
krzyżowe, płyta metalowa wyjątkowo dobry ton tanio. Dominikańska 3 Pg 5 265-43.137

Pianola czarna
dobrze utrzymana okazyjnie Dominikańska 3 Pg 5 267-43.139

Piękny Salon Ludwika XVI
całkowicie złocony okazyjnie Dominikańska 3 Pg 5 266-43 138

Szafa żelazna
mniejsza tanio Dominikańska 3. Pg 5 26843 140

Elektroluxy
okazyjnie Dominikańska 3. Pg 5 269-43 141

Fotele skórzane
dobrze utrzymane okazyjnie Dominikańska 3. Pg 5 270-43.135

Okazyjnie
sprzedam używane meble garderobę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 82 025

Rehpinscherka
sprzeda Mielżyńskiego 4 m. 11. zdg 82 021

Urządzenia
składowe różne sprzeda. Mostowa 25. zdg 82 035

Akumulator
samochodowy, 6 voltowy, nowy. (5—7). „Ezad", Dąbrowskiego 79 zdg 81 976

Reflektory
samochodowe Boscha (5—7). — „Ezad", Dąbrowskiego 79. zdg 81 975

Piec
żelazny, duży od 5—7. „Ezad". Dąbrowskiego 79. zdg 81 974

Platformę
dobra 40 centnarów, sprzeda tanio Krzymiński. Swarzedz. zdg 81 973

Samochód
limuzyna pięciosobowa, jak nowa, tanio. Oferty Kurjer Pozn. zdg 82 067

Futro
źrebce, czarne, nowe sprzedam Masztalarska 7, m 4. zdg 82 065

Kawiarnię
i śniadalnię, centrum miasta, odda w ścisłej domu. Zgłoszenia Rybaki 29, m. 6. zdg 82 062

Restauracja
i śniadalnia blisko Starego Rynku wprost od gospodarza. Oferty Rybaki 29, m. 6. zdg 82 061

Sztuciec
srebrny, dwunastoosobowy, drugi platerowany, oraz różne srebra, porcelan bronzy, kryształy bardzo tanio. „Lamus", Strzelecka 1. zdg 82 059

Mahoniowe
krzesła, biblioteki stoliki karciane, komody, szafy, salonik okazyjnie rozsprzeda „Lamus", Strzelecka 1. zdg 82 058

Jadalka
nowa korzystnie. Strzałowa 6, m. 11. zdg 82 008

Maszynę
siodlarską, Singera, zamienię też na obojętnie co. 5—6.30 „Ezad", Dąbrowskiego 79. zdg 82 004

Platformę
lekką. Dąbrowskiego 70. zdg 82 081

Majątek
1 300 mórg ziemi żytniej w tem 200 łąki 100 lasu pięknie położony inwentarz żywy, martwy, cena 125 000 zł wpłaty 60 000. — Oferty Kurjer Poznański zdg 82 002

5. KUPNA

Kupię
łóżko składane lampę naftowo-żarową chodnik mało używany. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 282/3

Domek składem
blisko Poznania kupię, wpłaty 8 000. Pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer Poznański zdg 79 499/500

Gabinet i jadalnię
kupię okazyjnie za gotówkę. — Oferty z dokł. opisem i pod. ceny proszę kierować do adm. Kurjera Poznańskiego zdg 81 144

Kupię
domek Poznaniu mam 15 000. pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 064

Drzewo używane
deski obrzynane 20 26 30 m/m kantówkę 8/8, 10/10 12/12 cm za gotówkę kupię. Spieszne oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 80 839

Meble używane!
wszelkiego rodzaju kompletne pokoje oraz pojedyńcze sztuki kupuje, przyjmuje do sprzedaży komisowej na bardzo dogodnych warunkach Poznański Dom Komisowy. Dominikańska 3. Pg 4840-42.94

Kupię
willę lub dom z większym ogrodem blisko Poznania Oferty do Kurjera Pozn. zdg 79 541

Kupię
futro damskie dobrze utrzymane Oferty Kurjer Poznański zdg 81 308

Kupię
używane wiolonczelo Oferty Kurjer Poznański zdg 81 310

Willę
dwumieszkaniową od właściciela Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 315

Płaszcz
zimowy męski. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 320

Dom
kupię mogę wpłacić zaraz 30 000 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 81 239

Charta
syberyjskiego młodego kupię. — Oferty cena Kurjer Poznański zdg 80 712

Futro
męskie, kołnierz wydra kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 989

Okna
drzwi kupię Oferty Kurjer Poznański zdg 81 259

Dom
piekarnia, mieście powiatowem kupię Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 80 846

Kowadło
kowalskie z kwadratowym rogiem 150 kg matrycę kowalską dużą kupię Oferty Kurjer Poznański zdg 81 373

Gabinet
kupię. Opisem cena Kurjer Poznański zdg 82 026

Motory
elektryczne 220 volt, stały 5 i ½ lub ¼ K M kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 374

Pompę
do kotła 100 qm. kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 375

Kupię
piec żelazny, szamotowy, dobrym stanie. Zgłoszenia Strumykowa 33 skład zdg 81 385

Aparat
do wulkanizacji kupię. Oferty proszę do Kurjera Pozn. zdg 81 413

Poszukuję
mleczarni która dostarczy 8 beczek masła tygodniowo. Cena gotówką Oferty Kurjer Poznański zdg 81 421

Obligacje
Banku Gospodarstwa Komunalnego Cena Kurjer Poznański zdg 81 447

Narty
dobrze utrzymane kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 81 612

Garnitur
klubowy skórą lub gobelin kupię okazyjnie Oferty Kurjer Poznański zdg 81 503

Zegar
stojący Becker dobrym stanie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 854

Piec
przenośny kaflowy kupię. Wrocławska 38, m. 33. zdg 81 530

Znaczki
polskie, zbiory kupuje stale. Ratajczaka 9, m. 8. zdg 81 564

Kupię
okazyjnie jadalkę, sypialkę, kuchnię. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 81 689

Rzeźnictwa
dobrze zaprowadzonego poszukuje wraz warsztatem, pokojem, kuchnią i stajnią w Poznaniu lub na prowincji. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 678

Pianino
do nauki kupię gotówką, cenę podać. Pełka Hospiz Poznań, Wjazdowa 8. Pg 5 229-71.73

Kasę
„National" kupimy zaraz. Oferty cena opis „Par", Warszawa, Bracka 17 pod „4". Pg 4 736-62.471

Maszynę
do pisania dobra marke kupię. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 659

Wagi
decymalne 200—250 kg, talerzową, dobry stan. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 767

Radjo
trzylampowe, brauning mały, kupię. Oferty Kurjer Poznański dg 1 926

Budynek
fabryczny możliwie z ogrodem w śródmieściu lub na przedmieściu Poznania kupimy. Prosimy o jaknajdokładniejsze propozycje do Kurjera Pozn. pod ng 6 156

Magiel
elektr. kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 79 888

Poszukuję
form cementowych, rury 0.50×0.80 i wszelkie inne. Wodna 27, Przybył. Pg 5 261-57,229

Owoc
skupuje Żydowska 33. zdg 81 849

Kupię
maszynę do krążenia blachy — (Rundmaschine) Oferty Kurjer Poznański zdg 81 779

Willę
kupię, wpłaty 25 000. Dokładny opis. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 772

Kamienicę
komfort kupię wpłaty 80 000. Dokładny opis Kurjer Poznański zdg 81 773

Kupię
Fretki Leja, Leszno, Średnia 29. ng 6 158

Zakupię
starą odzież. A Nowacki, Klasztorna 24. zdg 82 043

6. KAMIENICE

Wybór
korzystnych kamienic, willi poleca Gruszczyński. Pocztowa 30 telefon 58-66. zdg 81 533/4

Dom
Mosina centrum 6 pokoi masyw elektryka ogród bez długu 5 000 sprzeda Władysław Kleiber. Mosina. zdg 81 823/4

Administracji
domów poszukuje kawaler sumienny. Na życzenie kaucja. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 023

Kamienicę
sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 79 668

Kupię dom
4 mieszkania trzypokojowe najchętniej nowo wybudowany blisko Poznania Oferty z podaniem ceny warunków i obciążenia hipotecznego Kurjer Poznański zdg 81 312. Pośrednicy wykluczeni.

Administrator
właściciel domu, dyplomowany prawnik przyjmie administrację domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 21 215

Dom
ogród Pochójka, Mosina. zdg 81 279

Kupię
dom nowy lub kamienicę komfortową słoneczne między ul. Focha a Dąbrowskiego przy dużej wpłacie. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 353

Bad Charlottenbrunn
Niemcy — willę sprzedam lub zamienię na dom Poznaniu. — Głobisz, Kwiatowa 4. zdg 81 387

Kupię
nowobudowaną willę dochodową z hipotekami okolica Poznania obojętną, wpłacę 50 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 391

Willę
komfortową centrum, dużym ogrodem, 4 mieszkania pięciopokojowe sprzedam 55 000 gotówka. Wiadomość Paluch, Poznań — Kantaka 8/9. zdg 81 528

Kamienicę
centrum, dochód roczny 6 000. cena 45 000 sprzedam. Paluch. Poznań, Kantaka 8/9. zdg 81 527

Dom
Rynek Śródecki, dochód roczny ustawowy 3 700, cena 26 500. Administrator Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdg 81 593

Korzystne
kupno willi-kamienicy załatwia solidnie rzetelnie. Dzwonić 32-69. zdg 81 542

Willę
Poznaniu dochód roczny 1 200 sprzedam 5 500. Both, św. Marcin 15. zdg 81 694

Dom-willa
6 mieszkaniowa dochód roczny 2 000 cena 14 000. Both, św. Marcin 15. zdg 81 691

Większą willę mieszkaniową
wolną od podatku sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 887

Kamienicę
dobrze utrzymaną, składy, główna ulica, całą lub idealną połowę sprzedam, 7 × komorne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 82 051

Emeryt sądowy
przyjmie adm domu Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 85 0

Kamienicę
z składami blisko Starego Rynku sprzeda właściciel. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 875

Kamienicę
nową, dochód 6 800. sprzedam spiesznie, wpłaty 25 000. reszta amortyzacja. Kossmann. Fredry 6. zdg 81 863

Kamienica
czynszowa Wilda 21 000 dochodu hipoteka amortyzacyjna korzystnie przedamy Osiecki i Pfitzner Poznań Grobla 25 a. zdg 81 727

Kamienica
(Słowackiego) dochód 14 000, cena 90 000. wpłaty 50 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 033

Kamienicę
czteropiętrową, dochód 13 500. sprzedam 90 000 bez pośrednictwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 032

7. PIENIĄDZ

Pożyczki
I. hipotekę przeprowadza Młyńka 4 mieszkanie 1. zdg 81 662/3

Ziemianie
mogą łatwo pokonać trudności finansowe. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 554

20 000 zł
posiadam proszę o propozycje. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 238

Pewna
lokata! Do odstąpienia hipoteka zł 13 500 I miejsce wartościowej kamienicy śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 592

5 000 zł
przystąpię jako wspólnik do solidnego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 390

Pierwszą
hipotekę reszte ceny kupna 11 000 złotych na stomorgowem gospodarstwie sprzedam zaraz za 6 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 708

Kto
pożyczy 150 zł etatowemu urzędnikowi na krótki czas otrzyma zabezpieczenie — dobry procent. — Oferty Kurjer Poznański rg 4 052

Pożyczki
Przedstawiciel zastępca pożyczkowej Spółki Akcyjnej przyjmuje tylko pewne wnioski. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 855

3—5000
poszukuje dobry procent, gwarancja Oferty Kurjer Poznański zdg 81 956

Drogerja
w dobrem punkcie Poznania bardzo dobrze prosperująca z powodu choroby właściciela zaraz do sprzedania lub przyjmę wspólnika czynnego z gotówką 10 tys. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 81 977

Pożyczki
krótkoterminowej 4—5 000 na I. hipotekę domu wartości 45 000 w Poznaniu szukam Oferty Kurjer Poznański zdg 81 844

Dobra lokata gotówki
pożyczki do 5 tys. złotych dobre gwarancje korzystne warunki poszukuje Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 81 952

3 000
pana (ia) lub emeryt. do współpracy zaprowadz. fabryka w Poznaniu Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 82 078

Spólnika
do 10 tys złotych przedsiębiorstwo restauracyjne śródmieście Poznania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 954

8. DO WYNAJĘCIA

300 wolnych
mieszkań składów stróżostwa, ubikacje, piekarnie czynsz miesięczny Pośredniczy bezpłatnie. Związek gospodarzy Wierzbięcice 27. zdg 81 616/7

Dwupokojowe
zaraz czynsz zgóry. Kosynierska 14. zdg 80 879

Dwupokojowe
słoneczne mieszkanie z ogrodem do wydzierżawienia Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 80 896

Lubeckiego
16 pomiędzy Grunwaldzką Marcelińską nowej willi mieszkanie 4 pokojowe i pokojo pojedyńcze bez mebli. Godz 11—13 i 15—17. zdg 81 181

5 pokoi przynależnościami
II piętro dom nowoczesny, centralne ogrzewanie, ciepła woda, magiel, piękne położenie przy parku zupełny spokój śródmieście przy ul. Wały Zygmunta Starego 6 Łaskawe zgłoszenia przyjmuje Administrator domu Artyleryjska 6, mieszkanie 7 od godziny 16—20. zdg 81 025

3
pokoje łazienka na Osiedlu od 1. 11. wynajme. Zgłoszenia Patr. Jackowskiego 43 m. 1. zdg 81 097

Trzypokojowe
urzędnikowi Focha 186, obejrzć 4—5. zdg 80 975

Pięciopokojowe
II piętro 550 kwartalnie Gospodarz. Marcina 15. zdg 81 159

2 pokoje
pokój dla służącej, kuchnia, wolne, dzierżawa zgóry, Długa 3 — mieszkanie 9, gospodarz. Zgłoszenia 3 a 4. dg 1920

8-mio
pokojowe na parterze oraz 5-cio pokojowe mieszkanie na III piętrze blisko Parku Wilsona, centralne ogrzewanie, bardzo korzystnie do wynajęcia. Marwegowa-Piechocka Chełmońskiego 21, tel. 78-02. Zgłoszenia u administratora mieszkanie 7. zdg 81 063

Dwupokojowe
słoneczne, parkiet czynsz miesięczny. Dera, Rolna 50 (koło Cegielskiego). zdg 79 617

7 pokojowe
mieszkanie komfortowe ogrzewanie centralne I. piętro ul Matejki od 1 listopada korzystnie do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 189

Willa
6-pokojowa, komfortowa do wynajęcia. tel. 5804. zdg 80 562

Willa
siedmio-pokojowa z komfortem, w dużym ogrodzie, nowowybudowana, przy ulicy Lubeckiego — do wynajęcia — od 15-go listopada b. r. Wiadomości udzieli Prof. Hannytkiewicz, ul. Dąbrowskiego 25a, II. p. dg 1 878

Czteropokojowe
siedmiopokojowe komfortowe mieszkanie wynajmie gospodarz. Matejki 48/49 portjer. zdg 81 321

Czteropokojowe
kuchnią wprost od gospodarza. Łukaszewicza 24. zdg 81 288

3 pokoje
kuchnię zaraz wydzierżawię. Promienista 48, Górczyn—Łazarz. zdg 81 236

Słoneczne
4 pokojowe Focha 123 oraz skład obszernem mieszkaniem wydzierżawi właściciel Lodowa 1, m. 4. zdg 81 220

Dwa
pokoje, kuchnia do wynajęcia. Aleja za Cytadelą 32 zdg 81 047

2
komfortowe 5 pokojowe po renowacji od 1. 11. do wynajęcia. Plac Sapieżyński 3 I. p. zdg 81 263

Czteropokojowe
mieszkanie korzystnie oddam. Różana 4, m. 19, od 6—8. zdg 81 389

2
pokoje kuchnia dom nowy Łazarz, Gen. Kosińskiego 17a, m. 7, gospodarz. zdg 81 412

Duże sześciopokojowe
II piętro, blisko parku Wilsona, słoneczne ciepłe pełny komfort hol, centralne wodne ogrzewanie Zgłoszenia gospodarz Kochanowskiego 4, mieszkanie 2. zdg 81 432

Trzypokojowe
ogródek, spokojnej willi. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 437

Dwa
pokoje kuchnię wynajmę rok zgóry. Adres Kurjer Pozn. zdg 81 570

Mieszkanie
3 pokojowe łazienka kuchnia. Wrocławska 38 m. 32. zdg 81 576

Mieszkanie
stajnię, chlewy stodołę. Czynsz zgóry. Dębiecka 24 zdg 81 540

Próżny
pokój na ubikacje handlową Administracja. Pocztowa 31a. zdg 81 539

Pokój
kuchnię wynajmę zaraz. Palacza 28, 16 — 18 zdg 81 631

Pokój
kuchnia, meblami zaraz do wynajęcia. Dominikańska 1, mieszkanie 16. zdg 81 67[illegible]

5 pokoi
komfortowych słonecznych — Aleja Wielkopolska 43. zdg 81 514

3
komfortowe Jeżyce 100 zgóry 900 2 Łazarz 40 wskaże Młyńska 4, m. 1 zdg 81 661

Trzypokojowe
słoneczne, komfortowe, Listopadowa 40, kierunek Grunwaldzka. Wiadomość Śniadeckich 19, Sławiński. zdg 81 769

6-cio pokojowe
odnowione, słoneczne, gospodarz, Matejki 68, m. 6. zdg 81 758

3
kuchnia, Pocztowa pierwsze 120 Poważni reflektanci dzwonić 32-69. zdg 81 543

2 pokoje
kuchnia zaraz do wynajęcia najchętniej urzędnika od gospodarza. Ul. Sokoła 11. zdg 81 709

3
pokoje kuchnia zaraz. Starołęka, Kaczmarek Starołęcka 49. zdg 81 697

Trzypokojowe
komfort. Górczyn, Bosa 19, gospodarz. zdg 81 890

Próżny
pokój z używaniem kuchni od gospodarza do wynajęcia. Kilińskiego 3, m. 6. zdg 81 873

Czteropokojowe
komfortowe zaraz — Wierzbięcice, Grobla 27, m. 22 zdg 81 870

Mieszkanie
dwa pokoje kuchnia z meblami śródmieście odstąpię — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 843

Dwupokojowe
łazienka meblami oddam. Kraszewskiego 12 m 6. zdg 81 932

Skład
z mieszkaniem lub bez nowy budynek nadaje się na każdą branże szczególnie filje rzeźnicka dobre położenie prócz tego mieszkanie 2 pokoje kuchnia, śliczne, elektryczność kanalizacja od zaraz wynajmie gospodarz Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 81 967

Mosina
3 lub 4 pokoje z kuchnią wydzierżawię zaraz. Zgłoszenia J. Kurkiewicz, Mosina zdg 81 960

Komfortowe
2 pokojowe łazienka, kuchnia, centralne ogrzewanie. Willa „Janina", ul. Słoneczna 19. zdg 81 810

Próżny
centrum dzierżawą zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 81 819

Mieszkania
różnych wielkości Związek Gospodarzy Wojciecha 2 zdg 81 818

7
pokojowe mieszkanie kuchnia, łazienka pokój dla służącej centr. ogrzewanie Matejki 61 III zdg 81 860

2
3 pokoje za dzierżawę wskaże Świercz, Słowackiego 27. zdg 81 936

Dwa
pokoje kuchnią bardzo dobr położenie, dzierżawa dwuletnia. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 82 013

Samotnej
osobie nadarza się objęcie słonecznego, frontowego pokoju — śródmieście, przy kupnie mebli takowego 675.— Oferty Kurjer Pozn. zdg 82 066

6-pokojowe
komfortowe mieszkanie zaraz do wynajęcia Przeczna 9, I. p. zdg 81 953

Czteropokojowe
front komfort Focha Park Wilsona poważnym reflektantom — czynsz zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 82 082

Czteropokojowe
komfortowe willi śródmieściu. — Oferty Kurjer Poznański zdg 82 077

9. SZUKA MIESZK.

Mieszkania
2 pokojowego z kuchnią od gospodarza poszukuje młodsze, spokojne małżeństwo. (Współpracownik niniejszego pisma). Punktualny płatnik. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 78 801.

3—4
pokojowego słonecznego komfort górna część miasta początek Łazarza Jeżyc I—III piętra poszukuje bankowiec wyższem stanowisku bez rodziny pewny płatnik Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 297

2—3
pokojowego kuchni słonecznego, blisko Placu Wolności I piętro wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 516

2
lub 3 pokoi okolicy Parku Wilsona od gospodarza ewentl. płacę rok zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 81 317

Dwupokojowego
1 1. szuka pewny płatnik. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 324

Dwóch
pokoi kuchnia poszukuje urzędnik państwowy od gospodarza, płaci zgóry Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 230

Pokoju
kuchni lub dwóch poszukuje kolejarz (Wilda — Łazarz). Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 216

Dwupokojowego
komfortowego wprost od gospodarza, centrum dzierżawa miesięczna inteligentne małżeństwo Oferty Kurjer Poznański zdg 80 828

Pokój
i kuchni lub 1 pokoju wprost od gospodarza (Jeżyce) poszukuje urzędnik samotny ewentualnie czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 598

Mieszkania
jednopokojowego lub ubikacji odpowiedniej gospodarza poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 81 264

Poszukuję
3 pokojowego mieszkania z wygodami czynsz do omówienia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 80 969

Poszukuję
3—4 pokojowego mieszkania w śródmieściu I. wprost od gospodarza. Płacę czynsz rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn zdg 81 416

Poszukuję
1—2 pokoi kuchnia śródmieściu. Oferty Kurjer Pozn zdg 81 449

Mieszkania
mniejszego urzędnik. Cena Kurjer Poznański zdg 81 364

Trzypokojowego
komfort na Wildzie lub innej okolicy poszukuję. Czynsz zgóry. Tylko od gospodarzy Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 79 118

3—4
pokojowego poszukuje młode małżeństwo. Czynsz zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Dąbrowskiego 10. Delikatesy. zdg 81 625

Przedmieście!
Poszukuje mieszkania Zgłoszenie warunkami Kurjer Poznański zdg 81 620

3 — 4
pokojowego poszukuje pewny płatnik od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 518

Jednopokojowe
kuchnia wprost gospodarza czynszem miesięcznym, bezdzietn. Komorne zapewnione. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 516

Urzędnik
państwowy na wyższem stanowisku poszukuje mieszkania 4 do 5 pokojowego. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 669

2—3
pokojowego, śródmieściu, miesięczna dzierżawę, kwartał zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 705

3—6
słonecznych pokoi, komfort, piece, I lub II piętro, od 1 grudnia, dokładne warunki cena Kurjer Poznański dg 1 930

6—7
pokojowego, komfortowego, okolica Wilsona, Mickiewicza lub Libelta, nie wyżej II piętro. Zgłoszenia cena do Kurjera Poznańskiego zdg 82 050

5—7 pokoi
centrum niewyżej II ptr od zaraz wprost od gospodarza poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 82 080

Mieszkania
2—3-pokojowego z przynależnościami możliwie od zaraz poszukuję. Płace czynsz dwa lata zgóry. Oferty Kurjer Poznański rg 4051

4—5
pokojowego komfortowego poszukuję dam zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 81 774

Trzypokojowego
przynależnościami, śródmieściu — najwyżej III ptr. zapłace zgóry, emerty. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 81 876

Biuro
kompletnie urządzone poszukiwane. Ewentualnie przyłączymy się do spokojnego biura tylko śródmieściu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 82 010

4-pokojowego
mieszkania bliżej śródmieścia szuka stały urzędnik państwowy 1 grudnia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 998

Szukam
2 pokoje kuchnia parter, gdzie magiel, prosperuje czynsz zgóry. Oferty Wielkie Garbary 53 — 11 zdg 82 070

Poszukuje
2—3 pokojowego mieszkania, kupie meblami. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 034

3—4
pokojowe blisko centrum. bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 047

Ślusarz
mechanik poszukuje mieszkania wzamian wszelkich reparacji lub stróżostwa Oferty Kurjer Pozn. zdg 82 086

10. ZAMIANA MIESZKANIA

Pięciopokojowe
mieszkanie śródmieście na 3 pokoje Oferty Kurjer Poznański zdg 81 989

4
pokoje centrum zamienie na mniejsze lub oddam Oferty Kurjer Poznański zdg 81 820

11. POKOJE UMEBL.

Dwuosobowy
Polna 13 — 19 zdg 80 177

Pokój
solidnym od zaraz Skarbowa 2. mieszkanie 10 od 1—5 zdg 79 812

Frontowy
umeblowany. Grobla 1 b. m 8. zdg 80 706

Plac Nowomiejski
5a m 9 dwa łączne słoneczne komfortowo umeblowane pokoje. zdg 80 477

Umeblowany
i próżny. Matejki 4. m 9. zdg 80 976

Dwuosobowy
lub małżeństwo Staszica 21 m. 10. zdg 80 984

Inteligentnemu
wygodami Wielkie Garbary 38. 15. rg 4 049

Próżny
pokój używaniem kuchni. Andrzejewska. Piekary 8 a podwórze III. m. 32. zdg 81 098

Słoneczny
czysty pokój balkonowy utrzymaniem lub bez u dobrej rodziny. Różana 6. m 8. zdg 81 069

Elegancki
frontowy elektr. 1 11. utrzymaniem lub bez. Szwajcarska 12 m. 7. zdg 81 205

Duży
Rybaki 12 mieszk. 24 zdg 81 019

Pocztowa
21. m. 6. duży elegancki. zdg 81 040

Trzy
dwuosobowy. Szamarzewskiego 1 — 6. zdg 79 506

Pokój
jako procent dam za pożyczkę 300 zł centrum. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 544

Frontowy
parterowy. Kreta 23 mieszk. 4. zdg 81 337

Tani
pokój Spokojna 29. mieszk. 16. zdg 81 390

Pokój
wynajme. Pocztowa 14 mieszkanie 2. zdg 81 342

Pokój
frontowy ogrzewaniem Niegolewskich 12 mieszk. 8 zdg 81 343

Miły
pokoik frontowy Szwajcarska 12a mieszkanie 6. zdg 81 348

Pokój
Czesława 16 a. II lewo. zdg 81 349

Focha
36. mieszkanie 6 zdg 81 356

Niegolewskich
7 Trzebiatowska zdg 81 358

Dwuosobowy
Wierzbięcice 16. m. 7. zdg 81 296

Wrocławska
19 — 6. dwuosobowy. elektryczność lepszym panom zdg 81 304

Tanio
jedno — dwuosobowy ciepły — frontowy. Wielkie Garbary 47. m. 9. zdg 81 313

Pokój
ładnie umeblowany. Matejki 7. mieszkanie 3. zdg 81 327

Matejki
2. mieszkanie 5. zdg 81 333

Niekrępujący
Kanałowa 7 m. 8. zdg 81 281

Dwuosobowy
elegancki ciepły Kreta 0 m. 7. zdg 81 285

Jedno-
dwuosobowy. Kwiatowa 4 m. 5. zdg 81 291

Frontowy
elektryczność tamże mały. Woźna 14 a m. 11. zdg 81 235

Ogrodowa
3 mieszkanie 4 frontowy. jednoosobowy bez pościeli. zdg 81 221

Niekrępujący
frontowy I piętro elektr. panu. Kantaka 8 9 m 3. zdg 81 21

25,—
wspólny elegancki opałem pani. Plac Bernardyński 2. m 9 zdg 81 213

Pokój
lepszemu panu. Działyńskich 8. m. 6. zdg 80 986

Poszukuję
współlokatorki Bukowska 9 II. zdg 81 210

Małeckiego
10 — 4. zdg 81 214

Dwuosobowy
Wierzbięcice 11 — 9 zdg 81 039

Grottgera
2 IV zdg 81 186

Pokój
wspólny dla panienki. Poplińskich 11 mieszkanie 16 zdg 81 269

Dobrze
umeblowany słoneczny frontowy. Rzeczypospolitej 5 m 6. zdg 81 268

Pokoik
12 zł. Niegolewskich 5 m. 14. zdg 81 249

Pani
dzieckiem samotnej osoby pokoik używaniem kuchni okolicy Wildy Oferty Kurjer Poznański zdg 81 248

Dwuosobowy
Śniadeckich 18 — 9. zdg 81 245

Wspólny
Nowomiejski 5. m 23 zdg 81 244

Centrum
pokój dwuosobowy. Kreta 22 — m 10 zdg 81 243

Klatki
dwuosobowy utrzymaniem tanio. Kanałowa 15 rzeźnictwo zdg 81 242

Pokój
tani Czesława 17 mieszkanie 6. zdg 81 367

Pokój
panu. Różana 4a. m 15. zdg 81 368

Pokój
wspólny pani Półwiejska 28 — 16 zdg 81 378

Pokój
słoneczny śródmieście. łazienka. telefon. z utrzymaniem. pierwszorzędnym. Plac Działowy 7. m 3. zdg 81 381

Różana
4a. m. 21. czysty. słoneczny. zdg 81 383

Dwuosobowy
35.— Kopernika 4 24 zdg 81 384

Słoneczny
Strzelecka 31 — 7 zdg 81 395

Dwuosobowy
solidnym. Krasińskiego 14. m. 6. zdg 81 494

Słoneczny
frontowy. inteligentnym. Strzelecka 10. m. 6. od 1—5 godz. zdg 81 397

Panienkę
na wspólny Kreta 5 m. 19. zdg 81 400

Umeblowany
Wielka 15. m. 7. zdg 81 404

Pokój
skromny. Wrocławska 13 — 9. zdg 81 406

Pokój
małżeństwu bezdzietnemu. — Skarbowa 19. m. 7. zdg 81 407

Pokoik
tanio. Poznańska 27a. I. prawo. zdg 81 408

Pokój
panom. Kwiatowa 13. m. 10. zdg 81 411

1—2
osobowy elektr. Jackowskiego 40 m. 8. zdg 81 417

Tanio
panom. frontowy utrzymaniem fortepian. Wielkie Garbary 53 m. 5. zdg 81 419

Przecznica
2. mieszkanie 6. dwa frontowe — utrzymaniem. zdg 81 454

Frontowy
Za Bramką 13. m. 7. II. p. zdg 81 457

Zupełnie
niekrępujący panu Kantaka 1. m. 7. zdg 81 460

Pokój
umeblowany. frontowy osobnem wejściem dla 2 panów wynajmę zaraz Szamarzewskiego 32 mieszkanie 8. zdg 81 423

Centrum
pokój frontowy przy Zamku. Wały Zygmunta Augusta 1. mieszkanie 9 zdg 81 425

Dąbrowskiego
26 mieszk 3. frontowy zdg 81 426

Pokój
umeblowany front elektryczność Bukowska 41 m. 9 zdg 81 427

Pokoik
Wierzbięcice 21 a mieszkanie 3. zdg 81 430

Pokoik
ciepły. Składowa 12 mieszk. 15. zdg 81 431

Pokój
św. Wojciecha 25 mieszkanie 16. zdg 81 434

Pokój
swobodny. utrzymaniem. Św. Marcin 33 m 9 zdg 81 500

Ogrodowa
5 również małżeństwu Gintrowicz. zdg 81 499

Dwom
panom Strzelecka 3b mieszkanie 6. zdg 81 497

Kraszewskiego
19. I. lewo. zdg 81 396

Dwuosobowy
solidnym studentom Świętokrzyski 3 — 12 zdg81 493

Pokój
Składowa 12. m. 3 drugi dom ogrodowy. zdg 81 490

Pani
Wielkie Garbary 21 Filarska. zdg 81 474

Komfortowy
wejście niekrępujące. łazienka. centralne obok Zoologu. Gajowa 4 m. 9 zdg 81 473

Pokój
Wały Królowej Jadwigi 2 — 3. zdg 81 472

Jeden
i dwuosobowy do wynajęcia. Jasna 3. m. 2. zdg 81 471

Pokój
eleganckj telefon. dobre utrzymanie Stary Rynek 78 mieszkanie 4 rg 4 017

Kwiatowa
9 — 11. zdg 81 601

Wały Jagiełły
2 a 25. zdg 81 600

Solidnemu
panu Mostowa 29. mieszkanie 3. zdg 81614

Półwiejska
11. m. 5. zdg 81 613

Klatki
panu — pan. Długa 0. m. 6. zdg 81 609

Próżny
zaraz. Kwiatowa 5. m 2. zdg 81 608

Pokoik
30 zł (niestudjującym) Kreta 4. II. prawo. zdg 81 605

Wspólny
dla panienki Focha 70. m. 7. zdg 81 603

Pokój
jedno - dwuosobowy. Różana 4 a. II. prawo. zdg 81 656

Pokój
Łąkowa 10. m 4 zdg 81 654

Wspólny
panience. Marcin 21. mieszkanie 11. zdg 81 652

Dwuosobowy
Łąkowa 16. I prawo zdg 81 651

Pokój
Małeckiego 15 m. 3. zdg 81 480

Pokój
frontowy słoneczny Poznańska 8/10 mieszkanie 8 zdg 81 477

Dobrze
umeblowany ciepły lepszemu panu Fredry 4. II. zdg 81 476

Pokój
utrzymaniem bez. Matejki 66 mieszkanie 8. zdg 81 507

Niekrępujący
2—3 osobowy bez pościeli utrzymaniem bez Św. Marcin 62. mieszkanie 6 zdg 81 504

Inteligentnej osobie
ładny pokój elektryczność łazienka. telefon Św. Marcin 64. III. piętro mieszk 10 zdg 81 502

Pokój
małżeństwu. paniom. Stroma 23. m. 13. zdg 81 574

Marcinkowskiego
31. m. 7. dwu jednoosobowy. niekrępujący elegancki. łazienka ewentl. utrzymanie. zdg 81 572

Pokoje
utrzymaniem korzystnie. Skarbowa 11. II. p. zdg 81 573

Czysty
niekrępujący elektryczność. łazienka solidnym. Adres Kurjer Pozn zdg 81 571

Dwuosobowy
Kolejowa 43. m. 14. zdg 81 569

Dwuosobowy
telefon. centr. ogrzewanie. łazienka. Mielżyńska 2. m. 18. zdg 81 525

Pokój
Wierzbięcice 26 mieszkanie 11. zdg 81 522

Pokój
małżeństwu lub panom. Poznańska 50. m. 7. zdg 81 521

Pokój
jednoosobowy. Garncarska 10 — 4. zdg 81 520

Pokój
Pocztowa 22. mieszkanie 9. zdg 81 519

Duży
próżny wynajmę. Ogrodowa 5. m. 7. zdg 81 563

Ciepły
panom po 15.— Łąkowa 21. II. zdg 81 468

Słoneczny
elektryczność Mostowa 4. m. 9. zdg 81 568

Dwuosobowy
Kopernika 7 parter. zdg 81 556

Pokój
umeblowany. Św. Marcin 57. m. 5. zdg 81 553

Pokój
Gwarna 8. m 12. zdg 81 567

Pokój
dla panów lub pań. Strumykowa 32. m 10. zdg 81 466

Frontowy
elektryka. telefon. Dąbrowskiego 25a m. 3 zdg 81 461

Niekrępujący
pani używaniem kuchni Wierzbięcice 30 mieszk. 21. zdg 79 562

Czysty
pokój. Wierzbięcice 13. m. 22. zdg 75 276

Panu
wspólny. Ogrodowa 15. m. 9. zdg 81 551

Pokój
Św. Marcin 31 m 10. zdg 81 549

Dla
solidnego pana. Wierzbięcice 55 m. 3. zdg 81 541

Pokój
pościel pożądana Małeckiego 33. m. 2. zdg 81 538

Jednoosobowy
Plac Działowy 6 m 8. zdg 81 535

Pokój
centralne ogrzewanie elektryczność Śniadeckich 32. mieszkanie 2. zdg 81 532

Pokój
Grunwaldzka 3. I zdg 81 531

Elegancki
pokój lepszemu panu — pani. — Szewska 20a. m. 3 zdg 81 526

Niekrępujący
ładny. Szyperska 1 I. zdg 81 635

Elegancki
niekrępujący 1—2 panom. Małeckiego 11. m. 9. zdg 81 626

Pokój
do wynajęcia Zielona 3. m. 10. zdg 81 623

Krasińskiego 4
m 4. słoneczny. czysty. ogrzewanie. łazienka. elektryczność. zdg 81 617

Dwuosobowy
frontowy. wygodami. Działyńskich 3, m. 8. zdg 81 599

Pokoik
niekrępujący. czysty. pani lub panu. Wybickiego 15. mieszkanie 10. zdg 81 598

Dąbrowskiego
27a, m. 4. wspólny pana. zdg 81 595

Czysty
Szwajcarska 24. m. 4. zdg 81 592

Pokój
2 panienkom z utrzymaniem 80.— zł od osoby. — Pocztowa 26, m. 6. zdg 81 589

Dwuosobowy
także małżeństwu. Strzelecka 20. mieszkanie 7. zdg 81 586

Pokój
ładny jedno- dwuosobowy. Chwaliszewo 5. mieszkanie 5. zdg 81 583

Paniom
Dąbrowskiego 27 — 13 zdg 81 581

Pokój
umeblowany i gabinet lepszemu panu lub dwom. Blachowska. Aleje Marcinkowskiego 3a. m. 9. 10—1, 4—7. zdg 81 683

Panu
piękny zdrowotny. Matejki 3. m. 3. zdg 81 680

Utrzymaniem
bez. Słowackiego 29. wejście ul. Asnyka m. 3. zdg 81 67

Pokój
umeblowany. niekrępujący wszelkiemi wygodami i telefonem do wynajęcia. Małeckiego 11. m. 6. Pg 5 227-57.215

Pokój
utrzymaniem 80 lub bez. Kreta 5. m. 9. zdg 81 641

Śniadeckich
9 — 8. dwuosobowy. zdg 81 639

Małżeństwu
bezdzietnemu umeblowany 30 zł. Wierzbięcice 23. m. 9 zdg 81 672

Dwuosobowy
Rybaki 9 m 9. zdg 81 667

Ładny
dla panów. Jackowskiego 13 — 3. zdg 81 766

Umeblowany
czysty. frontowy. Mickiewicza 18a. m. 4. zdg 81 763

Kwiatowa
9. mieszkanie 12. zdg 81 761

1—2
frontowy. ciepły. Chwaliszewo 50. m. 6. zdg 81 704

Skarbowa
18 — 5. jeden lub dwa pokoje także na biuro. zdg 81 759

Pokój
próżny do wynajęcia. Adres Kurjer Poznański zdg 81 753

Dwuosobowy
Małeckiego 5. mieszkanie 19. zdg 81 750

Parter
frontowy. elektryczność. Św. Wojciech 8 — 5. zdg 81 748

Elegancki
czysty. słoneczny niekrępujący pokój. Wszelkie wygody. Dom kulturalny. Wyspiańskiego 18, I. piętro. zdg 81 745

Dzwonić
32-69. zdg 81 548

Tanio
wspólny dla pani z utrzymaniem. Sew. Mielżyńskiego 6. m. 1. zdg 81 760

Frontowy
dla jednej lub dwóch osób. Strzelecka 19. m. 4. zdg 81 702

Duży
frontowy. Pocztowa 21. m. 5. zdg 81 894

Chełmońskiego
9 — 8. balkonowy. słoneczny. centralne, dwuosobowy. zdg 81 891

Tylko
inteligencji. Podgórna 10a, m. 4. zdg 81 915

Frontowy
wynajmie małżeństwu. Traugutta 28. m. 11. zdg 81 912

Pocztowa
20, m. 8, dwuosobowy. zdg 81 908

Studenta
wspólny, frontowy. Wrocławska 3, m. 6. rg 4 066

Umeblowany
Wodna 11. 2. rg 4 065

Pokój
frontowy. słoneczny. elektryczność. Stary Rynek 71/72, m. 10. rg 4 063

Centrum
ładnie umeblowany lepszemu panu, pani. Szewska 15 m. 8. rg 4 060

Pokój
umeblowany. wejście klatki schodowej na parterze. samotnej osobie od 1 listopada. Zgłoszenia pomiędzy 2—5 popołudniu. Wielkie Garbary 33. I. piętro. u gospodarza. rg 4 054

Mały pokoik
tanio. Kwiatowa 4. m. 11. Pg 5 259-57.231

Klatka
schodowa tanio bez pościeli. ul. Kwiatowa 4. m. 11. Pg 5 260-57.232

Półwiejska
2 — 6 dwuosobowy jeden (utrzymaniem), pianino. zdg 82 054

2-osobowy
centralne. elektryczność. Wyspiańskiego 12. m. 7. zdg 82 052

Kraszewskiego
11. mieszkanie 17. jednosobowy. ładnie umeblowany. utrzymaniem bez. zdg 82 049

Słoneczny
tanio. Plac Bernardyński 1. m. 5. zdg 82 042

Niekrępujący
dwuosobowy Szewska 15. m. 10. zdg 81 725

Słoneczny
1—2 osobowy utrzymaniem — bez Ratajczaka 33 m 14 zdg 81 723

Mickiewicza
5. m. 9 Pokój zaraz. zdg 81 716

Pokoik
piecykiem. Małeckiego 27 — 4. zdg 81 715

Frontowy
Stary Rynek 8. m. 3. rg 4050

Czysty
pokój Plac Bernardyński 2. m. 11 zdg 81 848

Niekrępujący
Różana 10. Górny. zdg 81 845

Dwuosobowy
centralne. elektryczność. Masztalarska 5a. mieszkanie 9. zdg 81 882

Frontowy
I. piętro. czysty miły elektryczność. Długa 9. m 3. zdg 81 872

Jednoosobowy
Działyńskich 7. m 14 parter. zdg 81 868

Małżeństwu
Przybylska. Traugutta 32. zdg 81 862

Pokój
Bukowska 21 m 8. zdg 82 019

Pokój
Plac Nowomiejski 9 m. 6. zdg 81 945

Pokój
dla pani 1—2 Małe Garbary 3. m. 5. zdg 81 946

Pokój
osobnem wejściem. Wodna 27. m. 18 zdg 81 959

Pokój
ładny dla 1—2 osób. Kwiatowa 8. mieszkanie 15. zdg 81 958

Pokój
drugi wspólny 27 Grudnia 18. m. 8. zdg 81 968

Pokój
frontowy. elektryczność. łazienka Św. Wojciech 31 II. m 10. zdg 81 983

Pokój
słoneczny. osobne wejście. na 2 osoby od 1 Wały Królowej Jadwigi 5 a. Dybizbański. zdg 81 825

Pokój
panu. Poplińskich 12 a. parter. prawo. zdg 81 793

Pokój
utrzymaniem lub bez. Ogrodowa 16. m 17. podwórzu parter. zdg 81 791

Pokój
Adamczyk Ratajczaka 14. zdg 81 786

Pokój
Kochanowskiego 7. m. 9. zdg 8. 92

Pokój
jeden. dwuosobowy Marcina 14. mieszkanie 8. front. zdg 81 918

Pokój
Bukowska 9. m 3 zdg 81 889

Pokój
dwuosobowy. Szkolna 9. m. 8. Pg 5 239-57 224

Pokój
umeblowany z klatki schodowej. Pocztowa 14 m 5 zdg 81 771

Jedno-
dwuosobowy panom. Kochanowskiego 24 narożnik Jeżyckiej. mieszkanie 7. zdg 81 742

Pokój
panom. Zielona 2 mieszkanie 19. zdg 81 740

Pokoik
Małe Garbary 4 m 8. zdg 81 739

Pokój
dwuosobowy ewentl małżeństwu Wierzbięcice 11. mieszkanie 16. zdg 81 738

Ładny
tani frontowy elektryczność. — Strusia 3 mieszk 7. zdg 81 841

Dwuosobowy
pokój. Dąbrowskiego 36 — 7. zdg 81 931

Paniom
utrzymaniem — bez. Kraszewskiego 12. m. 5. zdg 81 930

Dwuosobowy
Orzeszkowej 5 Pawliczak. zdg 81 925

Umeblowany
niekrępujący 2 osobom Focha 87 m. 11. zdg 81 997

Jedno-
dwuosobowy wygodami Polna 3. m. 2 zdg 81 995

Elegancki
Szkolna 9 m 10. zdg 81 994

Młyńska
12. I. prawo pokój. zdg 81 990

Zaraz
pokój dla 2 lub 1 osoby ewentl. używalność pianina kuchni. — Grunwaldzka 5 m. 8. Oglądać 17—19 zdg 81 964

Balkonowy
sympatyczny Mostowa 2. mieszkanie 10 zdg 81 965

Mickiewicza
3 mieszkanie 9 dwuosobowy. zdg 81 961

Frontowy
Wielkie Garbary 40 mieszkanie 2 zdg 81 878

Inteligentnemu
Ogrodowa 19 — 2. zdg 81 813

Dwuosobowy
Wierzbięcice 24a m 10. zdg 81 803

Dwuosobowy
front. Strzelecka 24 m. 11. zdg 81 797

Panów
urzędników. Nowa 6. mieszkanie 7. zdg 81 796

Frontowy
solidnemu panu małżeństwu. — Wielkie Garbary 43 m. 5. zdg 81 788

Dwa
łączne dwom osobom. Matejki 2. m. 3. zdg 81 785

Dwuosobowy
ciepły Focha 76 m 5. zdg 81 834

Skromny
Patrona Jackowskiego 17. m 12 zdg 81 942

25,—
słoneczny pokój. Polna 3 mieszkanie 5 zdg 81 938

Korzystnie
jedno — dwuosobowy utrzymaniem — bez Matejki 1 mieszkanie 4. zdg 81 937

W Dębcu
ładny duży 10 zł. ul. Jezuicka 8. zdg 82 016

Centrum
uniwersyteckie dobrem utrzymaniem. Wały Kościuszki 7 — 1. zdg 82 000

1—2
łączne fortepian Kaponiera. ul. Bukowska 9 m. 1. zdg 81 949

Strzelecka
25. mieszk. 8 jeden dwa. zdg 81 948

Aleje
Marcinkowskiego 3b, 2 pokoje. Cukiernia. zdg 82 022

Dwuosobowy
lub małżeństwu. Poznańska 27. mieszkanie 6. zdg 82 027

2 panów
frontowy duży niekrępujący. — 27 Grudnia 4. mieszkanie 6. zdg 81 971

Półwiejska
33 — 8 zdg 82 005

Umeblowany
wydzierżawi. Poznańska 20 m 3 zdg 82 079

Plac Świętokrzyski 4
I piętro jedno — dwuosobowe z utrzymaniem — bez zdg 82 075

Elegancki
słoneczny czysty. Jackowskiego 21 m 11 zdg 82 071

12. SZUKA POKOJU

Eleganckiego
tylko z klatki schodowej i centralnem ogrzewaniem poszukuje ziemianin od zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 79 792

Poszukuję
1—2 pokoi elegancko umeblowanych bezwzględnie niekrępujących. centralne elektryczność łazienka w okolicy centrum Teatru Wielkiego ewent Łazarz od 1. 11. ziemianin Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 81 087

Inteligentna
z 4 let. córeczka poszukuje pokoju w śródmieściu pościel własna. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 316

Niekrępujący
niedrogi dla pana. elektryczność. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 81 332

Niekrępujących
1—2 pokoi z telefonem Oferty Kurjer Poznański zdg 80 729

Poszukuję
pokoju umeblowanego niekrępującego na spokojne biuro centrum wraz spaniem 60 zł mies. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 183

Niekrępującego
studentka Cena Kurjer Poznański zdg 81 178

Bezdzietne
małżeństwo szuka próżnego pokoju śródmieściu wprost od gospodarza czynsz 20 zł rok zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 81 194

Korporacja
poszukuje pokoju średniej wielkości w śródmieściu Oferty Kurjer Poznański zdg 81 261

Niekrępującego
okolicy Libelta Oferty Kurjer Poznański zdg 81 260

Szukam
pokoju matka z córką razem 20 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 81 240

Od
15 11 pokoju niedrogiego swobodnego elektryczność śródmieście. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 80 860

Kto
odnajmie 2 eleganckie umeblowane pokoje. centrum. wejście niekrępujące od 15 Oferty Kurjer Poznański zdg 81 365

Pokoju
skromnego blisko centrum. bez pościeli poszukuje kawaler. — Zgłoszenia podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 81 379

Samotny
poszukuje pokoiku parterze do 15 zł Jeżyce lub śródmieście. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 388

Jeżyce
pokoju dla urzędnika. opał. światło utrzymanie. cena. Kurjer Pozn zdg 81 418

Na Głównej lub na Śródce
pokoju z dostępem do telefonu inżynier. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 611

Pokoiku
15—20. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 578

Dwuosobowego
piętnastego urzędniczk Oferty Kurjer Poznański zdg 81 560

Dzwonić
32-69. zdg T1 545

Niekrępującego
czystego poszukuje urzędnik 35 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 711

2 panie
poszukują skromnego pokoju pościela. śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 885

Urzędnik
akademickie wykształcenie szuka pokoju niekrępującego utrzymanie — bez. Warunki Kurjer Poznański zdg 82 039

Bezdzietne małżeństwo
poszukuje 2 czystych umeblowanych pokoi używaniem kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 721

Pokoiku
skromnie umeblowanego poszukuje Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer Pozn zdg 81 811

Szukam
2 pokoi nadających się na biuro śródmieściu jeden umeblowany Ofery cena Kurjer Poznański zdg 81 835

Pan
poszukuje pokoju Oferty Kurjer Pozn zdg 81 783

Krawcowa
z synem na stanowisku szuka 2 pokoi używalnością kuchni. — Oferty Kurjer Poznański zdg 82 073

13. LOKALE

Trzypokojowe
lokale przemysłowo - handlowe wolne zaraz. Gwarna 11. m 9. zdg 81 200

Ubikacje
300 m. kw lub częściowo bardzo tanio do wynajęcia od gospodarza. Ul Chlebowa 26 (Zawady) tel. 39-77. zdg 80 720

Pokój próżny
śródmieście ładny najchetniej na biuro zaraz Ogrodowa 5 m. 2. zdg 81 273

Ubikacji
mniejszej jasnej ewentualnie piwnicy poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 81 265

Skład
nadający się dla rzeźnika na filję. oraz mieszkanie 2 pokoje z łazienką gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 372

Składnica
duża w piwnicy. Gołębia 4 a zaraz zdg 81 446

Skład
narożnikowy wynajmie. Woźna 1. rg 4 081

Składy
lokale do wydzierżawienia. — Dzwonić 32-69 zdg 81 544

Skład
z mieszkaniem urządzeniem zaraz wydzierżawię na każdą branże. Marcin Łopatka Środa. ng 6 153

Ubikacji
pracownie. centrum. jasne poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 910

Adwokaci- -sędziowie!
Odstąpię dobrze zaprowadzoną kancelarję Poznań — centrum. Zgłoszenia Kurjer Poznańsk. zdg 81 861

Ubikacje
250 m kw w całości lub częściowo wydzierżawię. Bittner Dąbrowskiego 79. zdg 81 [illegible]

Ubikacji
warsztatowej suchej śródmieściu poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 984

Poszukuję
składu ewentl z mieszkaniem na cukiernię probiernię śniadalnię. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 982

Ubikacji
na warsztat 50—60 m² poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 840

Kawiarenkę
urządzoną ruchliwem położeniu wydzierżawię Oferty Kurjer Poznański zdg 82 014

Lokal handlowy
dawniej restauracja obszerny. na Jeżycach od zaraz odnajmie gospodarz. Zgłoszenia Zwierzyniecka 22 m. 6. zdg 82 064

Toruń
skład najlepsze położenie. do wynajęcia. Zgłoszenia Stryczyński. Toruń. Królowej Jadwigi 12/14 lub Poznań Dąbrowskiego 3 mieszkanie 8 zdg 82 057

14. DZIERŻAWY

Ogrodnictwo
wydzierżawię zaraz truskawki. maliny Szamarzewskiego 32. kolonjalka. zdg 80 759

Garaże
suche murowane elektryczność tanio wydzierżawię. Dolna Wilda 78 zdg 81 257

Warsztaty
garaże wolne. Globisz. Kwiatowa 4. zdg 81 386

Salon
damski wydzierżawię pierwszorzędnej fryzjerce. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 718

Dzierżawa
w Poznaniu. przy tramwaju 110 mórg. inwentarzem. zapasami — objęcie 6 000 „Dom Zleceń" Wrocławska 22 zdg 81 853

Wydzierżawię
lub sprzedam budynek na fabrykę 200 metrów kwadrat. siła. światło. na żądanie jest motor. transmisja. pasy tanio Górczyńska 36. gospodarz zdg 81 947

Wydzierżawię plac
z obróbką drzewa na miejscu. — Emilji Sczanieckiej 2 (Łazarz). zdg 82 063

15. LETNISKA I UZDROWISKA

Jeżeli
dotychczasowe leczenie zapaleń stawów kości gruczołów bez rezultatu — zacznij leczenie w Sanatorjum Sanato" Iwonicz-Zdrój Pierwszorzędne urządzenia lecznicze łazienki Prospekt za znaczkiem 30 gr ng 5961

16. OSOBISTE

Tawerna
ulica Romana Szymańskiego 10. poleca obfite smaczne kolacje po niskich cenach Brzozowski. gospodarz zdg 78 417

Dla
udogodnienia Szanownej Klienteli z śródmieścia otworzyłam bezpłatną poradnię kosmetyczną Alei Marcinkowskiego 21 I piętro m 7 godzinach 10—1 5—7. Natomiast gabinet kosmetyczny wytwórni Orlidal Kraszewskiego 14 czynny 10 18. zdg 81 969

Zgubiłem
książeczkę ZUPU Jan Mysłek — Skarbowa 18. m 3 zdg8 1 380

Z powodu eksmisji
proszę interesentów o przybycie począwszy od 2 11. 33. 3—6 popołudniu. Hotel National. Garncarska. Skład Komisowy. plac Sapieżyński 8. rg 4 064

21. ZGUBY

Zaginął
mi instrument dęty (waldhornia) Uczciwy oddawca wynagrodzenie Przestrzega się przed kupnem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 253

22. ROZMAITE

Akuszerka
Krajewska Strzelecka 2. przy placu Świętokrzyskim przyjmuje panie udziela porady i pomocy położniczej zdg 603/4

Wróżę
przepowiadam przyszłość. ostrzegam przed złemi wypadkami — Spokojna 16 a m 20. zdg 80 156

Wytworną i powabną linję
daje tylko dobrze dopasowany gorset pas leczniczy według niedoścignionego kroju. Pracownia Gorsetów Anny Bitdorfowej. Plac Wolności 9. Pg 5 136-42.72

10 groszy
kołnierzyk błyskiem prasowany w Paryskiej Pralni. filja Pasaż Apollo. ulica Kreta naprzeciw Sądu tel. 77-38. zdg 81 637/8

Która
z łaskawych Pań Dobrodziejek ofiarowałaby ciepłą garderobę. szczególnie płaszcz (wysoka figura bezrobotnej inteligentnej pannie za pracę domową Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 905

Zamiana
Zamienię na majątek ziemsk. przedsiębiorstwo samochodowe w Katowicach nowowybudowane centralnem ogrzewaniem. 20 garaży. hala montażowa maszynami 3 składy frontowe dom mieszkalny 2 piętrowy biura kompletnie urządzone. wolnem mieszkaniem. Oferty Kurjer Pozn zdg 80 346

Strojenia
i reparacje pianin. fortepianów oraz harmonjów wykonuje tanio i fachowo B. Sommerfeld. Poznań. 27. Grudnia nr. 15. tel. 19-18 ng 6 057

Maturzysta - sierota
w skrajnej nędzy. nie mając znikąd pomocy prosi litościwych ludzi o przyjście mu z pomocą w wyszukaniu korepetycyj lub jakiejkolwiek pracy. ewentualnie kilka groszy lub starą garderobę Na żądanie poświadczenie. Tyle razy ogłaszał się i nikt nie przyszedł z pomocą. Wiem jednak że teraz Bóg nie opuści i okaże miłosierdzie swoje przez ludzi noszących imię Chrystusa Zgóry „Bóg zapłać"! Zgłoszenia przyjmuje Wiśniewski Zbigniew. p. Piotrków Trybunalski Poste-Restante. zdg 80 834

Kto chce
uzyskać zdrowie niech napisze. a otrzyma poradę - środek homeopatyczny zielne dostosowane do wieku i cierpienia Uleczalna jest Gruźlica bez śladu Choroby weneryczne syfilis i jego skutki. recedywa wykluczona Cierpienia żołądka kiszek wątroby nerkowe nerwowe sercowe kobiece reumatyczne artretyczne. skleroze. choroby dziecinne umysłowe itd Posiadam liczne podziękowania Zakład przyrodoleczniczy Marmolwej. Królewska Huta Rynek 7 ng 5463

Swetry
garsonki bluzki sukienki 1 ł. p wykonuje przerabia „Tricot" — Pocztowa 23 Pg 47 82-39.29

Olbrzymi wybór w pończochach

jedwabnych macco fil de'cosse. skarpetkach. pończoszkach dziecięcych. Ceny niebywale niskie. Fabryka Bielizny Dom Płócień. J. Schubert, Wrocławska 3. Pg 4789-33.34

Akuszerka
Ogrodowa 2. udziela porad. pomocy Pg 4796-56.272

Futra wykonuje elegancko Marjan Pławiński
Plac Nowomiejski 6 Pr 5 174-57.188

Tysiące
chorych na katar żołądka. wzdęcia kurcze bóle. niestrawność. zgagę nudności. wymioty. brak apetytu. ogólne osłabienie etc. odzyskało zdrowie używając ziółka sławnego na cały świat doktora Dietla profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego Żądajcie bezpłatnej broszury pouczającej. Adres: Liszki - Apteka Pg 4128-62 396

Ciała
swędzenie oraz wszelkiego rodzaju wyrzuty skórne usuwa krem Lam-Age (z kogutkiem). Idealny nieszkodliwy kosmetyk usuwający wady naskórka. ng 4513

Fotografje
Portrety Bracia Pecherscy. Aleje Marcinkowskiego 8. Ceny niskie. dg 1597

Szyję
wszelką garderobę damską tanio Salon mód Sława Aleje Marcinkowskiego 15 zdg 81 880

Teatrom Amatorskim
wynajmuje na prowincję Sztuki teatralne rękopisy Warszawa. Nowy Świat 26 Morozowicz. — Załączać znaczek na odpowiedź ng 6097

Broń
wszelką naprawiam fachowo — bardzo tanio. Szwajcarska 12 a. mieszkanie 8 zdg 81 354

Sławna chiromantka
grafolog - fizjognomistka z długoletnią doświadczoną praktyką na podstawie badań naukowych zdumiewająco przepowiada przeszłość teraźniejszość i przyszłość. Liczne serdeczne podziękowania. Przyjmuje od 10—1 od 3—8 wieczorem. Fr Ratajczaka 15 m 10 II p. I. wejście w pasażu Apollo prawo po schódkach zdg 81 331

Najkorzystniej
muzykę dostarcza Guziński. — Czartorja 9 m. 16 zdg 81 275

Masażystka rutynowana
poleca się w domy. wyjeżdża na prowincję i stawia bańki ceny bardzo przystępne Maria Oprich Małeckiego 10 III lewo. zdg 81 292

Lalka za 10 zł
(Propagandowa) mówi wyraźnie „ma-ma" niełamliwa około 60 cm długa ubrana wysyła za pobraniem Fabryka Lalek Kraków ul Piłsudskiego 1 Lalki te rozchodzą się po całej Polsce. Nasz magazyn zaopatrzony bogato w lalki i zabawki wszelkiego rodzaju. Ceny możliwie najniższe. ng 6119

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość! — Św. Marcin 34. m 5 — Wróżka. zdg 81 255

Płaszcze
suknie i futra wykonuje fachowo. tanio. W Garbary 33. m. 7. zdg 81 415

Inżynier
technolog. wybitny kupiec władający językami obejmie stanowisko lub przyjmie poważne przedstawicielstwo rozporządzając pierwszorzędnemi stosunkami poszukuje ewentl finansisty do założenia przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego. Poważne oferty Kurjer Poznański zdg 81 442

Pracownia Gorsetów „Wanda"
Gorsety na miarę Gorsety gotowe — Pasy do ciąży — Paseczki sportowe Biustonosze wszelkiego rodzaju Reparacje gorsetów Ratajczaka nr 27 parter. zdg 81 591

Koncesję
na wyszynk w Poniecu odstąpię Oferty Kurjer Pozn zdg 80 902

Kuchmistrzyni
gotuje na wszelkie uroczystości. Adres Kurjer Poznański zdg 81 495

Kuśnierka-
krawcowa sumienna poleca się. Wielka 19. m 6 ptr. zdg 81 616

Oddam
dziecko na własne Oferty Kurjer Poznański zdg 81 501

Kuśnierka
szyje futra przerabia reparuje ładnie. tanio. Wrocławska 22. m. 7. zdg 81 579

Obiady
dla inteligencji 1. studentom zniżka. zniżka. Szwajcarska 15. m. 7 zdg 81 565

Przyjmę
sierotę nie biedną Zupańskiego 3. m. 5 zdg 81 566

Odmładzanie
Racjonalna kosmetyka twarzy. usuwanie zmarszczek pryszczy. Masaże lecznicze. odtłuszczające. lampa kwarcowa. kąpiele elektr. Zakład higj.-kosmetyczny. Masrakowa. Św. Marcina 74 ng 6070

Chłopca
sześćmiesięcznego oddam na własność. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 629

Wróży
słynna chiromantka bawiąca przejazdem. Piekary 20/21 — 5. zdg 81 685

Kołdry
przerabia. poszywa. Smoczyńska. Kwiatowa 8. zdg 81 513

Meta-psychografolog
Mobet rozwiązuje wszelkie najtrudniejsze sprawy przeszłości. aktualności bierzące. przyszłość. charakter anonimy. fałszerstwa gwarantują skuteczność. Romana Szymańskiego 9. m. 9. zdg 81 756

Chiromantka
przepowiada przyszłość. przekonań niepożałujesz. Grobla 4, m. 2. zdg 81 749

Dla
rozszerzenia gabinetu kosmetycznego poszukuje wspólniczki najchętniej pani. posiadającej odpowiednie mieszkanie w śródmieściu którąby chciała wyuczyć się kosmetyki i przyjąć późniejszą współpracę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 898

Paniel
wykonuje kapelusze tanio. Wroniecka 24. 11. rg 4 076

Futra
różne skórki serdaki skopiaki kożuchy kurtki futrzane tanio Hankiewicz Kramarska 1 zdg 80 800

Wieńce
na groby. wielk wybór. tanio poleca kwiaciarnia. Wodna 7. zdg 81 879

Futra
na zamówienie pierwszorzędna praca. Wielka 12 m. 7. zdg 81 877

Pierwszorzędny
zakład krawiecki. dobrze prosperujący celem otwarcia filji szuka wspólnika zdolnego mistrza krawieckiego. Zgłoszenia Ajencja Siemianowskiego Zakopane pod „3—4 tysięcy" ng 6 160

Poszycia
na futra wykonuje pierwszorzędnie na życzenie referencje również płaszcze i suknie ceny przystępne Mostowa 26 mieszkanie 7 zdg 81 815

Tanio
poszywa abażury firma elektr. Czerniak ul 27 Grudnia 16 w podwórzu. telefon 55-11. zdg 81 859

Obraz olejny
wskrzeszenie (Piotrowiny) 95× 135 cm sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 029

Pracuję
gustownie tanio suknie. płaszcze. przeróbki. Św Józefa 3 m. 8. zdg 82 007

23. OŻENKI

Kawaler
administrator dóbr w Królestwie wykształcony wysoki elegancki brunet posiadający 13 000 oszczędności szuka z braku bliższego kontaktu z stronami rodzinnemi przez niniejsze ogłoszenie żony z Poznańskiego z której pomocą mógłby się usamodzielnić. Zgłoszenia rodziców lub osobiste upraszam do Kurjera Poznańskiego pod nr zdg 77 710

Inteligentna
przystojna blondynka samodzielna materjalnie niezależna. lat 35 z braku znajomości pozna inteligentnego pana na stanowisku. Cel matrymonjalny Oferty z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 81 334

Starsza
panna czteroposkojowe mieszkanie wyjdzie zamąż za inteligenta na stanowisku po czterdziestce Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 802

Kawaler
lat 24 przystojny dobrego charakteru bez nałogów rysownik techn. pozna panią która posiada skład lub dopomoże do osiągnięcia posady Cel matrymonjalny Oferty Kurjer Poznański zdg 81 233

Kawaler
lat 30 przystojny na stanowisku własne mieszkanie w Poznaniu poszukuje stosownej partji celem ożenku Sprawę traktuje całkiem poważnie — dyskretnie Oferty Kurjer Poznański zdg 80 589

Żony
dla swego znajomego lat 25 — skromnego prawego charakteru syna rolnika wykształcenie elementarne w ważnej ślicznej resztówki 500 mórg poszukuje Posag 100 000 zł konieczny na spłatę zostanie zahipotekowany na majątku. Zgłoszenia rodziców panienek równych wartości najchętniej tej samej sfery także z miasta Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 80 235

Kawaler
lat 30. przystojny piekarz poszukuje panny lub wdówki gospodarnej cel matrymonjalny Majątek dla wspólnego dobra pożądany Oferty Kurjer Poznański zdg 81 105

Panna
lat 28 szuka znajomości piekarza dzielnego fachowca jako towarzysza życia. który dopomógłby gotówką 1 000 do zadzierżawienia znanej piekarni Oferty Kurjer Poznański zdg 81 145

Dla
mej siostrzenicy panny lat 25. posiadającej 10 000 zł i wyprawę szukam odpowiedniej partji — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 81 266

Urzędnik
kawaler wykształceniem gotówką nieruchomością szuka miłej — skromnej żony z odpowiedniem majątkiem Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 877

Zapoznam
za pośrednictwem rodziny dyskretnie brata blawatnika lat 27 (cel matrymonjalny). Ponieważ obejmuje skład blawatów jest cośkolwiek gotówki pożądane — Łaskawe oferty Kurjer Pozn zdg 80 884

Wdówka
lat 39 z jednem dzieckiem. żona po kolejarzu posiadająca 2 000 gotówki oraz mieszkanie z umeblowaniem pragnie wyjść zamąż Panowie na odpowiednim stanowisku od 40 do 50 lat zechcą się zgłosić do Kurjera Poznańskiego zdg 80 899

Kawaler
lat 33. blondyn średniego wzrostu matura gimnazjalna były urzędnik ożeni się z panną za wyrobienie posady Zgłoszenia fotografją poraszam Kurjer Poznański zdg 81 450

Panna
lat 32 dystyngowana blondyna własne mieszkanie 3 000 gotówki na tej drodze pozna pana celem zamążpójścia Szczere zgłoszenia tylko z fotografją która się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdg 81 478

Dwudziestodwuletnia
(biedna) szuka męża Oferty Kurjer Poznański zdg 81 335

Ziemianka
przystojna młoda poślubi dzielnego agronoma który pomógłby przejąć folwark rodziców; gotówki potrzeba 15—20 tys.ecy. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 561

Drogerzysta
lat 32. właściciel dobrze zaprowadzonej drogerji miasto powiatowe poszukuje żony gotówki 10 000. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 681

Która
z pań dopomoże kawalerowi lat 29. materjalnie. w zamian ożenek. Z dzieckiem niewykluczone. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 743

Dla panny
z dobrej rodziny. posiadającej 20 000 zł poszukuje się męża kulturalnego na pewnem stanowisku. ponad lat 35. Łaskawe oferty pod S. B. do „Par". Poznań. Aleje Marcinkowskiego 11. Pg 5 240-57.222

Małżeństwa
kojarzy dyskretnie. solidnie Piotr Mrówka Poznań Kraszewskiego 13 telefon 7581 zdg 81 641

Gdańszczanka
panna lat 22 przystojna posag 100 000 guldenów tymczasowa wyjdzie zamąż. Piotr Mrówka. Poznań. Kraszewskiego 13. zdg 81 642

Wdowiec
z dziećmi 38 lat urzędnik na stałem stanowisku nawiąże znajomość w celu matrymonjalnym z panią inteligentną i niezupełnie biedną Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 82 060

Która
z pań dopomoże akademikowi lat 24. przystojnemu brunetkowi do ukończenia ostatniego roku studjów Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 82 009

Wdowiec
lat 55. restaurator dworcowy. szuka starszej pani bezdzietnej wdowy dla dobra wspólnego gotówka potrzebna Cel matrymonjalny Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 81 955

Znajomości
matrymonjalne wyższych sfer ułatwia dyskretnie „Wanda" ul. Szkolna 6 m 3 zdg 82 001

24. NAUKA

Korepetytorów
korepetytorki sumiennych i zdolnych poleca „Bratnia Pomoc" — Tow. Studentek Studentów U P św. Marcin 40 I p. tel. 39-46 zdg 80 581/2

Kursy
stenografji pisania maszyna. — Kantaka 1 m 6 zdg 79 729/30

Kursy Kroju
Świętokrzyski 3 Kazubowska zdg 81 491/92

Kursy kroju
szycia robót ręcznych warunki bardzo korzystne Marji Magdaleny 1 m 7 dg 1849/50

Kursy Tańców Wituszkowskich
Gwarna 19 Pg 5161-57.188

Mme Dygat Zakrzewska
Parisienne diplômée professeur aux Cours pratiques de langue française à Poznań donne leçons de français aux enfants et aux adultes. Grammaire - Conversation — Littérature — Préparation au baccalauréat Prix moderés S'adresser. Ogrodowa 12 28 au fond de la cour 2 étage à droit zdg 74 468

Parisienne
36 ans diplômes français cherche place au pair S'adresser: Dr Tync Ostroroga 13 zdg 79 071

Tłumaczenia
angielskie. francuskie niemieckie przepisywanie na maszynie. lekcje Spandowska Aleje Marcinkowskiego 24 m 31 ng 9 561

Korepetycji
udzieli sumiennie starszy student Oferty Kurjer Poznański zdg 81 301

Szkoła Tańców Szczurek - Szczurkówna
Gwarnacja wyuczenia Wrocławska 14 zdg 81 303

Za
lekcje francuskiego oddam duży pokój umeblowany. Skrytka 14 — m 7 zdg 81 218

Rutynowany
pedagog dwunastoletnia praktyka doktorat matematyki przygotowuje do wszystkich egzaminów ze wszystkich przedmiotów. Specjalne metody opanowania kursu gimnazjalnego Opóźnionych specjalna — skrócona metoda Wynik gwarantowany. — Opłata przystępna Pocztowa 10. m 5 zdg 80 215

Poszukuję
studenta uczeń VI niemieckiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 398

Bardzo pięknie pisać
nauczę kilku lekcjach. Gnieźnieńska Długa 11 zdg 81 399

Student
rutynowany korepetytor udzieli pomocy w lekcjach. kompletami lub oddzielnie. godzina 60 groszy. specjalność języki Oferty Kurjer Poznański zdg 81 913

Francuskiego
niemieckiego angielskiego udziela Grottgera 2 IV p zdg 81 188

On
cherche Française conversation indiquer prix Oferty Kurjer Poznański zdg 81 424

Kto
z PP. Profesorów udzieli lekcji historji Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 602

Szkoła tańców Piotr Mikołajczak Stella Kledecka
Pocztowa 29 Kurs początkujących czwartego listopada. Pg 5 231-57.218

Kursy
stenografji, pisania maszyna, księgowości. Strzelecka 33. Slabym pomoc. zdg 81 713

Lekcyj
śpiewu poszukuje student. Oferty Par. Al. Marcinkowskiego 11 pod 57.228. Pg 5 262-57.228

Kurs
handlowy rozpoczynamy 3 listopada. Wpisy codziennie. Postęp, plac Wolności 2. zdg 82 046

Korepetycyj
za pokój udziele. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 869

Gimnazjastom
studentom utrzymaniem bez. — Niegolewskich 5 m 9. zdg 81 805

Lekcyj
języków obcych pomoc zakresie szkół średnich tanio. Informacje tel. 71-44. zdg 82 024

25. MUZYKA

Rutynowana skrzypaczka
Wiedeńka obywatelka polska, wolna 1 listopada Hermina Eisenhuber. Kalisz Poste-Restante zdg 81 177

Fortepian
wolny do ćwiczenia Łazarz, Graniczna 13 mieszkanie 13. zdg 81 328

Gruntowne
lekcje gry fortepianowej — Wodna 8 — pianistka dyplomowana. Marja Szczerbińska 11 — 2. zdg 81 101

Lekcje
gry fortepianowej udziela dyplomowana nauczycielka (członek Związku Muzyków Pedagogów) Aleja Marcinkowskiego 1, 1 III. piętro, mieszkanie 8 zdg 81 444

Pianino
do ćwiczeń lekcje Jezuicka 8. zdg 82 015

Nuty
Zamieńmy się ustanie — Na zawsze — Tango dla Ciebie. Nie wolno kłamać oraz inne nowości przerywane biegle poleca A. Cybulski, Św. Marcin 9/10. ng 6 166

Tanio
fortepian do ćwiczeń początkującym bezpl., pomoc. Informacje tel. 71-44. zdg 82 023

26. ROZRYWKA

Flip i Flap
robią karjerę kapitalna komedja Kino Colosseum. Pg 5192-43.30

Restauracja - Śniadalnia
Poznań, Grobla 17. Florentyna Gabryś. zdg 80 237

Liljanka w kinie „Sfinks"
rozweselać będzie już ostatni dzień tylko w kinie „Sfinks" Pg 5211-57.193

Kino „Tęcza" - Łazarz
Serce Matki czyli Emma. zdg 81 847

Londyńska
Masztalarska 8. zapewnia swym bywalcom miły wieczór. Koncert dancing. zdg 81 874

Kino Promień
Harry Peel. On albo Ja. zdg 81 987

„Bajka"
Woźna 1. Koncert Gabinety. — Osobne wejście z sieni. zdg 81 986

Kino Wilsona Łazarz
od dziś i dni następne Greta Garbo i 6 innych gwiazd w rewelacyjnym filmie: „Ludzie w hotelu". zdg 82 037

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Tokarz
z dwuletnią praktyką szuka jakiejkolwiek posady Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod zdr 78 566

Panienka
inteligentna, kilkuletnia praktyka biurowa poważne referencje poszukuje posady kasjerki sekretarki Łaskawe zgłoszenia Par. Aleje Marcinkowskiego 11. pod 57.165 Pg 5 111-57.165

Śpiewaczka
osobą z towarzystwa przyjmie posadę na wsi Śpiew fortepian za skromnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 845

Gorseciarka
samodzielna szuka posady — względnie przyjmuje prace w dom oraz poza dom. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 849

Rutynowany
kelner poszukuje posady z kaucją 200 zł Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego. Gniezno 162. ng 6 130

Pierwszorzędna
krawcowa szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 028

Poszukuję
posady pomocnicy dentystycznej mam świadectwo z kliniki uniwersyteckiej Wierzbiecice 11 — m 4 zdg 81 241

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem, dobremi świadectwami dobrem poleceniem, do mniejszej rodziny Oferty Kurjer Poznański zdg 81 346

Dziewczyna
z prowincji uczciwa pracowita poszukuje posady do wszystkiego, 1 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 352

Osoba
starsza inteligentna poszukuje posady do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego na probostwie lub u samotnej osoby. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 81 360

Bieliźniarka
na bieliznę męską szuka jakiejkolwiek pracy Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 81 309

Posługaczka
młoda poszukuje posługi z rana. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 311

Przychodnia
poszukuje posługi lub do mniejszych dzieci pomoc w lekcjach, dobre świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 319

Czeladnik
piekarski znający cukiernictwo poszukuje pracy Oferty Kurjer Poznański zdg 81 322

Uczciwa
posługaczka szuka posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 81 277

Dziewczyna
gotowaniem dobremi świadectwami do wszystkiego szuka posady lub posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 81 286

Gospodyni
kucharka starsza, inteligentna, zaufana dobrze gotuje poszukuje posady samodzielnej od 1 lub 15. 11 najchętniej samotnej osoby. Świadectwa dobre. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 195

Panienka
początkująca siła biurowa, za małem wynagrodzeniem najchętniej na majatek przyjmie posadę zaraz lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 211

Szofer
inteligentny szuka posady Oferty uprasza Kurjer Poznański. zdg 77 123

Gorzelnik
żonaty, bezdzietny z kilkunastoletnią praktyką znający się na płatkarni elektrowni, kasowości, solectwie itd pracujący bez zaników, poszukuje posady zaraz lub od 15. 11. ewtl. jako samotny na stałe. Okaże się dobr. świadectw i powołuje na rekom. dawn. pp. pracodawców. Nowakowski — Będzieszyn, p. Biniew. powiat Ostrów. zdg 79 675

Ekspedjentka
rzeźnicka pierwszorzędna siła poszukuje posady zaraz Oferty pod K. S agencja Kurjera Poznańskiego. Swarzędz zdg 80 613

Bufetowa
z dłuższą praktyką i dobremi świadectwami z językiem polskim niemieckim i francuskim poszukuje stosownej posady — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 345

Panna
znająca szycie, prasowanie oraz gotowanie, władająca biegle językiem niemieckim szuka posady wyjedzie też do innego miasta. — Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 80 697

Młodsza
posługaczka poszukuje posługi w kierunku G. Wilda Oferty Kurjer Poznański zdg 80 568

Dziewczyna
poszukuje posady do składu pieczywa cośkolwiek kaucji. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 85 552

Młody nauczyciel
poszukuje jakiegokolwiek zatrudnienia Oferty Kurjer Poznański zdrg 80 595

Szukam
posady portjera woźnego lub inkasenta kaucji 300—500 Oferty Kurjer Poznański zdg 80 748

Kucharka
samodzielna z dobrem gotowaniem świadectwami szuka posady w lepszym domu. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 80 689

Poszukuję
posługi całodziennej z dobremi długoletniemi świadectwami od 1 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 160

Maszynistka
z długoletnią praktyką adwokacką poszukuje posady od zaraz. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 80 248

Szukam
posługi na kilka godzin w Sołaczu. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 529

Inteligentna
starsza osoba ze skromnemi wymaganiami, muzykalna, znająca język niemiecki, prowadzenie kuchni przyjmie posadę zarządczyni domu wychowawczyni, do towarzystwa lub podobną zaraz ewentualnie później. Oferty Kurjer Poznańsk izdg 79 258

Instalator
przyjmie posadę pałacza Wykonuje przytem wszelkie prace instalatorskie Najlepsze świadectwa referencje. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 531

Gospodyni
z praktyką w większych majątkach poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 545

Posługaczka
z praniem poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 547

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 175

Panna
lat 34 z dobrej rodziny sumienna poszukuje posady od 1. lub 15 listopada u samotnego pana jako zastępczyni pani domu z skromnem wynagrodzeniem Zajmie się wszelką pracą domową Oferty Kurjer Poznański zdg 81 143

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego od 1., długoletniem świadectwem Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 126

Poszukuję
posady do wszystkiego z gotowaniem, dobre polecenia. Oferty Kurjer Pozn zdg 80 714

Krawcowa
domowa szuka pracy. Oferty Kurjer Pozn zdg 80 710

Dziewczyna
przyjmie posadę do wszystkiego cośkolwiek gotowania lub dzieci od zaraz Oferty Kurjer Pozn zdg 80 703

Uczciwa
posługaczka szuka posługi od 1. XI Oferty Kurjer Poznański zdg 80 605

Poszukuję
posady jako szofer-monter, miejscowość obojętna Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 80 542

Dziewczyna
lat 25 poszukuje posady z średniem gotowaniem — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 910

Pielęgniarka
1½ roczną praktyką poszukuje posady prywatnej Oferty Kurjer Poznański zdg 80 911

Dziewczyna
uczciwa samodzielnem gotowaniem polecona przyjmie posadę zaraz Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 913

Gospodyni
w średnim wieku, inteligentna szuka posady samodzielnej na probostwie lub majątku zna pielęgnowanie chorych Oferty Kurjer Poznański zdg 80 914

Młynarz
kawaler obeznany nowoczesnemi maszynami poszukuje posady od 1-go lub później. M Szulc. Sady pow. Poznań. zdg 80 923

Kucharka
poszukuje posady najchętniej do miasta Oferty Kurjer Poznański zdg 80 850

Służąca
szuka posady z gotowaniem. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 855

Gosposia
inteligentna poszukuje posady 1 lub 15. Znajomość kuchni warszawskiej — inteligentnym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 962

Poszukuję
pracy znam szycie, gotowanie, najchętniej na majątek Oferty Kurjer Poznański zdg 80 670

Posługaczka
poszukuje posługi Oferty Kurjer Poznński zdg 80 662

Służąca
do lekkiej pracy domowej szuka posady. Oferty Kurje Poznański zdg 80 660

Dziewczyna
samodzielna dobre gotowanie do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 661

Służąca
uczciwa do wszystkiego od zaraz Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 539

Dziewczyna
religijną lubiąca dzieci poszukuje posady do wszystkiego. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 782

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posługi. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 80 210

Ekspedjentka
rzeźnicka szuka posady zaraz. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 561

Cukiernik
poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 80 567

Dziewczyna
uczciwa skromną z dobremi świadectwami poszukuje posady jako samodzielna do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn zdg 80 781

Młoda gospodyni
poszukuje posady do samotnej osoby najchętniej w Katowicach. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 864

Instalator
obeznany z centralnem ogrzewaniu oraz wszelkich napraw w budynku szuka portjerstwa Oferty Kurjer Poznański zdg 79 396

Posługaczka
szuka miejsca Oferty Kurjer Poznański zdg 81 622

Chłopiec
do posyłek szuka posady. Ma własny rower Oferty Kurjer Poznański zdg 81 537

Kucharka
restauracyjna, dobrem gotowaniem, długoletnie świadectwa szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 81 634

Rysownik-
biuralista z kilkuletnią praktyką miernicza i leśną szuka jakiegokolwiek zajęcia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 81 632

Posługi
szukam cały dzień lub pół dnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 630

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 624

Krawcowa - mistrzyni
poszukuje posady, małe wynagrodzenie miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 506

Przyjmę
posadę cośkolwiek gotowaniem szyciem. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 505

Kucharka
samodzielna z dobrem gotowaniem i świadectwami szuką posady w lepszym domu Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 80 689

Panienka
szyciem, haftem do lekkich prac domowych, pomocy interesie, kochająca dzieci szuka posady — Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 580

Nauczycielka
z kilkoletnią praktyką w szkołach powszechnych szuka posady w szkole lub domu prywatnym. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 559

Posługaczka
poszukuje posługi z praniem lub bez. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 524

Kuśnierka
samodzielna w dom po domach szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 562

Czeladnik
piekarski poszukuje posady jako pomocnik lub samodzielny z dobremi świadectwami od 1. 11. lub 15. 11. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 555

Starsza
dziewczyna szuką posady do prac domowych mniejszym domu lub posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 467

Wychowawczyni
do dzieci długoletnią praktyką oraz ukończonym kursem fryzjerskim przyjmie posadę najchętniej na wieś warunki skromne Oferty Kurjer Poznański zdg 81 251

Zastępstwa
na rzeczy jubilersko-złotnicze poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 250

Posługaczka
poszukuje posługi cały dzień od 1-go gotowaniem Oferty Kurjer Poznański zdg 81 254

Poszukuję
posady do wszystkiego od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 610

Laborantka
z 7-letnią praktyką poszukuje posady do apteki lub drogerji. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 607

Książkowy
samodzielny (kawaler, lat 27) — przedsiębiorczy poszukuje posady warunki konkurencyjne. Miejscowość obojętna. Łask. oferty Kurjer Poznański zdg 81 606

Przyjmuję
garderobę bieliźnę do szycia. — Rom. Szymańskiego 7. m 22. zdg 81 655

Posługaczka
młodsza poszukuje posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 647

Panienka
inteligentna z wykształceniem poszukuje posady do dzieci lub jako początkująca w biurze — Oferty Kurjer Pozn zdg 81 510

Bufetowa
z obsługą gości poszukuje posady najchętniej od zaraz miejscowość obojętna Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 508

Dziewczyna
do wszystkiego dobrem gotowaniem dobrze polecona szuka posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 212

Pomorzanka
samodzielna dobrem gotowaniem poszukuje posady od 1. 11. do samotnej osoby Oferty Kurjer Poznański zdg 81 058

750 — 1 000
kaucji (zabezpieczenie bankowe) złoży handlowiec za posadę podróżującego, magazyniera ewtl. przyjmie inne propozycje. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 81 201

Ekspedjentka bufetowa
szuką posady w jakiejkolwiek branży z kaucją 100 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 81 256

Pomocnik
branży delikates.-wędzanej po wojskowości ewtl. wypomóżki. Referencje osób poważnych na żądanie Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 81 252

Dziewczyna
uczciwa, pracowita z gotowaniem szuka posady, Oferty Kurjer Poznański zdg 81 724

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 712

Dziewczyna
szuka posady do dwóch osób względnie małżeństwa bezdzietnego. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 798

Biuralistka
polsko - niemiecka książkowa, biegła maszynistka stenografja niemiecka poszukuje pracy ewtl. godzinowej Oferty Kurjer Poznański zdg 80 895

Poszukuję
posługi od 1 z gotowaniem lub bez. - dobrze polecona. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 366

Inteligentna
panna poszukuje posady do kładu pomocą pani domu, ewentl. do dziecka zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 371

Dziewczyna
do wszystkiego gotowaniem szuka posady, Oferty Kurjer Poznański zdg 81 405

Gospodyni
poszukuje posady do restauracji lub hotelu może złożyć kaucję Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 81 361

Bufetowa
przystojna dzielna poszukuje posady obsługa gości. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 706

Służąca
z dobrem gotowaniem do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 636

Szukam
posługi przed południem lub popołudniu z dobrem świadectwem. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 752

Szofer - ogrodnik
z długoletnią praktyką dobremi świadectwami, zna prowadzenie elektrowni poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 81 340/1

Panienka
inteligentna średnie wykształcenie poszukuje posady do dzieci Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 362

Służąca
sierota z dobremi świadectwami, z gotowaniem szuką miejsca od zaraz najchętniej do państwa z b Kongresówki Łaskawe oferty pod zdg 81 422 do Kurjera Poznańskiego

Inkasent
szofer kaucją bankową poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 435

Krawcowa
szuka pracy po domach Oferty Kurjer Poznański zdg 81 439

Krawcowa
dzielna kuśnierka poszukuje posady 2.50 dziennie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 498

Służąca
wiejska, gotowaniem, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 809

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 789

Osoba
uczciwa, pracowita z gotowaniem szuka posady do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa ewtl. posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 462

Polecam
gospodynie — dworskie restauracyjne, bony, praczki, Lewandowska, Aleje Marcinkowskiego 16. zdg 81 621

Szukam
posługi od południa, dobre polecenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 597

Podróżujący
odwiedzający stale część woj. poznańskiego i łódzkiego z własnym samochodem poszukuje przedstawicielstwa na artykuły codziennej potrzeby, wyłączając spożywcze. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 588

Bezpłatnie
przyjmie jakąkolwiek posadę biurową praktykant, lat 19. 6 klas gimnazjum, piszący na maszynie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 584

Sierota
na wskroś uczciwa, chętną, szuka posługi 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 582

Dziewczyna
do wszystkiego z dobremi świadectwami poszukuje posady od pierwszego. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 687

Panienka
uczciwa, szuka do dzieci lub do lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 517

Uczciwa
dziewczyna wiejska poszukuje miejsca do wszelkiej pracy domowej. Zna cokolwiek gotowanie i szycie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 511

Handlowiec
szuka jakiejkolwiek posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 484

Dziewczyna
uczciwa pracowita z gotowaniem szuka posdy w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 463

Stenotypistka
rutynowana na dobrej posadzie w Grudziądzu szuką podobnej lub zamieni na mniej korzystną w Poznaniu Oferty Kurjer Poznańsk zdg 79 883

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 80 164

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 652

Szukam
prania, posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 619

Służąca
sumienna uczciwa poszukuje posady gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 818

Kucharka
dobrem gotowaniem dobremi świadectwami szuką posady do wszystkiego od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 823

Praczka
poszukuje prania po domach. Zielińska. Grunwaldzka 67. zdg 80 685

Posługi
całodziennej poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 693

Dziewczyna
uczciwa, samodzielna dobrem gotowaniem szuka posady od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 690

Poszukuję
posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 80 617

Panienka
szesnastoletnia lepszej rodziny poszukuje posady najchętniej do dzieci. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego rg 4019

Praczka
dobrze polecona szuka prania. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 733

Dziewczyna
samodzielna poszukuje posady z dobrem gotowaniem do wszelkich prac domowych Oferty Kurjer Poznański zdg 80 731

Panienka
kaucją poszukuje posady od 1. 11. lub 15 Oferty Kurjer Poznański zdg 80 813

Dziewczyna
prowincji szuka posady od 1-go. Oferty Kurjer Pozn zdg 80 790

Mogę
polecić bardzo dobra służąca. — Wskaże Kurjer Pozn zdg 80 788

Kreślarz
z kilkuletnią praktyką miernicza wykonuje mapy plany i wszelkie rysunki szuka zajęcia Oferty Kurjer Poznański zdg 80 787

Pomocnik
gospodarczy, znający buchalterję poszukuje posady. Idzikowski, Warszawa. Nowomiejska 2/13. zdg 79 254

Krawcowa
Warszawianka pierwszorzędna szuka pracy dom poza dom. — Focha 39/23 zdg 80 502

Bufetowa
poszukuje posady pomoże przy obsłudze gości przy kuchni itd. Oferty proszę do Kurjera Pozn. zdg 80 496

Kreślarz
poszukuje zajęcia Oferty Kurjer Poznański zdg 80 520

Uczciwa ..
pracowita własną pościelą szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 602

Dziewczyna
przychodnia poszukuje posady zaraz lub 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 628

Panienka
przyjmie posadę uczennicy piekarskiej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 626

Dziewczyna
uczciwa pracowita z gotowaniem do wszystkiego szuka posady w lepszym domu od 1 — 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 611

Dziewczyna
ze wsi poszukuje posady do wszystkiego lub całodziennej posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 80 612

Panienka
do lżejszych prac domowych lub do dzieci również z haftem poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn zdg 80 730

Dziewczyna
poszukuje posady z gotowaniem i do wszystkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn zdg 80 724

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem szuka posady w lepszym domu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 717

Dziewczyna
wiejska poszukuje posady do wszelkiej pracy gotowaniem. — Oferty Kurjer Poznański zdg 80 674

Posługaczka
poszukuje posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 80 650

Krawcowa
szyje tanio poszukuje posady dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 80 168

Panienka
poszukuje pracy do posług przed lub popołudniu z dobrem świadectwem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 80 510

Bieliźniarka
samodzielna szuka posady względnie przyjmuje prace w dom oraz poza dom. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 82 031

Pokojowa
szuka posady, była także do dzieci, z dobremi świadectwami, krawieczczyzną, sztywnem prasowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 030

Służąca
z dobrem gotowaniem do wszelkiej pracy domowej poszukuje posady od 1 listopada. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 028

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem szuka posady lub posługi Oferty Kurjer Poznański zdg 81 962

TEATRY

Poznań, sobota, 28 10.

TEATR POLSKI: Dziś — „Liljom".
Niedziela, 29 10 o godzinie 4: „Stefek"; o godzinie 8: „Liljom".

TEATR WIELKI (Opera) Dziś: „Trubadur" z Zofją Fedyczkowską i tenorem Edmundem Wejsisem
Niedziela, 29. 10. godz. 8: „Palestrant".

TEATR NOWY: Dziś — III piętro drzwi 17", premjera.
Niedziela, 29. 10 „III. piętro drzwi 17".

TEATR NOWOŚCI: (Operetka) ul M Focha 4. telefon 70-83 Dziś „Srebrny Motyl", premjera Występ gościnny M. Korabianki.

Bydgoszcz, niedziela, 29 10
TEATR MIEJSKI: o godzinie 4: „Dżimbi"; o godz 8: „Wiedza Radosna".
Poniedziałek 30 10. — „Wiedza Radosna"

KINA APOLLO METROPOLIS
NASZE KINA PROGRAMY
NAJTAŃSZE NAJLEPSZE
ng 5 418-9

KINA

Poznań, sobota, 28. 10.

APOLLO: „Pożegnanie z bronią"
CORSO: „Napoleon w Moskwie" oraz „Pat i Patachon".
COLOSSEUM: „Flip i Flap robią karjerę".
METROPOLIS: „Królowa szybkości".
ORZEŁ: „W krzyżowym ogniu" i „Tajemnica kajuty okrętowej".
ODEON: „Ekstaza"
PROMIEŃ: „On, albo ja"
RENAISSANCE: „Demon wielkiego miasta"
ROXY: „Pieśń Nocy".
SFINKS: „Jasnowłosy Sen"
SŁOŃCE: „12 krzeseł".
TĘCZA-Łazarz: „Emma".
TĘCZA-Wilda: Zwycięzca
WILSONA: „Ludzie w hotelu".

Bydgoszcz, niedziela, 29 10
ADRIA: „Syn Dżungli" oraz nadprogram
APOLLO: „Czy zdradziła?" i „Straceni dla otoczenia".
BAŁTYK: „Meksykanka" oraz „Policmajster Tagiejew"
KRISTAL: „Żona z drugiej ręki" oraz najnowszy tygodnik Foxa.
MARYSIEŃKA: „Emma" oraz „Szatański plan".
REWJA: „Sekretarka osobista" na scenie rewja p. t. „Pan się zapomina".
SŁOŃCE: „Bitwa na Sommą" oraz „Pustynia w Płomieniach"
WOJSKOWE: wyświetla 27, 28. i 29. bm. „Golgota".

Krotoszyn, 28 29 i 30 10
BAŁTYK: „Wiara, Nadzieja, Miłość", dźwiękowy
PROMIEŃ: „Mąż z urojenia".

Kuchmistrz
pierwszorzędny przyjmie posadę za skromnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 919

Pokojowa
poszukuje posady, znająca prasowanie, cerowanie i dobra obsługę, od zaraz lub od 15-go. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 81 899

Dziewczyna
poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 053

Pierwszorzędna
krawcowa szuka pracy poza domem. M. Focha 50, m. 10. zdg 82 048

Bufetowa
inteligentna samodzielna szuka zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 040

Dziewczyna
do wszystkiego, cośkolwiek gotowania lub do dzieci przyjmie posadę od zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 81 865

Panienka
religijna szuka posady, dwojga starszych państwa. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 923

Służąca
samodzielnem bardzo dobrem gotowaniem warszawskiem z dobremi świadectwami, z własną pościelą, wymagania skromne poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 871

Dziewczyna
lepszej rodziny z ewangelickiej, lat 24 przyjmie posadę do wszelkich prac domowych Oferty Kurjer Poznański zdg 81 856

Magistra
farmacji, obeznana z czynnością prowincjonalną, ze znajomością języka niemieckiego poszukuje stałej posady zastępstwa lub zarządu. Referencje pierwszorzędne — warunki skromne Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 81 846

Krawcowa
szuka pracy w dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 867

wychowawczyni
inteligentna do dzieci z długoletnią praktyką. Pomoc w nauce szuka posady. Ratajczaka 19. m. 6. zdg 81 979

Polecona panienka
inteligentna, do dzieci (wykształcenie szkoła zawodowa) szuka posady. Ratajczaka 19. m. 6. zdg 81 978

FIRANY
KOŁDRY
WYPRAWY
J. Schubert
FABRYKA BIELIZNY
DOM PŁÓCIEŃ
ul. Wrocławska 3.
Pg 4 784-39.28

Destilator
fabrykant win i soków owocowych, samodzielny, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 981

Sierota
nauke marszałkostwa bez świadectwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 780

Handlowiec
poszukuje posady ekspedjenta branży kolonjalnej magazyniera lub inkasenta. Kaucja hipoteczna 4 500 Miejscowość obojętna. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 81 735

Młynarz
kawaler po wojskowości, samodzielny obeznany przy motorach gazowych maszynach parowych, mogący wykonać wszelkie reperacje w zakresie stolarstwa poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański pod nr. zdg 81 733

Kupiec
poszukuje — przedstawicielstwa branży spożywczej Łaskawe oferty Kurjer Pozn zdg 81 730

Poszukuję
posady pokojowej lub do wszystkiego do 1 bm Oferty Kurjer Poznański zdg 81 985

Cukiernik
poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 81 957

Posługi
1 w tygodniu lub prania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 806

Herbata
Sumatra 5.10
Ceylon 5.60
Darjeeling B O. P. 6.50
za funt w miejscu
M. HAUFFE, Poznań, Dabrowskiego 36. zg 20-269

Ogrodnik
kawaler po wojskowości z dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz Miejscowość obojętna Zgłoszenia Fr Wiśniewski, Krotoszyny Pomorze. zdg 81 732

Panna
inteligentna dobrego domu, b. gospodarna oszczędna zna krawieczczyzne zajmie się gospodarstwem u samotnego pana wdowca lub księdza Oferty Kurjer Poznański zdg 81 731

Kołodziej
kawaler po wojskowości samodzielny obeznany z wszelkiemi pracami ogólnemi stolarskiemi poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 734

Kucharka
restauracyjna, sila pierwszorzędna, dobrze polecona, potrzebna zaraz. Restauracja Pasaż. Fr. Ratajczaka 15. zdg 82 044

Bufetowa
młodsza obsługą gości mała kaucja potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdg 82 038

Fryzjerka
fryzjer na stałe zaraz. Górna Wilda 45. zdg 82 036

Dziewczyna
do wszystkiego gotowaniem. Ślusarska 7, księgarnia. zdg 81 864

Dziewczę
do posyłek potrzebne Adres Kurjer Pozn zdg 82 020

Uczenice
do szycia potrzebne. Polna 5, m. 20. zdg 82 018

Wiertacz
szczotkarski potrzebny Oferty Kurjer Pozn. zdg 82 012

Poważna
fabryka cukiernicza poszukuje akwizytora, dobrze wprowadzonego na Śląsku. — Oferty tylko pierwszorzędnych sił z fotografją referencjami kierować pod „Cukry" do Towarzystwa Reklamy Międzynarodowej, Warszawa Marszałkowska 124 Tg 429

W każdym
mieście, miasteczku poszukiwani akwizytorzy. Wyroby złote srebrne na raty Pensja prowizja „Eternitas" Warszawa Hortensji 6 ng 6089

Potrzebny brakarz
specjalista do wyrzynania stempli kopalnianych Szczegółowe oferty, odpisy świadectw pod Fachowiec do „Par" Katowice, Poprzeczna 8. Pg 5 203-71.71

Zastępstwo
ze składnicą (lub bez) na miasto Gniezno i okolice odda wytwórnia pasty do obuwia Referencje wymagane Zgłoszenia Wegner Poznań Górna Wilda 149. zdg 81 307

Z powodu LIKWIDACJI całkowita WYSPRZEDAŻ okazja KUPNA tanio
ANTYKWARNIA A. PIÓRO — ALEJE MARCINKOWSKIEGO 28
Pg 5 228-43.12

Inteligentna
starsza osoba zaufana z dobremi świadectwami poszukuje posady do mniejszych dzieci, najchętniej do niemowlęcia Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 81 792

Inteligentna
panienka szkoła handlowa, która była u dzieci pros. jakieś zajęcie. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 970

Małopolanka
poszukuje posady z gotowaniem, do wszystkiego, dobre polecenia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 82 011

Gospodyni
średni wiek szuka posady do samotnej osoby, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznańsk zdg 82 076

Wdowa
młoda inteligentna, energiczna przyjmie posadę zarządczyni domu w majątku lub większym probostwie Oferty Kurjer Poznański zdg 82 074

Młoda
inteligentna gosposia umie dobrze gotować zaufana szuka posady do samotnej osoby Oferty Kurjer Poznański zdg 82 085

28. WOLNE MIEJSCA

Początkująca
książkowa przyjmie, ewentualnie wyucze książkowości za udzielenie pożyczki około 400 zł. Oferty Kurjer Pozn zdg 82 068

Fryzjerka
Libelta 13. zdg 82 063

Gosposia
z dobrej rodziny w młodszym wieku do samodzielnego gospodarstwa domu poszukiwana — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 82 072

Dziewczyna
zaraz. Zgłoszenia jutro 3—5 — Skrytka 5 m. 2 zdg 82 083

Uczeń
dobrem świadectwem szkolnem może się zgłosić do składu bławatów. Stary Rynek 62. rg 4 079

Kasjer (ka)
obeznany z wszelkiemi pracami biurowemi, znajomością języka niemieckiego, potrzebny zaraz na większy majątek Zgłoszenia odpisem świadectw fotografji, podaniem pensji Kurjer Pozn. zdg 81 808

Pomocnik
fryzjerski, dobry ondulator potrzebny. Bolesław Demel Leszno. ng 6 159

Robotnik
z prowincji z kaucją 1 000 do składnicy na stałą posadę Oferty Kurjer Poznański zdg 81 836

Służąca
do wszystkiego 16 zł. Ul. Jezuicka 8. zdg 82 017

Uczeń
uczciwy, z kaucją do składu kolonjalnego i delikatesów win, wódek może się zaraz zgłosić do Agencji Gazet M. Kujawski, Śrem. ng 6 164

Dziewczyna
z samodzielnem gotowaniem, z długoletniemi świadectwami na stałą posadę potrzebna na prowincję. Oferty Kurjer Pozn. ng 6 162

Niecodzienna okazja!
posiadamy kilka wolnych miejsc dla pań inteligentnych w wieku dojrzałym. Warunki bardzo dobre. Zgłoszenia z dokumentami w poniedziałek od 10 do 13-tej. Plac Wolności 14a, mieszkanie 7. Pg 5 263-57.230

Uczenica
potrzebna do szycia Półwiejska 10, m. 11. zdg 81 722

Dyplomowana
krawcowa przyjmie uczennice do kroju i rycin na rok. Także na naukę wieczorną. Wróblewska, Matejki 52. zdg 82 056

Potrzebny
bufetowy na własny rachunek od zaraz za kaucją Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 719

Uczeń
fryzjerski potrzebny Małe Garbary 12, m. 5 zdg 81 717

Uczeń
ślusarski potrzebny. Św. Marcin 64 zdg 81 737

Dwóch
rutynowanych bankowców kasjera dewizowca i buchaltera bilansiste z samodzielną praktyką, chrześcijan, ze znajomością języków obcych poszukuje się do Domu Bankowego w dużym mieście prowincjonalnym — Oferty pod „J. K." Biuro Ogłoszeń Ungra, Warszawa Senatorska 12 ng 6 163

Fryzjerka
posada stała Prusa 19. zdg 81 933

Potrzebna
uczennica do składu rzeźnickiego z dobrą szkołą najchętniej z prowincji całkowite utrzymanie. — Wujec Kraszewskiego 7. zdg 81 928/9

Aplikant adwokacki
z conajmniej 1½ letnią praktyką potrzebny Zgłoszenia Toruń Skrytka pocztowa nr 2 dg 1915

Gospodyni
z dobrem gotowaniem na wyjazd i pokojowa szyciem Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 81 436

Kelner
do samodzielnego prowadzenia restauracji na wsi, kaucja 500 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 81 897

Inkasent
sprzedawca, gotówka 400 złotych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 911

Potrzebny
magazynier do przedsiębiorstwa złożowego z pożyczką 2 000 zł. Oferty świadectwa i wymagania do Kurjera Poznańskiego zdg 81 336

Obuwniczy
pomocnik do prowadzenia warsztatu z kaucją potrzebny. Zgłoszenia Marsz Focha 142. zdg 81 628

Studentki
W. S. H do prowadzenia księgowości i korespondencji Oferty Kurjer Poznański zdg 81 627

Rodzinny
radjomechanik zaraz potrzebny. Zgłoszenia z odpisem świadectw do Kurjera Poznańskiego zdg 81 359

Kelnerki
potrzebne zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 81 294

Posługaczka
młoda pierwszorzędne świadectwa najchętniej Łazarz Adres Kurjer Poznański zdg 81 306

Marszantka samodzielna
do składu stroju z dłuższą pierwszorzędną praktyką od 1 11 lub 15 11 33 potrzebna — Zgłoszenia z podaniem warunków przy wolnem utrzymaniu odpisem świadectw i fotografją do Kurjera Poznańskieog pod zdg 80 878

Dentysta (ka)
technik samodzielny w operatywie potrzebny od zaraz Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego ng 6 148

Potrzebny
sprzedawca do prowizyjnej sprzedaży papierów pakowych pergaminu itp. w mniejszym zakresie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 80 274

Dziewczyna
młodsza z dobremi poleceniami do wszystkiego. Zgłoszenia: Za Bramką 5a, I. p., między 4.30 a 6 w niedziele. zdg 81 67

Służąca
potrzebna zaraz. Żydowska 26 I. mieszkanie 9. rg 4 062

OBUWIE hurtownie i detalicznie najkorzystniej każdy z PP. kupuje w chrześcijańskiej firmie: St. Jakubowski, Poznań, Centrala: Stary Rynek 91 wejście z ul. Wronieckiej Oddz.: Centrala Obuwia Kramarska 19/20 Firma przyjmuje asygnaty „Kredyt".
dg 1 596

Na ból głowy tylko proszek z żabką
Pg 4820-31 5

Bezpłatna
nauka gotowania kroju książkowości, języków. „Mieszczanki" Zamkowa 4 b. 5 wejście Pocztowej. zdg 81 546

Potrzebne
dobremi świadectwami personal służba. „Mieszczanki" Zamkowa 4 b 5. zdg 81 545

Potrzebna
panienka do szycia Plac Wolności 9. m. 12. zdg 81 690

Potrzebna
dziewczyna zdrowa dobrze gotująca, lubiąca dzieci i nawskroś uczciwa. Zgłaszać się Niegolewskich 14 m 1 zdg 81 703

Uczennica
potrzebna po wyuczeniu posada. Wodna 26 wejście Klasztorna. zdg 81 696

Przyjmę
inkasenta woźnego za złożeniem 500 zł Oferty Kurjer Pozn zdg 81 693

Potrzebni
kalkulatorzy na roboty servine do spawalni i blacharni. Zgłoszenia po „Z G." do Biura Ogłoszeń Teofil Pietraszek Warszawa, Marszałkowska 115. ng 6 154

Dziewczyny
z poleceniami poszukuje Adwokat Nowa 2 Zgłosić się do 4-ej. zdg 81 619

Sprzedawczynie
sprzedawców płyty „Oszczędnopal" poszukuje Itybaki 18a — 18 zdg 81 618

Zastępców
jeżdżących po wsiach celem zbierania zamówień na przybory domowo-rolnicze przyjmie „Univerdom". Lwów. Piastów 14. ng 6 152

Uczeń
i uczennica fryzjerska. Oferty Kurjer Pozn. zdg 81 640

Bednarz
do naprawy beczek potrzebny. Zgłoszenia św. Marcin 34. m 9. zdg 81 658

Krawczynie
samodzielne do sukien płaszczy przyjmie. Willman Matejki 2. zdg 81 751

Ekspedjentka
młodsza, dzielna, dobre świadectwa tylko branży robótkowej i wełny. Zgłoszenia 7—9 wieczór, Pocztowa 1. zdg 81 746

Praczkę-prasowaczkę
samodzielną, uczciwą i akuratną przyjmie zaraz Pałac Czerniejewo, pow. Gniezno. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dg 1 927

LENKA
Zanim kupisz aparat radjowy, fotograficzny, gramofon, płyty lub sprzęt elektryczny przekonaj się o cenach rewelacyjnych firmy „LENKA" właśc. Leokadja Włodarczakowa, św Marcin 34, telefon 39-29
Baterje anodowe „Emka" najtaniej w „LENCE", gdyż 150 v kosztuje 15.90 zł 120 volt zł 11.90
P 4834-41 136

Stenotypistka
z stenografją, pisząca biegle na maszynach Underwood Orzel może się zgłosić Dr Jeszke Osmólski Adwokat Poznań Plac Wolności 13 zdg 81 370

Panienka
popołudniu do 3 dzieci 10. 7 i 4 lat dozorowanie lekcyj znajomość języka francuskiego ul. Słowackiego 22 m. 1, przyjmuje od 4—5 godz. zdg 81 392

Dzielne
na wskroś uczciwe ekspedjentki (siły młodsze) z branży cukrów i czekolady mogą się zgłosić. — Bracia Miethe, Gwarna 8. zdg 81 456

Uczeń
wpracowany fotolaboratorjum do drogerji życiorysem potrzebny Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 81 229

Służąca
z dobrem samodzielnem gotowaniem zdrowa i czysta potrzebna od 1 X rb Zgłoszenia Staszica 5 (Jeżyce) mieszkanie 7 od 4 do 6 godziny zdg 81 664

Humor zagraniczny

—Już jest dwunasta, umówiła się na dziewiątą Czyby nie miała przyjść?

(Life — N. Jork). S F.

Przedpłata na miesiąc listopad 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20 w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14, kwartalnie zł 12.40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50, w innych krajach zł 9.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża; do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do godz 11, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44 61, 14 76, 33 07, 35 24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14 76, 35 24 i 40-72, filja Stary Rynek 25-55. — P. K. O. Poznań nr 200 149